॥पर्युषणादिक पर्वोनी कथाउ प्रारंभः॥

॥ श्रीशांतिनाथाय नमः ॥ अथ श्रीसौभाग्यपंचम्यादिक महापर्वोनी कथाउं प्राकृत बालावबोधरूप लखीए छीए॥ तेमां प्रथम श्रीऋषभदेव भगवानने नमस्कार करीने, तदनंतर ज्ञानना दाता गुरु तथा भगवाननी वाणी जे सरस्वती देवी, तेमनुं चित्तने विषे स्मरण करीने श्रीमेरतेरशनी कथा कहीए छीए. तिहां आठ महाप्रातिहार्यें करी विराजमान, त्रण जगतना गुरु एवा श्रीमहावीरस्वामी, तेमणे जेवी रीते परंपराए प्रथम थइ गयेला तीर्थंकरो कहेता आव्या छे, तेवीज रीते महा वदि तेरशना दिवसनुं माहात्म्य श्रीगौतमस्वामी आगल कह्युं छे, तेम हुं पण कहुं छुं॥ श्रीऋषभस्वामीपछी पचास लाख कोडाकोडी सागरोपमने आंतरे श्रीअजितनाथ नामे तीर्थंकर थया, ते आंतरानी वच्चे श्रीअयोध्या नगरीने विषे इक्ष्वाकु वंशमां काश्यपगोत्रीय अनंतवीर्य एवे नामे राजा थयो ते राजा घणा हाथी, रथ, घोडा अने पायक प्रमुख मोटी सेनानो धणी हतो वली पांचसें राजा तेनी सेवामां रहेता हता, एवो ते राजा महा बलवान् हतो तेनी पांचसें राणीउं हती. तेमां प्रियमती नामे राणी मुख्य पट्टराणी हती; वली ते राजाने चार बुद्धिनुं निधान एवो धनंजय नामे महा चतुर प्रधान हतो. एवी रीते ते राजा, सुख समाधे राज्य पाले छे. हवे एक समयने विषे ते राजाना मनमां मोटी चिंता उत्पन्न थइ जे अहो!

जूउं तो खरा, के हुं आवो राजाधिपति छतां मारे एक पण पुत्र नथी, तो मारा पछी आ मारा राज्यनो जोगवनारो ते कोण थशे ? कह्युं छे के ॥ अपुत्रस्य गृहं शून्यं, दिशः शून्या ह्यबांधवाः ॥ मूर्खस्य हृदयं शून्यं, सर्वशून्यं दरिद्रिणः ॥ १ ॥ ते माटे पुत्र विना घर शोजे नहीं. एवुं विचारी पुत्रप्राप्ति माटे अनेक उपाय कस्या, तथापि पुत्रप्राप्ति न थइ. एवा अवसरमां एक कोणिक नामे साधु आहारने अर्थे राणीने घेर आव्या. साधुने सामा आवता देखी घणा हर्ष पामतां थकां राजा अने राणी बेहु जणां उठ्यां. उठीने विधिपूर्वक वंदन करी शुद्ध आहार वहोरावी पछी बे हाथ जोडी पूछवा लाग्यां के हे स्वामी! अमारे पुत्र थशे के नहीं थाय? ते सांजली साधु कहेवा लाग्या के हे राजन्! ज्योतिष निमित्त संबंधी प्रश्नोना उत्तर कहेवा ए साधुनो धर्म नथी. ते सांजली फरी पण राजा अने राणी ते साधुने अनेक प्रकारे घणी घणी रीते विनंति करी पूछवा लाग्यां. ते सांजली साधुना मनमां करुणा आवी. तेथी ते साधु राजाने कहेवा लाग्या के तमारे पुत्र थशे, पण ते पांगलो थशे. एम कही साधु तो चाल्या गया. पाछलथी राजा अने राणी चिंतवना लाग्यां जे अरे आपणने पांगलो पुत्र थशे!!! पछी एकदा अनुक्रमे राणीने गर्ज रह्यो, अने नव महिना पूर्ण

थये थके राणीने पुत्र जन्म्यो, ते वारे वधामणीए जइने राजाने वधामणी आपी के महाराज! आपने घेर पुत्र प्रसव थयो ते सांभली राजा घणोज हर्ष पाम्यो. पछी राजाए मोटो जन्ममहोत्सव कर्यो बारमे दिवसे सर्व कुटुंबने जमाडी ते कुमरनुं पिंगल राजा एवुं नाम पाड्युं पछी ते कुमारने अंतेउर मांहिज राखे, पण बहार काढे नहीं, तेथी त्यांना लोको राजाने पूछवा लाग्या के आप आपना कुमारने बहार शा वास्ते काढता नथी? त्यारे तेउने राजाए कह्युं के अमारा कुमारनुं अति अद्भुत रूप छे, तेथी कोइनी तेने नजर लागे, माटे अमे बहार काढता नथी ए वातनी ते नगरमां सर्वत्र प्रसिद्धि थइ गइ ए अवसरमां ते अयोध्या नगरीथी सवासो योजन दूर कोइ मलय नामे देश छे, तेमां एक ब्रह्मपुर नामनुं नगर छे, तेने विषे इक्ष्वाकुवंशीय काश्यपगोत्रीय सत्यरथ एवे नामे राजा छे, तेनी इंदुमती नामे पट्टराणी छे, तेनी कूखे गुणसुंदरी नामे पुत्री उत्पन्न थयेली छे ते कुमरी अधिक रूपलावण्य गुणोए करी संयुक्त छे, अने वली ते राजाने पण पुत्र नथी, मात्र एक पुत्रीज छे, तेथी मातापिताने घणीज वल्लभ छे. हवे ते पुत्री अनुक्रमे भणी गणीने स्त्रीनी चोसठ कलामां प्रवीण थइ, अने यौवनावस्थामां पण आवी एवी रीतनी कुमरीने जोइने तेना पिताए तेनी समान स्वरूपवान् वर परणाववा माटे

कोइ एक राजकुमरनो शोध करवा मांड्यो, परंतु क्यांहि पण ते पुत्रीने योग्य वर मल्यो नहीं, तेथी राजाने पुत्रीने योग्य वर मलवा माटे घणीज चिंता थवा मांडी. एवा अवसरने विषे तेहीज नगरना रहेनारा व्यापारीउं गाडांउने विषे नाना प्रकारनां करियाणां नरीने व्यापार करवाने अर्थे देशांतर चाल्या; ते व्यापारीउंने बोलावीने राजाए कह्युं, के तमे देशांतर जाउं बो माटे आपणी कुमरी गुणसुंदरी बे, तेने योग्य कोइ पण ठेकाणे जो वर मली जाय, तो सगपण करी आवजो. एवुं राजानुं वचन अंगीकार करी ते व्यापारी तिहांथी चालता थया. ते अनुक्रमे नगरे नगरे फरता फरता अयोध्या नगरीए आव्या. तिहां सर्व करियाणां वेची घणुंक द्रव्य उपार्जन करी, फरी पोताना देशमां खपवा योग्य एवां बीजी जातिनां करियाणां लइने पोताने देश जवा माटे तैयार थयां, एटलामां ते गाममां लोकोना मुखथी राजकुमरनुं अद्भुत रूप सांनलीने राजानी पासे जइ ते कुमरनी संघाते गुणसुंदरीनुं सगपण कर्युं. राजाए पण ते व्यापारीउंने घणुं आदर सन्मान आप्युं तथा तेनां दाण माफ कर्यां, तेथी व्यापारी घणा खुशी थइने पोताना देश नणी चाल्या. अनुक्रमे पोताने नगरे आवीने राजा आगल ते सर्व वृत्तांत कह्युं. त्यारे राजा पण ते कुमरनुं अद्भुत रूप तथा गुण सांनली घणोज हर्ष अने संतोष पाम्यो.

हवे अनुक्रमे ते कुमरी परणवा योग्य थइ, ते वारे कुमरने तेडवा माटे राजाए पोताना सेवक पुरुषोने अयोध्याए मोकल्या. तेओए जइ अनंतवीर्य राजाने विनव्यो के हे महाराज ! हवे आपना कुमरने परणवा सारु वहेला मोकलो. ते वात सांभली राजा पोताना मनमां घणोज उदास थयो थको तिहांथी उठीने पोताना महेलमां एकांत स्थानके जइ पोताना प्रधाननी आगल सर्व मननी वात कहीने पूछ्युं के हवे एनो शो उपाय करवो ? आपणो पुत्र तो पांगलो छे तेने शी रीते परणावीए ? एने कन्या कोण आपशे ? एवी वात सांभली प्रधाने कांइक विचार करी तेडवा माटे आवेला सेवक पुरुषोने बोलावीने कह्युं के अमारो कुमर हाल घेर नथी ते तो इहांथी वसे योजन दूर मुहग्गीपटण नामे नगरे एनुं मोसाल छे, त्यां गयो छे, माटे हालमां लग्न थवानुं बनशे नहीं. जे वारे कुमर घेर आवशे, ते वारे तमोने कहेवरावशुं अने पछी मोकलशुं. एवुं प्रधाननुं बोलवुं सांभलीने सेवक पुरुषो बोल्या के हे स्वामी ! अमारुं शहेर इहांथी घणुं दूर छे, माटे वारंवार इहां अवाय नहीं, तेथी लग्ननो दिवस तमे हमणांज निर्धार करी अमोने कहो, अने ते लग्न उपर तमे पण वहेला पधारजो. एवां सेवकोनां वचन सांभली प्रधाने तेमने कह्युं के आजथी सोलमे महीने अमे लग्न करीशुं.

एवी रीते लग्नना समाचार लइने सेवक पुरुष पोताने देश गया. तिहां आवी सर्व वृत्तांत राजाने कह्युं. हवे सेवकोने विदाय कस्या पछी अनंतवीर्य राजा पण चिंतातुर थयो थको फरी प्रधानने कहेवा लाग्यो के हवे आपणे कुमरनो शो उपाय करवो ? सोल महीना तो काले पूरा थइ जशे. एम कही राजा राणी तथा प्रधान त्रणे जण घणीज चिंता करतां उपाय शोधवा लाग्यां, पण कशो उपाय सूज पड्यो नहीं. एवा अवसरमां पांचसें साधुना परिवारे परवस्या तथा चार ज्ञानना धरनार, एवा गांगील नामे आचार्य ते नगरीना उद्यानमां आवी समोसस्या. तेमनी वनपालके घणी सेवा भक्ति करीने पछी नगरमां जइ अनंतवीर्य राजाने वधामणी आपी. राजाए पण वनपालकना मुखथी साधुनुं आगमन सांभली हर्ष पामीने वनपालकने वधामणीमां घणुंएक द्रव्य आप्युं. पछी हाथी घोडा प्रमुख घणी ऋद्धि सहित आचार्यने वांदवा माटे आव्यो. तिहां विधि सहित सर्व साधुउने वांदी बे हाथ जोडी आगल बेठो. जे वारे सर्व पर्षदा मली, ते वारे मुनिराजे पण धर्मोपदेश देवा मांड्यो॥ यतः ॥ जीवदयाइ रमिज्जाइं, इंदियवगो दमिज्जाइ सयावि ॥ सच्चं चेव चविज्जाइं, धम्मस्स रहस्स मिणम्मेव ॥ १ ॥ भावार्थः—उत्तम प्राणी सदा जीवदयाने विषे रमे छे, पांचे इंद्रियना समूहने वश करे

छे, सत्य वचन बोले छे, जैनधर्मनुं एहज रहस्य जाणवुं ॥ १ ॥ गाथा ॥ जयणा धम्मस्स जणणी, जयणा धम्मस्स पालणी चेव ॥ तह वुढ्ढिकरी जयणा, एगंत सुहावहा जयणा ॥ २ ॥ भावार्थः—जयणा छे ते धर्मनी माता छे, वली जयणा जे छे ते धर्मने पालवावाली छे, तथा जयणा ते धर्मनी घणी वृद्धि करवावाली छे, वली एकांत मोक्षसुखनी आपनारी पण ते जयणाज छे ॥ २ ॥ गाथा ॥ आरंभे नत्थि दया, महिलासंगेण नासए बंभ ॥ संकाए सम्मत्तं, दवज्जा अत्थगहणेणं ॥ ३ ॥ भावार्थः—आरंभमां दया होती नथी, स्त्रीनी संगति करवाथी ब्रह्मचर्यनो नाश थाय छे, जिनवचनमां शंका राखे, तेने समकित होतुं नथी अने द्रव्य परिग्रहनो संग्रह करे, तेने चारित्र होय नहीं ॥ ३ ॥ गाथा ॥ जं बंभचेर भट्ठा, पाय पाडति बंभयारीणं ॥ ते हुंति टुंटमुंगा, बोही पुण दुल्लहा तेसि ॥ ४ ॥ भावार्थः—जे प्राणी पोते ब्रह्मचर्यथी भ्रष्ट, शीलगुण रहित थका बीजा जे ब्रह्मचर्यना पालनार महा पुरुषो छे तेमने पगे लगाडे छे, ते प्राणी ठूंठा, लूला, पांगला, बहेरा थाय, घणु दुःख पामे. वली ते प्राणीने बोधि जे समकित ते पण दोहिलुं उदय आवे ॥ ४ ॥ माटे धर्मनुं मूल ते दया छे अने पापनुं मूल ते जीवहिंसा छे. जे पोते हिंसा करे, बीजानी पासे हिंसा करावे, तथा हिंसा जे करतो

होय तेनां वखाण करे, ए त्रणे जण सरखुं पापफल भोगवे. माटे जे पुरुष पाप करतो थको पण मनमां कांइ बीक राखे नहीं तो तेना हृदयमां दया नथी. तथा जे पुरुष निर्दयी थको घणा एकेंद्रिय जीवनो नाश करे, ते प्राणी परभवमां वात, पीत्त, श्लेष्म इत्यादिक अनेक रोगनो भोगवनारो थाय. वली जे बेंद्रिय जीवोनो विनाश करे, ते जीव परभवने विषे मुंगो, मुखरोगो तथा दुर्गंध निश्वासवालो थाय. तथा जे जीव तेंद्रिय जीवोनो विनाश करे, ते जीवने परभवमां नासिकानो रोग थाय. तथा जे जीव चउरिंद्रिय जीवोनो वध करे ते जीव परभवने विषे काणो, आंधलो, चूंचो इत्यादिक आंख संबंधी अनेक प्रकारना रोगोनो भोक्ता थाय. तथा जे जीव पंचेंद्रिय जीवोनो विनाश करे, ते जीव परभवमां पांचे इंद्रियोनुं नीरोगीपणुं न पामे. ते कारण माटे हे भव्य लोको! हिंसानो त्याग करो. जूठुं बोलवानो त्याग करी सत्य वचन बोलो. आ प्रकारनो धर्मोपदेश सांभलीने राजा, गुरु प्रत्ये पूछता हवा के हे स्वामी! मारो पुत्र केवा प्रकारना कर्मे करी पांगलो थयो हशे? ते सांभली गांगील मुनि चार ज्ञानना धणी ते कुंवरना पूर्व भव कहेवा लाग्या के हे राजन्! आ जंबूद्वीपना ऐरवत क्षेत्रमां अचलपुर नामना नगरने विषे महेंद्रध्वज नामे राजा हतो. तेनी उमया नामे पट्टराणीनो सामंतसिंह नामे कुमर ह-

तो एकदा ते कुमरने निशाले ज्ञणवा जतां मार्गमां जुगारी लोक मव्या तेनी संगतथी ते जुगार रमवा शीख्यो. एम अनुक्रमे तेणे नीच जनोनी संगतथी साते डुर्व्यसन सेववा मांड्यां. पठी राजाए तेनां व्यसन वर्जन करवा माटे घणा उपाय कस्या, तथापि ते, व्यसन मूके नहीं वली राजाए घणी शिखामण पण दीधी, परंतु कुमरे मानी नही. ते वारे डुर्व्यसन सेववाथी ते पुत्रने अयोग्य जाणीने देश वहार काढी मूक्यो, तोपण ते ग्रहण करेलां व्यसनोने ठांडे नही. पठी ते कुमर घणाक देशो मांहे फरतो फरतो शिवपुर नगरे आव्यो तिहां पंचक नामे शेठे तेनां सुंदर रूप, आकार देखीने जाण्युं जे आ कोइ उत्तम पुरुष बे वली आनुं शरीर घणुं सुकुमार ठे,माटे एनाथी कोइ तरेहनुं महेनतनुं कामकाज थइ शकशे नहीं एवो विचार करी पोताना घरनी पासे ज्ञगवाननुं देरासर हतुं, तेनी पूजा करवा माटे तेने पोताने घेर राख्यो पण ते कुमर तो डुष्टात्मा ठे तेथी ज्ञगवान् पासे मूकेलां जे चोखा, सोपारी, फल प्रमुख होय, ते ठानां लइ जइने वेची नाखे तेनुं जे द्रव्य उपजे, तेणे करी जुगार रमे. एम करतां घणा दिवस वही गया ते वारे पंचक शेठने ते वातनी खबर पडी तेथी शेठे कुमरने कह्युं के हे ज्ञोला ! जे प्राणी देवद्रव्य प्रमुख खाय, ते प्राणी घणो काल संसारमां परिज्रमण करे, तो हवे आज पठी तुं

एवुं काम करीश नहीं. एवी रीते घणी घणी शिखामण दीधी, तोपण ते डुष्ट मिथ्यादृष्टि, तीव्र अज्ञानना उदयथी कुकर्म छांडे नहीं. हवे एक दिवस भगवाननां छत्र प्रमुख आभरण चोरी तेने वेचीने ते द्रव्यथी कोइक अनाचार सेव्यो, ते वात शेठना जाणवामां आवी. ते वारे शेठे तेने डुष्टाचारी जाणी घर थकी वहार काढी मूक्यो. तिहांथी नीकली वन मांहे भमतो आहेडीनुं कर्म करवा लाग्यो. तिहां मृग प्रमुख घणा जीवोनो विनाश करतो थको उदरपूर्णा करे छे. हवे ते वनमां तापसोनो आश्रम छे, तिहां घणा तापस तपस्या करवा पड्या रहे छे. वली वन मांहेथी घणा मृगपशु पण आश्रम लेवा माटे ते स्थानके आवी वेसे छे. हवे एकदा कोइ सगर्भा मृगली तिहां आवी, तेने सामंत कुमरे दीठी, ते वारे बाणनो घा करी ते मृगलीना चारे पग छेदी नाख्या; तेथी ते मृगली नीचे धरती उपर पडी तेने तापसे दीठी. ते वारे धर्म संभलाव्यो, तेथी ते मृगली काल करीने शुभ गति पामी. पछी सामंतसिंह कुमरने तापसे कह्युं के हे डुष्ट! तें जेवी रीते मारी मृगलीना पग छेद्या, तेवी रीते तुं पण परभवमां पांगलो थइश. एवो शाप आपीने तापस पोताने आश्रमे गयो, अने सामंतसिंह पण तापसने क्रोधातुर थयो देखी भय पामतो थको वनमां नासी गयो; पण अशुभ कर्मने उदये तेने

वनमां एक सिंह मळ्यो. तेणे तत्काल फाल मारी ते कुमरने मारी नाख्यो. तिहां अशुभ ध्याने मरण पामीने नरकगतिमां गयो तिहांथी आयु पूर्ण करी चवीने पछी असंख्याता तिर्यंच तथा नारकीना भव कस्ता तेमां अकामनिर्जराए करी घणां कर्म खपावतां खपावतां एकदा महाविदेह क्षेत्रने विषे कुसुमपुर नगरनो विशालकीर्ति नामे राजा तेनी शिवा नामे दासीनी कूखे आवी पुत्रपणे उत्पन्न थयो तिहां तेने गलतकोढनो रोग थयो. तेणे करी हाथ पग खरी पड्या, एटले पांगलो थयो. पछी अंत समये शिवादेवी दासीए नवकार मंत्र संभलाव्यो, तेथी समाधे मरण पामी व्यंतरिक देवता थयो. तिहांथी चवी आ जंबूद्वीपना भरत क्षेत्रमां सौहार्दपुर नगरे सूरदास शेठने घेर वसंततिलका भार्यानी कूखे पुत्रपणे उपन्यो. तेनुं स्वयंप्रभ नाम पाड्युं. ते घणो गुणी अने विवेकी थयो, पण तेना पगमां गम्गुंवडां घणां थया करे, तेथी ते चाली पण शके नहीं, अत्यंत दुःखी रहे. एम करतां अनुक्रमे जे वारे ते आठ वर्षनो थयो, ते वारे आपणने एकज पुत्र छे अने ते पण पगे रोगी छे एवो बनाव जोइ तेनां मातापिता घणांज चिंतातुर थकां रहे छे. एवा समयमां श्रीशत्रुंजय तीर्थनी यात्रा करवा माटे मोटो संघ जवाने तैयार थयो ते वात सांभळी शेठ पण पोताना रोगी पुत्रने साथे लइ ते संघनी

साथे यात्रा करवा माटे चाल्या. ते चालतां चालतां अनुक्रमे सर्व श्रीसंघ तिहां श्रीसिद्धक्षेत्रे आवी पहोंच्यो. तिहां मुकाम करी पछी दर्शन करवा निमित्ते सर्व लोक डुंगर उपर चढ्या. तेमणे श्रीऋषभदेवजीनी सेवा भक्ति करी अने सूरदास शेठे पण पोतानी भार्या सहित पुत्रने लइ पर्वत उपर चढी सूर्यकुंडना पाणीमां पुत्रने स्नान कराव्युं, परंतु ते जल देवता अधिष्ठित छे अने स्वयंप्रभ कुमरने हजी घणां कर्म भोगववां शेष रह्यां छे, तेणे करी ते कुंडनुं पाणी पगने छबे नहीं. ते देखी सर्व संघना लोक विस्मय पाम्या थका सर्व जण मली मुनिराज पासे जइ वंदन करी एनो विचार पूछवा लाग्या. मुनीश्वरे कह्युं के एणे पूर्व भवमां घणुं देवद्रव्य भक्षण कर्युं छे, वली एक मृगलीना चार पग छेद्या छे तेमांथी घणांएक कर्म तो अकामनिर्जराए क्षय थयां छे, अने शेष स्वल्प रह्यां छे, पण ते कर्म निकाचित चीकणां छे, माटे तेनो ते भोगव्या विना छूटको थवानो नथी. तेने योगे एने तीर्थजलनो स्पर्श थतो नथी, एवुं मुनिनुं वचन सांभली माता, पिता अने पुत्र ए त्रणे जण वैराग्य पाम्यां. पछी श्रीऋषभदेवनां चरणकमलने नमस्कार करी घेर आवीने धर्मने विषे उद्यमवंत थयां. ते कुमर सोल हजार वर्ष पर्यंत कोढ फोका प्रमुख रोगनी वेदना भोगवीने अंत समये कर्म आलोची शुभ परिणामे मरण पामी पहेले देवलोके देवतापणे

उपन्यो. तिहांथी चवीने हे राजा! ए तारो पुत्र थयो छे, तेनुं तें पिंगल कुमार एवुं नाम पाड्युं छे. एम गांगील मुनिए ते कुमारनो पूर्व भव कह्यो हवे वली मुनि कहे छे ॥ श्लोक ॥ मद्यपानाद्यथा जीवो, न जानाति हिताहितम् ॥ धर्माधर्मौ न जानाति, तथा मिथ्यात्वमोहितः ॥१॥ अर्थ.—जेम मधुपान कस्याथी जीव हिताहितने न जाणे, तेम मिथ्यात्वना उदयथी मिथ्यात्वी जीव, धर्म अधर्मने न जाणे ॥१॥ श्लोक ॥ मिथ्यात्वेनालीढचित्ता नितांतं, तत्त्वातत्त्वे जानते नैव जीवाः ॥ किं जात्यंधाः कुत्रचिद्वस्तु जाते, रम्यारम्यव्यक्तिमासादयेयुः ॥ २ ॥ अर्थः—मिथ्यात्वे करीने जे प्राणीनो जीव मोहेलो छे, ते प्राणी तत्त्वातत्त्वने जाणतो नथी. जेम कोइ जन्मांध पुरुष कोइ वस्तु पामीने ते भली बुरी जाणे नहीं तेनी पेरे जाणवुं ॥२॥ श्लोक ॥ अभव्याश्रयि मिथ्यात्वेऽनाद्यनंता स्थितिर्भवेत् ॥ सा भव्याश्रयि मिथ्यात्वेऽनादि सांता पुनर्मता ॥३॥ अर्थः—ते अभव्य आश्रयी तो मिथ्यात्वनी स्थिति अनादि अनंत होय, अने भव्य जीव आश्रयी तो मिथ्यात्वनी स्थिति अनादि सांत होय ॥ ३ ॥ एवा मिथ्यात्वना उदये करी जीव अनंतां कर्म बांधे तेम तारे पुत्रे पण एवां मांठां कर्म उपार्जन कर्यां छे, तेणे करी पांगलो थयो छे. एवां मुनीश्वरनां वचन सांभलीने राजाए पूछ्युं के हे स्वामी!

हवे ए कुंमरनां कर्म निवारण थाय, एवो कोइक उपाय बतावो. ते वारे मुनिराज कहेता हवा के हे राजन्! त्रीजा आराने छेडे त्रण वर्ष ने साडा आठ महीना शेष रहे थके महा वदि तेरशने दिवसे श्रीऋषन्नदेवस्वामीनुं निर्वाण कल्याणक थयुं छे; माटे ए दिवसनुं माहात्म्य मोटुं छे, तेथी एने मोटुं पर्व गणीने जे वारे ए दिवस आवे, ते दिवसे चउविहारो उपवास करी, रत्नना पांच मेरु करवा, चारे दिशाए चार नाना मेरु करवा, तेनी आगल वली चार दिशाए चार नंदावर्त्त करवा, दीवो, धूप प्रमुख घणा प्रकारनी पूजा करवी. एवी रीते तेर महीना पर्यंत अथवा तेर वर्ष पर्यंत करवुं अने श्रीऋषन्नदेवस्वामीनुं 'पारंगताय नमः' एवुं बे हजार गणणुं गणवुं. नोकरवाली गणवी. एवी रीते महीने महीने करे, तो सर्व कर्मनो क्षय थाय. आ नव तथा परन्नवने विषे सुख संपदा पामे. वली तेरशने दिवसे पोसह करे. पारणाने दिवसे गुरुने पडिलान्नी अतिथिसंविन्नाग करी पारणुं करे. एवां गुरुनां वचन सांन्नली अनंतवीर्य राजा पुत्रने व्रत अंगीकार करावी गुरुने नमस्कार करी पोताने स्थानके आव्यो. तिहां पिंगल कुमरे प्रथम महा वदि तेरशने दिवशे व्रत आदर्युं. तेणे करी पगना अंकूरा प्रगट्या. एम तेर मास पर्यंत कर्युं, ते वारे सुंदर रूपवान् हाथ पग प्रगट थया. ते देखी राजा

घणो हर्ष पाम्यो. धर्मनो महिमा देखीने परम वैराग्यवान् थयो थको विशेषपणे धर्म करवा लाग्यो. पठी सोल महीने पिंगल कुमारे गुणसुंदरी कुमरीनुं पाणिग्रहण कर्युं वली ते कुमर बीजी पण घणी कन्याउने परण्यो. त्यारपठी अनंतवीर्य राजाए पिंगल कुमरने राज्य सोंपीने पोते गांगील मुनि पासे चारित्र लीधु, ते निरतिचारपणे पालीने श्रीशत्रुंजय तीर्थने विषे अणसण करी कर्म खपावी मोक्षपद पाम्यो. हवे पाठल पिंगल राजा पण पुत्रनी पेरे प्रजाने पालतो नीति प्रमाणे राज चलावे ठे अने तेणे तेर वर्ष पर्यंत विधि सहित मेरतेरशनुं तप कर्युं, तप पूर्ण थये पोतानी शक्ति प्रमाणे उजमणुं कर्युं, तेर मोटा शिखरबंध जगवाननां देरासर कराव्यां, तेमां तेर प्रतिमाउ सोनानी जरावी अने तेर प्रतिमा रूपानी जरावी तथा तेर प्रतिमा रत्ननी जरावी, पांच मेरु करीने चमाव्या, तेर वखत श्रीसिद्धाचलजीना संघ काढ्या, तेर स्वामीवात्सल्य कर्यां. एवी रीते घणे प्रकारे ज्ञाननी जक्ति करी. वली त्यारपठी पण केटलांएक पूर्व वर्ष लगण व्रत सहित राज्य पाळ्युं. ठेवट पोताना महसेन नामे पुत्रने राज्यपदवी आपी पोते श्रीसुव्रताचार्य गुरु पासे घणा राजपुरुषोनी साथे दीक्षा अंगीकार करीने द्वादशांगी जण्या. अनुक्रमे आचार्यपदवी पाम्या. ते वार पठी क्षपकश्रेणी चढवाने अर्थे

आठमे गुणठाणे शुक्लध्यान ध्याता थका चारित्र पालतां अनुक्रमे बारमे गुणठाणे चढी तेना अंत समये चार घातीकर्म क्षय करी तेरमा गुणठाणाना प्रथम समयने विषे केवलज्ञान पाम्या. पछी पृथ्वीमंडलने विषे विहार करता, घणा भव्य जीवोने प्रतिबोध देता थका सर्व बहोंतर लाख पूर्वनुं आयु पाली चौदमे गुणठाणे पांच ह्रस्व अक्षर प्रमाण कालमां योगनिरोधन करी शेष रहेलां चार अघाती कर्मने खपावी शरीर त्यागी पूर्व प्रयोग बंधन छेदन प्रमुख करी एक योजन प्रमाण लोकांते सिद्धक्षेत्रने विषे एक समयमां सादि अनंतमे भांगे जइ स्थिर थइ रह्या. ए रीते पिंगल राजाथी आ मेरुतेरशनुं व्रत प्रवर्त्तमान थयुं. ते पछी केटलाएक काल पर्यंत तो रत्नमय मेरु चढावता हता. पछी केटलाएक काल पर्यंत सोनाना मेरु चढावता हता. हमणांने काले घृतना मेरु चढावे छे. ए रीते मेरुतेरशनो महिमा सांभलीने भव्य लोको, शुभ भावे करी विधिपूर्वक ए व्रत अंगीकार करो. जेणे करी इहलोके मनोवांछित सुख संपदा थाय अने परलोके देवगतिनां सुख तथा मोक्षरूप अनंतां सुखनी प्राप्ति थाय ॥ इति मेरुत्रयोदशिव्रतकथा संपूर्णा ॥

॥ ॐ नमः सिद्धं ॥ अथ श्रीमौनएकादशी व्रतकथा प्रारंभः ॥ श्रीमहावीरस्वामीने वांदी नमस्कार करीने श्रीगौतमस्वामी पूछता हवा के हे भगवन्! हे अनंतज्ञानवंत! मार्गशिर शुक्ल एकादशीनो पौषध करे, तेनुं शुं फल थाय? एम पूछे थके प्रभु श्रीमहावीर कहेता हवा के हे गौतम! सांभल एकदा प्रस्तावे द्वारिका नगरीने विषे श्रीनेमनाथ भगवान् समोसर्या तेमने श्रीकृष्णजी त्रण प्रदक्षिणा दइ विनयपूर्वक वंदन करी पर्षदामां बेठा, अने भगवंते देशना दीधी. देशना समाप्त थया पछी श्रीकृष्णजी पूछवा लाग्या के हे स्वामी! वर्षना त्रणसें साठ दिवस थाय छे, ते सर्वेमां एवो कयो दिवस छे, के जे दिवसमां अल्प व्रत तप प्रमुख करे थके पण ते दिवस बहु फल आपनारो थाय? ते वारे भगवान् कहेता हवा के हे कृष्ण! मार्गशिर शुदि अगीयारशने दिवसे अल्प पुण्य करे थके पण बहु पुण्य थाय, तेथी ए पर्व सर्व पर्वो मांहे उत्तम छे, माटे ते आराधवा योग्य छे. केमके ए दिवसे आ भरत क्षेत्रमां अढारमा श्रीअरनाथजीए दीक्षा लीधी छे, तथा एकवीशमा श्रीनमिनाथजीने केवलज्ञान उपन्युं छे तथा ओगणीशमा श्रीमल्लिनाथजीनो ए दिवसे जन्म थयो छे. वली दीक्षा पण एज दिवसे लीधी छे तथा केवलज्ञान पण एज दिवसे उपन्युं छे. एम पांच कल्याणक एज क्षेत्रमां एज चोवीशीए तीर्थंकरोनां थइ

गयां बे, तेवां पांच जरत तथा पांच ऐरवत मली दशे क्षेत्रमां पांच पांच थइ गयां बे, सर्व मली पचास कल्याणक थयां. ते वर्त्तमान चोवीशीनां गणवां, तेमज अतीत चोवीशी तथा अनागत चोवीशीनां पण पचास पचास गणवां. ते वारे दोढसो कल्याणक थाय, माटे ए अगीयारशने दिवसे जो एक उपवास करीए, तो दोढसो उपवासनुं फल थाय, तेथी ए दिवसे घर संबंधी सांसारिक कार्य करवानो त्याग करे, तेमज बीजां जे पोतानां दास दासीउं होय, तेमने पण अनुमति एटले आज्ञा आपे नहीं, अने मौनपणे रही चउविहार उपवासनुं पच्चरकाण करी जयणा सहित अहोरात्र आठ पहोरो पोसह करे. तेमां धर्मविचार, धर्मकथा, धर्मचर्चा प्रमुख गुरु संघाते तथा साधर्मी संघाते गाढे स्वरे करे, तथा गाढे स्वरे शास्त्र जणे, गणे, सद्याय करे, तो तेथी मौनव्रतनो जंग थाय नहीं, परंतु सावद्य वचन बोले नहीं, विकथा करे नहीं. ए रीते आहट्ट दोहट्ट वर्जी पोसह करीने पारणाने दिवसे गुरुनी पासे पौषध पारी पढी ज्ञानपुस्तक पूजी, देरासरे जइ, श्रीजिनेश्वर आगल नालीयेर, सोपारी आदिक उत्तम फल ढोइने पूजा करे. पढी पोताने घेर आवी साधु संविजाग करी एटले साधुने वहोरावी स्वामीजाइने जमाडी तेमनी विशेष जक्ति करी पारणुं करे. एवी रीते ए तप अगीयार वर्ष पर्यंत

करे. अगीयार वर्षने छेडे पोषध पारी श्रीजिनेश्वर आगल पक्वान्न, फल, धान्यादिक सर्व अगीयार अगीयार वानां ढोकवां.तथा जो सामर्थ्य न होय तोपण जघन्यथी अगीयार श्रावक तो जरूर जमाडवा तथा श्रीसंघनु पूजावात्सल्य करवुं अगीयार अंग लखाववां इत्यादिक यथाशक्ति उजमणुं करवुं, तेथी मोटो लाभ थाय ते मार्गशिर शुदि अगीयारशनो दिवस आवती काले छे, एवुं भगवाने कहे थके फरी श्रीकृष्णजीए पूछ्युं के हे त्रिभुवननाथ! पूर्वें कया पुण्यवंत जीवे ए अगीयारशनुं आराधन कर्युं? अने तेथी तेने केवां केवां फल प्राप्त थयां? ते कृपा करी कहो ते वारे भगवान् कहे छे के हे वासुदेव! सांभल. धातकीखंडना दक्षिण भरतार्द्धने विषे चोराशी चौटा अने अनेक दानशालाए करी शोभित एवुं विजयपुर नामे नगर छे. ते नगर गढ, मढ, गोख, जालीए करी बिराजमान छे, प्रत्यक्ष देवलोक समान छे तेमां अनेक व्यापारी घणा धनवंत सुखी लोक वसे छे तिहां नरवर्मा नामे राजा राज्य करे छे. ते राजा महा न्यायवत, गुणवंत, दाता, भोक्ता, प्रजाने पालनार, प्रजानो भय टालनार, शत्रुनो मद गालनार, एवो महा पराक्रमी छे. तेनी चंद्रवती नामे भार्या छे, ते पण महा स्वरूपवान्, चंद्रमा सरखा शीतल परिणामवाली, शीलगुणे करी शोभायमान, चोसठ कलामां प्रवीण छे अने राजाने

अत्यंत वल्लन्न छे. ते नगरमां सुर नामे शेठ मोटो व्यवहारी वसे छे, ते पण ऋद्धिवंत मोटी संपदानो धणी, देव गुरुनो परम न्नक्तिवंत अने रागी छे. एकदा प्रस्तावे ते सूर शेठे गुरुने पूछ्युं जे हे स्वामी! जे धर्मथी कर्म क्षय थाय, एवो धर्म मुजने कहो. ते वारे गुरुए मौनएकादशीनो महिमा तेनी आगल कह्यो. ते सांन्नली सूर शेठे पण कुटुंब सहित मार्गशिर शुदि एकादशीनुं तप करवा मांड्युं. ते विधिपूर्वक अगीयार वर्ष पर्यंत तप कीधुं. तप पूर्ण थयाथी सर्व प्रकारे विस्तारथी उजमणुं कर्युं. स्वामीवात्सल्य, संघपूजा करी. पछी अनुक्रमे आयुष्य पूर्ण थयाथी ते तपना प्रन्नावे करी अगीयारमा आरणयदेवलोके एकवीश सागरोपमने आउखे देवतापणे उपन्यो. तिहां देवतानी संपदा न्नोगवी आयु पूर्ण थये त्यांथी चवीने आ जंबूद्वीपना न्नरतने विषे सौरीपुर नगरमां समुद्रदत्त शेठनी प्रीतिमती स्त्रीने उदरे पुत्रपणे आवी उपन्यो. ते वारे तेनी माताने व्रत पालवानी इछा थइ. अनुक्रमे सवा नव मासे गर्न्नस्थिति पूर्ण थये थके पुत्रनो जन्म थयो. मध्य रात्रे बालकनुं नाल छेदीने ते नालने दाटवा माटे पृथ्वी खोदी, त्यां खोदतां खोदतां तेमांथी निधान नीकली आव्युं. ते निधान लइने मातापिताए मोटो जन्ममहोत्सव कीधो, घणुं दान दीधुं, पुर मांहे मोटो यश लीधो, बारमे दिवसे सर्व कुटुंब परिवारने अशन,

पान, खादिम, स्वादिम जमाडीने प्रथम गर्ज रह्याथी माताने व्रत पालवानी इछा हती, माटे ते वालकनुं सुव्रत एवुं नाम दीधुं. पछी ते वालक, पांच धावे करी लालतां पालतां संजालतां जे वारे आठ वर्षनो थयो, ते वारे मातापिताए तेने जणवा योग्य जाणीने शुज दिवसे शुज मुहूर्त्ते निशालगरणुं करी मोटे उत्सवे निशाले जणवा मोकल्यो. ते वालक ज्ञानावरणीय कर्मना क्षयोपशमथी समस्त कलामां प्रवीण थयो. पछी अनुक्रमे यौवनावस्था पाम्यो, ते वारे तेना पिताए तेने मोटा व्यवहारीआनी अगीयार कन्याउं परणावी तेनां नाम कहे छेः— श्रीकांता, २ पद्मा, ३ लक्ष्मी, ४ गगा, ५ तारा, ६ गौरी, ७ रंजा, ८ गंगावती, ९ पद्मावती, १० पद्मिनी, ११ रती. ए अगीयार कन्यानुं समकाले पाणिग्रहण कराव्युं. ते सर्व महा रूपवंत देवकन्या समान छे, तेमनी साथे संसार संवधी पंचेन्द्रियनां विषयसुख जोगवतो थको रहे छे. एकदा समुद्रदत्त शेठे विचार्युं जे मारो पुत्र हवे घरनो जार निर्वहन करवा योग्य थयो छे, एम चितवी सुव्रतने घरनो जार जलावी पोते श्रावकनो धर्म साचववामां सावधान थयो. सामायिक, पडिक्कमणुं, पोसह, शीलव्रत, दान, पुण्य, तप प्रमुख धर्मक्रिया करतो विचरे छे. छेवट अनशन करी मरण पामी देवलोके गयो पाछल सुव्रत शेठ अगीयार कोटी धननो ध-

णी थयो. लोक मांहे माननीय थयो. अन्यदा प्रस्तावे ते नगरना उद्यान मांहे शीलसुंदर नामे आचार्य आवी समोसस्या. ते आचार्य केवा छे ? तो के चार ज्ञान सहित छे, पांच इंद्रियना विषयने जीत्या छे, नव वारु सहित ब्रह्मचर्यना पालनार, चार कषायना झीपक, पंच महाव्रतना पालक, पंचाचारना पालणहार, पांच समिति अने त्रण गुप्तिना धरनार, छत्रीश गुणे करी बिराजमान, अनेक भव्य जीवोने धर्मोपदेश आपी धर्मने विषे दृढ करनार, मनना संदेहने टालनार, ज्ञानलोचनना दातार, अज्ञानतिमिरना टालनार, मोक्षमार्गना देखाडनार छे. ते अनेक साधुना परिवारे परवस्या थका वन-मां उतस्या छे. हवे तेनी वनपालके आवीने तरत राजाने वधामणी दीधी के महा-राज! आपना क्रीडावन मांहे गुरु पधास्या छे. एवी वात सांभलीने जेम मेघना आग-मनथी मोर रलियात थाय, तेम राजा रलियात थयो, अने वनपालकने वधामणीमां घणुं द्रव्य आपीने विसर्जन कस्यो. पछी राजा घणा हस्ती, घोडा, वाजित्र प्रमुखना आडंबर सहित पोताना परिवारने साथे लइ नगरलोकनां वृंद सहित मुनिने वांदवाने अर्थे चाल्यो. सुव्रत शेठ पण गुरुने वांदवा आव्यो. पछी तिहां मुनीश्वरे पण सर्व पर्षदानी आगल धर्मोपदेश देवा मांड्यो. तिहां मार्गशिर शुदि अगीयारशनुं

व्याख्यान कीधुं. ते सुव्रत शेठे सांजल्युं तेनो ऊहापोह करतां तेने जातिस्मरणज्ञान उपन्युं ते ज्ञाने करी पूर्व जव सांजस्यो जे हुं पोते अगीयारशनुं तप आराधीने आरएयदेवलोके गयो तिहांथी चवीने इहां हुं सुव्रत शेठ थयो छुं. एम विचारी उजो थइ बे हाथ जोडी कहेवा लाग्यो के हे जगवन्! मने जे अंगीकार करवा योग्य होय, ते कहो. ते वारे गुरुए पण तेमज पूर्व जवनी वात कही संजलावी, अने कह्युं के ते पूर्व जवमां मौनएकादशीनुं तप कर्युं हतु, अने हमणां पण एज तप कर ए थकी तुं मोक्षनां सुख पामीश ते सांजली कुटुंब सहित मौनअगीयारशनुं तप आदर्युं. एकादशीने दिवसे कुटुंब सहित मौनपणे रही अहोरत्तो चउविहार पोसह करे एकदा प्रस्तावे चोर लोकोए सांजल्युं जे सुव्रत शेठ मौनअगीयारशने दिवसे कुटुंब सहित मौन रहीने पोसह करे छे, तेथी चोरनी धाड आवी ते शेठनुं धन लेवा घरमां पेठी, पण रात्रि पडी हती, तेने योगे कांइ सूजे नहीं, तेथी चोरोए अग्नि आणी उद्योत करीने माल लुंटी लेवा मांड्यो ते वखत शेठ काउस्सग्गध्याने उजो छे, तेणे चोरोने दीठा अने मनमां विचारवा लाग्यो जे मारुं धन चोर लइ जाय छे ते तो जले लइ जाउ, परंतु एणे अग्नि प्रगटाव्यो छे, ते मारा औदारिक शरीरना योगे अग्निकाय जीवो हणाय छे, तेनी विराधना माराथी थाय

छे. एम विराधना संबंधी पश्चात्ताप करतो मनमां चढते परिणामे धर्मध्यान निश्चल चित्तथी ध्यावे छे. एवा समये चोरोए पण धन लइने चालवा मांड्युं, परंतु शेठना धर्मपसायथी शासनदेवताए चोरने चित्रामनी पेरे थंभी राख्या, तेथी चोरो तिहांज निश्चल थइ उभा रह्या. एम करतां प्रभात थयुं, ते वारे शेठ कुटुंब सहित धर्मशालाए जइ गुरुनी आगल पोसह पारी, ज्ञाननी पूजा करी, व्याख्यान सांभली देरे जइने श्रीजिनेश्वरने विधिपूर्वक वांदी पूजीने घेर आव्या. तिहां चोरोने तेमना तेमज उभा दीठा. लोके ते वात जइ राजा आगल कही, जे सुव्रत शेठने घेर चोर लोको चोरी करवा पेठा हता, ते थंभाइ गया छे. ते सांभली राजाए ते चोरोने पकडी लाववा माटे सुभटो मोकल्या. तेने आव्या जोइ शेठ मनमां चिंतववा लाग्या, जे ए चोरोने राजा हणशे, दुःख उपजावशे, तो महा अनर्थ थशे. एवो करुणाभाव चोरोनी उपर आण्यो, तेथी शेठना तपना प्रभावथी राजाना सुभटो पण थंभाइ गया. ते पण चोरनी पेरे हाली चाली शके नहीं. ए व्यतिकर लोकोना मुखथी राजाए सांभल्यो, ते वारे सपरिवारे राजा पण तिहां आव्यो. एटले सुव्रत शेठ सामो जइ रूडां वस्त्र, आभूषण भेट करी हाथ जोडी राजाने चरण नमीने चोरनुं अभयदान माग्युं, ते वारे राजा पण घणो

प्रसन्न थइने ते चोरोनी तकसीर माफ करतो हवो पछी शेठे चोरोने कह्युं के तमे सुखे तमारे घेर जाओ, एम कही शीख दीधी। शेठनी मरजी जाणी शासनदेवताए पण चोर तथा सुजटने स्तंजनमुक्त कस्या, ते वारे सहु पोतपोताने स्थानके गया तलाररक्षक प्रमुख सर्व लोक जैनधर्म पालवा लाग्या श्रीजिनशासननो महिमा वध्यो. राजा पण विस्मय पाम्यो. वली एकदा मौनएकादशीने दिवसे शेठ, पोताना गृहने विषे पौषध लइ मौनपणे काउस्सग्गे ऊना छे, ते अवसरे नगरमां अग्निनो पलेवणो लाग्यो ते देखीने सर्वे लोक कोलाहल करवा लाग्यां, अने अग्नि तो सर्व नगरमां पसरी गयो. शेठने पाडोशी लोको बूम पाडी कहेवा लाग्यां के हे शेठजी! तमो जलदी घरथी बहार नीकली आवो, हठ म करो. ते सांजली शेठ तो कुटुंब सहित काउस्सग्ग करता त्यांज रह्या लगार मात्र पण अग्निथी बीना नहीं. तिहां धर्मना प्रजावथी शेठनां घर, हाट, वखारो, अने शेठनी उपजोग्य वस्तु तथा जिनजवन अने पौषधशाला, ए सर्वने टालीने शेष सर्व नगर बली जस्म थयुं. जे वारे प्रजात थयुं, ते वारे सुव्रत शेठनो माल सर्व अग्निमांथी उगस्यो जोइने सर्व नगरवासी जनो शेठनो धन्यवाद बोलवा लाग्या. ते वात राजाए पण सांजली अने हाथी, घोडा, मनुष्य, रथ, प्रधान सामंतादिक परिवार प्रमुख साथे लइ राजा

पोते शेठनुं घर जोवा माटे आव्यो, ते वारे सर्व माल अखंड रह्यो देखी राजा घणुं आश्चर्य पाम्यो. शेठे पण राजाने आव्यो जाणीने तेनी आगल नेट मूकी, मोतीने था-ले वधाव्यो. राजाए पण शेठनी घणी प्रशंसा करी अने कह्युं के तुजने धन्य छे, तुं आ नगरनुं आजरण छो. एम कही राजाए शेठने तथा तेनी अगीयार स्त्रीउने घणां वस्त्र, अलंकार पहेरावी मान महत्त्व आपी शेठने मली राजा पोताने मंदिर गयो. नगर-लोक सर्व श्रीजैनधर्मनी प्रशंसा करवा लाग्यां, अने कहेवा लाग्यां के अहो ! जैनधर्म-नो महिमा प्रत्यक्ष नयणे दीठो. तप पूर्ण थयाथी शेठे उजमणुं कर्युं. लाडवा प्रमुख पक्वान्न सर्व अगीयार अगीयार ढोक्यां. तथा अगीयार प्रकारनां धान्य अने फल ढोइ तप शुद्ध करी स्वामीवात्सल्य संघपूजादिक, बीजां पण घणांक धर्मकार्य कर्यां. पछी जे अगीयार स्त्रीउ हती, ते प्रत्येक स्त्रीने अगीयार अगीयार पुत्र थया, तेने परणाव्या. तथा अगीयार पुत्रीउ थइ, तेने पण परणावी. अनुक्रमे ते सुव्रत शेठ महा ऋद्धिवंत थया. नवाणुं क्रोड सोनैया उपार्जन करी धनवान् थइ दान पुण्य करवा लाग्या. वृद्धावस्था थये थके एकदा शेठे मनमां विचार्युं जे में आज पर्यंत गृहस्थनो धर्म पाल्यो, मौन-एकादशीनुं तप पूर्ण करी उजमणुं पण कर्युं. तो हवे जो रूडा गुरु पासेथी दीक्षा

लइ शुद्ध चारित्र पालुं, तो मारो जन्म सफल थाय एवो मनोरथ मनमां उपज्यो, ते वारे सर्व परिवारने पूछी तेमनी आज्ञा लीधी. एवामां शेठना पुण्ययोगे करी तिहां चार ज्ञानना धणी एवा गुणसुंदर नामना आचार्य पधार्या. ते मुनि छत्रीश गुणे करी सहित, धन धान्यादि परिग्रह रहित, चारित्र, निर्मल गात्र, छकायना पीयर, क्रोधादि कषाय तथा आठ मदना टालनार, पांच विषयना जीपक, मिथ्यात्वनिवारक, शुद्ध क्रियाना करनार, बेंतालीश दोष रहित आहारना गवेषनार, समताना घर, गुणरयणाकर, एवा आचार्य आवी समोसर्या. तेने श्रावकोए हर्षे करी वधाव्या. राजा प्रजा सर्व वांदवा गयां गुरुए पण सर्व सभाजनोने धर्मोपदेश देवा मांड्यो. तेमां संसारनुं अनित्यपणुं देखाडवा लाग्या. ते जेमकेः—हे भव्य जीवो ! दश दृष्टांते पामवो दुर्लभ एवो आ मनुष्यावतार पामीने केवलिभाषित, अहिंसालक्षण, विनयनुं मूल एवो जे धर्म, तेने विषे सद्दहुए आदर करवो ते सर्व सावद्य त्यागथी सर्वविरतिरूप चारित्रधर्म संपजे छे, माटे जे प्राणी विषयसुखनी लालचथी घुणाक्षर न्याये पामवो दुर्लभ एवो मनुष्यभव पामीने तेने प्रमाद सेवन कर्याथी हारी जाय छे, ते जीव, संसारमां घणो काल भटकशे. अरे जीव ! तुं एकलो आव्यो एकलो जइश ! अने माता, पिता,

पुत्र, कलत्र, सर्व संबंधीउ स्वार्थे मल्यां छे. स्वार्थ पूर्ण थयाथी ते एक क्षण मांहे जेह देखाडी अलगां थइ जशे, विलंब लगाडशे नहीं; माटे आ संसार ते पतंगना रंग समान छे. जेवो संध्यानो राग, जेवो वीजलीनो झबकार चंचल छे, अने जेम तेने विसराल थतां वार लागती नथी तेवुं आ संसारनुं सुख पण चंचल छे, तेथी विणसतां वार लागे नहीं. संसारमां जीव आरंभ अने परिग्रहना प्रसंगथी परभवे डुःखी थाय छे. जन्म, जरा, मरण, रोग, शोक, वियोग इत्यादिक अनेक कष्ट भोगवे छे. वली नरक तिर्यंच गतिमां अनेक प्रकारे छेदन भेदनादिक डुःख पामे छे, माटे संसारमां अल्प सरसव समान तो सुख छे, अने मेरु पर्वत समान डुःख छे; पण जीव अज्ञानने योगे मदिरापान कस्यानी पेरे घेलो थइ गयो छे, मुंझाइ गयो छे, तेथी संसारने सारभूत मानी एमांज तल्लीन थइ राची माची रह्यो छे, परंतु जे प्राणी समस्त वस्तु उपरथी मूर्छा उतारी श्रीवीतरागे प्ररूपेलां दान, शील, तप अने भावरूप चार प्रकारना धर्मनुं आराधन करशे, ते प्राणी सर्व डुःखथी मुक्त थइने परंपराए जन्म, जरा, मरण रहित एवा मोक्ष संबंधी सुखने पामशे. एवो आचार्यना मुखथी उपदेश सांभलीने सुव्रत शेठ संसारथी भय पाम्या. उद्वेगचित्त थया थका उभा थइ हाथ जोडीने गुरुने कहेवा लाग्या जे हे भगवन् ! हवे हुं आपनी पासेथी दीक्षा लइश.

आवो, के जेथी मारी वेदना शमी जाय. तमे शरीरे नीरोगी छो, अने हुं तो वेदनाथी पीडा पामुं छुं, माटे माराथी जवाइ शकाय तेम नथी. एवुं सांभली सुव्रत मुनिए विचार्युं जे आज में मौनव्रत लीधुं छे, माटे माराथी कोइनी साथे बोलाशे नहीं. वली उपाश्रयथी बहार जवानो पण नियम लीधेलो छे, माटे बहार जवाय तेम नथी. एवी चिंता करे छे, एवामां तो साधुए रीस चडावी उंघो लइने सुव्रत साधुना माथामां मार्या, पण तेथी सुव्रत मुनिने कोप न चड्यो; परंतु उलटी क्षमा आणीने विचार्युं जे ए साधु पीडा पामे छे, अने हुं एनुं काम करी शकतो नथी, एम चिंतवतो शुक्ल ध्यान ध्यावतो क्षपकश्रेणीए चढी घातीकर्म क्षय करीने केवलज्ञान पाम्या. देवताए मोटो महोत्सव कर्यो. पृथ्वीने विषे विचरी अनेक भव्य जीवने उपदेश आपी धर्म पमाडी घणां वर्ष लगे केवलपर्याय पाली, छेवटे अनशन उच्चरी सुव्रत साधु मोक्षपद पाम्या. तेम बीजा पण भव्य जीव ए तपनुं आराधन करी आ भवे अनर्गल ऋद्धि भोगवी परंपराए मोक्षसुख पामे. ए संबंध श्रीनेमीश्वर भगवानना मुखथी सांभलीने कृष्णवासुदेव धर्मने विषे उद्यमवंत थया. जे थकी तीर्थंकर गोत्र कर्म उपार्जन कर्युं. ए संबंध श्रीमहावीरस्वामीए श्रीगौतमगणधर आगल कह्यो. ते सांभली घणा भव्य जीवो मौनएकादशीव्रतआराधवाने उजमाल थया॥ इति मौनएकादशी कथा संपूर्ण

॥ अथ चैत्री पूनमनुं व्याख्यान प्रारंभः॥तीर्थराज नमस्कृत्य,श्रीसिद्धाचलसंज्ञकम्॥चैत्रशुक्लपूर्णिमाया,व्याख्यानं क्रियते मया॥२॥अर्थः–अहो भव्य जीवो ! हुं श्रीसिद्धाचल नामे तीर्थाधिराज प्रत्ये नमस्कार करी चैत्र शुदि पूर्णिमानुं वखाण लखुं छुं. सर्व पूर्णिमा मध्ये चैत्री पूनम अत्यत पुण्यनी वृद्धि करनारी छे जे माटे श्रीविमलाचल तीर्थने विषे अनेक विद्याधर, चक्रवर्त्ती आदिक मोटा पुरुषो सिद्धिने पाम्या छे वली श्रीऋषभदेवजीना वे पुत्र नमि अने विनमि मोक्षगति पाम्या छे, तथा श्रीसिद्धाचलने विषे ऋषभदेवस्वामीना प्रथम गणधर जे श्रीपुंडरीक नामे मुनीश्वर, ते चैत्री पूनमने दिवसे पांच कोडी साधुना परिवारे मोक्षे पहोता छे. माटे ए पूनमनो दिवस सर्वमां मोटो कह्यो छे, तेथी ए दिवसने उत्तम पर्व जाणीने तेनुं आराधन करवुं. इहां प्रथम नमि विनमिनो संवंध कहीने पछी श्रीपुंडरीक गणधरजीनो संवंध कहीशुं. अयोध्या नगरीनुं राज्य भरतने आपी अने तक्षशिलानुं राज्य वाहुवलने आपी तथा वीजा पुत्रने यथायोग्य देशोनुं राज्य आपी श्रीऋषभदेव भगवाने दीक्षा लीधी, पण ते वखत नमि अने विनमि कोइ कार्य निमित्ते देशांतर गया हता,तेथी भगवान् पण नमि विनमिने राज्यआपवा भूली गया पछी केटलेक दिवसे जे वारे ते परदेशथी फरी आव्या, ते वारे भरतने आवी पूछवा लाग्या जे आपणा पिता क्यां गया

छे ? एम पूछवाथी तेमने भरते उत्तर आप्यो के आपणा पिताए तो दीक्षा लीधी छे, माटे तमे हवे मारी सेवा करो, अने हुं तमोने कोइक देशनुं राज्य आपीश, पण तेमणे भरतनी कहेली वात न मानी, अने राज्य लेवा सारु भगवान् पासे आव्या. तिहां भगवान् जिहां जिहां विचरे, ते ते स्थानके कांटा कांकरा वेगला करी भूमि शुद्ध करे, तथा भगवान् जे वारे काउस्सग्गध्याने उभा रहे, ते वारे तेना उपरथी दांस मछर उडाडे, अने प्रभातमां, संध्याकालमां, भगवानने वांदीने विनंति करे के, महाराज! अमने राज्य आपो. एम नमि विनमि भगवंतनी पाछल विचरे छे. एकदा धरणींद्र भगवानने वांदवा आव्या, तेणे नमि विनमिने सेवा करता जोइने तेमनी उपर प्रसन्न थइ अडतालीश हजार सिद्धविद्या आपी, सोल विद्यादेवीउंनुं आराधन बताव्युं अने वैताढ्य पर्वतनी दक्षिण मेखलाए रथपुर चक्रवाल प्रमुख पचास नगर वसावी आप्यां, तथा उत्तर मेखलाने विषे गगनवल्लभ प्रमुख साठ नगर वसावी आप्यां तथा विद्याने बले करी तिहां लोकोनी वस्ती पण करी आपी. पछी ते दिशाने विषे नमि अने विनमिए बेहु भाइ राज्य पालवा लाग्या, अंते बेहु भाइ पोतपोताना पुत्रने राज्यपाटे स्थापी पोते संसार त्यागी दीक्षा ग्रहण करी श्रीविमलाचल तीर्थे आवी श्रीऋषभदेव भगवानने

नमस्कार करी तेहिज पर्वत उपर साधुनी बे कोडी साथे मोक्षे पहोंता. ए नमि विनमिनो संबंध कह्यो. हवे श्रीऋषभदेवस्वामीना थयेला गणधर श्रीपुंडरीकजी चैत्री पूनमने दिवसे ए पर्वत उपर मोक्षे गया. जेथी ए पर्वतनुं नाम पण पुंडरीकगिरि कहेवाय छे, माटे ते पुंडरीक गणधरनी कथा कहे छे. श्रीऋषभदेवस्वामी छद्मस्थपणे विहार करतां पुरिमतालनी समीपे शकटमुख उद्यान मांहे आव्या. तिहां प्रभुने केवलज्ञान उपन्युं ते वारे सर्व इंद्रादिक देवोए मली समोसरणनी रचना करी. सेवके आवी भरत राजाने प्रभुने थयेला केवलज्ञाननी वधामणी आपी, ते सांभली भरत राजा घणो हर्ष पाम्यो थको बेठो छे. एटलामां वली बीजो सेवक आव्यो, तेणे पण आवी वधाइ आपी के हे महाराज ! आयुधशालाने विषे तेजपुंजे करी विराजमान एवुं चक्ररत्न उपन्युं छे ? ते सांभली भरतजीए मनमां विचार्युं जे बेहु वधाइ साथे आवी तो हवे प्रथम महोत्सव केनो करीए ? जे माटे चक्ररत्ननो महोत्सव तो केवल कर्मबंधनुं कारण अने आ भवनो अर्थ साधक छे, अने तीर्थंकरना केवलज्ञाननो महोत्सव जे करवो, ते तो इहभव परभव संबंधी सर्व अर्थनो साधक छे, माटे प्रथम केवलज्ञाननो महोत्सव करवो. एम निर्धारी चतुरंगिणी सेना लइ मरुदेवा मातानी साथे हाथी उपर चडी अनेक प्रकारनां वाजित्र

वाजते जेवामां अयोध्या थकी बहार नीकली प्रजुनी समीप जाय छे, तेवामां प्रजु आगल देवडुंडुजिनो ध्वनि थाय छे, ते सांजली माता मरुदेवाजीए हर्षवंत थइ पूछ्युं जे हे पुत्र! ए वाजित्रध्वनि क्यां थाय छे? ते वारे जरते कह्युं, हे माताजी! तमारा पुत्रनी आगल ध्वनि थाय छे, वली आ तमारा पुत्रनी त्रण गढ प्रमुखनी रचना आदिक ऋद्धि तो जूर्ज! एवां जरतनां वचन सांजलीने ते देखवा माटे मरुदेवाजी पोतानी आंखोने मसलवा लाग्यां, तेमांथी हर्षना आंसु आव्यां, तेथी आंखनां पडल ऊतरी गयां. ते वारे समोसरणनी शोजा दीठी, पण पुत्र तो माताने बोलावतो नथी, तेथी वैराग्य पामी क्षपकश्रेणी आरोहण करी केवलज्ञान पामी तत्काल ते मोक्ष पहोतां. ते वारे जरत राजा माताना शरीरने क्षीरसमुद्रमां परठवी, शोक निवारीने जगवान् पासे जइ, पंचाजिगम साचवी त्रण प्रदक्षिणा दइ विधिए वंदना करी यथायोग्य स्थानके बेठा. तिहां जगवाने धर्मोपदेश दीधो, ते सांजली जरत राजाए श्रावकनो धर्म आदर्यो, अने जरतनो पुत्र जे ऋषजसेन तेनुं ज बीजुं नाम पुंमरीक तेणे घणा पुत्र पौत्रादिक साथे चारित्र लीधुं. जगवाने चतुर्विध संघनी स्थापना करी, चोराशी गणधर थाप्या, तेमां प्रथम गणधर श्रीपुंडरीकजीने थाप्या. हवे पुंमरीक गणधर श्रीऋषजदेवजीनी साथे शुद्ध चारित्र पालता विचरे छे, केट-

लाएक काल पछी नगवान् सर्व परिवार सहित श्रीसिद्धाचल तीर्थे रायणवृक्ष तले समोसर्या, तिहां इंद्रादिक देवता वांदवा आव्या, तेमनी आगल तथा पुंडरीकादिक मुनीश्वरोनी आगल श्रीशत्रुंजय तीर्थनो महिमा कह्यो, तथा ए तीर्थ उपर पुंडरीक गणधरने मोक्षप्राप्ति थशे. ते वखाणीने वली कह्युं के हे नव्य जीवो ! ए तीर्थ अनादि कालनुं शाश्वतुं छे. इहां अनंता तीर्थंकर अनंता मुनीश्वर कर्म खपावी सिद्धि पाम्या छे, अने अनंता पामशे. अनव्य जीव तो प्रायः ए तीर्थने नजरे पण न देखे, वली ए अवसर्पिणीमां ए तीर्थ, विशेषपणे पुंडरीक एवे नामे प्रगट थशे इत्यादिक तीर्थनो महिमा कहीने नगवाने विहार कर्यो हवे पुंडरीकजी पांच कोडी साधुना परिवारे विचरतां ग्रामानुग्राम विहार करता सोरठ देशे आव्या तिहां तेमने वांदवाने अनेक राजा, शेठ, सेनापति प्रमुख घणाक लोको आव्या गुरुए पण यथायोग्य धर्मदेशना आपी ते अवसरमां कोइक स्त्री चितातुर थकी महा दुःखी एवी पोतानी विधवा पुत्रीने साथे लइने तिहां आवी. पुंडरीक गणधरने नमस्कार करी अवसर पामी पूछवा लागी के हे महाराज ! आ कन्याए पूर्व नवमां शुं पाप कर्युं हशे, के जे थकी एनो विवाह करतां हाथ मेलववानी वखतेज एनो नरतार मरण पाम्यो? एवुं पूछे थके चार ज्ञानना धरनार गणधरजी

कहेवा लाग्या के हे महानुभाव ! अशुभ कर्मनुं अशुभज फल थाय. सर्व जीव पोतानां पूर्वकृत शुभाशुभ कर्मनांज फल पामे छे, परंतु बीजां तो निमित्तमात्र छे, माटे एना पूर्व-ला भव हुं कहुं छुं, ते सांभल. जंबूद्वीपे पूर्व महाविदेहे चंद्रकांता नामनी नगरीनो समरथ-सिंह नामे राजा छे. तेने धारणी नामे राणी छे. तेज नगरमां एक महा धनवंत परमश्रावक धनावह नामे शेठ रहे छे. तेनी एक चंद्रश्री अने बीजी मित्रश्री एवे नामे बे स्त्रीओ छे. एक दिवसे चंद्रश्री कामविकारने वश थइ थकी मर्यादा मूकी पोतानी शोक्य मित्रश्रीनो पति पासे जवानो वारो हतो तेने उल्लंघन करी पोते भरतार पासे आवी; ते वारे तेने भरतारे कह्युं के आज तो तारो वारो नथी, माटे मर्यादा मूकीने केम आवी ? ते सांभली चंद्रश्री कामवश थकी कहेवा लागी के एमां शानी मर्यादा? ते वारे शेठे कह्युं के कुलवंतने मर्यादा छोडवी युक्त नहीं. ते सांभली चंद्रश्री संतोष रहित थइ रोषे भराणी थकी मलिन परिणामे मुख विलखुं करीने मित्रश्री उपर घणोज द्वेष धरवा लागी. केटलाएक दिवस पछी ते चंद्रश्रीए पोताना पिताने घेर आवीने मंत्र, यंत्र, तंत्र, कामण, टूंमण करीने मित्रश्रीना शरीरमां कामणनो प्रवेश कराव्यो, तेथी मित्रश्रीना शरीरनी शोभा सर्व जती रही; ते जोइ भरतार पण मित्रश्रीने त्यागी चंद्रश्रीने वश थइ गयो. पाछलथी भरतारे

पण केटलाएक दिवसे ते स्वरूप जाण्यु, तेथी ते चंद्रश्रीने त्यागी दीधी हवे चंद्रश्री श्रावक-धर्म पालती थकी पण ते पाप आलोया विनाज मरण पामीने आ तारी पुत्रीपणे आवी उपनी छे, एणे पूर्व भवमां मित्रश्रीने पतिनो वियोग पाड्यो, तेथी ए विषकन्या थइ छे एने भरतारनो स्पर्श तो दूर रह्यो, पण भरतार एनुं मुख जोवानी पण चाहना न करे, एवुं कर्म एने उदय आव्युं छे ए पूर्वकृत कर्मना उदयथी दुःखीयारी थइ छे, माटे कर्मनी गति विचित्र छे ते वारे फरी तेनी माताए कह्युं के हे स्वामी! भरतारना विरहथी पीडाणी थकी आजे एने वृक्षनी डालने विषे फांसी खाइने मरवा मांड्युं हतुं, तेने फांसी छोडा-वीने हु आपनी पासे लइ आवी छु, माटे आप कृपा करीने एने सर्व दुःखथी विमुक्त करनारी एवी दीक्षा आपो गुरु बोल्या के आ तारी पुत्री दीक्षा लेवाने अयोग्य छे, ते वारे माताए कह्युं के हे महाराज! एने जे धर्म करवा योग्य होय, ते बतावो गुरु बोल्या के हे भद्रे! एने चैत्र शुदि पूनमनु आराधन करावो, के जे थकी एना अशुभ कर्मनो विलय थाय पछी कन्याए कह्युं के हे महाराज! तमे मुजने एनो विधि बतावो, ते वारे पुंडरीक गणधर बोल्या के चैत्र शुदि पूनमने दिवसे शुभ भावथी उपवास करवो, तथा श्री-भगवंतना देरासरे जइ पूजा करवी, स्नात्रमहोत्सव करवो, सर्व देरासरे वांदवा जवुं,

गुरुनी पासे चैत्री पूनमनुं वखाण सांजलवुं, दीन हीन जनोने दान आपवुं, ते दिवसे शील पालवुं, जीवनी रक्षा करवी, मोतीथी अथवा चावलथी पाट उपर विमलगिरिनी स्थापना करीने तेनी मोटी पूजा करवी, गुरुनी पासे पांचे शक्रस्तवे देव वांदवा. दश, वीश, त्रीश, चालीश, पचास लोगस्सना काउस्सग्ग करवा, स्तवन पण कहेवां. बे टंक पडिक्कमणां करवां, बीजो विशेष विधि ग्रंथांतरथी जाणवो, इत्यादिक दिन रात्रिनां कर्त्तव्य करवां. पछी पारणाने दिवसे मुनिमहाराजने वहोरावीने पोते पारणुं करवुं, एवी रीते पन्नर वर्ष तपस्या करवी, तपस्या पूर्ण थयाथी शक्ति प्रमाणे उजमणुं करवुं, एथी जे दरिद्री होय, ते धनवान् थाय, पुत्र, कलत्र, सौजाग्य, यश, कीर्त्ति वधे, देवतानां सुख अने मोक्षनां सुख पामे, वली स्त्रीने जरतारनो वियोग न थाय, रोग शोक विधवापणुं मृतवत्सापणुं इत्यादिक दोषोनो नाश थाय. वली विषकन्यापणुं तथा जूत, प्रेत, शाकिनी,डाकिनी आदिकना सर्व दोष विलय पामे. जे प्राणी जावे करी चैत्री पूनमनुं आराधन करे, ते प्राणी मोक्षनां सुख पामे. एवी पुंमरीक गणधरनी वाणी सांजलीने;ते कन्या हर्षवंत थइ कहेवा लागी के हे महाराज ! तप हुं करीश, एम गुरु पासे तप अंगीकार करी माता पिता सहित गुरुने नमस्कार करी पोताने घेर जइ ते दिवस आवेथी चैत्री पूनम-

नुं आराधन कर्युं, तप पूर्ण करी उजमणु कर्युं, श्रीसिद्धाचलजीनी यात्रा करी, श्रीरूषभदेवस्वामीनुं ध्यान धरती रही. छेवट अनशन करी आयु पूर्ण थये सौधर्म देवलोके देवतापणे जइ उपनी. तिहां देवता संबंधी भोग भोगवी आयु पूर्ण करी महाविदेहने विषे सुकच्छ विजये वसंतपुर नगरमां, नरचंद्र राजाना राज्यने विषे ताराचंद नामना शेठ वसे छे तेनी तारा नामे भार्या छे, तेनी कूखे पुत्रपणे उपजशे. तेनुं नाम पूर्णचंद्र थशे, बहोतेर कलाए परिपूर्ण थशे, पन्नर कोडी द्रव्य पामशे, पन्नर स्त्रीउ अने पन्नर पुत्र पामशे. इत्यादिक घणां सुख भोगवशे. वली ते भवमां पण चैत्री पूनमनुं आराधन करशे, छेवट जयसमुद्र गुरुनी पासेथी दीक्षा लइ चारित्र पाली मोक्षे जशे. एमज चैत्री पूनमनुं तप करतां घणा जीव मोक्षे गया छे. तथा वली श्रीकृष्णना पुत्र सांब, प्रद्युम्न, दशरथनो पुत्र भरत, शुक नामे मुनिराज, शैलकजी, पंथकजी, रामचंद्र, द्रविड राजा, नव नारद, पाच पांडव, ए सर्व श्रीसिद्धाचल उपर मोक्षे गया छे वली चैत्री पूनमने दिवसे उपवास करीने जे प्राणी श्रीसिद्धाचल तीर्थनी यात्रा करे, ते प्राणी नरक तिर्यंचनी गतिनो विछेद करे चैत्री पूनमने दिवसे मंत्राक्षरे पवित्र स्नात्रजल ग्रहण करीने घरने विषे छांटे, तेना घरमां मरकी प्रमुख उपद्रव न थाय. सर्वदा छांटे ते प्राणी रुद्धि वृद्धि

सुख संपदा पामे. शुभ भावथी आराधतां मांगलिकनी माला वधे, मोक्षनां सुख पामे, श्रीनंदीश्वर द्वीपने विषे शाश्वता भगवान् पूज्या थकी जे पुण्य थाय, ते थकी अधिक पुण्य चैत्र शुदि पूनमने दिवसे शत्रुंजय तीर्थ उपर भगवाननी पूजा करवाथी थाय. जे मनुष्य अन्य स्थानके रह्यो थको पण चैत्री पूनमने दिवसे श्रीऋषभदेवजीनी तथा पुंडरीक गणधरनी पूजा करे, ते देवतानी पदवी पामे, अने जो विमलाचल उपर रह्यो थको भक्ति करे, तो घणुंज फल पामे, तेमां तो कहेवुंज शुं ? तथा चैत्री पूनमने दिवसे जे दान आपीए, तपस्या करीए, ध्यान धरीए, सामायिक करीए, जिनपूजा करीए, ते सर्व धर्मकार्य, पांच कोडी गुणां फलनां आपनार थाय. जे प्राणी शुद्ध विधिए चैत्री पूनमनुं आराधन करे, ते जीव पोताने स्थानके बेठो थको भावना भावतो पण तीर्थयात्रानुं फल पामे ॥ इति चैत्री पूनमनुं व्याख्यान संपूर्ण ॥ ॥ ॥ ॥

॥ अथ श्रीआद्यात्रीज व्याख्यान प्रारंभः॥ श्रीऋषभदेवस्वामीनो जीव, सर्वार्थसिद्ध विमानथी च्यवीने आषाढ वदि चोथने दिवसे नाभि कुलकरनी भार्या श्रीमरुदेवा स्वामिनीनी कूखे आवी उपन्यो नव मास ने चार दिवस गर्भमां रह्या. चैत्र वदि आठमने दिवसे अर्द्ध रात्रिने समये भगवाननो जन्म थयो ते अवसरे त्रण लोकमां उद्योत थयो, क्षणेक वार नारकीना जीवोने पण सुख उत्पन्न थयुं पछी छप्पन्न दिक्कुमारिकानां आसन कंप्यां, ते वारे अवधिज्ञान प्रयुंजी भगवंतनो जन्म थयो जाणी ते ते कुमारिकाओ त्यां जन्मस्थानके आवी पोतपोतानु कर्त्तव्य करी पाछी स्वस्थानके गइ पछी चोसठ इंद्रनां आसन कंप्यां, तेमणे पण अवधिज्ञाने करी भगवाननो जन्म थयो जाणीने एक सौधर्मेंद्र विना बीजा त्रेसठ इंद्र मेरु पर्वत उपर गया, अने सौधर्मेंद्र जन्मस्थानके आवी माता प्रमुखने अवस्वापिनी निद्रा आपी, तिहां भगवाननुं प्रतिबिंब माता पासे मूकी भगवानने बेहु हाथमां लइ मेरुपर्वत पर आव्यो तिहां चोसठ इंद्र मली स्नात्रमहोत्सव करी त्रेसठ इंद्र तो त्यांथीज नंदीश्वर द्वीपे गया, अने सौधर्मेंद्र भगवाननी माता पासे बालकने मूकी अवस्वापिनी निद्रा तथा प्रतिबिंब सहरी भगवाननी माताने तथा भगवानने प्रणाम करी पछी नंदीश्वर द्वीपे गयो. तिहां चोसठे इंद्र मली अठाइ महोत्सव करी आप आपणे स्थानके गया. भगवानने अं-

गुठे इंद्रे अमृत संचार्युं ते चूसे, अने मातानुं स्तनपान न करे, अमृतज पीए. अनुक्रमे प्रज्ञुनुं रुषन्न एवुं नाम दीधुं. इंद्रे आवी इक्ष्वाकुवंशनी स्थापना करी, वीश लाख पूर्व लगे न्नगवान् कुमर अवस्थामां रह्या. इंद्रे विनीता नगरी वसावी आपी. न्नगवानने राज्याज्निषेक कर्यो, त्रेसठ लाख पूर्व सुधी राज्यपदवी न्नोगवी न्नगवाननी सुनंदा अने सुमंगला नामे बे राणी थइ, तेमना न्नरत बाहुबली प्रमुख सो पुत्र थया, तथा आदित्य, यशा, सोमयशा प्रमुख घणा पौत्र थया. पछी अयोध्यानुं राज्य न्नरतने आप्युं अने बाहुबलीने तक्षशिलानुं राज्य आप्युं तथा बीजा पुत्रोने पण योग्यता प्रमाणे देश नगर आपीने पोते चैत्र वदि अष्टमीने दिवसे दीक्षा लीधी अने आहारनिमित्ते गामोगाम न्नमवा लाग्या; पण न्नद्रक लोक साधुने आहार देवानो विधि कोइ जाणे नहीं, तेथी मणि, माणक, मोती प्रमुख अनेक उत्तम वस्तुउनी न्नेट आवी करे, ते न्नगवान् सर्वथा त्यागी थया छे माटे कांइ पण वस्तु लीए नहीं. एम फरतां फरतां एक वर्ष जाजेरो काल अन्न पाणी विनानो नीकली गयो, एवा अवसरे गजपुर नगरे बाहुबलीजीनो पुत्र सोमयशा राजा तेनो पुत्र श्रेयांस कुमर हतो, तिहां आहारनिमित्ते श्रीरुषन्नदेव न्नगवान् विचरता आव्या, ते वारे रात्रिने समये श्रेयांस कुमरे एवुं स्वप्न दीठुं, जे मेरु पर्वत श्याम थइ गयो

हतो,अने तेने अमृतकलशे करी पखालीने में उजलो कर्यो वली तेहिज रात्रिए ते गा-
ममां सुबुद्धि नामना शेठने पण स्वप्न आव्युं, तेमां तेणे एवुं दीठुं जे सूर्यना मंडलमांथी
हजार किरणो खरी पड्यां, ते श्रेयांस कुमरे सूर्यना बिंबने विषे पाछां स्थाप्यां. वली तेहिज
रात्रिए सोमयशा राजाए पण स्वप्नमां एवुं दीठुं, जे एक पराक्रमी सुभट घणा वैरीए रो-
क्यो थको व्याकुल थयो हतो, ते श्रेयांस कुमरनी सहाय थकी तत्काल जय पाम्यो ए-
वा त्रणे जणे त्रण स्वप्नां दीठां पछी प्रभातसमये राजसभामां सर्वे एकठा मल्या, ते वारे
सहुए पोतपोताने आवेलां स्वप्न कथन कर्यां, ते सांभली सहु कोइ कहेवा लाग्या के
आज श्रेयांस कुमरने कोइएक अपूर्व मोटो लाभ थशे. एम करतां भगवान् पण आहा-
रनिमित्ते घर घर भमतां श्रेयांस कुमरने घेर आव्या, तेमने आवता देखी कुमर घणो हर्ष
पाम्यो, बीजा लोको भगवान् पगे भटके छे ते देखी हाथी घोडा प्रमुख नजराणां करवा ला-
ग्या, पण भगवाने लीधां नहीं, तेथी ते लोको उदास थया थका मनमां चिंतववा लाग्या जे
भगवान् आपणा हाथनुं कांइ लेता नथी, माटे आपणा उपर क्रोधवंत थता देखाय
छे, पण युगलियापणुं त्यागवाने स्वल्प काल थयो छे, माटे ते पुरुषो आहार देवानो
विधि जाणता नथी हवे श्रेयांस कुमर तो भगवंतनी साधुमुद्रा देखी विचारवा लाग्यो,

जे एवी मुद्रा में आगल पण कोइक वारे दीठी छे, एम ऊहापोह करतां तेने जातिस्मरणज्ञान उत्पन्न थयुं, ते जातिस्मरण मतिज्ञाननो भेद छे, तेणे करीने भगवानना साथे पोते संज्ञीपणामां निरंतर नव भव कीधा हता, ते सर्व दीठा. तिहां भगवान् प्रथम भवे धनसार्थवाह, बीजे भवे युगलीया, त्रीजे भवे देवता, चोथे भवे महाबल राजा, पांचमे भवे ललितांग देव थया. तिहां श्रेयांसनो जीव प्रथम धर्मिणी नामनी स्त्रीना भवमां नियाणुं करीने ते ललितांग देवतानी स्वयंप्रभा नामे देवी थइ हती, ए संबंध भगवान् साथे थयो. पछी ललितांगनो जीव वज्रंधर राजा थयो, अने स्वयंप्रभानो जीव श्रीमती राणी थइ, पछी सातमे भवे बेहु युगलीया थया. आठमे भवे सौधर्म देवलोके बेहुना जीव देवता थया. नवमे भवे भगवाननो जीव जीवानंद नामे वैद्य थयो, अने श्रेयांसनो जीव केशव नामे श्रेष्ठीपुत्र थयो. तिहां पण पोतामां मित्राइ हती, तिहांथी दशमे भवे अच्युत देवलोके बेहु जण मित्रदेवता थया. तथा अग्यारमे भवे भगवंतनो जीव चक्रवर्ती अने श्रेयांसनो जीव सारथी थयो, तथा बारमे भवे बेहु जण सर्वार्थसिद्ध विमाने देवता थया, अने तेरमे भवे भगवाननो जीव ऋषभदेवजी थयो, अने सारथीनो जीव हुं श्रेयांस कुमर थयो, एम नवे भवनो संबंध दीठो, तेमां पूर्वे

पोते साधुपणुं अनुभव्युं हतुं, तेथी श्रेयांस कुमर विचारवा लाग्यो के, जूउं! संसारी जीवोने केवु अज्ञानपणुं छे ? जे भगवान् त्रण लोकना राजा ते राज्यपदवीने तृण समान गणीने विषयभोगरूप सांसारिक सुखने किंपाकफल समान जाणता थका साधुपणुं आदरी मोक्षसुख भणी यत्न करता थका, रागद्वेषादिक विकारनां जे कारण तेने परमाणु मात्र पण ग्रहवाने वांछता नथी, तो ते हाथी, घोडा, कन्या, सुवर्ण, मणि, मुक्ताफल प्रमुख परिग्रहने शी रीते ग्रहण करशे ? एटलुं जाणता नथी एवु विचारी श्रेयांस कुमर तरत पोताना घरना गोंखथी नीचे उतरी ज्यां भगवान् उभा छे, त्यां आवी घणो हर्षवंत थको भगवानने त्रण प्रदक्षिणा दइ नमस्कार करी, बे हाथ जोडी, आगल उभो रही कहेवा लाग्यो के हे स्वामी! मारा पर कृपा करो, हुं संसाररूप तापे करी तापित छुं, तेथी मारो निस्तार करो. अढार कोडाकोडी सागरोपम सुधी विछेद पामेलो जे साधुने प्राशुक आहार देवानो विधि, ते प्रगट करो, अने मारे घेर भेट दाखल आवेला एकसो ने आठ इक्षुरसना घडारूप प्राशुक आहार छे, ते आप ग्रहण करो. ए वचन सांभली चार ज्ञाने संयुक्त एवा भगवाने ते सेलडीना रसने निर्दोष आहार जाणीने श्रेयांसने घेरथी पोताना बे हाथमांहे वहोर्यो. जे माटे भगवान्

पाणिपात्र लब्धिना धणी छे, तेने पोते पाणि जे हाथ तद्रूप पात्रामां सेलडीनो रस लीधो, ते रस लेतां छतां तेमना हाथमांथी एक बिंदुमात्र पण धरती उपर पड्युं नहीं, यद्यपि ए तो एकसो आठ घडा हता; परंतु जो हजारो, लाखो घडा होय अथवा समुद्र जेटलो रस होय, तोपण लब्धिना बले करी हाथमां समाइ जाय, उपर शिखा चडे खरी, पण धरती उपर एक टीपुं पण पडे नहीं. हवे परम कृपालु सर्वोत्कृष्ट सुपात्र एवा श्रीऋषभदेवस्वामी भणी नव कोटि विशुद्ध आहार देतां थकां मन, वचन अने कायानी शुद्धताए करी उत्पन्न थयेलो जे घणाक आनंदनो समूह, ते पोताना चित्तमां तथा शरीरमां समातो नथी. वली मनमां विचारे छे, जे त्रण जगत्‌ना पूजनीय, अनंत गुणना निधान, एवा श्रीऋषभदेव भगवाने मारे हाथे आहार वहोर्यो, ए मारा उपर मोटो प्रसाद कीधो, भगवानने प्राशुक आहार देवा थकी आज मारां पाप संताप सर्व दूर गयां. जेवामां श्रेयांस कुमार एवो विचार करे छे, तेवामां आकाशमां देवताए पंच दिव्य प्रगट कर्यां, देवताए "अहो दानमहो दानं" एवी उद्घोषणा करी देवदुंदुभि वजाडी, तिर्यक्‌जृंभक देवोए साडीबार क्रोड सुवर्णरत्ननी वर्षा करी. ते वखत श्रेयांस कुमरनुं घर सुवर्णरत्ने भराणुं, अने त्रण भुवन सस्ये भराणां, तथा भगवान् इक्षुरसथी

जराणा. श्रेयांस कुमरनो आत्मा निरुपम सुखनुं जाजन थयो. ए वैशाख शुदि त्रीजने दिवसे श्रीऋषभदेवस्वामीनुं श्रेयांस कुमरने घेर इक्षुरसे करी पारणुं थयुं. ते दान, श्रेयांस कुमरने अक्षय सुखनु कारण थयुं. ते माटे ए दिवसनुं नाम अक्षयतृतीया अथवा इक्षुतृतीया एवु लोकमा प्रसिद्ध थयुं. इहां कोइ पूछे जे त्रैलोक्यनाथ श्रीऋषभदेवने एक वर्ष सुधी ए रीते आहारनो अंतराय शाथी पड्यो ? तिहां कहे छे के पाछले जवे मार्गमां चालतां धान्यना खलामांहे बृषभ धान्य खाता हता, तेथी तेने कर्षणीउ मारता हता त्यारे ते कर्षणीउने कह्युं अरे मूर्खाउ ! आ बलदोने मोढे छीकुं बांधो त्यारे कर्षणीउ बोल्या के अमे तो बांधी जाणता नथी. ते वारे पोते तिहां बेसी पोताने हाथे छीकुं बांधी देखाड्युं, तेथी ते बलदे त्रणसें ने साठ नीसासा नाख्या, तिहां अंतराय कर्म उपार्जन कर्युं तेनो दीक्षा लेवाने दिवसे उदय थयो, अने आजे उपशम पाम्यो. ए दानना प्रभावथी श्रेयांस मोक्षपदवी पामशे. जगवान् एक हजार वर्ष छद्मस्थपणे रह्या, अने एक हजार वर्षे न्यून एक लाख पूर्व वर्ष लगे केवलीपणे अनेक जव्य जीवोने प्रतिबोध देता विचर्या. अष्टापद पर्वते मोक्ष सधाव्या, माटे अक्षय त्रीजने दिवसे जव्य जीवोए सुपात्र दान देवुं, शील पालवु, तपस्या करवी, जावना जाववी, पूजा करवी, स्नात्रमहोत्सव करवो ॥ इति

श्रीपरमात्मने नमः ॥ अथ वालावबोधरूप ज्ञानपंचमी कथा प्रारंभः ॥ त्रेवीशमा श्रीपार्श्वनाथस्वामी ते श्रीफलवर्द्धि गाममां रह्या, ते माटे श्रीफलवर्द्धि पार्श्वनाथ कहेवाणा. ते केवा छे ? तो के सर्व वांछित पदार्थना आपनारा छे, तथा सर्व दुःख टालवाने समर्थ छे. तेमने उत्कृष्ट भक्तिपूर्वक नमस्कार करीने जेमां कार्त्तिक शुदि पंचमीनुं माहात्म्य कहेलुं छे, ते कथाने हुं भव्य जीवोना उपकारने माटे जेम पूर्वाचार्योए कहेली छे, तेम हुं पण कहीश ॥ श्लोक ॥ ज्ञानं सारं सर्व संसारमध्ये, ज्ञानं तत्त्वं सर्वतत्त्वेषु नित्यम् ॥ ज्ञानं ज्ञानं मोक्षमार्गप्रदर्शि, तस्माद् ज्ञाने पंचमी सा विधेया ॥ १ ॥ भावार्थः—अहो भव्य जीवो ! संसारमांहे ज्ञान जे छे, ते त्रणे लोकमांहे सारभूत छे, वली सर्व तत्त्वमांहे ज्ञान निरंतर रह्युं छे माटे ते ज्ञान सर्वमांहे मोटुं छे, मोक्षमार्गनुं देवावालुं छे, सर्व अर्थनुं साधन छे, वली ज्ञान छे ते अज्ञान पापादिकनुं निकंदन करनारुं छे, तथा ज्ञान ते कल्पवृक्ष सदृश देवलोकादि वांछित सुखनुं दातार छे. ते माटे हे भव्य जीवो ! तमे ज्ञानने विषे एकचित्ते उद्यम करो. ज्ञान सेवन करवाथी सम्यक्त्वनी प्राप्ति थाय, माटे कार्त्तिक शुदि पंचमीने दिवसे आलस प्रमाद छांडीने ज्ञान आराधवाने अर्थे विधिपूर्वक ज्ञाननुं तप अवश्य करवुं. जेम वरदत्त अने गुणमंजरीए भावे करीने

ज्ञाननु आराधन कर्युं, तेथी ते समग्र सुखने पाम्यां तेम तमारे पण करवुं हवे ते वरदत्त अने गुणमंजरीनी कथा कहु छुं:—ए जंबुद्वीपना भरतक्षेत्रने विषे पद्मपुर नामना नगरनो सकल पृथ्वीमां प्रसिद्ध अने समस्त गुणनो धरनार एवो अजितसेन नामे राजा राज्य करे छे, तेनी यशोमती नामे राणी ते चोसठ कलानी जाण, न्यायवंत, चतुरशिरोमणि छे, तेने वरदत्त नामे कुमर छे ते रूप लावण्य गुणे करी सहित महा विनयवंत छे ते पांच धावे लालतो, पालतो, अनुक्रमे आठ वर्षनो थयो ते वारे मातापिताए शुभ मुहूर्त्त जोइ विद्याभ्यास कराववा माटे पंडित पासे वेसाड्यो. पंडित पण राजानो कुमर जाणीने तेने घणो प्रयास लइ भणाववा लाग्यो, परंतु ते कुमरने एक अक्षर मात्र पण मुखे चढे नहीं, तो वली वीजां मोटां शास्त्रो भणवानी तो वात शी करवी? एम करतां ते कुमर यौवनावस्था पाम्यो, ते वारे पूर्वकृत अशुभ कर्मना उदयथी ते कुमरना शरीरे कोढनो रोग उत्पन्न थयो, तेणे करी तेनुं शरीर कुशोभावंत, कांतिरहित अने कुत्सित थयुं, तेथी ते घणुं दुःख पामतो थको काल निर्गमन करवा लाग्यो. क्यांहि पण सुख पामे नहीं हवे तेज नगरमांहे एक सिंहदास शेठ रहे छे ते जिनधर्मनो पालनार छे, सात क्रोड सोनैयानो धणी छे, जगत्मां तेनुं नाम प्रख्याति पामेलुं छे. तेनी कपूरतिलका नामे स्त्री छे, ते सर्व

गुणना घररूप छे, पोताना ज्ञरतारना चित्तनी जाणनारी छे,ब्रह्मचर्य गुणे करी सुशोज्ञित छे, पतिव्रताधर्मनी पालनारी छे, महा शीलवती छे. तेने एक गुणमंजरी नामे पुत्री छे, ते अद्भुत विनयनी धरनारी छे, परंतु तेनुं शरीर पण समकाले रोगे करी पीडा पामे छे, वचने मुंगी छे, ते माटे ते शेठे पोतानी पुत्रीने नीरोगी थवा सारु अनेक औषधो कस्यां, पण तेना रोगनी शांति थइ नहीं. एवी स्थितिमां ते यौवनावस्था पामी, परंतु तेनुं कोइ पण पाणिग्रहण करे नहीं,एम करतां जे वारे ते सोल वर्षनी थइ,ते वारे तेनां मातापितादिक सर्व परिवार महा डुःखे पीड्यां थकां चिंता करवा लाग्यांः—यतः ॥ याचको वंचको व्याधिः, पंचत्वं मर्मज्ञाषकः ॥ योगिनामप्यमी पंच, प्रायेणोद्वेगहेतवः ॥ १ ॥ ज्ञावार्थः—एक मागण जन, बीजो धूतारो, त्रीजो रोग, चोथुं मरण, पांचमो मर्म बोलनार, ए पांच वानां जे छे, ते योगीने पण प्रायः उद्वेगनां करनारां छे. हवे एकदा नगरनी बहार चार ज्ञानना धरनार, पांच समितिए समिता, त्रण गुप्तिए गुप्ता एवा विजयसेन सूरीश्वर, ते ग्रामानुग्रामे विहार करतां ज्ञव्य जीवोने प्रतिबोध देता तिहां पधास्या, ते वारे ते नगरना सर्व लोक तथा राजा पण पोताना पुत्र सहित कुटुंब परिवारने साथे लइने मुनिराजने वांदवा आव्या.तिहां त्रण प्रदक्षिणा दइ विधिपूर्वक गुरुने वांदीने ते सर्व यथास्थानके धर्म-

देशना सांजलवा बेठा गुरु पण जव्य जीवोना उपकारने अर्थे क्लेशरूप दोषनी हरनारी एवी धर्मदेशना देता हवा, के अहो जव्य जीवो! जो तमे मुक्तिपदनी वांठा करता हो, तो ज्ञान जणवु, जणावतु, सांजलवुं इत्यादिक ज्ञानना आराधनने विषे उद्यम करो, परंतु ज्ञाननी विराधना म करो, केमके जे प्राणी मात्र, मने करीने ज्ञानने विराधे, ते जवांतरने विषे शून्य मनना धणी थाय, वली विचारे करी रहित थाय, आंधला, बहेरा, बोबडा, कुरूपवंत थाय, तथा जे प्राणी वचने करी ज्ञानने विराधना करे, ते माठी बुद्धिना धणी थाय, मुंगा थाय, मुखपाकादिकना रोगे करी डुःखित थाय. तेमां कांइ संदेह जाणवो नहीं, तथा जे प्राणी कायाए करी ज्ञानने विराधे, ज्ञाननो यत्न न करे, ते प्राणीने परजवे कोढ, पित्त प्रमुख महा डुष्ट रोग पेदा थाय, देह क्षीण थाय, तथा जे प्राणी मन, वचन अने काया ते त्रिकरण योगे करी पोते ज्ञाननी विराधना करे, करावे तथा अनुमोदे, ते प्राणी परजवे महा मूर्ख थाय, तथा तेनां पुत्र, स्त्री, मित्रादिकनो क्षय थइ जाय, धनधान्यनो नाश थाय, अने तेने मननी चिंता मटेज नही, तेना शरीरे अनेक प्रकारना रोग थाय इत्यादिक अमृतसमान गुरुनी देशना सांजलीने सिंहदास शेठ विनये करी बे हाथ जोडीने गुरुने पूछतो हवो के हे स्वामिन्! कये कर्मे करीने मारी पुत्रीना

शरीरने विषे रोग उत्पन्न थयो छे ? अने एने कया जवनां कर्म उदय आव्यां छे ? एणे शां अशुज कर्म कर्यां हशे ? तथा ते रोग केवी रीते मटशे ? ते वारे गुरु बोल्या के हे महाजाग्य ! सांजल. कर्मे करीने प्राणीने शुं शुं नथी थतुं ? अर्थात् सर्व कांइ थायज छे. निश्चये करीने आ संसारने विषे सुख तथा दुःख जे कांइ जीवने थाय छे, ते सर्व पूर्वकृत कर्म वडेज थाय छे; माटे ए तमारी पुत्रीए पाछला जवमां ज्ञाननी विराधना घणी करी छे, ते कारणे एनुं शरीर रोगग्रस्त थयुं छे, माटे हुं एनो पाछलो जव कहुं छुं ते सांजलो अने हृदयने विषे धारो. धातकीखंडना पूर्व जरत मांहे घणुं शोजायमान अने सुखी प्राणीउए करी व्याप्त एवुं खेटकपुर नामे नगर छे. तिहां जिनदेव नामे शेठ वसे छे, ते महा संपत्तिमान् छे. तेने रूपे करी मनोहर अने शरीरे घणी सुकुमार एवी सुंदरी नामे स्त्री छे. तेने एक आसपाल, बीजो तेजपाल, त्रीजो गुणपाल, चोथो धर्मपाल अने पांचमो धर्मसार, ए पांच पुत्र छे. तथा एक लीलावती, बीजी शीलावती, त्रीजी रंगावती अने चोथी मंगावती, ए चार पुत्रीउ छे. हवे जिनदेव शेठे हर्षवंत थइने पोताना पांचे पुत्रोने जणाववा सारु पंडित पासे मूक्या, परंतु ते छोकरा चपलाइ करे, मांहोमांहे रमत क्रीडा करे, उन्मादी थका यद्वत् यद्वत् बोले, पण जणे नहीं अने बीजाने पण

भणवा दीए नहीं, तेम निशालमां पण वेठा रहे नहीं. तेओने जे वारे भणावणार पंडित शिखामण दीए, मार मारे, ते वारे ते रडता रडता घेर जइने पोतानी माता आगल पोकार करे के अमने तो पंडित घणो मार मारे छे, ताडना तर्जना करे छे. एवां पुत्रोनां वचन सांभलीने तेनी माता कहे के हे पुत्रो! तमे भणवा जशो नहीं, आपणने भणवानुं कांइ काम नथी, कारणके लोकमां जे मूर्ख होय छे, ते परम सुखी होय छे, तेथी निश्चित थको रहे छे, अने जे भणे छे, ते पण मरण पामे छे, अने अजाण होय छे, ते पण मरण पामे छे, मरण तो बेहुने आववानुंज छे ते तो कोइने मूकनारज नथी, माटे तमे कांइ ए वातनो शोक करशो नहीं एम कही वली पंडितने पण ठपको दीधो, अने पुत्रोनी पासे भणवानां उपकरण जे पाटी, पोथी, लेखण प्रमुख हतां, तेने घणो क्रोध करीने अग्निमां बाली भस्म करी नाख्यां अने पुत्रोने कह्युं के हवे तमे भणवा जशो नहीं. जो कदाचित् पंडित तमने तेडवा आवे, तो तेने तमे छूटा पथराथी मारजो, एम शीखवी राख्या. हवे ते वात शेठना जाणवामां आवी, तेवारे शेठ पोतानी स्त्री प्रत्ये कहेवा लाग्या जे हे भोली! ते पांचे पुत्रोने भणाव्या विना एमज मूर्ख राख्या, तो हवे तेओने कन्या कोण आपशे? वली व्यापारना काममां खत, पत्र, नामु लखवुं, हिसाब राखवा इत्यादिक काम केम करी शकशे? तथा वली चतुर जनोनी सभामां पण ए तारा

पुत्र हास्यना पात्र थशे, वली ते मूर्ख ठे, माटे क्यांहि पण शोन्ना पामशे नहीं. जे माटे शास्त्रमां कह्युं ठे के ॥ माता वैरी पिता शत्रुः, पुत्रो याऱ्यां न पाठितः॥ सन्ना मध्ये न शोन्नते, हंसमध्ये बको यथा ॥ १ ॥ अर्थः—ते माता पण वैरी जाणवी, अने पिता पण शत्रु जाणवो, के जे पोताना पुत्रने न्नणावे नहीं. केमके जेम हंसना टोलामां बगलो शोन्ना न पामे तेम अन्नण जन ते सन्नामां शोन्ना प्रत्ये न पामे. वली कह्युं ठे के ॥ श्लोक ॥ विद्वत्त्वं च नृपत्वं च, नैव तुल्यं कदाचन ॥ स्वदेशे पूज्यते राजा, विद्वान् सर्वत्र पूज्यते ॥ १ ॥ अर्थः—जे माटे राजा जे ठे, ते एक पोतानाज देशमां पूजाय ठे, अने विद्वान् जे पंकित ठे, ते सर्वत्र, ज्यां जाय, त्यां पूजाय ठे, माटे पंकितपणुं अने राजापणुं ए बे बराबर कदापि कहेवायज नहीं. ते कारण माटे हे स्त्रि! तें ठोकराने मूर्ख राख्या, ते घणुंज अघटित कार्य कर्युं. ए सर्व तारो दोष ठे. एवां शेठनां वचन सांन्नली शेठाणी उतावली थश्ने बोली के, त्यारे तमे केम ठोकराउने न्नणाव्या नहीं? तेथी ए तमारोज दोष ठे, ते माटे तमे वारंवार मने शामाटे कह्या करो ठो? एवां स्त्रीनां वचन सांन्नलीने शेठ तो मौन करी रह्या. हवे अनुक्रमे ते पांचे पुत्र यौवन अवस्था पाम्या. घणा सुंदर रूपवंत देखाय, पण मूर्खा जाणी कोश् पोतानी पुत्री तेमने आपे नहीं. ते वारे फरी शेठ, स्त्रीने कहेवा लाग्यो के हे स्त्रि!

जो पुत्रो तो हवे परणाववा योग्य थया, परंतु तेउने कोइ पण कन्या आपतुं नथी. जेमाटे कह्युं ठे के॥ मूर्खनिर्धनडुरस्थ-शूरमोक्षाभिलाषिणाम्॥ त्रिगुणाधिकवर्षाणां, तेषां कन्यां न दीयते ॥ १ ॥ अर्थ.—जे मूर्ख होय तेने, तथा दरिद्रीने, परदेशीने, शूरवीरने, वैराग्यवानने तथा जेने कन्यानी वयथी त्रण गुणा करतां पण अधिक वर्षो थयां होय, तेने कोइ कन्या आपे नहीं. माटे हे स्त्रि! तें एमनी पाटी, पोथी वाली मूकी. तथा नणावनार पण्डितने उलंनो देवराव्यो, एवा तारा दोपथी ए पुत्रो मूर्ख रह्या, अने परणवाने अयोग्य थया. ते सांभली शेठाणी कहेवा लागी, हे स्वामिन्। एमां मारो लगार मात्र पण दोप नथी, केमके पुत्र तो पितानेज आधीन होय, माटे जे पुरुपने करवा योग्य काम होय, ते पिता शीखवे अने दीकरी माताने वश होय, तेने स्त्रीआदिकनां जे कामकाज ते सर्व माता शीखवे एवी लोकनीति ठे, माटे ए पुत्रने अनण राखवामां तमारोज दोप ठे. ते सांभली शेठ बोल्यो के हे पापणी! हे माठा आचरणनी आचरनारी! तुं तारो वाक तो जोतीज नथी, ने वली उलटो मने दोपित ठरावे ठे? ते सांभली ते डुष्ट आशयवाली स्त्री बोली, जे अरे डुष्ट! पापिष्ठ तो तारो बाप हशे के जेणे मूर्ख बुद्धिना धणीए एवु तुजने शीखव्युं. जेथी सर्व मनुष्यमा नीचमां नीच तुं थयो. ते

सांभली शेठे कह्युं के हे स्त्रि! आ तारुं बोलवुं कांइ सारुं नथी. ते वारे स्त्री बोली के तुं केम साचुं बोलतो नथी? जे तें हाथे करीने पुत्रोने बगाड्या, अने हवे मारी उपर दोष मूके छे. एवां स्त्रीनां कठोर वचन सांभलीने शेठ कहेतो हवो के हे पापीणि! पगले पगले वात वातमां मारी सामुं बोले छे? ते वारे वली स्त्री बोली के पापी तो तारो बाप छे, मने शामाटे कहे छे? धिक्कार छे तुजने! हे क्रोधमुख! हे काला मुखना धणी! ताराथी क्रोधवान् वली बीजो जगत्मां कोण छे? एवी रीते ते स्त्री भरतारनो निरंतर दंतकलह थयो. एवा दंपतीने सुख ते स्वप्नमां पण क्यांथी होय? हवे एवां स्त्रीनां असभ्य वचन सांभली जिनदेव शेठे ते समये क्रोधवंत थइ, पासे एक पथरा पड्यो हतो, ते उपाडीने स्त्री उपर फेंक्यो, ते तेना माथामां मर्मस्थानके लाग्यो, तेथी ते स्त्री मरण पामीने इहां हे शेठ! आ तारी पुत्री थइ छे, एणे जे पाछले भवे ज्ञाननी मोटी आशातना करी छे, ते कर्मना उदयथी एने ए रोगोत्पत्ति थइ छे, जे माटे लौकिक शास्त्रमां पण कह्युं छे के ॥ यतः ॥ कृतकर्मक्षयो नास्ति, कल्पकोटिशतैरपि ॥ अवश्यमेव भोक्तव्यं, कृतं कर्म शुभाशुभम् ॥ १ ॥ अर्थः—जे कर्म कर्यां होय ते क्रोडो गमे कल्पयुग थइ जाय, तोपण शुभ अथवा अशुभ जेवां कर्म बांध्यां होय, तेवां भोगव्या विना छूटको

॥ २७ ॥

थाय नहीं, अवश्य जोगववांज पडे. एवी गुरुनी वाणी सांजली ऊहापोह करतां गुणमंजरीने तिहां जातिस्मरणज्ञान उपन्युं, तेने योगे पोतानो पाछलो जव देखीने तेथी मूर्छा खाइ जूमि उपर पडी गइ. तेने चंदनविलेपनादिक शीतल उपचार कस्या, तेथी मूर्छा वली. ते वारे गुरुने प्रणाम करीने आदर सहित कहेवा लागी जे हे स्वामी ! तमे जे कही ते सर्व खरेखरी वात छे. अहो ! जूउं, ए ज्ञाननु माहात्म्य केवुं छे ? त्रण जगत्मां ज्ञाननी बराबरी करनार बीजो कोइ पदार्थ नथी. पछी सिंहदास शेठ गुरुने पूछवा लाग्या के हे करुणानिधि ! हवे तमे मारी उपर प्रसन्न थइने कहो के शी रीते ए पुत्रीना शरीरना रोग जशे ? ते वारे आचार्य बोल्या के हे शेठजी ! ज्ञानना आराधनथी सर्व प्रकारनी सुखसमाधि प्राणी मात्रने प्राप्त थाय छे, अने सर्व प्रकारनां दुःख मटी जाय छे, माटे अजवाली पांचमने दिवसे विधिपूर्वक चउविहारो उपवास करीए वली पुस्तकने पाट उपर स्थापीने तेनुं सुगंधी फूलथी पूजन करीए तथा धूप उखेवीए. मुख आगल पांच साथीआ करीए, पांच वर्णां धान्य चढावीए, तथा पांच दीवेटनो घृतनो दीवो करीए, तेनी आगल पांच जातिनां फल तथा पांच जातिनां पकान्न ढोइए, गुरुनां चरणकमलने वंदन करीए, ज्ञान आगल जाव सहित जव्य जीवे

ज्ञाननी पूजाभक्ति करवी. एवी रीते पांच वर्ष ने पांच महीना सुधी निश्चे ज्ञानपंचमीना तपनुं आराधन करवुं. त्रिकरण शुद्धे करी डाह्या पुरुषोए, ए रीते महीना महीनानी शुक्ल पंचमीए तप करवुं, अने जो ए रीते महीने तप न करी शके, तो ज्यां लगण जीवे, त्यां लगण प्रत्येक वर्षमां एक कार्त्तिक शुदि पंचमीने दिवसे पूर्वोक्त रीते आराधवुं. ए ज्ञानपंचमीनुं तप, जे प्राणी विधिपूर्वक करे, तेनुं सौभाग्य वधे, रूडुं रूप मले, रोगनो नाश थाय, धन धान्य पुत्रपौत्रादिक संपदा मले, बुद्धि विस्तार पामे, मोटाइ, ठकुराइपणुं वधे, मति, श्रुत, अवधि, मनःपर्यव अने केवल, ए पांच प्रकारनां ज्ञान प्रत्ये पामे, स्वर्ग मोक्षनां सुख पामे, भक्तिए सहित पंचमीनुं सेवन करवाथी ए पूर्वोक्त सर्व सुख प्राप्त थाय, निर्मल बुद्धिवालो थाय. एम एथी पूर्वोक्त सर्व संपदा पामीए. इत्यादिक गुरुनां वचन सांभलीने शेठ बोल्या के हे भगवन्! मारी पुत्रीने शरीरे रोग व्याप्यो छे, तेने योगे महीने महीने उपवास करवानी शक्ति एमां नथी, माटे वर्ष वर्ष प्रत्ये कार्त्तिक शुदि पंचमीने दिवसे तप करशे, तेनो विधि कहो. ते वारे आचार्य महाराज कहेता हवा के पाट उपर पुस्तक स्थापन करवां इत्यादिक जे कांइ पूर्वे विधि कह्यो छे, ते प्रमाणे सर्व विधि करी गुरु पासे आवी भक्तिए करी तेमनां चरणकमल प्रत्ये वस्त्र पडिलेही

वांदीने चउविहार उपवासनुं पच्चक्खाण करीए. वली ते दिवसे ॐ ह्रीं "नमो नाणस्स", ए पदनो बे हजार जाप उत्तर सन्मुख अथवा पूर्व सन्मुख अथवा ईशान खूणे बेसीने करीए. हवे जो कदापि पंचमीने दिवसे पोसह लेवाने उजमाल थाय, तो गणणुं प्रमुख विधि ते दिवसे थइ शके नहीं, ते वारे पारणाने दिवसे पूर्वोक्त रीते सर्व विधि करवो, अने पारणाने दिवसे साधुने वहोरावी यथाशक्तिए साधर्मीने जमाडी स्वामीवात्सल्य करीने पछी पोते पारणुं करवुं, उजमणुं पण यथाशक्तिए करवुं. पुस्तक, रुमाल, पाठां प्रमुख ज्ञाननां उपकरण प्रत्येके प्रत्येके पांच पांच गुरुने आपवां, सूत्रनी नोकरवाली पाच आपवी इत्यादिक विधि सांभलीने गुणमंजरीए शुभ मने करी गुरुमुखे कार्त्तिक शुदि पंचमीनुं तप अंगीकार कर्युं. जेम कोइ रोगी पुरुष, जीववानी आशाए रूडा वैद्यनुं वचन मान्य करे तेम गुणमंजरीए पण गुरुवचन निश्चये मान्य करीने तप आदर्युं. ए अवसरने विषे राजा, गुरुने पूछतो हवो के हे स्वामी! मारा वरदत्त पुत्रना शरीरे कोढनो रोग कया कर्मना उदयथी थयो छे? वली तेने भणतां थकां एक अक्षर पण मुखे चढतो नथी तेनुं शुं कारण हशे? ते मारी उपर कृपा करीने प्रकाश करो. ते वारे गुरु कहेवा लाग्या के हे राजन्! तारा पुत्रनो पाछलो भव हुं कहुं छुं, ते तुं सांभलः—आ जंबूद्वीपना

भरतक्षेत्रने विषे श्रीपुर नामे नगर, तिहां वसु एवे नामे शेठ मोटी ऋद्धिनो धणी वसे छे. तेने वसुसार अने वसुदेव एवे नामे बे पुत्रो छे. एकदा ते बेहु भाइ क्रीडा करवा माटे उद्यानमां गया. तिहां रमता हता, एवामा तेओए एक मुनिसुंदर नामे आचार्यने दीठा, तेमने बेहु भाइए जइने भावे करी वंदन कर्युं, आचार्ये पण योग्य जीव जाणी तेमने धर्मोपदेश देवा मांड्यो, जे आ संसारमां सर्व पदार्थ अनित्य छे, जे पदार्थ प्रभाते दीठो, ते मध्याह्न समये देखातो नथी अने मध्याह्ने जे पदार्थ दीठो, ते रात्रिए देखातो नथी. एम कोइ पण पदार्थ स्थिर नथी. वली जे पोतानुं गुह्य स्थानक ढांकवाने समर्थ नथी तथा डंश मशकादिक जंतुओने पण उडाडवाने समर्थ नथी एवी कुतरानी पूछडीनी पेरे अहीं धर्मरहितपणे जे मनुष्यपणुं छे ते नकामुं छे. वली जे धान्य प्रभाते रांध्युं होय, ते मध्याह्न काले विणसी जाय छे, तेवाज धान्ये करीने कायाने पोषीए छीए. एवी ए कायामां सार ते क्यांथी होय? तो हे भव्यो! तमे आवो बनाव जोइने मनमां विचार करो, जे आ संसार जूठो छे, एमां कांइ सार नथी. इत्यादि प्रकारनी गुरुए आपेली देशना सांभलीने ते बेहु भाइए वैराग्य पामी घेर आवी मातापितानी आज्ञा लइ तेहिज आचार्य पासेथी दीक्षा अंगीकार करी. इंद्रियोना विकारने जीतवा माटे शुद्ध चारित्र पालता थका आचा-

यंनी साथे विचरता हवा. तेमां नानो नाइ जे वसुदेव हतो, ते निरतिचारपणे चारित्र पालतो सिद्धांतरूप समुद्रने अवगाहतो, बुद्धिबले करीने सर्व सिद्धांत नण्यो. सिद्धांतना अर्थमां अत्यत प्रवीण थयो जे गुणवंत प्राणी होय, ते जगत्मां मोटी पदवी पामे, तेम वसुदेवने पण आचार्ये योग्य जाणीने तेने आचार्यपदवी आपी पठी ते निरंतर पांचसें साधुउने आगमनी वांचना आपे, ते वसुदेव आचार्य सर्व आगमसमुद्रनो पारंगामी ठे. एक समय ते वसुदेव आचार्य मध्याह्ने संथारा उपर सूता हता. एवामां एक साधु आवीने आगमना अर्थो पूठवा लाग्यो, ते वारे आचार्य पण तरतज उठीने शीघ्रपणे तेणे पूठेलो अर्थ कह्यो ते मुनि अर्थ पूठी गया के थोडेक आंतरे वली वीजो साधु आव्यो, तेने पण गुरुए अर्थ कह्यो, एटले वली त्रीजो साधु आव्यो, तेने पण गुरुए अर्थ कह्यो ए रीते घणा साधुउ आवी आवीने पदना अर्थ पूठवा लाग्या, ते सर्वने उत्तर आपी विदाय कस्या. एटलामा आचार्यने कांइक निद्रा आवी, तेटले वली एक साधुए आवीने पद पूठ्युं के हे स्वामी! आ सूत्रनी आगलनुं पद कहो, तथा ते पदनो अर्थ पण मारी उपर प्रसाद करी कहो. एम वारंवार पूठवा लाग्यो ते वारे आचार्यने निद्रानो नंग थयो तेथी ते साधु उपर क्रोध आणीने मनमां माठा विचार चिंतववा लाग्यो के अहो ! आ मारो

मोटो न्नाइ महा पुण्यवंत छे, सदा सुखी छे, सुखें निद्रा करे छे, कारणंके ए मूर्ख छे, तेथी एनी पासे कोइ पण अर्थ पूछवा जतोज नथी, ते स्वेछाचारीपणे मनेछाए प्रवर्त्ते छे, सारी रीते खाय पीए छे, माटे एवुं मूर्खपणुं जो मारामां होत, तो घणुंज सारुं थात. जे माटे मूर्खमां घणा गुण छे, ते कहे छे ॥ यतः ॥ मूर्खत्वं हि सखे ममापि रुचितं तस्मिन् यदष्टौ गुणा, निश्चिंतो बहुन्नोजनोऽत्रपमना नक्तंदिवा शायकः ॥ कार्याकार्यविचारणांधबधिरो मानापमाने समः, प्रायेणामयवर्जितो दृढवपुर्मूर्खः सुखं जीवति ॥ १ ॥ न्नावार्थः— ॥ कोइक पुरुष पोताना मित्रनी आगल कहे छे के हे मित्र ! मूर्खपणुं जे छे, ते मुजने घणुंज रुचेलुं छे, ते केम ? के मूर्खमां आठ गुण होय छे, ते गुणोनां नाम कहे छेः— एक तो मूर्खने कोइ प्रकारनी चिंता न होय, बीजो निश्चिंत माटे न्नोजन पण पेट न्नरी करे, त्रीजो तेने कोइ प्रकारनो असंतोष न होय, चोथो रात्रिदिवस सर्वदा सूइ रहे, पांचमो आ काम करवुं के आ काम न करवुं तेना विचार विषे अंध तथा बहेरो होय, एटले तेने कोइ आवीने कांइ पण वात विगत पूछे नहीं, तेथी कोइ वातनो विचार करवो पडे नहीं. छठो मान मलवाथी रीज न पामे, अनें अपमान थवाथी रीस न करे, सातमो तेना शरीरे घणुं करीने रोग पण थाय नहीं, आठमो शरीरे लष्ट पुष्ट होय. ए

आठ गुण मूर्खमां होय छे. तेथीज जगत्मां मूर्ख प्राणी सुखे करीने जीवे छे, ते माटे हवे हुं पण आज पछी कोइने एक अक्षर मात्रनो पण पाठ आपुं नहीं, अने प्रथम भणेलुं जे शास्त्र तेने पण संभारुं नहीं, सर्व वीसारी मूकुं, अने हवे आज पछी नवा नवा ग्रंथोनो पण अभ्यास न करुं. एम मनमां क्रोध आणीने बार दिवस पर्यंत ते आचार्य मौनपणे रह्या, ते पाप आलोया विना अशुभ ध्यानथी मरण पामीने चारित्र आराधनने प्रभावे हे राजा! तारो पुत्र थयो, ते पूर्वकृत कर्मने योगे करी अत्यंत मूर्ख थयो, तेनुं कुष्ट प्रमुख रोगे करीने शरीर पीडाय छे. वली ते आचार्यनो मोटो भाइ मरण पामीने मान सरोवरने विषे हंसपणे उपन्यो, ते माटे हे राजन्! कर्मनी गति ते विचित्र प्रकारनी छे. एवां गुरुनां वचन सांभली वरदत्त कुमरने जातिस्मरणज्ञान उपन्युं, तेथी तेने पोतानो पाछलो भव सांभरी आव्यो, तेने योगे मूर्छा पाम्यो, क्षणेकमां सचेत थयो, ते वारे गुरुने प्रणाम करीने कहेवा लाग्यो के महाराज! तमे कहेली वात वधी खरेखरी छे, धन्य छे तमारा ज्ञानने! के जे थकी जगत्ना भाव प्रकाश करो छो. वली तमे ए मोटी आश्चर्य जेवी वात करी! ते वारे राजा बोल्यो, हे भगवंत! हे दयासमुद्र! मारी उपर कृपा करीने कहो के आ मारा पुत्रनो रोग केवी रीते जशे? के जेथी एने

सुखसमाधि थाय,ते उपाय बतावो.ते सांभली आचार्य भगवान् कहेता हवा के हे राजेंद्र ! तपस्याना प्रभावथी सर्व रोगोनी शांति थाय अने वली सर्व प्रकारनी संपदा आवी मले,जे माटे कह्युं छे के॥ यतः॥ यद्दूरं यद्दुराध्यं, यच्च दूरे व्यवस्थितम्॥ तत्सर्वं तपसा साध्यं, तपो हरति दुष्कृतम्॥१॥ अर्थः—जे वस्तु घणी दूर छे, दुःखे आराधवा योग्य छे अने जेनी दूर व्यवस्था थयेली छे ते सर्व तपथी सधाय छे, माटे तपथी कांइ पण असाध्य पदार्थ नथी. सर्व कांइ फलदायकज थाय छे. एवां वचन गुरुए कह्यां, ते वारे वरदत्त कुमर बोल्यो के हे स्वामी ! मारामां विशेष तप करवानी शक्ति नथी, माटे मारा उपर कृपा करी जेवुं माराथी बनी शके, तेवुं तप प्रकाश करो. ते वारे गुरुए प्रथम जे गुणमंजरीने कार्त्तिक शुदि पंचमीनुं तप बताव्युं हतुं, तेहिज तप, वरदत्त कुमरने पण जिहां लगण जीवे तिहां लगण करवानी भलामण करी, अने वरदत्त कुमरे पण ते तप विधि सहित करवा अंगीकार कर्युं. तेमज राजा अने राणी तथा वली बीजा पण घणा जनो भावथी ते तपने अंगीकार करता हवा. पछी गुरुने वांदीने सर्व लोक पोतपोताने स्थानके गया. तिहां गुरुमुखे जे प्रमाणे ज्ञानपंचमीनुं तप लीधुं, तेज प्रमाणे राजा प्रमुख सर्व भाव सहित पालता हवा, अने वरदत्त कुमर पण रूडी रीते तप करतो हवो. तेना प्रभावथी जेम रीस

चढावीने जतो रहेलो माणस पाछो फरी न आवे, तेम वरदत्त कुमरना शरीर संबंधी सर्व रोगो पण क्रोध करी रीस चढावीने जता रह्या. तेथी तेनुं शरीर घणुंज शोभवा लाग्युं, पछी स्वयवरमंडपे वरदत्त कुमरनी उपर राग धरती थकी वरदत्त कुमरने परणवा माटे उत्सुक थयेली एवी एक हजार मोटा मोटा राजाओनी कन्यानुं वरदत्त कुमरे मोटा आडंबर सहित महोत्सवे करी पाणिग्रहण कर्युं ते वरदत्त कुमर सर्वे पुरुषनी बहोंतेर कलाओ पण शीख्यो. एम ते उत्तम हर्षनो आपनार सर्व दुःखनो हर्त्ता थयो. एकदा वरदत्तना पिताए वैराग्यवान् थइ वरदत्तने राजपाटे स्थापी चारित्र अंगीकार कर्युं ते चारित्र केवुं छे ? तो के परभवे जतां जीवने संबल सरखुं छे, एवा चारित्रने सुखे समाधे पालतो विहार करतो हवो. हवे वरदत्त राजा पण पोतानुं राज्य पालतो प्रजाने घणुं सुख आपतो घणी यशःकीर्त्ति पामतो हवो, अने वर्षोवर्ष मोटी विस्तारवंत शक्तिए करी ज्ञानपंचमीनुं तप विधि सहित करतो हवो. एम अखंड छे आज्ञा जेनी एवो सिंह समान बलवान् थइने सघला वैरीओने नमावतो थको मोटी पृथ्वीनो धणी एवो जे वरदत्त राजा, ते घणां सुकृतकार्य करतो, मोटा उदार मनथी सात क्षेत्रे धन वावरतो, मोटा उत्साहथी पंचमी तपने आराधतो, घणां वर्ष पर्यंत संसारना भोग

ञोगवी ठेवटे संसारने असार जाणी पोताना पुत्रने राज्य आपीने पोते गुरु पासेथी दीक्षा अंगीकार करतो हवो. हवे गुणमंजरी पण विधि सहित पंचमीनुं तप आराधती थकी ञगवंतने शुद्ध ञावे पूजती थकी रही. तेना प्रञावथी शरीरना रोग सर्व नाश पाम्या, ते वारे अनुपम अमृत रूपनी धरनारी थइ. तदनंतर तेना पिताए शुञलग्न जोइने मोटे महोत्सवे करी जिनचंद्र नामे महा ऋद्धिवंत व्यवहारीआने ते परणावी. तिहां हथेवालो मूकाववाने अवसरे तेना पिताए दायजामां घणुं द्रव्य आप्युं, ते गुणमंजरी पण पोताना ञरतार जिनचंद्रनी साथे घणा काल सुधी संसारनां सुख ञोगवती विधि सहित पंचमीनुं तप करती सुकृत मार्गे घणुं द्रव्य वावरती थकी ठेवटे सद्गुरुनी देशना सांञली दीक्षा ग्रहण करती हवी. अंत अवस्थामां अधिक फलने पामवानी इच्छा करती एवी गुणमंजरी ते निरतिचारपणे चारित्र पालती अंत समये समाधिमरण करी तथा वरदत्त ऋषिराज समाधिमरण करी बेहु जण विजयंत विमानमां बत्रीश सागरोपमने आउखे जइ उपन्यां. तिहां देवताना ञोग ञोगवी तिहांथी आयु पूर्ण थये चवीने आ जंबूद्वीपना पूर्व महाविदेहमां सुखनुं घररूप एवी पुष्कलावती नामे विजय मध्ये पुंडरिगिणि नगरी छे, तेने विषे अमरसेन नामे राजा श्रीजिनधर्मनो

पालनार सर्व गुणे करी-अलंकृत छे, तेनी गुणवंती नामे पट्टराणी छे, ते पतिव्रता धर्मनी पालनारी शीयलगुणे करी शोभायमान, पोताना भरतारने हर्ष संतोषनी उपजावनारी छे, तेनी कूखे वरदत्त कुमरनो जीव, जेम छीप मांहे मोती नीपजे, तेनी पेरे आवीने उपन्यो. ते गर्भने सुखे पालतां अनुक्रमे नव मासे पुत्र प्रसव्यो ते संपूर्ण गुण लक्षणे करी शोभतो हवो. ते वारे माता, पिता, स्वजन कुटुंबादिके मली मोटो महोत्सव करी तेनुं शूरसेन एवुं नाम पाड्युं पछी ते पांच धावे पालीजतो अनुक्रमे बार वर्षनो थयो, ते वारे सर्व विज्ञानमां सर्व कला मांहे प्रवीण थयो एम करतां जे वारे यौवनावस्था पाम्यो, ते वारे तेना पिताए चोसठ कलानी जाण अप्सरा सरखी रूपवाली एवी एकसो कन्याउनुं पाणिग्रहण कराव्युं ते वार पछी केटलेक काले ते शूरसेनने पाटे थापीने तेनो पिता परलोके पहोच्यो. एवे समये भव्य जीवरूप कमलवनने विकस्वर करता, मिथ्यात्वरूप अंधकारने टालवामां सूर्य समान एवा श्रीसीमंधरस्वामी आवी तिहां समोसर्या, तेमने आववानी वधामणी वनपालके जइने राजाने आपी, राजा पण भगवंतनुं आगमन सांभली घणो हर्षवंत थयो थको पोताना परिवारने साथे लइ घणा आडंबर सहित प्रभुने वांदवा माटे आव्यो. तिहां पांच अभिगमन साचवी प्रभुने वांदी यथास्थानके धर्मदेशना सांभ-

लवा बेठो. ते वखते भगवान् पण सर्व क्लेशने हरनार अने संसारसमुद्रथी तारनार, एवी अमृत समान देशना देता हवा के हे भव्य जीवो ! तमे सौभाग्यपंचमीनुं आराधन करो, केमके एनुं तप करतां थकां सर्व प्रकारनी आपदा मटे, अने सौभाग्यलक्ष्मी प्रत्ये जीव पामे, जेम वरदत्त कुमर ए ज्ञानपंचमीना आराधने करी घणी सुखसंपदा पाम्यो. एवां भगवाननां वचन सांभली शूरसेन राजा विनयपूर्वक बे हाथ जोडी भगवंत प्रत्ये पूछतो हवो के हे स्वामी ! वरदत्त कुमर कोण थयो ? तेनुं चरित्र अमने प्रकाशो. ते वारे भगवाने पण सर्व सभा समक्ष तेनुं पूर्व भव संबंधी सर्व स्वरूप कहेवा मांड्यं अने कह्युं के हे राजन् ! ते वरदत्त कुमरनो जीव ते तुं पातेज छो. हमणां तुं तपना प्रभावथी इहां आवी राजा थयो छो. एम कही वली ज्ञानपंचमीना तपना माहात्म्यने विशेषे वर्णन करी कहेता हवा. तिहां भगवाननां वचन सांभली घणा जीव प्रतिबोध पामी प्रभुनी पासे पंचमी तप अंगीकार करता हवा. शूरसेन राजा प्रतिबोध पामी भगवंतने वांदी स्वस्थानके गयो. दश हजार वर्ष सुधी राज्यलक्ष्मी पाली घणां सुकृतनां काम करी पोताना पुत्रने राज्यपाट सोंपीने मोटा आडंबर सहित सीमंधरस्वामी पासे चारित्र अंगीकार करतो हवो. पछी एक हजार वर्ष पर्यंत चारित्रपर्याय पाली घनघाती क-

र्म खपावी, केवलज्ञान पामी मोक्षनां सुखने पामतो हवो ए वरदत्त कुमरनी कथा कही हवे गुणमंजरीनी कथा कहे छे. एम जंबूद्वीपना महाविदेहमां रमणीय छमा विजयने विषे शुन्ना नामे नगरी घणी विख्यात छे, तिहां अमरसिंह नामे राजा छे, तेनी अमरावती नामे राणी ते चोसठ कलानी जाण, शीलगुणे अलंकृत, अनुपम अप्सरा सरखी शोन्नानी धरनारी छे, तेनी कूखने विषे गुणमंजरीनो जीव आवी पुत्रपणे उपन्यो, नव मासे गर्नस्थिति पूर्ण थयेथी शुन्नलग्ने राणीए पुत्र प्रसव्यो. मातापिताए तेनुं नाम सुग्रीव कुमार पाड्युं ते कुमर शुक्ल पक्षना चंद्रमानी पेरे दिवसे दिवसे वधतो थको रूप लावण्यगुणे करी शोन्नायमान थको अनुक्रमे वीश वर्षनो थयो ते वारे अमरसेन राजा संसारथी वैराग्यवंत थको पोताना पुत्रने राज्यपाटे थापी, दीक्षा लइ, चारित्र पाली, मोक्षे पहोंच्यो हवे पाछल सुग्रीव राजा घणी राजकन्याउनुं पाणिग्रहण करीने तेनी साथे संसारनां सुख न्नोगवतो थको रहे छे. तेने चोराशी हजार पुत्र थया. छेवटे मोटा पुत्रने राज्यपाटे थाप्यो, अने नाना दीकराउने लघु राज्यपाटे स्थापन करी पोते सुगुरु पासे चारित्र अंगीकार करी सुखे चारित्र पाली घनघाती कर्म क्षय करी केवलज्ञान पामीने न्नव्य जीवोने प्रतिबोधता हवा.अनुक्रमे ते सुग्रीव राजऋषि एक लाख पूर्व सुधी चा-

रित्रपर्याय पाळीने सर्व कर्मनो क्षय करी मोक्षपद प्रत्ये पाम्या. अजरामर थया. एम पंचमीना आराधन थकी भव्य जीवोने अधिक सौभाग्यनी प्राप्ति थाय, तेथी ए ज्ञानपंचमीनुं नाम लोकोमां सौभाग्यपंचमी एवुं प्रसिद्ध थयुं. तो हे भव्यो! तमे पंचमीना तपने विशेषे आराधो, एने विषे उद्यम करो, संसारना भय टाळवा माटे ए अत्यंत अद्भुत छे, एना आराधन थकी जीव, आ भव तथा परभवने विषे अनंती सुखसंपदा पामे. एवी रीते श्रीतपागच्छरूप गगनांगण तेने विषे सूर्य समान एवा श्रीविजयसेनसूरीश्वरजीना लघु शिष्ये ए कथानी संस्कृतभाषामां रचना करी. तेने पंन्यास कनककुशळजी, पंडित श्रीपद्मविजयजी तथा मुख्य पंडित श्रीभीमविजयजी एवा पंडितोए मळीने शोधी शुद्ध करी. जे माटे संवत् १६५५ ना वर्षमां कनककुशळजीनी आगळ सुंदरविजयजीए विनंति करी जे तमे ए ज्ञानपंचमीनी कथा बांधो. तेनी प्रार्थनाथी पूर्वाचार्योए करेला कथाना प्रबंधो जोइने में ए कथानी रचना मेतारु नामे नगरने विषे करी. ए संबंध सांभळीने जे प्राणी ए ज्ञानपंचमीनुं आराधन करशे, ज्ञाननी घणी भक्ति करशे, ते भव्य जीव घणी सुखसंपदा प्रत्ये पामशे ॥ इति ज्ञानपंचमीनी कथा संपूर्ण ॥

॥ अथ पौपदशमी कथा प्रारन्यते ॥ तत्र प्रथमं मंगलाचरणं ॥ वंदेऽहं पार्श्वनामांघ्रिपंकज सर्वसौख्यदम् ॥ समस्तमंगलश्रेणि–लतापल्लवतोयदम् ॥१॥ अर्थः–सर्व जनने सुखनु देनारुं तथा समस्त मंगल पक्तिरूप लताने नवांकुर करवामां मेघ समान एवुं श्रीपार्श्वनाथनु जे चरणकमल, तेने हु वंदन करुं तुं ॥ वली कवि कहे ठे के हुं वामेयजिनने नमस्कार करी तथा सद्गुरुने प्रणाम करीने नव्य जीवना बोधने अर्थे तथा परोपकारार्थे ऐहिक अने पारलौकिक सुखने आपनारुं एवुं पौष मासनी कृस दशमीनुं व्रत प्राकृत नाषाए करी कहुं तुं, माटे हे नव्य लोको ! हुं जे व्रतनो महिमा कहीश, ते व्रतनुं जरुर नावे करी आराधन करवु हवे ते कथा कहे ठे चंपा नगरीने विषे पूर्णनद्र नामे चैत्य ठे, तिहा एक दिवस चरम तीर्थंकर जे श्रीवीर नगवान् ते आवीने समोसस्या. तेमने आववाना समाचार मगधाधिपति श्रेणिक राजा सांनलीने महा आडंबरे त्यां प्रनुनी पासे आवी प्रेमे करीने प्रनुनी सन्मुख वेठो पठी संसारनो जेणे नाश कस्यो ठे एवा श्रीचरम तीर्थंकर चार गतिमां पडेला एवा जीवोना उद्धारने अर्थे उपदेश देता हवा श्लोक ॥ जिनधर्मविनिर्मुक्तो, मा नूयाच्चक्रवर्त्यपि ॥ सोऽयं चेटो दरिद्रोऽपि,जिनधर्माद्धिवासते ॥१॥ नावार्थः–कदाचित् चक्रवर्तीनी पदवी कोइ पुरुप पामेलो होय, तोपण श्रीजिनधर्मविनिर्मुक्त

थको होय तो ते कर्म थकी मुक्त थाय नहीं. तेमज कदाचित् कोइ पुरुष दरिद्री होय, तोपण ते जिनधर्म थकी उत्तम मोक्षपदने पामे छे, अर्थात् चक्रवर्तीपदवी पामेला पण जिनधर्मविमुक्त जो होय छे, तो तेने मोक्ष थतो नथी, परंतु दरिद्री होय पण जिनधर्ममां सरागी होय तो ते मोक्षपदने पामे छे. माटे आ संसारमां जीवने जिनधर्मनी सामग्री पामवी महा दुर्लभ छे, तेमां वली दान, शील, तप अने भाव, ए धर्मनां चार अंग मलवां, ते पण घणां कठिण छे. तथा पाप करवाथी पण जीव नरकमां जाय छे. तेमां पण देवद्रव्यनी चोरी तथा परस्त्रीगमन करनारा तो सातमी नरकने विषे सात वखत जाय छे. कह्युं छे के ॥ मोसणे देवदव्वस्स, परत्थिगमणेण य ॥ सत्तमं नरयं जंति, सत्तवाराउ गोयमा ॥ महारंभयो इत्यादि ॥ भावार्थः—परद्रव्यना चोरवाथी तथा परस्त्रीगमन करवाथी जीव, सातमी नरकभूमिने विषे जाय छे. महारंभीनी पण एवीज दशा जाणवी. वली वीर भगवान् कहे छे के हे गौतम! पूर्वे अनंता पुरुष पूर्वधर थका पण निगोदने प्राप्त थयेला छे. आवां वचन वीर भगवाननां सांभली वली पाछा गौतम पूछे छे के महाराज! ते पूर्वधर हता, अने शामाटे निगोदमां गया? त्यारे भगवान् कहे छे के हे गौतम! प्रमादना योगे करी ते पूर्वधर निगोदमां जाय, माटे प्रमाद कोइ दिवस

करवो नही वली गौतमस्वामी श्रीवीरस्वामीने त्रण प्रदक्षिणा दइने वंदन करीने पूछवा लाग्या के हे स्वामिन् ! पौष कृष्ण दशमीनु माहात्म्य मने कहो. ए सांभली वर्द्धमान स्वामी कहे छे के पौष दशमीने दिवसे श्रीपार्श्वजिननो जन्म थयो छे, माटे ते दिवस श्रीपार्श्वजिन जन्मकल्याणक छे. माटे ते दिवसे आवी रीते सर्व भव्य जीवोए वर्तवुं, ते कहे छे. प्रथम तो सायंकाल अने प्रातःकाल बे वखत पडिक्कमणुं करवुं, अने जिनमंदिरमां जइ अष्ट प्रकारे अथवा सत्तर प्रकारे पूजा भणाववी, स्नात्रमहोत्सव करवो नव अंगे आभरणे करी भगवाननुं पूजन करवु पछी गुरु पासे आवी सिद्धांतनुं श्रवण करी प्रणाम करी पोताने घेर आवी अने एकलठाणुं करीने चउविहारनो नियम लेवो. तेमज आगला नवमीने दिवसे एकलठाणुं करवुं, तथा एकादशीने दिवसे पण एकाशन करवुं. त्रिविधाहारनु पच्चखाण करवुं तथा त्रण दिवस ब्रह्मचर्य पालवु आवी रीते पौष कृष्ण दशमीनुं आराधन दश वर्ष सुधी करवु जे प्राणी मन, वचन, कायाए करी आ व्रत पूर्वोक्त रीते करे, ते जीव, मनःकामनासिद्धिने तथा आ लोकने विषे धनधान्यादिकने पामे, अने परलोकने विषे इन्द्रादिपदने प्राप्त थाय, अने अंते मोक्षने पामे. वली गौतमस्वामी पूछे छे के हे महाराज ! ते व्रत कोणे कर्युं हतुं ? अने ते करनारने शुं फल मल्युं ? ते कहो ते वात सांभली वीर

भगवान् कहे छे के हे गौतम! सांभलो. श्रीवामानंदन पार्श्वनाथ तीर्थंकरना आंतरामां सुरदत्त नामे श्रेष्ठीए ए व्रत आराध्युं हतुं. त्यारे गौतम पूछे छे के, ते सुरदत्त श्रेष्ठी कया गामनो अने कोण हतो? तथा तेणे केवी रीते व्रत ग्रहण कर्युं? ते कहो. त्यारे वर्द्धमान स्वामी कहे छे के हे इंद्रभूति! सांभल. जंबूद्वीपना भरत क्षेत्रने विषे सुरेंद्रपुर नामनुं नगर हतुं, त्यां नरसिंह नामे राजा राज्य करतो हतो, तेनी चातुर्यगुण युक्त अने शीलालंकार धरनारी पतिव्रत धर्मवाली गुणसुंदरी नामनी स्त्री हती. हवे ते नगरने विषे महा धनवान्, तेजस्वी,यशस्वी,प्रतापी एवो सुरदत्त नामे श्रेष्ठी रहेतो हतो, तेनी शीलाभरणभूषित शीलवती नामनी स्त्री हती. हवे ते सुरदत्त श्रेष्ठी मिथ्यात्वे करी वासित अंतःकरणवालो हतो, तेथी संन्यासी भक्तोए अंगीकार करेला एवा शिवधर्मनुं आराधन करवामां प्रतिदिन तत्पर रहेतो हतो. तेथी ते श्रेष्ठी जैनशासन, जिनप्रवचन, सुदेव, कुदेव, सुगुरु, कुगुरु, सुधर्म, अधर्म, कर्म, अकर्म वगेरेने कांइ पण जाणतो न हतो. वली बीजुं तो शुं? पण मिथ्यात्वना ग्रहणथी जीव अजीवने तथा जीव अने शरीर भिन्न छे के एकज छे, तेने पण जाणतो न हतो, अने मिथ्यादृष्टिना धर्मनुं आराधन करतो छतोज दिवस काढे छे. पछी ते केटलेक दिवसे करेलां कर्मना उदयथी वेपार करवा माटे करियाणानां सवावसें व-

हाणो जरीने रत्नद्वीप प्रत्ये चाल्यो, त्यां जइ सर्व करियाणां वेची वीजां नवां करियाणां लइ तेनां वहाण जरी पाछो पोताना नगर जणी चाल्यो तेवामां दैवयोगथी पवनना जोरे करी वहाणो आमरस्ते चाल्यां. ते कालकूट द्वीपने विषे आवी पड्यां, अने त्यांथी नीकलवानो रस्तो मल्यो नहीं, तेथी त्यांज रोकाइ रह्यां. पोते कालकूट द्वीपमां गयो. हवे ते सुरदत्त श्रेष्ठी करियाणावालां वहाणने त्यांज राखी, ते वहाणमां जेद्रव्य हतुं ते द्रव्यनां पांचसो गाडां जरी पगरस्ते चाल्यो. रस्तामां आवतां चोर लोकोनी धाडे सुरदत्त श्रेष्ठीनां द्रव्यनां पांचसो गाडां लूटी लीधां. पछी सुरदत्त श्रेष्ठी नागो पूगो घेर आव्यो, अने त्यां घरना जंडारमां अगीयार करोड सोनामहोर पण सर्प वृश्चिक कीट समान थइ गइ, गाममां श्रेष्ठीपद हतुं ते पण निर्धन थवाथी चाल्युं गयुं. ते जोइ मोटो कल्पांत करवा लाग्यो, जे अरे! आ ते कोनो कोप थयो! जे सर्व मारुं द्रव्य गयुं तेनी साथे मान मरतबो अने आवरु पण गइ, अने गामना लोको पण मने सन्मान आपता बंध थइ गया. अरे!!! हवे हुं शुं करु? एम शोकसमुद्रमां मग्न थइ विलाप करवा लाग्यो. एम अति विलाप करतां करतां दिवस निर्गमन करवा लाग्यो. एवामां एक दिवस ते सुरेंद्रपुर नगरना उपवनमां जयघोष नामे आचार्य आवी समोसर्या. पछी नरसिंह राजा वनपालना मुख थकी जयघोष

सूरिनुं आगमन सांभली चतुरंगिणी सेनाना परिवारे करी युक्त थइने गुरुवंदनार्थे आव्यो. तेनी साथे सुरदत्त श्रेष्ठी पण आव्यो. सर्व जनोए गुरुने वंदने कर्युं, अने निरवद्य स्थान पर सहु जण बेठा. त्यारे जयघोष सूरि पण धर्मदेशना देता हवा केः—हे भव्य जनो! संसारमां सारभूत अने सर्व श्रेयनो करनारो मात्र एक धर्मज छे, कह्युं छे के ॥श्लोक॥ धर्मतः सकलमंगलावलि—धर्मतः स्फुरति निर्मलं यशः ॥धर्मतः सकलसौख्यसंपदा, धर्म एव तदहो विधीयताम् ॥ १ ॥ जीवदयाइ रमिज्जइ, इंदियवग्गो दमिज्जइ सयावि ॥ सच्चं च विज्जइ सया, धम्मस्स रहस्समिणमेव ॥ २ ॥ धम्मो मंगलमूलं, हिंसामूलं च सव्वदुक्खाणं ॥ धम्मो बलं च विउलं, धम्मो ताणं च सरणं च ॥ ३ ॥ भुक्ताभुक्तविचारः स्यात्, गम्यागम्यविभेदः कृतः ॥ मार्गामार्गपरिज्ञात्री, गुणागुणविचारणा ॥४॥ कल्लाणकोडिजणणी, दुरंतदुरियारिवग्गणी ठवणी॥ संसारजलहितरणी, एगं च होइ जीवदया ॥५॥ सर्व श्लोकोनो भावार्थः—धर्मे करी सकल मंगलनी पंक्ति मले छे, धर्मे करी प्राणीनो निर्मल यश सर्वत्र प्रकाशमान थाय छे, अने धर्मे करीने सकल सुखसंपदा प्राप्त थाय छे. माटे हे भव्यो! तमे जिनधर्मनुं आराधन करो ॥ १ ॥ वली धर्मनुं मूल जीवदया छे, माटे दयाने विषे रमवुं एटले दया पालवी, तथा इंद्रियलोलुप पुरुषथी दया पलती नथी, माटे इंद्रियवर्गनुं प्रतिदिन दमन

करवुं,तथा सत्य वचन बोलवुं,कारणके सत्य छे, ते धर्मनुं मूल छे,माटे सत्यज बोलवुं, ए पूर्वोक्त त्रण वानां जे छे, ते धर्मनां मूल छे ॥२॥ अने धर्म छे ते मंगलनुं मूल छे, हिंसा ते सर्व दुःखनुं मूल छे, अने धर्म छे तेज जीवनुं विपुल एवुं मोटुं बल छे, अने धर्म तेज संसारथी जय पामता जीवने शरण तथा स्थानभूत छे ॥३॥ अने गुण तथा अवगुणनी जे विचारणा छे, तेणे करी युक्त अने अयुक्तनो विचार थाय छे, तथा तेणे करी गम्य अने अगम्यनो भेद थाय छे. अने ते गुणागुण विचारणा जे छे, ते मार्ग अने कुमार्ग तेने जाणनारी छे ॥ ४ ॥ तथा जीवदया जे छे, ते पण कोटानकोटी कल्याणने प्रगट करनारी छे, तथा दुरंत दुरितने नाश करनारा जे शत्रु तेनी स्थानभूत छे तथा संसाररूप समुद्रथी तारनारी छे. इत्यादि सर्व कार्य करनारी एक जीवदयाज जाणवी ॥५॥ ए प्रकारनी देशना गुरुमुखथी सांभली पर्षदामां बेठेला सुरदत्त श्रेष्ठी पूछवा लाग्या के हे भगवन्! आपे जे जीव कह्यो, ते जीवनुं शु लक्षण छे? त्यारे मुनि कहे छे, हे श्रेष्ठी! ज्ञान, दर्शन, चारित्र, तप, वीर्य अने उपयोग युक्त जे होय, तेने जीव कहीए. ए लक्षणे करी जीव जाणवो. कहेलु छे के.—श्लोक ॥ नाणं च दंसणं चेव, चारित्तं च तवो तहा ॥ एए समणं पत्ता, जीवा गछंति ते सुगमा ॥ १ ॥ चेतनालक्षणश्चात्मा, सामान्येन बुधैः स्मृतः ॥ संसारात्मा तथा

जीवः, परमात्मा द्विधा मतः ॥ २ ॥ संसारात्मा सदा दुःखी, जन्ममरणदुःखजाक् ॥ चतु-
रशीतिलक्षेषु, योनिषु भ्रमते सदा ॥३॥ न सा जाई न सा जोणी, न तं ठाणं न तं कुलं
॥ न जाया न मूआ जह, सव जीव अणंतसो ॥ ४ ॥ एगया देवलोएसु, नरएसुवि ए-
गया ॥ एगया असुरं कायं, अहा कम्मेहिं गच्छइ ॥ ५ ॥ सुजगो दुर्जगः श्रीमान्, रूपवान्
रूपवर्जितः ॥ स एव सेवकः स्वामी, नरो नारी नपुंसकः ॥६॥ संसारी कर्मसंबंधात्, परिभ्रम-
ति नटवत् ॥ अनंतकालगमितं, कर्मांतकृत्तु कर्मदः ॥७॥ जव्यजीवे दयादानं, धर्मकल्पतरूप-
मम् ॥ दानशीलतपोजावः, शाखा मुक्तिसुखं फलम् ॥८॥ धर्मादेव कुले जन्म, धर्माच्च विपुलं
यशः ॥ धर्माद्धनसुखं रूपं, धर्मः स्वर्गापवर्गदः ॥९॥ दोहो ॥ धर्म करत संसार सुख, ध-
र्म करत निर्वाण ॥ धर्मपंथ साधन विना, नर तिर्यंच समान ॥ १० ॥ ए सर्वनो जावार्थः—
जे जीव सम्यग्ज्ञान, दर्शन, चारित्र, तप अने वीर्य उपयोग युक्त जे होय, ते जीव कहीए. जे जीव सम्य-
क्त्वने प्राप्त थाय छे ते सुगम जाणवा ॥१॥ वली जे चेतनालक्षण छे, तेज आत्मा छे,
एम सामान्ये करी पंमित पुरुषो कहे छे. ते बे प्रकारनो आत्मा छे. तेमां जे संसारने
विषे परिभ्रमण करे ते जीवात्मा जाणवो. तथा जे संसार परिभ्रमण रहित सिद्धात्मा
ते परमात्मा जाणवो ॥ २ ॥ संसारात्मा जे छे, ते सदा जन्म मरण विगेरे दुःखनो जो-

गवनारो होय ठे, चोराशी लाख जीवायोनिमां परिभ्रमण करे ठे ॥ ३ ॥ चौद राजमां एवी कोइ जाति नथी, एवी कोइ योनि नथी, एवुं कोइ स्थान नथी, एवुं कोइ कुल नथी, के ज्यां जीव जन्म्यो नथी, के मूउं नथी. ए सर्व स्थानके एकेक जीव अनंती वार फरसी संसारमां ज्ञम्यो ठे कोइ ठेकाणुं मूक्युं नथी ॥ ४ ॥ जीव कर्मे करी एकलोज देवलोकने विषे जाय ठे, अने नरकने विषे पण एकलोज जाय ठे, अने वली एकलोज जीव कर्मोए करी अधः एटले नीचो असुरकायने प्राप्त थाय ठे. एकलोज कुंथुउं थाय ठे, एकलोज कीमीना ज्ञवने पामे ठे ॥ ५ ॥ वली ते जीव एकलोज सुज्ञागी, डुर्ज्ञागी, श्रीमान्, रूपवान, रूपरहित थाय ठे, तथा तेज जीव सेवक, स्वामी, नर, नारी, नपुंसक थाय ठे ॥ ६ ॥ वली ते संसारी जीव नटनी पेठे कर्मबंधन थकी संसारमां परिभ्रमण करे ठे. अनंत काल ज्ञमतो कर्मनो अंत करे तो सद्गति पामे ठे ॥ ७ ॥ ज्ञव्य जीवने विषे दया, दान अने धर्म ए त्रणरूप कल्पवृक्ष जाणवुं. दान, शील, तप अने ज्ञावना, तेरूप ते वृक्षनी शाखाउं जाणवी, तथा मुक्तिनुं सुख, तेरूपी फल जाणवुं ॥८॥ धर्म थकीज सारा कुलमां जन्म होय ठे, तथा धर्मे करीनेज विपुल एवो यश होय ठे. धर्म थकी धनसुख तथा रूप होय ठे, तथा धर्म तेज स्वर्ग अने

अपवर्गने आपनारो होय छे ॥ ए ॥ धर्मथी संसारनां विपुल सुख मले छे, अने धर्मे करी मोक्षसुख प्राप्त थाय छे, माटे धर्ममार्गना साधन विना जे मनुष्य छे, ते तिर्यंचनी समान जाणवो ॥ १० ॥ आ प्रकारे गुरुना मुख थकी देशना सांभलीने सुरदत्त श्रेष्ठी धर्मने प्राप्त थयो, अने जीवाजीवादि नव पदार्थ युक्त सम्यक्त्व रत्नने पाम्यो. वली सुरदत्त श्रेष्ठी गुरुप्रत्ये पूछे छे के हे भगवन् ! कांइ पण एवुं साधन होय ते कहो, के जे साधन करवाथी मारुं घरमां राखेलुं तथा वहारथी उपार्जन करेलुं जे निधान हतुं, ते सर्व जतुं रह्युं छे, ते पाछुं मने मले. त्यारे गुरुए कह्युं जे हे श्रेष्ठी ! पौष दशमीनुं व्रत करो, तेथी सर्व संपत्ति उपलब्ध थशे; कारणके पौष दशमीने दिवसे श्रीपार्श्वनाथनो जन्मकल्याणक महोत्सव छे, माटे तेज व्रत तमारे करवुं. ए वाक्य सांभली श्रेष्ठी पूछे छे के महाराज ! ते व्रत केवी रीते करवुं? त्यारे गुरु कहे छे के प्रथम पौष कृष्ण नवमीने दिवसे साकर अथवा खांमनुं उष्ण पाणी करीने तेनुं पान करवुं, एकासणुं करी व्रत युक्त थइने दशमीने दिवसे एक ठामे आहार करी एक ठामे पाणी पीने चउविहार करवो. तथा ते दिवसे भूमिशयन करवुं, ब्रह्मचर्य पालवुं अने बे वखत पडिक्कमणां करवां. तथा जिनालयमां जइ अष्ट प्रकारी, सत्तर प्रकारी पूजा भणवी, भणाववी; अने "श्रीपार्श्वनाथायार्हते नमः" ए

मंत्रनु वे हजार गुणणुं गुणवुं, अने वली फरी एकादशीने दिवसे एकासणुं करवुं, तेमज ब्रह्मचर्य तथा ज्रूमिशयन तो नवमी, दशमी अने एकादशी, ए त्रणे दिवस करवुं वली पारणाने दिवसे स्वामीवात्सल्य करवुं. आ व्रत दश वर्ष पर्यंत करवुं हे श्रेष्ठी ! आ प्रमाणे ए पौष दशमीनु व्रत जे मनुष्य करे, ते पुरुष आ लोकने विषे धनधान्य समृद्धिनी वृद्धिने पामे ठे, परलोकने विषे इंद्रपणाने पामे ठे, ए प्रकारनां फलनी प्राप्ति होय, अने अंते मुक्तिपदने प्राप्त थाय ठे. आ प्रमाणे सुरदत्त श्रेष्ठीए पौष दशमीनुं माहात्म्य सांजलीने गुरु पासे व्रत ग्रहण कर्युं पठी पोताने घेर आव्यो, अने गुरुए वीजे देशे विहार कर्यो. पठी सुरदत्त श्रेष्ठीए पूर्वोक्त रीते दश वर्ष पर्यंत पौष दशमी व्रत आचरण कर्युं अने ते व्रत संपूर्ण थयुं के तुरत ते व्रतना महिमाए करी शेठनां करियाणानां जरेलां सवावसो वहाणो जे कालकूट वेटमां रोकायेलां हतां, ते अनुकूल पवनना योगे करी पोतानी मेले शेठने गाम आव्यां ते आवेलां वहाणना खलासीउए आवीने शेठने तथा शेठाणीने कर्युं के आपनां वहाण कालकूट द्वीप थकी कोइ देवकृपाथी अनुकूल पवन लागवे करी अहीं आव्यां ठे ते वात सांजली स्त्रीपुरुष,वेहु जण संतोष पाम्या, अने परस्पर कहेवा लाग्यां के अहो ! पौष दशमी व्रतना महिमा थकी, जेनी आपणे आशा पण मूकी

दीधी हती, अने जे साव गयां हतां, ते वहाणो वगर प्रयासे आव्यां, तेम आपणा घरना भंडारमांथी सर्प, वृश्चिक थइ गयेली अगीयार करोड सोनामहोरो पण आपणने दशमी व्रतना प्रभावथी उपलब्ध थशे.एम ज्यां वात करे छे, त्यां तो एकादश कोटि सुवर्ण मुद्रिका पण प्रगट थइ. पछी त्यां शेठ शेठाणी जइने जूवे छे, तो उत्पन्न थयेली अगीयार करोड सोनामहोरो पूर्वे हती, तेवीज जोवामां आवी, ते जोइने सुरदत्त श्रेष्ठी अति हर्षित थइ पोतानी स्त्रीने कहेवा लाग्यो जे हे स्त्रि! जो तो खरी, के आ जैनशासननो महिमा केवो छे!!! अहो!!! आ जैनशासन तो प्रकट प्रभाववालुं देखाय छे! अहो! में घणां धर्मोनां व्रत करी जोयां, पण आवी रीते तुरत प्रत्यक्ष फलदायक कोइ पण धर्मनां व्रत दीठां नहीं. धन्य छे जैनशासनने तथा तेनां व्रतने!! के जे जैनधर्म संबंधी व्रतना महिमाए करी घणे प्रयासे पण न आवे, एवां सवावसो वहाण कालकूट द्वीपथी पोतानी मेले चाल्यां आव्यां, तथा घरमांथी कीट समान थइ गयेली अगीयार कोटि सोनामहोरो पण पोतानी मेले कोण जाणे क्यांथी पाछी हती तेवीज प्रकट थइ! हे स्त्रि! हाल आपणने दशमी व्रतना प्रभावे करी जेवुं लक्ष्मीनुं दुःख हतुं, तेवुंज सुख थयुं, माटे घणुं शुं कहुं? धर्म मात्रमां जैनधर्म जेवो बीजो आ लोक अने परलोकमां सुखदायक

कोइ धर्म नथी. एम सुरदत्त श्रेष्ठी आह्लादित थइने पोतानी स्त्रीने कही सहुने कहेवा लाग्यो, जे श्रीपार्श्वनाथनी कृपाथी तथा गुरुनी आज्ञाथी अने जैनधर्मना प्रजावथी हुं धनवान् थयो हुं,माटे सहुए जैनधर्म अंगीकार करवो एम सर्वने उपदेश करी जैनधर्म उपर दृढ जाव राखीने सुरदत्त श्रेष्ठी काल निर्गमन करवा लाग्यो. पठी ते सुरदत्त श्रेष्ठीना निर्धनपणाने लीधे श्रेष्ठीपद गयुं हतु ते ते गामना राजाए सन्मानपूर्वक तेमने पाछुं आप्युं एम करतां एक दिवस श्रीसुखेंद्र नामे आचार्य, फरता ते गामना उपवनमां आवी समोसर्या, त्यारे वनपालके आवी राजाने वधामणी आपी के आपणा उपवनमां सुखेंद्र सूरि समोसर्या ठे ते सांजली राजा अने सुरदत्त श्रेष्ठी वगेरे सर्व मोटा आडंबरे करी गुरुवंदनार्थ आव्या, अने वंदन करी सर्व पोतपोताने वेसवा योग्य स्थानके वेठा. ते पठी सुखेंद्र सूरिए देशना देवा मांकी ते देशनाने सांजलीने श्रेष्ठी पोताने घेर आव्या पठी सुरदत्त श्रेष्ठीए सर्व गृहजार पोताना पुत्रने सोंपीने पोते पोताना पुत्रने कहेवा लाग्यो के हे पुत्र! तुं पौष दशमीनुं व्रत जरूर करजे.तेमां ते दशमीने दिवसे श्रीजिनेश्वरनी अष्ट प्रकारे वा सत्तर प्रकारे पूजा करवी. पठी गुरुना मुखथी व्याख्यान श्रवण करवुं एक वखत जोजन करी चउविहार नियम ग्रहण करवो, अने ब्रह्मचर्यव्रत तथा जूमिशयन

वगेरे घणा प्रकारना नियम नवमी, दशमी अने एकादशी ए त्रण दिवस सुधी पालवा, अने पारणाने दिवसे स्वामीवात्सल्य करवुं. वली तुं कहीश जे बीजां घणां व्रतो छे, ते छतां दशमीना व्रतनो आपनो आग्रह बहु छे, तेनुं शुं कारण? तो त्यां सुरदत्त श्रेष्ठी कहे छे के हे पुत्र ! तुं जो के आ सर्व आपणा घरमां आपणने जे अनर्गल संपत्ति प्राप्त थइ छे, तथा आपणे सुखी छीए, ते सर्व पोष दशमी व्रतना महिमा थकी जाणजे; माटे हुं तुने पण कहुं छुं के ते व्रतनुं आराधन तारे पण करवुं. ए प्रमाणे सुरदत्त श्रेष्ठीए व्रतनुं सर्व माहात्म्य पोताना पुत्रने कह्युं. पछी सुरदत्त श्रेष्ठी गुरु समीपे गयो, अने गुरुने जइ पूछ्युं के महाराज ! पोष दशमीनुं व्रत में कर्युं तथा तेना प्रभावथी सर्व संपत्ति मने प्राप्त थइ, परंतु महाराज ते व्रतना विधिनी मने मालम नथी, ते कहो. ते वारे गुरुजीए कह्युं के हे श्रेष्ठी ! पोष दशमीना उद्यापनमां सर्व वस्तुओ दश दश लेवी. तेनां नाम कहे छे. प्रथम दश पूठां, दश पुस्तकवंधणां एटले दश रुमाल, दश जपमालिका, दश नीलमणि, दश चंदुआ, सोनुंरूपुं, कांसुं अने पीतल, ए चार धातुनी दश दश जिनप्रतिमाओ, इत्यादि सर्व ज्ञान, दर्शन, चारित्रनां उपगरणो छे, ते जोइए. आ प्रमाणे गुरुनो कहेलो उजमणानो विधि सांभली, ते पूर्वोक्त ज्ञान, दर्शन, चारित्रनां उपगरणोए करी गुरुना कहेवा

मुजब पौष दशमीनु उद्यापन कर्युं तदनंतर सुरदत्त शेठ गुरुनीसमीपजइने कहेतो हवोके 'अलित्तेणं ज्ञंते लोए जम्मजरामरणवंधणाणिमुत्तहं चारित्तं देहि' ज्ञावार्थः—लोकने विषे संसार थकी अलिप्त एवा हे ज्ञगवन्! तमे मुजने जन्म,जरा,मरणनावंधन थकी मुक्त थवाने माटे चारित्र आपो, कारणके चारित्र थकी जीव स्वर्ग अने मोक्षपदने प्राप्त थाय छे एवी रीते कही सुरदत्त श्रेष्ठीए गुरु पासेथी चारित्र ग्रहण करीने पांच समिति अने त्रण गुप्ति मली आठ प्रवचन माताने पाली सत्तर ज्ञेदे संयमनु आराधन कर्युं विविध प्रकारे वार प्रकारनी उग्र तपश्चर्याए करी मासक्षपणादिक करीने अंते संलेपणानुं आराधन कर्युं मरण पामीने प्राणत देवलोकने विषे वीश सागरोपम आयुवालो देवता थयो तिहां देवता संबंधी घणां सुख ज्ञोगवी, आयु पूर्ण करी चवीने अहीं जंबूद्वीपने विषे महाविदेह क्षेत्रमां पुष्कलावती विजयने विषे मंगलावती नगरीमा सिंहसेन राजानी गुणसुंदरी नामेस्त्रीनी कूखने विषे पुत्रपणे उपन्यो. पूर्वना सुकृतथी अत्यत रूपवान् तथा कांतिमान् थयो तेनु जयसेन एवु नाम पाड्यु. अनुक्रमे यौवनावस्था पाम्यो, ते वारे तेना पिता सिंहसेन राजाए योग्य एवी शीलवती नामे राजकन्या साथे तेनुं लग्न कराव्युं ते स्त्री साथे कामज्ञोग पूर्ण रीते ज्ञोगवीने छेवटे वैराग्य पामी उत्तम गुरुनी पासे चारित्र लइ विहार

कर्यो. एकदा जिनकल्पी थइ गुरुथी जूदो पडी एकाकी विहार करतो तेज गामना उपवनने विषे जइ कायोत्सर्गे उन्नो रह्यो. तिहां वनदेवताए ते मुनिने बीवराववा माटे नोलीयो, विंछी, हाथी, सिंह, व्याघ्र वगेरेनां रूप करीने घणाज उपसर्ग कर्या, तेने सहन करतो शुक्ल ध्यानना योगे करी केवलज्ञान पाम्यो. तेनो चार निकायना देवताउए आवी महोत्सव कर्यो. तेणे करी वनदेव जे उपसर्ग करतो हतो, ते पण प्रतिबोध पामीने सम्यक्त्व पाम्यो, जयसेन मुनि केवलपर्याय पालीने मोक्षे गयो. तथा तेमनी शीलवती स्त्रीए पण चारित्र लीधुं. पंच महाव्रतनुं पालन कर्युं. अगीयार अंगनुं पठन कर्युं. एकदा कोइक वनने विषे काउस्सग्गे रही ते वखते मिथ्यात्वी वनदेवे आवी एकवीश दिवस पर्यंत वणाक पूर्वोक्त सिंहादि रूपे उपसर्ग कर्या, तोपण चलायमान थइ नहीं. देव पण शीलवतीथी बोध पामीने देवलोकने विषे गयो. तिहांथी चवी महाविदेहने विषे सिद्धिने पामशे, अने शीलवती केवलज्ञान पामी मुक्तिपदने प्राप्त थइ. एवी रीते ए श्रीवीर नगवाने गौतमनी आगल कर्युं. ए कथा पूर्वाचार्योक्त सवालक्ष श्लोक संख्यावाला ग्रंथमांथी उद्धरीने यत्किंचित् कही ॥ इति पौषकृष्णदशमी व्रतकथा समाप्ता ॥ ॥

॥ अथ श्रीहोलिका पर्वनी कथा प्रारंभः ॥ दोहा ॥ रुषभ जिणंद हृदय धरी, शांति नेमि सुखकार ॥ पार्श्व वीर ए प्रणमता, पामे सुख अपार ॥ १ ॥ पयपंकज प्रणमुं सदा, गुरु गुणरयणभंडार ॥ ज्ञान नयन दाता गुरु, वाणी जसु अविकार ॥ २ ॥ अरिहंत मुख उत्पन्न थइ, भारति ब्रह्मसुता य ॥ जसु समरण करतां थकां, लीला अधिक लहाय ॥ ३ ॥ होलि माहात्म्य इणी परे, सांभलो श्रद्धावंत ॥ मिथ्या पर्व निवारशो, ते लहेशो भव अंत ॥ ४ ॥ अहो भव्य लोको ! चोथा आराना त्रण वर्ष ने साडा आठ मास थतां ज्ञातपुत्र श्रीमहावीरस्वामी मोक्षे पहोता, ते पछी चोसठ वर्षे केवलज्ञानादिक घणी वस्तु विछेद गइ, परंतु चौद पूर्वधर दशपूर्वधर विचर्या. केटलोक काल गया पछी श्रीसुव्रताचार्य घणा शिष्यना परिवारे परवर्या थका विचरता विचरता पूर्वदेशमां पधार्या ते देशमां होलिनुं पर्व देखीने कोइक साधु, आचार्य महाराजने पूछवा लाग्यो के महाराज ! आजे हुं गोचरीए गयो हतो, तिहां नगरमां घणां लोकोने स्त्रीजना समुदाय सहित उन्मत्तनी पेठे असभ्य वचन बोलता नाचता कूदता में दीठा, माटे ए प्रवृत्ति परंपरानी आ देशमां चाली आवे छे, किंवा आधुनिक थयेली छे ? एम पूछवाथी गुरुमहाराज कहेता हवा के, ए प्रवृत्ति परंपरानी नथी, परंतु पूर्वाचार्य कही गया छे के, आ

पांचमा आरा मध्ये दुर्गतिना दाता एवा महा मिथ्यात्वीउनां पर्व प्रगट थशे. कालना योगे अज्ञानरूप अंधकारना जोरथी लोको मिथ्यात्वने विषे आसक्त थशे. एक तो पांचमो आरो, बीजो हुंडावसर्पिणी काल, त्रीजो नस्मग्रह, चोथो कृष्णपक्षीया जीव अने पांचमो दक्षिणार्द्ध नरत, ए पांच कारणने योगे करीने अधर्मी तथा धर्मविराधक, देवगुरुना प्रत्यनीक, एवा प्रायः घणा जीव थशे; माटेज आ मिथ्यात्वीउना पर्वमां घणा लोको आसक्त थया ठे. हवे ए होलिनुं पर्व केम प्रगट थयुं? तेनी कथा तुजने कहुं हुं ते सांजल. आ पांचमा आराना पांचसें वर्ष गया पठी पूर्वदेश मध्ये जेतपुर नामे नगर, तेनो जयवर्मा राजा, तेनी मदनसेना राणी ठे, अने मतिचंद्र नामे प्रधान ठे. ते नगरमां घणा लोक धनाढ्य वसे ठे. तेमां एक मनोरम नामे शेठ रहे ठे. तेने पोतानी स्त्री साथे नोग विलास नोगवतां थका चार पुत्र थया. ते शेठ शेठाणीने अत्यंत वल्लन हता, परंतु शेठाणी एक पुत्रीनी इच्छा करवा लागी; केमके प्रायः स्त्रीने पुत्री वल्लन होय ठे. एम करतां कालांतरे एक पुत्री पण तेने आवी. ते वारे मातापितादिक सर्व आनंद पाम्यां. ते पुत्री महा रूपवती, गुणवती देखी तेनो दशोटण करी ब्राह्मणने बोलावीने कह्युं के, आ नगरमां बीजा कोइनुं जे नाम न होय, एवुं अपूर्व कोइ नाम होय ते मने कहो,

तो ते नाम हुं आ मारी पुत्रीनु राखुं. जोशीए पण ग्रह नक्षत्र जोइ युक्तिने वले करी ते पुत्रीनुं होलिका एवुं अपूर्व नाम दीधुं शेठे पण जोशीने संतोषीने विदाय कस्यो हवे होलिका सुखे समाधे लाली जती पाली जती बीजना चंद्रनी पेठे दिवसे दिवसे वधती मोटी थती जे वारे अगीयार वर्षनी थइ, ते वारे तेना बापे लेखकशालामां जणवा बेसारी. ते थोडा कालमां जणीने चोसठे कलामां प्रवीण थइ ते वारे तेनां मातापिता वरनी चिता करवा लाग्यां, के जो वये करी, विद्याए करी, रूप लावण्यताए करी एना सरखो वर मले तो पुत्री सुखी थाय एम चिंतवी ते शेठे नगरमां शोध करवा मांडी ते वारे ते गाममां देवदत्त नामे शेठनी देवदत्ता नामे स्त्रीनो जसदेव नामे पुत्र ते मह्रा रूपवंत, गुणवंत, पुरुषनी वहोतेर कलानो जाण हतो. तेनी साथे होलिकानुं सगपण कर्युं पछी शुद्ध लग्न जोइ मोटा महोत्सवपूर्वक विवाह कस्यो घणो दायजो आपीने कन्याने वलावी दीधी तिहां सासरे जइ 'देवगणा' करी पोताना जरतारनी साथे विषयसुख जोगवती रहे छे. इहा शिष्य गुरु प्रत्ये पूछे छे के महाराज ! देवगणा एटले शुं ? ते अमने समजावो ते वारे गुरु कहे छे के, देवस्थान ते व्यवहारे अतमंगल जाणवुं, अने पाटमहोत्सव ते आद्य मंगल जाणवु. तिहां वली अंतमगल बे प्रकारनुं छे तेमां एक जिनधर्मनुं अंतमंगल अने

वीजुं मिथ्यात्वीनुं अंतमंगल.तेमां जैनधर्मवालानी पुत्री परणीने सासरे जाय,ते वारे श्रीजिनमंदिरमां जइ उत्सव सहित देव जुहारे, अने गुरुनो योग होय तो तेने वांदे, समकितादिक व्रतनो उच्चार करे, कारणके जो मिथ्यात्वीउंना घरनी कन्या होय, तो पठी घरमां कदाग्रह करे.घरना वीजा माणसोने मिथ्यात्व पर गमावे.ते कारणे प्रथमथी समकितनी श्रद्धा करावे. वीजो नेद मिथ्यात्वीनी 'देवगणा' करे, ते आवी रीते,केः—मिथ्यात्वीउंनां देव देवीने जुहारे, मिथ्यात्वीउंना गुरुनी नक्ति करे, इत्यादि जाणी लेवुं. हवे ते होलिका सुखसमाधे श्वशुरना घेर रही थकी केटलाएक दिवस पठी पीयरीए आणा माटे गइ.एकदा तेना नरतारने रात्रिने समये अकस्मात् तीव्र वेदना थइ आवी, तेनाथी ते मरण पाम्यो. ते वारे तेनां मातापिता सासु ससरो आदिक हाहाकार करता मोटो पोकार करी रोवा पीटवा लाग्यां. होलिका पण महा डुःख धरती सर्व परिवार सहित रुदन करवा लागी. आखा नगरमां हाहाकार थयो. पठी तेनां मृतकारज करवा माटे अखात्रीजना चार ब्राह्मण जमाड्या, पाणीनो लोटो नरी वारणे नाम्यो, दीवी करी मूकी. एम वार दिवस लगण करी तेरमे दिवसे ज्ञाति जमाडी. एमज मासीसो, ठमासी, आरू संवत्सरी, पीत्रीने पाणी आपवुं इत्यादि सर्व कर्मवंधना हेतु जे मिथ्यात्वीउंनां कृत्य ठे, ते.कस्यां; पठी मातापिता होलि-

काने पोताने घेर तेडी आव्या. इहां सोल वर्षनी थइ. एकज पुत्री ते वली बालविधवा थइ, माटे मातापिता तेनुं घणुं आदर मान राखतां अधिक स्नेह धरवा लाग्यां. कह्युं छे के ॥ श्लोक ॥ कृतकर्मक्षयो नास्ति, कल्पकोटिशतैरपि ॥ अवश्यमेव भोक्तव्यं, कृतं कर्म शुभाशुभम् ॥ १ ॥ एक दिवस होलिका गोखमां बेठी थकी बजारनी चेष्टा देखे छे, एवामां राजानो सामंत जेनी तरुण अवस्था छे, कामदेव जेवो महा स्वरूपवान् छे, ते वंग देशना त्रिभुवनपाल नामे राजानो पुत्र छे, कामपाल तेनुं नाम छे, ते पोताना पिताथी रीसाइने इहां जेतपुरना राजानी पासे आवीने रह्यो छे. ते पण बजारमां फरतो फरतो ते वखत गोखनी नीचे आव्यो तेनी दृष्टि होलिका उपर पडी, अने होलिकानी दृष्टि तेनी उपर पडी तेथी बेहु जण कामातुर थयां. कह्युं छे के ॥ नारी देह दीवी करी, पुरुष पतंगिया होय ॥ जग सघलुं खूची रह्युं, नीकले विरला कोय ॥ १ ॥ नारी मदन तलावडी, बूड्यो सयल संसार ॥ काढणहारो को नही, बूड्या बुंबनिवार ॥ २ ॥ हवे कामपाल पोताने स्थानके गयो, अने पाछलथी होलिका विह्वल थइ. तेना शरीरमां कामज्वर व्याप्यो, तेथी खावुं, पीवुं भावे नही, निद्रा आवे नही, कामकाज उपरचित्त लागे नहीं, निशासा मूक्या करे बेसतां, उठतां, सूतां, चालतां कांइ चेन वडे नही,

एवी पुत्रीनी अवस्था जोइने तेनां मातापिता चिंता करवा लाग्यां, वैद्य बोलावी विचित्र प्रकारनां औषध कराव्यां. दोरा, राखडी करावी बांध्यां, उतारणां कराव्यां, ग्रहपूजा करावी, जूआ धूणाव्या, तेणे कह्युं जे एनो जरतार बाल्यावस्थामां मरण पाम्यो छे, तेनुं फूल करावो, वेष पहेरो, वरुंद जमाडो. (फूल करावी एक घरना माणसना गलामां पहेरावे छे, तथा लुगडां एक जातनां करी तेज वेष, एक घरनो माणस पहेरे छे, तेमज वरुंद जमाडे एटले तेना नामथी एक घरनो माणस केटलाएक दिवस जमे. ए सर्व रीत घणुं करी मारवाड देशमां प्रसिद्ध छे.) ते कर्युं. तावीत कराव्यां. एम अनेक उपचार करतां पण शाता थइ नहीं. ते वारे मातापिता घणां दिलगीर थयां. एवामां शेठे लोकोना मुखथी एवी वात सांभली जे आ नगरमां चंद्ररौद्र नामे वेदीया भट्ट भांडनी ढूंढा नामे पुत्री हती. ते यौवन पामी ते वारे तेने एज गामनो रहेवासी कोइ अचलभूति नामे ब्राह्मण परणो हतो, ते परण्यो, पण थोडा दिवसमां ते ब्राह्मण मरण पाम्यो, पछी तेना घरमां कांइ खावाने न हतुं तेथी ते ढूंढा मावित्रने घेर जइने रही. कर्मयोगे तेनां मातापिता पण मरण पाम्यां. ते पण दरिद्री हतां. घरमां कोडी एक मले नहीं, तेथी तेमना मृतकार्य माटे ज्ञातिजमण प्रमुख पण कांइ थइ शक्युं नहीं. पछी ते ढूंढा ब्राह्मणी ताप-

सणी थइने घर घर नमती निक्षा मागी आजीविका चलाववा लागी, पण ते घणीज अलखामणी ठे, माटे तेना मुख सामुं पण कोइ जूवे नहीं. एम लांनातरायना उदय थकी तेने पूरी निख पण गाममां मलती नथी, तेथी रीसे वलती फम्या करे, तेने वली वीजी कोइ तापसणी मली, तेनी पासेथी ते ढूंढा कामण, ट्रूमण, मोहन, उच्चाटन, वशीकरण, गर्नपात, गर्नविधारण, चूर्ण, योग, मंत्र, यत्र, तंत्र इत्यादिक अनेक प्रकारनी विद्याउं शीखीने लोकमां प्रसिद्धि पामी कपालमां सूलकनुं तिलक करे. देवीनी पूजा करे, गेरुथी रंगेलां वस्त्र पहेरे, एवी थकी वहुल कूम कपट करती ते नगरमां पूजा पामती थकी फरे ठे तेने शेठे पोताने घेर वोलावी स्त्री सहित पगे लागी आदर सत्कार आपीने कह्युं के हे माताजी! अमारा उपर कृपा करीने अमारी एकज पुत्री ठे, तेना डुःखनुं निवारण करो, तमारो उपकार नूलशुं नहीं. आ पुत्री जाणे तमेज अमने दीधी, एम कही पोतानी पुत्री पासे ते ढूंढाने लइ आव्या ढूंढाए तेनी नाडी जोइ तेमां काइ पण रोग दीठामां आव्यो नहीं. ते वारे पोते स्त्रीना चरित्रनी माहितगार ठे, महा निपुण ठे, तेथी होलिकाने एकांते जरा दूर तेडीने पूछ्युं के हे वत्से! तारा शरीरमां कांइ रोग देखातो नथी, माटे मारी पासे साचेसाचु वोलजे के, तने शी चिंता ठे? तुं मारी पुत्री प्राय

छो, तेथी तारा मननी जे वात होय, ते कही आप. हुं तारुं काम अवश्य पार पाडीश. एवुं सांभली होलिका बोली के तमे घणो आग्रह करो छो, तेथी तमोने माता जेवां जाणीने हुं मारा मननी वात कहुं छुं, के कामपाल साथे मारो संयोग करावो तो हुं जीवती रहीश, नहींकां थोडा दिवस मांहे मरण पामीश; माटे मारुं ए काम पार पाडीने मने जीवितदान आपो. ते वारे ढूंढा बोली, तुं कांइ चिंता करीश नहीं. तारुं ए काम हुं थोडा दिवसमां करी आपीश. एम कही तेने शाता उपजावी अने कपटथी एक दोरो करी तेणे बांध्यो, तथा सूर्यदेवनी यात्रा मनावी मातपिताने कह्युं, तमारी पुत्रीने आजथी शाता थवा मांडशे. ते सांभली होलिकानां मातापिता प्रसन्न थयां. नित्य प्रत्ये तापसणीने सारुं सारुं खावा आपे, वस्त्र प्रमुख आपे. ढूंढा पण नित्य प्रत्ये आवीने होलिकाने कपटथी झाडो नाखे. होलिका पण दिनदिन प्रत्ये कहे के, मने शाता छे; पण ढूंढा आव्या विना होलिकाने चाले नहीं. एवी मांहोमांहे गाढ प्रीति देखीने होलिकानां मातापिताए पोताना घरनी पासे ढूंढाने रहेवा माटे एक छापरुं बंधावी दीधुं. तेमां ढूंढा सुखे रहेवा लागी. शेठना घरथी खरची मले, तेथी भिक्षा मागवी मूकी दीधी. हवे ढूंढा कामपालने जइ मली, तेने होलिकानी वात कही, ते वारे कामपाल राजी थइने कहेवा लाग्यो के हे माताजी! ए काम

आप पार पाडी आपो, तो हुं तमारो उपकार क्यारे पण ज्रूलीश नहीं. ढूंढाए बुद्धि उपार्जी शेठ शेठाणीने कह्युं के, आवती चौदशने दिवसे सूरजवार आवे छे, माटे ते दिवसनी एक प्रहर रात्रि गया पछी गामनी बहार श्रीसूरजनुं मंदिर छे, तिहां घणां स्त्री पुरुषोने साथे तेडी वाजते गाजते जइ होलिकाने पूजा करवी पडशे. ते वात शेठ शेठाणीए मानी. ते वारे ढूंढाए जइने कामपालने सर्व वाते वाकेफ करीने कह्युं के, तमे चौदशने दिवसे सूर्यना मंदिरनी जमती मांहे गुप्तपणे रहेजो, एवो संकेत कस्यो. पछी जे वारे चौदश आवी, मेलो भराणो, घणां लोक एकठां थयां, ते अवसरमां होलिका पण पोतानी जोजाइउनी साथे सारां वस्त्र पहेरीने पूजापो लइ गाजते वाजते घणां लोकोना समुदाय सहित मंदिरने बारणे आवी. तिहां ढूंढा बोली के एकली होलिकानेज मांहे जवा द्यो. ते वारे बीजा लोक बहार रह्यां, अने होलिका मांहे जइ छुपी रहेला कामपालनी साथे विषयसुख जोगववा लागी. एटलामां तो कोइ एक पुरुषे दीठी, ते वारे होलिकाए जाण्युं जे हवे मारी लाज आबरु जशे, तेथी कामपालने कह्युं के तुं मुजने धक्को मारीने चाल्यो जाजे. ते सांजली कामपाल पण दीवाना जेवो थइने घणां लोको देखतां होलिकाने धक्को मारी आलिंगन देइ आ स्त्री मारी छे, एम कहेतो तिहांथी नाशी

गयो. ते वारे होलिका कपटथी सतीनो डोल करवा सारु कामपालना वांसामां हाथनी थपाट मारी प्रहार देइ बूम पाडी मोटे सादे पोकार करवा लागी, जे अहो लोको! मुजने कुकर्मी परपुरुषनो स्पर्श थयो, तेनुं मोटुं पाप लाग्युं! तेनी शुद्धि करवी पडशे! एम अत्यंत हठने विषे तत्पर तथा अत्यंत गुप्त छे कपट जेनुं एवी ते होलि, जो पण असती छे तोपण बहारथी सती थवा माटे कपटथी मरवाने तैयार थइ, कहेवा लागी के, अरे मारो शीलभंग थयो! तो हवे हुं अग्निमां बली मरुं. हवे हुं मारे घेर जइश नहीं; कारणके स्त्रीने तो शोभा मात्र एक शीलनीज छे, तेनो तो मारे आ. बाल्यावस्था मांहेज भंग थयो. तो हवे मारे जीवीने शुं करवुं छे? हवे मारुं जीववुं अयोग्य छे. एवी वात सांभली ते होलिकानां मातापिता तिहां आवी पुत्रीने समजाववा लाग्यां. बीजां पण घणां लोक एकठां थयां, अने कहेवा लाग्यां के हे बाइ! मेलामां तो घणा पुरुष तथा स्त्रीओने आंहोमांहे धक्का लागे छे, माटे ए दीवाना पुरुषना धक्काथी शुं तारो शीलभंग थयो? एथी कांइ तारो शीलभंग थयो नथी. तुं तो महा सती छो, ते सर्व लोक जाणे छे. एम समजावीने मातापिता तेने पोताना घेर लइ आव्यां. हवे होलिका निरंतर ढूंढा पासेज बेसे, रात्रे पण तिहांज रहे, अने होलिकानां मातापिता

तो ढूंढानो उपकार माने छे, जे एणे अमारी छोकरीने जीवती राखी छे, तेथी ते कांइ पण ढूंढा उपर शंका लावतां नथी. हवे रात्रिनी वखते कामपाल कुमर पण ढूंढाने झूंपडे आवीने होलिकानी साथे भोगविलास करे, ते वात कोइ जाणे नहीं एकदा फाल्गुन शुदि पूनमने दिवसे होलिका अने कामपाल बेहु ढूंढाना झूपडामां सूतां थकां विचारवा लाग्यां, जे छ काने वात गइ होय ते बहार पड्या विना रहे नहीं, माटे आ ढूंढानी जो कोइ वारे मारा मातापिता भक्ति नही करशे, तो ए आपणी वात जाहेर करी देशे, ते वारे आपणी फजेती थशे, माटे आजे आपणे ए ढूंढाने बाली भस्म करी अन्य स्थानके चाल्यां जइए, तो आपण बेहुने वियोगनुं दुःख पण मटी जाय एम चिंतवी अर्द्ध रात्रिए ढूंढानुं झूपडुं के जेमां ते पोते बे जण सूतां हतां ते तथा तेनी पासे बीजी एक घासनी झूंपडी हती, तेमां होलिना कह्याथी ढूंढा सूती हती तेने निःशंकपणे निद्रा आवी गइ छे, ते बेहु स्थानकोने सलगावी दीधा ढूंढा ते मांहे सूती हती ते बली भस्म थइ गइ, अने कामपाल तथा होलिका तेहिज नगरमां क्यांक एकांत स्थानके जइ रह्यां. स्त्रीना चरित्रनो कोइ पण पार पामे नहीं प्रभाते होलिकानां मातापिताए कृत्रिम चिता देखने जाण्युं, जे होलिका बलीने मरण पामी, गामनां लोको पण कहेवा लाग्यां

जे: धन्य छे आ सतीने ! के जेने अजाणपणाथी पुरुषनो हाथ मात्र स्पर्श थयो, तेथी ते अग्निशरण थइ, माटे ए मरण पामीने देवलोके गइ हशे. एवी सतीर्ड तो जगत्मां कोइ विरलीज नीकले ! ए तो बिचारी तेहिज दिवसे अग्निमां प्रवेश करती हती, पण एनां मातापिताना कहेवाथी तथा आपणा गामनां लोकोना कहेवाथी आटला दिवस जीवती रही. हवे मातापिता पण बळेली पुत्रीनां मृतकार्य करवा लाग्यां. कुटुंबनां वधां माणस घणोज शोक संताप करवा लाग्यां. अहो सती ! अहो सती ! अमारा कुलमां दीपक समान, अमारा घरमां तुं एक अमूलक रत्न हती, ते तुं जती रही ! एवो मुखथी उच्चार करीने घणा विलाप करवा लाग्यां. तेने सती जाणीने घणां लोक ते बळेले स्थानके आवी नमस्कर करवा लाग्यां, चिताने पगे लागतां हवां. राख उपाडी पोतानां कपाले टीलां करतां हवां. घणां लोक राख चोपडवा लाग्यां. घणां लोक नालियेर फोडी वधारवा लाग्यां. घणां लोको छोकरा छोकरीर्डने साथे साथे लइ आवीने ते चिताने पगे लगाडीने मानता करवा लाग्यां. मांहोमांहे एक बीजाने कहेवा लाग्यां के, ए सतीनी जस्म जो शरीरे चोपडीए, तो ताप आदिक अनेक रोगो मटी जाय, अथवा ए राखनुं काजल करी जो आंखमां आंजीए, तो आंखना सर्व रोग मटी जाय. वली ए होलिनो प्रसाद

जो खाय तो अपुत्रीयाने पुत्रप्राप्ति थाय. एवु जाणीने लोक ते होलिनुं घणुंज माहात्म्य करवा लाग्यां. घणां लोके होलिनुं व्रत करवानो नियम लीधो, घणां लोकोए होलिनी राख लइ जइने धान्यना कोठारमां नाखी, कारणके जो राख नाखशु तो ए धान्य अखूट थशे,के वारे खूटशेज नहीं अने सदा जरपूर रहेशे एवो निश्चय कर्यो राजा तथा प्रधान प्रमुखने खबर परूवाथी ते पण तिहां आवीने होलिकाने पगे लाग्या अने तेनी राख लइ जइने पोताना जंडारमां खजानामां मूकी घोडा तथा हाथीर्ज प्रमुखनी उपर चोपरूी. एवी रीते ते होलिकानी यशकीर्ति नगरमां परगणामा फेलाती फेलाती घणा देशोमां विस्तार पामी गइ होलिकानां मातापिता पण कोइक प्रकारे होलिना शोकथी निवृत्त थइने घणा दिवसे होलिने जूली घरनो धंधो चलाववा लाग्यां. हवे एकदा कामपाल होलिने कहेवा लाग्यो के, धन विना संसारमां जे मनुष्य ठे, ते जीवतो पण मुआ जेवो जाणवो, धन विना संसारनां सुख पण जोगवाय नहीं, माटे हुं धन कमावा परदेश जाउं हुं एवु पतिनुं वोलवुं सांजलीने होलि विचारवा लागी जे एनी साथे सुख जोगववा सारु मे आ उपाय कर्यो तो हवे जो ए मारो जरतार परदेश जतो रहे, तो मारे एनो वियोग थइ पडे. ते वारे मारुं यौवन फोगट जाय, माटे हुं कोइक एवो उपाय करुं

के जे थकी मारो भरतार पण घेर रहे, अने धन पण मले. एनुं कारण शोधवा मनमां विचार करीने पछी कामपाल प्रत्ये कहेवा लागी के तमे मारा पितानी डुकाने जइने मने पहेरवा सारु अमूल्य वस्त्र वेचातुं लइ आवो. ते वारे कामपाल पण स्त्रीना कहेवा उपरथी मनोरम शेठनी डुकाने गयो अने कहेवा लाग्यो के हे शेठजी ! मारी स्त्री सारु उमदा अमूल्य वेष पहेरवा माटे वस्त्र वेचातुं आपो, ते वारे शेठे पण घणुं सरसमां सरस उंचुं वस्त्र काढीने आप्युं. ते जोइ कामपाल बोल्यो, के आ वस्त्र हुं मारी स्त्रीने देखाडी आवुं, जो ते पसंद करशे तो ठीक, नहींतर पाछुं बदलावी बीजुं लइ जइश. शेठे ते वात कबूल करी. कामपाल ते वस्त्र लइ स्त्री पासे आव्यो. स्त्रीए कह्युं, आ मारे काम नहीं आवे, ते वारे कामपाल ते वस्त्र लइ फरी शेठनी डुकाने जइ बदलावी बीजुं लइ गयो. ते पण स्त्रीए पसंद कीधुं नहीं. एम चार वखत स्त्रीए साडी बदलाववा भरतारने शेठनी डुकाने मोकल्यो. चोथी वारे शेठे कह्युं के अरे भोला ! तुं पण आवी आवी पाछो फरी जाय छे, अने मने पण खोटी करे छे, माटे तुं तारी स्त्रीनेज अहींयां लइ आव तो ते पोते आवी जोइ तपासीने जे तेने सारुं लागशे ते लइ जशे. ते वारे कामपाल पोतानी स्त्रीने तेडीने शेठनी डुकाने आव्यो. शेठ वस्त्र बताववा लाग्यो, अ-

ने कामपालनी स्त्रीनुं मुख जोइ विस्मय पामतो वारंवार ते स्त्रीनुं मुख जोवा लाग्यो, ते जोइ कामपाल वोल्यो के आप मोटा वृद्ध माणस थइने मारी स्त्रीना मुख सामुं वारंवार जूवो ठो, तेनु शु कारण ठे ? ते वारे शेठ आंखोमांथी आंसु नाखतो गद्गद् स्वरे वोल्यो, हे भाइ ! मारी दीकरीना जेवीज आ वाइ देखाय ठे हुं तो एने देखीने जाणुं तुं, जे आ मारी पुत्रीज ठे, पण मारी पुत्री तो मरण पामी, तेने आज घणा दिवस थइ गया आज एने देखीने मारी दीकरी मने याद आवी जे थकी मारी आंखमां आंसु आव्यां. ते वारे कामपाल वोल्यो, के इंगित आकार उपरथी सरखे सरखां दीठामां आवे एवां पृथ्वीमां घणां माणसो देखाय ठे. वली तमे शुं नथी जाणता ? जे प्रथम सूर्यदेवने देरे तमारी पुत्रीने देखीने मने मारी स्त्रीनो भ्रम पड्यो हतो अने आज मारी स्त्रीने देखीने तमोने तमारी पोतानी पुत्रीनो भ्रम पड्यो, माटे हे शेठ ! मारी स्त्री अने तमारी पुत्री, ए वेहुनुं रूप एक सरखुंज ठे जे माटे सरखे सरखां रूप पण जगत्मां घणांनां थाय ठे. इहां वीजु कांइ कारण देखातुं नथी तमोने नकामो भ्रम पडे ठे, पण इहां भ्रम पडवा जेवु कांइ कारण नथी ए वात सांभली शेठ हर्षवंत थइने वोल्यो जे आज पठी तारी स्त्री ते मारी पुत्रीने स्थानके हो, कारणके में एने मारी

पुत्री कही, माटे मारी तो आजथी ए पुत्री समान थइ चूकी. ते वारे कामपाल बोल्यो, आप तो भाग्यशाली छो, माटे आपनी तो आ पुत्रीज छे, कारणके जगत्मां जे भाग्यशाली पुरुष होय, तेनी जो बहेन न होय, तो ते धर्मनी बहेन करी लीए छे. जो पुत्री न होय तो ते पुत्री पण धर्मनी करी लीए छे. जो गृहस्थने पुत्री न होय तो घर शोभे नहीं. वली पुत्री विना मातापिता लाड कोड कोना पूर्ण करे ? एवुं कामपाले कह्युं, ते वारे होलिका पण बोली के हे पिताजी ! मारे पण पियरमां कोइ नथी अने आपने पुत्री नथी, माटे मने पुत्री करी राखो. ते वारे शेठ मोहनीय कर्मने वश थयो थको ते होलिकाने पोताने घेर लइ आवी वस्त्र भूषण आपीने भोजनादिक सामग्री पूरवा लाग्यो, अने एक जगा रहेवा माटे दीधी, अने पोतानी स्त्रीने शेठे कह्युं के आपणी एज पुत्री अने एज जमाइ जाणजो, माटे एनीज आगतास्वागता करो. ते सांभली शेठाणी आदिक सर्व कुटुंब खुशी थयुं, अने होलिका पण सुखे समाधे पिताने घेर काल निर्गमन करवा लागी. जे माटे समुद्रने भुजाबले तरी पार पामीए, पण स्त्रीना चरित्रनो पार कोइ रीते न पामीए. हवे ढुंढानो संबंध कहे छेः—एकदा ते नगरमां मरकीनो रोग उपन्यो तेथी घणां लोक मरवा लाग्यां. नगरनिवासी जन सर्व व्याकुल थयां

ते वारे राजादिक सर्व लोक मली वलिवाकुला लइने नगरनी वहार आवी वलिवाकुला उगली शांति करीने सर्व लोक बोल्या के हे देव, दानव, यक्ष, राक्षस, भूत, व्यंतर ! जे हो ते सुखे बोलो अमे तमारी मानता पूजा करशुं, तमे अमारो रोग मटाडो ते वारे आकाशमा वाणी थइ के हे लोको ! हु कहु तुं ते रीते जो करो, तो तमारो रोग मटे तमे होलिकाने तथा कामपालने जांडो. एनु हलकुं बोलो हाल जे तमे होलिने सती करी मानो छो, ते हवे नहीं मानो, पण एने असतीनी पेरे बोलावो महा शुदि पूनमथी ते फाल्गुन शुदि पूनम सुधी कामपालनुं रूप नग्न बनावीने चौटे चौटे बेसाडो, भूंडां वचन बोलो. भाइ, वहेन, पिता, पुत्र, माता, बेटी, सर्व कोइ मांहोमांहे मलीने खोटां असत्य वचन बोलो, धूल उडाडो, मांहोमांहे घणी मश्करी ठठा करो, कुंआरा तथा परण्या होय ते सर्व कोइ कामपालनी पूजा करो. भूंडुं देखाडवा माटे फागण शुदि पूनमनी रात्रे होलिने वालो, कामपालनु रूप भांगो, विखोडी नाखो, बीजे दिवसे धूल पडवो करीने धूल उडावो. एवी आकाशवाणी सांभलीने सर्व लोक हाथ जोडी बोल्या जे होलिका तो महा सती छे, तेने तमे एवा भूंडां वचने बोलाववानी अमोने सूचना शा वास्ते करो छो ? वली आप कोण छो ? ते कहो. ते वारे आकाशथी देवी बोली के अहो लोको ! आ होलिका

जे वारे मांदी हती, ते वारे एनां मातापिताए ढूंढा तापसणीने बोलावी होलिकाना रोगनी पूछा करावी, पण ढूंढाए तेनी नाडी जोइ तो कांइ रोग न हतो. ते वारे होलिने एकांते पूछ्युं जे हे बाइ! साचुं कहे, तुजने शुं छे? ते वारे होलिका बे हाथ जोडी ढूंढाने पगे पडीने कहेवा लागी जे मने कामपाल कुमर साथे मेलाप करावी आपो, नहींतर मारा प्राण छूटी जशे. ते वारे ढूंढाए कामपालनी साथे मेलाप कराव्यो. पछी ढूंढानी साथे विश्वासघात करी फागण शुदि पूनमनी रात्रे तेने सूती बालीने पोते बेहु जण नगरमां छानां जइ रह्यां. वली केटलेक काले शेठने मल्यां. शेठे पण तेने पोताने घेर राख्यां छे. तेउनी आगतास्वागता करे छे. तेज होलिका पोताना बापने घेर कामपालनी साथे हजी पण विषयसुख भोगवे छे. ते तमे गामनां लोक सर्वे नजरे जूउ छो. हवे हुं ढूंढा तापसणी अकाम निर्जराने योगे शुभ भावथी मरण पामीने व्यंतर निकायमां देवीपणे उपनी छुं. ते देवी हुं फरती फरती जे वारे अहीं आवी, ते वारे आ नगरनी उपर प्रीती उपनी, दिल लागी रह्युं. ते वारे अवधिज्ञाने करी जोयुं, तो में मारा पूर्वला भव दीठा अने होलिकानां कृत्य सर्व जाण्यां. ते वारे गुणनी पछवाडे अवगुण कस्या, एवी दुष्ट होलिका उपर मने रीस चडी, जे माटे में एनो वियोग मटाड्यो, भरतारनो संयोग करावी आप्यो, एना प्राण जता हता ते राख्या,

तो तेणेज मने वाली जस करी, तेथी एनी उपर रोप चड्यो. तथा बीजो वली आ नगरनां लोक मारी निर्भ्रंछना करतां हतां अने भिख पण आपतां न हतां, तेना उपर पण क्रोध उपन्यो, तेथी में मरकीना रोगनो उपद्रव कर्यो, माटे तमे आज पछी वर्षोवर्ष होलिनी निर्भ्रंछना करो, तथा जे नवा पुत्र जन्मे, अने जेटला नवा परणे, ते सर्व जन होलिए 'ढूंढणा' करे (होलिने दिवसे नाना छोकराने पाटला उपर बेसाडी तेनी आगल बीजा पांच पांच वर्षना पांच छोकरा तेडी लावीने तेना एक हाथमां एकेको पापड आपे, अने बीजा हाथमां लाकडानी तरवार आपे, पछी ते छोकरो पापडनी उपर काष्ठनी तरवार मारतो जाय, अने ढूंढो, ढूंढो, एम मुखथी कहेतो जाय) ए 'ढूंढणानी' चाल मालवा तथा मारवाड देशमां प्रसिद्ध छे. एटलुं मारुं नाम राखो. एवी देवीनी वाणी सांभलीने राजादिक सर्व बोल्या, अमे तमारुं वचन सत्य करीशुं. तमारा कहेवा प्रमाणे वर्षोवर्ष करता जइशुं ते सांभली व्यंतरी देवी खुशी थइ, अने फूलोनो वरसाद वरसाव्यो, मरकीनी शांति करी. लोक सहु पोतपोताने स्थानके गयां. हवे होलिकानो संबंध मेलवे छे महा शुदि पूनमने दिवसे कामपाल अने होलिकाना संबंधनी वात नकी करीने वदि चौदशने दिवसे सूरजना देरासरमां एमनो मेलाप कराव्यो, माटे वचमांना चौद दिवस वियोग रह्यो फा-

ल्गुन शुदि पूनमे ढूंढाने बाली तेथी होलिने बालवी ठरावी. पछी ए होलि करवानी रीत देशोदेश विस्तार पामी. सर्व लोक होलि करवा लाग्यां. केमके पापनां काम करवानी वात होय, तो ते करवा माटे तरत सहु कोइने रुचि थाय. वली ए काममा तो विषयनी लालसा घणी छे, तेथी घणां लोक ए कार्य करवा लाग्यां. ए महीनामां लज्जाजय, राजजय पण लोकने रहेतो नथी. हे शिष्य! आ पंचम कालना जारीकर्मी जीवोने माटे एवां दुष्ट पर्वो प्रचलित थयां छे. एवी वात गुरुना मुखथी सांजलीने फरी शिष्य बोल्यो के हे स्वामी! ए होलिकाए पूर्वे शुं पुण्य उपार्जन कर्युं हतुं? के जेना बलथी व्यंतरी एने कांइ पण उपद्रव करी दुःख देवाने समर्थ न थइ? अने होलिका सुखीज रही? वली बालपणामां जरतार मरण पाम्यो, तेनो वियोग दीठो, तेनुं कारण कहो. ते वारे गुरु कहेवा लाग्या के पूर्वे पाडलीपुर नगरमां ऋषजदत्त नामे शेठ रहेतो हतो. तेनी चंदना नामे स्त्री हती. तेने बे पुत्र थया. तेनी उपर एक देवी एवे नामे पुत्री थइ. ते रूप लावण्य गुणे करी युक्त हती. ते जे वारे आठ वर्षनी थइ ते वारे मातापिताए तेने जणावी. पछी ते कन्या मातानी साथे सामायिक, पडिक्कमणां, पोसह आदिक धर्मकरणी करे. यथाशक्तिए व्रत नियम पाले. हवे तेनी पडोशमां ब्राह्मणादिक मिथ्यात्वी लोक वसे छे, ते मिथ्यात्वीउनी छोकरीउ जेगी ए पण

वेसे, उठे, फरे, ब्राह्मण कथा वाचे, ते पण कोइक वखते सांजले यद्यपि ते कन्या पोते जिनधर्म पाले ठे, तोपण संगतथी मिथ्यात्वने आदर आपे. जेमके जेठ श्रावण महीनामां नीकलती गणगोर पूजवाथी सारो वर मले, पुत्रप्राप्ति थाय, धन धान्य घणुं थाय, एवी वातो रुचे. एकदा कुमरी मनमां विचारवा लागी जे जिनधर्ममां श्रीवीतराग देव ठे, ते तो कोइने जलो जूंमो करे नही, अने सांख्यदर्शनमां तो ब्रह्मा जगतूनो कर्त्ता ठे, विष्णु सार संजाल करे, शिव सहार करे; माटे जो ईश्वर पार्वतीनी पूजा करीए अने जो ते तुष्टमान थाय, तो मन मानतां सांसारिक सुख मले. एवुं चिंतवीने गणगोर प्रमुख मिथ्यात्वीउनां पर्वोने आदरती थइ (जेठ जादरवा मासमां मारवाम तथा मालवा देशोमां गणगोर काढे ठे.) हवे जो पण देवीनां मातापिता तेने घणुए वर्ज्यो, अने कहे के तु मिथ्यात्वीउनां पर्वाराधन म कर, चिंतामणिरत्न समान श्रीजैनधर्म हाथमां आव्यो, तेने नाखी दइने काचनो कटको म उपाम, तथा अमृतनो प्यालो मूकीने विषनो प्यालो उपाम नहीं, जो विषपान करीश तो डु:खी थइश. इत्यादिक घणी युक्तिथी माबित्रे समजावी, तोपण मिथ्यात्वीना अति परिचयथी तेणे कांइ मान्युं नहीं, अने मिथ्यात्वीउनां पर्व आराधवा लागी. जेम जेम मिथ्यात्वी लोक वखाणे, तेम तेम खुशी थाय पठी तेनां मातापिताए तेने

परणावी, ते थोमाज कालमां मरण पामीने शेठनी पुत्री होलिका नामे थइ, अने कथा वांचनार व्यासनी जे दीकरी हती के जेनी साथे होलिका पण बाल्यावस्थामां मिथ्यात्वीनां व्रत करती हती, ते ब्राह्मणी मरण पामीने ढूंढा थइ. तथा देवी कुमरीए किंचित्मात्र जिनधर्म आराध्यो, तेना योगे किंचित् सुख मल्युं, अने व्रतभंग कर्यो, तेथी बालपणामां रंमापो पामी पूर्व भवनी मित्राइथी ढूंढाए कामपाल साथे मेलाप करी दीधो. ढूंढाए जेवां कृत्य कर्यां, तेवां तेनां फल पण तरत पामी. ए होलिका अहींथी काल करीने घणो संसार भमशे. तथा ते कथानो वांचनार ब्राह्मण मरीने कामपाल थयो. ए पण हजी घणो संसार भमशे. एवी रीते होलिनुं पर्व उत्पन्न थयुं छे. ते प्रमाणे हमणां पण परमार्थशून्य जे अज्ञानी लोको छे, ते छाणां, लाकमां प्रमुखनो, एक होरीनो, बीजो दोसीनो एवा बे ढगला करीने होलिपर्वने करे छे. तथा धूल उमाववी, मल मूत्र छांटवां, रासभ उपर चढवुं, असभ्य वचन एटले दुर्वचन बोलवां, स्त्री मनुष्यने पीमा उपजाववी, कदर्थना करवी, मांहोमांहे हास्य मश्करी करवी, वाजां इत्यादि क्रिया करवी. ते सर्व कर्म अनर्थदंमनुं कारण जाणवुं. ए द्रव्यहोलि छे, ते उत्तम पुरुषने त्यागवा योग्य छे. धर्मी मनुष्यने तो भावहोलि आ प्रमाणे करवी, ते कहीए छीए. जाग्रत तपरूप अग्नि लइने

कर्मोनां दलियारूप जे छाणां तेने वाली नाखवां तथा धर्मध्यानरूप पाणीथी खेल करवो, शुभ भावनारूप जले करी क्रीडा करवी नवतत्त्वरूप गुलाल उडाडवो, पांच समितिरूप पिचकारी हाथमां लइने उपशमजलरूप छंटकाव करवो ए प्रकारे उत्तम पुरुषने भावहोलि करवी तथा खेलवी, पण अन्य जीवे द्रव्यहोलिनी तो सामुं पण जोवुं नहीं, होलि खेलवी नहीं, ए पापपर्व मिथ्यात्वनी वृद्धि करनारुं छे, संसारवृद्धिनुं दाता छे गुरु कहे छे के जो श्रावकने होलि करवी होय तो पूर्वोक्त द्रव्यहोलि न करवी, परंतु वर्षमां त्रण चोमासी आवे छे, तेमां फाल्गुन चोमासी होलिने दिवसे आवे छे, माटे ते वखत चौदश अने पूनम मली बेहु दिवस छठ करीने बे उपवास करवा, पोसह करवो. सर्व संघे एकठा थइने मोटा महोत्सव सहित भगवान् आगल पूजा भणाववी, मांगलिकनां पद बोलवां अबीर, गुलाल, कुंकुम, चंदननां छांटणां करवां पछी स्वामीवात्सल्य करवुं. एवी रीते होलि करवी एटले तपोरूप अग्नि सलगावीने कर्मरूप छाणां बालवां, राग द्वेषरूप काष्ठ बालवा, ध्यानरूप मंत्र जपवा इत्यादिक शुभ करणी करवी तथा ग्रंथांतरे वली एम पण लख्युं छे के, व्यंतरीने जे वारे पाछलो भव सांभर्यो, ते वारे तेणे जाण्युं जे आ नगरनां लोक महा दुष्ट छे, कारणके मने कोइ वारे पूरी भिक्षा पण आपतां न हतां. एम चिंतवी

क्रोधवंत थइ थकी लोकोने चूरवा माटे ते नगरनी उपर आकाशमार्गेथी एक मोटी शिला विकूर्वी. होलिकानुं पुण्य प्रबल हतुं तेथी तेने मारवा माटे कांइ उपाय चाल्यो नहीं, अने शिला देखी लोक सर्व भय पामतां थकां तेनी सामे धूप प्रमुख करी बलिबाकुला उछाली पूजा करवा लाग्यां. ते वारे ते व्यंतरी कोइक रीते मुखथी बोली जे अहो लोको! मारां पीयरियां भांड हतां, अने सासरियां भरडा हतां. ते बेहु कुल उपर मने घणो स्नेह रह्यो छे, माटे भांड अने भरडा टालीने बीजा सर्व लोकोने हुं मारी नाखीश. ते सांभली सर्व लोके विचार्युं जे आपणे पण भांड थइए तो ए मारशे नहीं. एम मरणनी बीकथी सर्व लोकोए रूडा कुलनी मर्यादा मूकीने भांडपणुं आदर्युं, जे वचन बोलवा योग्य न हतां, तेवां निर्लज्ज वचन बोलवा लाग्यां, दुष्ट वाजां वजावतां भांड जेवां थयां. वली बीजे दिवसे शरीरे राख अने धूड लगाडी कादव चोपडीने भरडा सरखां थयां. ते दिवस पछी वर्षोवर्ष होलिने बीजे दिवसे धूलेटी पर्व प्रवर्त्युं. ते वारे ते व्यंतरी सर्व लोकोने भांडभरडा देखीने प्रसन्न थइ थकी पोताने स्थानके गइ. एवी रीते सद्गुरु कहे छे के हे भव्यो! मिथ्यात्वरूप लौकिक होलि प्रवर्त्ती, ते कर्मबंधनरूप जाणवी. ए कोइ रीते कल्याणकारी नथी, माटे ते परिहरवी. सौभाग्यपणुं, संपूर्ण आयुष्य, नीरो-

गता, आश्चर्यकारक संपदा,उपमारहित रूपपणुं,जगत्मां यशकीर्तिनी प्रसिद्धता, ठकुराइपणु, हाथी, घोडा, रथ, पायक युक्त राज्यलक्ष्मी, पण्डिताइ, चतुराइ, विवेकपणुं इत्यादि संपदानो जो अभिलाष करो तो ए दुष्ट दुर्गतिना दातार एवा मिथ्यात्वीओनां पर्वोनो त्याग करो, अने श्रीजिनधर्मनुं सेवन करो. जे थकी सर्व प्रकारनां पूर्वोक्त सुख पामीने परनवे स्वर्गापवर्ग प्रत्ये पामो. ते कारणे जव्य जीवोए पोतानां आत्माना सुखने माटे श्रीवीतराग देवनो उपदेशेलो धर्म सेवन करवो. सामायिक, पोसह, पडिक्कमणुं, व्रत, पच्चरकाण, जगवंतनी पूजा, गुरुवचन, व्याख्यानादिक धर्म आराधन करवो वली गुरु कहे छे के जे प्राणी बलती होलिनी जालमां एक मुष्टि गुलालनी नाखे तो तेने दश उपवासनुं आलोयण आवे, तथा जो एक लोटो पाणीनो रेडे तो एकसो उपवासनुं आलोयण आवे, मूत्र नाखे तो पचास उपवासनुं आलोयण आवे, छाणां नाखे तो पचीश उपवास, एक गाल बोले तो पन्नर उपवास, गीत गाय फाग गाय तो दोढसो उपवास, रूफ रजावे तो सित्तेर उपवास, एक-छाणुं नाखे तो वीश उपवास, छाणांनो हारडो करी नाखे तो सो वार वली मरवु पडे, श्रीफल नाखे तो हजार वार वली मरवु पडे, एक सोपारी नाखे तो पचास वखत वली-मरवुं पडे, धूल राख नाखे तो पचीश वखत

बली मरवुं पमे, होलिनो खामो खोदे तो सो वार बली मरवुं पमे, होलिमां लाकमा नाखे तो हजार वखत बली मरवुं पडे, होलि सलगावे तो हजार वखत चंमालना कुलमां उपजवुं पमे, एक वार बाले तो दश हजार वखत बली मरवुं पमे, होलिनी पूजा करे तो बली मरवुं पडे. वली जे पुरुष होलिनूख्यो रही व्रत करे, ते एक हजार वखत म्लेछना कुलमां उपजे. ए रीते सर्व पापोथी होलिनुं पाप घणुं छे, सराग वचनथी, घणा अनाचारथी, छक्कायनी हानिना दोषथी, दारु, खोट, तटकीया, जुंगलां, नागां, इंटालां घणां बले छे तथा लोक पोतपोतामां बाधी मरे, आपसमां लमाइ करे, तेथी घणानां माथां फूटे, इत्यादिकथी पाप उपजे छे, घणा गरीब लोक शाप आपे. इत्यादिक अनेक अनर्थ थाय ते सर्व पापना हेतु छे, माटे धर्मिष्ठ प्राणीने होलिनी ज्वाला पण जोवी योग्य नथी. नवकार गुणवा, बेलां करवां, अने होलिना फितुरथी जीवने दूर राखवो, जे माटे "लाखे एक लखेसरी, सोए एक सुजाण ॥ धर्मी थोमा, असराप थोमा, सिंह थोमा, हंस थोमा, साधु थोमा, सुजाण थोमा, गंनीर थोमा, वातना राखनार थोमा, दातार थोमा" माटे अनर्थरूप पाप न करवुं, होलि बलती न जोवी, अंतःकरणमांथी अज्ञानदशा काढी नाखवी. इति हुताशनीपर्वव्याख्यानं संपूर्णम् ॥ ॥ ॥ ॥

॥ अथ श्रीदीवाली कल्पनुं बालावबोधरूप वखाण प्रारंभ ॥ वीरविश्वेश्वरं देवं, नत्वा- ऽहं भक्तिभावतः ॥ दीपालिपर्वव्याख्यान-बालबोधं करोमि वै ॥ १॥ अर्थः-श्रीवीर भ- गवंतने भक्तिभावथी नमस्कार करीने दीवाली पर्वनुं वखाण बालबोध रूपे करुं छुं. तिहां थम ए पर्व केम थयुं ? तेनुं कारण कहीशु बीजुं ए पर्वने दिवसे शां शां काम करवां ? ते शु. त्रीजु ए पर्व आराधवानुं फल कहीशुं ए त्रण अधिकार ग्रंथांतरथी लखशुं. तेमां म ए दिवाली पर्व केम थयुं ? ते कहीए छीए स्वर्गपुरी समान एवी उज्जयणी नगरी छे, तेमां संप्रति राजा राज्य करे छे ते राजा महा प्रतापवंत त्रण खंडनो भोक्ता छे. ते नगरीमां जीवंत स्वामीनी प्रतिमा महा प्राभाविक छे. तेने वांदवा माटे श्रीसुहस्ति नामे आचार्य तिहां आव्या हता. तिहां एकदा श्रीजिनेश्वरनी रथयात्रानो वरघोडो नीकल्यो छे. तेनी साथे सुहस्तिसूरि पण श्रीसंघ सहित राजमार्गे चाल्या जाय छे. एवामां संप्रति राजा गोखमां बेठा छे, तेमणे सुहस्तिसूरिने दीठा. तेथी तेने जातिस्मरणज्ञान उपन्युं. ते वारे पूर्वभवे ए आचार्य मारा गुरु हता, एम जाणवामां आव्याथी तरत गोख थ- की उतरी, नीचे आवी आचार्यने प्रदक्षिणा दइ वांदीने विनय करी पूछवा लाग्यो के, हे सी ! तमे मुजने ओळखो छो ? आचार्ये कह्युं के हे राजन् ! मुजने कोण नथी ओळखतुं ?

तुं राजा छो, ते तो सर्व कोइ जाणेज छे. त्यारे राजा बोल्यो हे भगवन्! जाणवानुं तो हुं नथी कहेतो. एवुं सांभळी आचार्य श्रुत उपयोग दइ बोल्या के हे राजन्! में तुजने ओळख्यो छे, जे तुं मारो शिष्य थयो हतो. ते वारे राजा बोल्यो हे स्वामी ! हुं जाणतो नथी, जे मुजने चारित्र ते केम फलीभूत थयुं? आचार्य बोल्या के हे राजन्! जे वारे साधुओ गोचरी गया, ते वारे तेओने भक्तिथी लोक आहार वहोरावता हता. ते देखीने तुं भिक्षुकनो जीव हतो तेथी मनमां विचारवा लाग्यो, जे हुं मागतो फरुं छुं, ते छतां पण मुजने कोइ लोक आपताज नथी, अने एमने लाडुवा आपे छे. तो हुं पण एमने त्यां जइ लाडुवा मागुं. ए साधुओने कांइ त्रोटो नथी, एमने तो घणाए लाडुवा मळे छे, एम चिंतवी तुं अमारे उपासरे खावानी लालचे आव्यो, अने अमारी पासे खावानुं माग्युं, ते वारे अमे तुजने कह्युं, के तुं जो अमारा जेवो था, तो अमे खावा आपीए. तें पण विचार्युं जे जो हुं एना जेवो थाउं, तो मने खावा माटे सारुं मळे. एवुं धारी तें दीक्षा लीधी. अमे तुजने लाडुवा खावा आप्या. पछी तें पण पेट भर्या उपरांत घणाज लाडुवा खाधा, तेथी तुजने विषूचिका थइ, साधु सर्वे तारी वैयावच्च करवा लाग्या. ते वारे तें भद्रक परिणामे एवुं जाण्युं, जे आ भेख पण घणोज रूडो छे. एम भेखनी

अनुमोदना करी पुण्य बांध्युं. पछी तेज रात्रिमां मरण पामी पुण्यप्रभावथी तुं अहीं संप्रति राजा थयो चारित्रने रूडुं कह्युं तेनुं आ फल थयुं. एवुं सांभलीने राजा गुरु उपर अत्यंत प्रीति धरतो थको बोल्यो के हे प्रभो ! आपणा प्रभावथी ए राज हुं पाम्यो छुं, तो हवे ए राज्य तमेज ल्यो आचार्य बोल्या के हे राजन्! अमारे ए राज्यनी इछा नथी अमे तो आ अमारा शरीरनी पण गरज राखता नथी, तो वली राजने शुं करीए ? ए राज्य तमारा पुण्यथी तमने मल्युं छे, तो हवे फरी पण तमे समकित धारण करो, अने श्रीजिनशासननी पूजा, प्रभावना करी धर्म दीपावो, सद्गुरुनी पासे धर्म सांभलो दान, शील, तप अने भावरूप चार प्रकारनो धर्म करो वली ए धर्म पर्वदिवसे विशेषे करो. ते सांभली राजा बोल्यो के हे स्वामी! पर्युषणादिक पर्व तो श्रीजिनआगममां प्रसिद्ध छे, परंतु दीवाली पर्व उपर सर्व लोक उत्तम रूडां रूडां वस्त्र घरेणांदिक पहेरे छे, अने हार वृक्षादिकने पूजे छे, माटे ए पर्व ते केवी रीते थयुं छे ? ते कृपा करी कहो. ते वारे आचार्य कहेवा लाग्या के हे राजन् ! ए पर्व उत्पन्न थवानुं कारण हुं तुजने कहुं छुं, ते तुं उपयोग राखीने सांभल आ भरत क्षेत्रमां क्षत्रियकुंड नामे नगरने विषे सिद्धार्थ नामे राजा, तेनी त्रिशला देवी नामे पट्टराणी, तेनी कूखे प्राणत देवलोके पुष्पोत्तर विमानथी चवीने

उत्तराफाल्गुनी नक्षत्रे श्रीवीर आवी उपन्या. ते वारे त्रिशला राणीए चौद सुपन दीठां. अनुक्रमे चैत्र शुदि तेरशने दिवसे जन्म थयो. छप्पन्न दिक्कुमारिका तथा चोसठ इंद्रे जन्म-महोत्सव कस्यो. जन्म थया पछी मातापिता धनधान्यादि सर्वप्रकारे वध्यां, तेथी तेनुं वर्द्धमान एवुं नाम पाड्युं. तथा परिसहथी अने देवताथी जय न पाम्या, माटे देवताउए श्रीमहावीर एवुं नाम पाड्युं. अनुक्रमे यौवन पाम्या, ते वारे जोगसमर्थ जाणीने मातापिताए यशोदा नामे कन्या परणावी. एमनो काको सुपार्श्व हतो, वडो जाइ नंदीवर्द्धन हतो, सुदर्शना नामे बहेन हती. हवे यशोमती स्त्री साथे सुख जोगवतां थका तेमने प्रियदर्शना नामे पुत्री थइ. एवा परिवारे पस्त्या थका जे वारे अठावीश वर्षना थया, ते वारे मातापिता देवलोके पहोंच्यां, तेथी गर्जमां छता जगवंते अजिग्रह कस्यो हतो जे मातापिता जीवतां चारित्र लेशुं नहीं, ते अजिग्रह संपूर्ण थयो. तथापि मोटा जाइ नंदीवर्द्धनना कहेवाथी बे वर्ष वली पण गृहवासे रह्या. पछी लोकांतिक देव आवी बोल्या के हे जगवन् ! तीर्थ प्रवर्त्तावो. ते वारे जगवान् संवत्सरी दान आपी, छठनुं तप करी मोटा महोत्सवथी चंद्रप्रजा पालखीमां बेसी मागशिर वदि दशमीने दिवसे पाछले पहोरे दीक्षा लेता हवा. तिहां मनःपर्यवज्ञान उपन्युं, बीजे दिवसे कोल्लागसन्निवेश गामे

जइ पारणे क्षीरनुं जोजन कर्युं, सर्व मली साडाबार वर्षतप कर्युं, गोवालीयाना, शूलपाणि यक्षना, संगमदेवना उपसर्ग सह्या, अने ऋजुवालुका नदीने तीरे श्यामाक कुटुंबीना क्षेत्रमां शाल्मली वृक्षनी नीचे शुक्ल ध्यान ध्यावता गोदोहिकासने बेठा. छठ तपे करी वैशाख शुदि दशमीए घातीकर्मने क्षय करी केवलज्ञान पाम्या. देवे समवसरण रच्युं, चोसठ इन्द्र आव्या, इंद्रजूति आदिक अगीयार गणधर थाप्या. तेना नव गछ थया, चौद हजार साधु, छत्रीश हजार साध्वीउं, एक लाख उंगणसाठ हजार श्रावक, त्रण लाख अढार हजार श्राविकाउं आदिक परिवार थयो, अने दीक्षा लीधा पछी एक चोमासुं अस्थिग्रामे, त्रण पुष्ठचंपामां, वाणीय ग्रामे विशाल नगरीनी निश्राए बार चोमासां, राजगृहीना नालंदा पाडे चौद चोमासां, मिथिलामा छ चोमासां, जद्रिका नगरीमां बे चोमासां, आलंजिकापुरीमां एक चोमासुं, प्रणीतजूमिमां अनार्य देश म्लेछ देशमां एक चोमासुं, सावछीमां एक चोमासु तथा छेल्लु अंतनुं एक चोमासुं पावापुरीए हस्तिपाल राजानी सजामां कर्युं तिहां जगवंते पोतानुं आयु स्वल्प जाणी जापावगेणानां पुद्गल अधिक हतां, माटे लोकना हितने अर्थे सोल पहोर पर्यंत देशना दीधी एवामां पुण्यपाल राजा आव्यो, तेणे पूछ्युं के हे जगवन्! मे आठ स्वप्न दीठां तेनां नाम कहुं छु.

प्रथम स्वप्ने जूनी शालामां हाथी दीठो, बीजे स्वप्ने वांदरो चपलता करतो दीठो, त्रीजे क्षीर वृक्षने कांटा दीठा, चोथे कागडो घणा पाणीथी भरेला सरोवरने छोडी स्वल्प पाणीमां स्नान करतो दीठो, पांचमे सिंहनुं मडुं देखी बीजा जनावर वेगलां रहे, पण पासे न आवे. छठे कमल उकरडे उगतुं दीठुं, सातमे उखर क्षेत्रमां बीज वावतो दीठो, अने आठमे स्वप्ने सोनानो कुंभ मलीन भग्न थयेलो दीठो. माटे हे भगवंत! ए स्वप्नोनो श्यो अर्थ छे? ते कहो. ते वारे भगवान् बोल्या के हे राजन्! ए स्वप्नोनुं फल हवे पांचमा आरामां वर्त्तशे ते हुं कही संभलावुं छुं. प्रथम स्वप्ने जे जूनी शालामां हाथीउ रहे छे, ते जूनी शाला पडते थके तेमांथी काढवा मांड्या तोपण केटलाएक हाथीउ नीकल्या नहीं, ते विनाश पाम्या. तथा केटलाएक ते शालाथी संक्षोभ पामीने नीकल्या, ते विनाश न पाम्या. एवुं जे स्वप्न दीठुं, तेनुं फल कहुं छुं. आ पांचमा आरामां दुःख, दौर्भाग्य, दीनपणुं, रोग, पीडा, ते समान विषम जूनी शाला जेवो गृहस्थावास जाणवो. तेमां हाथी सरखा धर्मार्थी श्रावक जाणवा. ते एवा थशे के गृहस्थावासमां रह्या थका महा दुःख देखशे, तोपण दीक्षा लेशे नहीं, अने जो लेशे तो पाछा मूकी देशे, परंतु व्रतरूपिणी नवीन शालामां जइ अविघ्नपणे रहेशे नहीं. जूनी शालामांज पड्या रीबाशे. कदापि

कोइएक सत्पुरुषो गृहस्थावासरूप जीर्ण शालामांथी नीकलीने चारित्र ग्रहण करशे, तो तेमां पण घणा जग्नपरिणामी थशे यथार्थ चारित्रमां रही शकशे नहीं. कोइ विरला पुरुषज साधु थइने आगमानुसारे घर संवंधी संक्लेशनी अवगणना करी दीक्षा लइ कुलीनपणा माटे चारित्रनो निर्वाह करशे. ए जावार्थ जाणवो ॥ दोहा ॥ जीरण शाला रक्त थया, हस्ती तणा समाज ॥ तस क्षोन्ने शाला पमी, गुजी रह्या गजराज॥१॥पमतां कोइक नीकले, कोइक रहे संक्षोज ॥ घणा त्रास पामे तिहां, वली थोमा अक्षोज ॥ २ ॥ इति स्वप्नं ॥ अथ स्वप्नफलं ॥ जीरण शाला स्थानके, घोर गृहस्थावास ॥ तिहां मुनिवर गज सारिखा, न तजे गृहनो पास ॥३॥ घर मूके तोपण धरे, घणा घणानी आश ॥ निज चारित्र थकी पमी, करेज व्रतनो नाश ॥ ४ ॥ श्रावक ते पण धर्मथी, रहित होशे अति मंद॥ दीक्षा लइ नहीं पालशे, फरी ग्रहेशे गृहफंद ॥ ५ ॥ संक्लेश पामी करी, होशे जग्न परिणाम ॥ विरला साधु होशे वली, थिरताए कोइ ठाम ॥ ६ ॥ संक्लेश दूरे करी, आगमने अनुसार ॥ दीक्षा लइने पालशे, निर्वहशे व्रतजार ॥ ७ ॥ इति प्रथम स्वप्नफलं ॥ हवे बीजा स्वप्नमां, कोइक स्थानके घणा वानरानो समूह छे, ते वानरानो स्वामी पोताना शरीरे विष्टानो लेप करे छे, तेम टोलामांहेला वानरा पण पोताना शरीरे विष्टानो लेप

करे छे. एवुं ते वानराउनुं अपचेन देखीने लोको ते वानरानी हांसी करे छे, तेने वानरा कहे छे के ए विष्टा कांइ अपवित्र नथी, ए तो गोशीर्षचंदन समान छे, तथा केटलाक वानरा ते विष्टाने अपवित्र जाणी नथी लींपता, तेना उपर वली बीजा वानरा रोष करे छे, खीजे छे, के तमे केम विष्टा नथी लींपता? जे एवुं स्वप्न दीठुं, तेनुं फल कहे छे के चंचल वानरानी पठे चपलात्मा, अल्पसत्त्ववाला एवा अने ज्ञानक्रियाने विषे अनादर करनारा, शिथिलाचारी, चलपरिणामी यतिउ थशे, अने वानराना यूथनो अधिप जे वानरो कह्यो, तेनी पेठे इहां गछना अधिपति आचार्य जाणवा. ते सावद्य सेवनरूप दुष्ट कर्म तद्रूप अशुचि जे विष्टा, तेणे करी पोताना आत्माने लींपशे, अने बीजा पण ते आचार्यनी पासेना रहेनारा जे शिष्य प्रमुख हशे, ते पण अशुचिरूप सावद्य कर्मे करी लींपाशे. ते वारे अयोग्य प्रवृति अनाचार देखीने लोक तेमनी हांसी करशे. ते सात्रवीप्रवचनना निंदक ते हांसी करनाराउने एम कहेशे के, अमे जे आचरीए छीए तेनी गर्हा निंदा करवी योग्य नथी, अमे तो साक्षात् केवल धर्मनुंज अंग आचर्युं, छे, एवुं कहेशे. हवे ते शिथिलाचारीउ पासे बेसनारा बीजा केटलाएक वली सावद्य सेवन नहीं करे एवा थशे. तेमनी ते शिथिलाचारी साधुउ हांसी मश्करी करशे,

जेम कोइ ग्रामीण लोक थका नगरवासी लोकोनी हांसी मश्करी करे, तेनीपेरे ते शिथिलाचारीउं पण सावद्यना त्यागी एवा जे साधुउं हशे तेने कहेशे के, अगीतार्थ यत्किंचित्कर मूर्ख ठे एवी हांसी करशे,ए रीतनां विषम साधु आगामिक काले थशे. अर्थात् माथुं मुंडाव्या पठी चपल वांदरानी पेठे ढीला थशे, थोडुं जाणीने अभिमान करशे,नवानवा वेष बनावशे, क्रिया पालवामां ढीला थशे. तेने कोइ उत्कृष्ट मार्गे चालनारा शिखामण आपशे के तमे अविधिमार्गमां केम पड्या ठो? अने जूठी परंपरा केम चलावो ठो? ते सांजली ते लिंगीउं तथा ते लिंगीउंना नरमावेला गृहस्थो मलीने जेम कागडा नगरना लोकनी हांसी करे, तेनी पेठे शुद्ध मार्गे चालनाराने कहेशे के, जूउं! आ उत्कृष्ट चारित्रीया थया ठे. हमणां पांचमा आरामां चारित्र ठेज क्यां? एवी रीते भ्रष्टाचारी वांदरानी पेठे चपलाइ करशे.ए बीजा स्वप्ननुं फल ॥२॥ त्रीजे स्वप्ने ठायाए सहित नवपल्लव थयेलुं जे क्षीर वृक्ष, तेनी नीचे सिंहना घणा बालक प्रशांतरूपे बेठा दीठा. तेमनां लोको वखाण करे ठे, प्रशंसा करे ठे, तेनी पासे बावलनु वृक्ष ठे, तेनी नीचे कूतराना बालक क्रीडा करे ठे. एवुं जे स्वप्न दीठुं तेनुं फल प्रभु कहे ठे के हे राजन्! क्षीर वृक्षनी जेवा श्रावक जाणवा. एटले जे क्षेत्रमां साधुनो विहार प्रवर्त्ते, तेवा क्षेत्रमां रहेनारा श्रावक ते क्षीर वृक्ष जेवा जाणवा. अर्थात् जला ज्ञान-

क्रियावान् जे साधु तेनी भक्ति बहुमान करनारा, श्रीजिनशासन प्रभावक, सात क्षेत्रे धन वावरनारा दातार, धर्मनुं दान देवाने तत्पर, साधुने राखवाने विषे तत्पर, चारित्रीयाना रागी एवा क्षीर वृक्ष जेवा श्रावक, तेने घणा सिंहना बालक समान एवा नित्यवासी पासत्था, उसन्नादिक साधुउ ते रुंधी रह्या छे, संक्लेश पमाडी बीजाने खावा वांछे, ते माटे कूतरा प्राय बीजा पण गछवासीउ ते पोते लोकोने रंजवाने अर्थे पाखंडीरूपी थइने साधुपणुं देखाडशे, तेथी केटलाएक लोक तथाविध देखी कुतूहल पाम्या थकाज एवा पाखंडीउनी सेवा करशे, तेनी प्रशंसा करशे, तेमना धर्मना अधिकारी करी थापशे. ते पाखंडीउनां वचनना अधिकारी थशे. गछनी परंपरा चलावशे. एवी रीते ते पाखंडीनुं वचन प्रमाण करवाथी त्यां कोइएक धर्मात्मा श्रावक अनाचार जाणी ते पाखंडीनो त्याग करशे. एवा भाविक जे धर्मने विषे श्रद्धावान् थइने प्रवर्त्तशे तेवा उत्तम जीवोनी वली ते लिंगी पाखंडी लोक हेलना करशे. कूतरानी पेरे हेलवा योग्य करशे, एकवार शुद्ध धर्मने कहेवे करीने निर्भर्त्सना करशे, शुद्ध धर्मना कहेनारने कुलिंगीउ हेलशे, जे सुकुलने विषे रहेशे ते वाचाल समान प्रतिहास्यना कारण थशे, अवज्ञा करी हेलवा योग्य थशे. आ दुषमारक वशे करीने धर्मना जे गछ छे, ते सिंहना बा-

॥ ६१ ॥

लकनी पेरे दुष्ट थशे. जावार्थ ए ठे जे जला ज्ञानक्रियावान् साधु होय तेना जक्तिवंत शासनना प्रजावक सात क्षेत्रे धन वापरनारा मुनिजनोने वल्लज एवा क्षीर वृक्ष समान जे श्रावक तेमने द्रव्यलिंगी साधुर्ज कंटक सरखा थइने जला मुनिनी संगत करवा देशे नहीं सूत्रपरंपराए चालनार साधुर्जनी पासे जनारा रूडा श्रावकोने ते वेषधारीर्ज रूपथी कहेशे के तमे अमारा गठना ठो, माटे अमोने ठोमीने क्यां जार्ज ठो? त्यां जशो तो भ्रष्ट थइ जशो इत्यादिक वचन कहेशे मत्सर धरता तेने वलगी रहेशे. तथा जला मुनिर्जने देखीने ते वेषधारीर्ज कहेशे के आ तो वगला जक्त थइ फरे ठे गठने उठावी ना खीने बांपडा साधु थया ठे. साधुपणुं तो आ पांचमा आरामां ठेज क्यां? एवा बोल बोलतां, पोतानो गछ थापन करता, जला क्षेत्रमां साधुने आववा देशे नही. एवा कांटा सरखा द्रव्यलिंगी थशे. ए त्रीजा स्वप्ननुं फल कह्युं॥ ३॥ हवे चोथा स्वप्नमां कोइक कागडानुं टोळुं तृषावंत थकुं वावमीना तटनी सन्मुख जतुं ठतुं वचमां कोइ कुत्सित सर तलाव देखीने जे वारे तिहां जवा मांड्युं, ते वारे ते टोलामांहेला कोइक कागडाए तेमने वार्युं के, अरे! त्यां पाणी नथी तोपण तेनी वात अणमानता थका ते कागडा कुत्सित सरमां गया. तिहां सर्व विनाश पाम्या. हे राजन्! ए स्वप्ननु फल सांजल. जे अत्यंत गं-

भीर एवा भला अर्थना भाखनारा; तथा उत्सर्ग ते सर्वथा नियम अने अपवाद ते यथाशक्तिए नियम करवा एवा मार्गने विषे कुशल, घेला नहीं, पण घेलानी पेठे राजाने न्याये करीने रहेला, कालोचित धर्मे संयुक्त, उपासराने विषे अनिश्रित एवा सुसाधु मुनिराजनी परंपरा ते वावडीने स्थानके जाणवी, अने अत्यंत वक्र, जड, घणा कलंके करी संयुक्त पण धर्मार्थी माटे धर्मने विषे श्रद्धाए करी संयुक्त ते बापडा भला मार्गथी विपरीत एवो जे धर्म तेना करनारा, अधर्माचारी, डुष्टानुष्ठानने विषे रक्त, माठी परिणतिए अपरिज्ञपणाने विषे डुष्ट मार्गे प्रवर्त्तता एवा लोक ते कर्मबंधने कारणे डुष्ट मूढ धार्मिक वायस जेवा जाणवा. एवा पुरुषो ते सुसाधुरूप वावडी तरफ जतां थका मार्गनी वचमां कुलिंगीरूप कुत्सित तलाव देखीने ते मार्ग भणी जशे, ते वारे मूढ धर्मीने कोइ गीतार्थ कहेशे के, अरे भोलाउ! तमे जे धर्ममां प्रवर्त्तो छो, ते धर्म एन होय, केमके कर्मबंधनी हेतुभूत एवी माठी परिणति ज्यां वर्त्ते, त्यां अनुवाद प्रवर्त्तनाए धर्मपणुं न होय, माटे धर्मनो आभास मात्र पण एमां नथी, तोपण ते लोको गीतार्थनुं वचन अणमानता पाखंडीना धर्मने विषे जशे. तेवा पुरुषो वायसनी पेठे विनाश पामशे, संसारमां पडशे. तेमां वली जे पुरुष पूर्वोक्त वाव्य सरखा गीतार्थ गुरुनां वचन मानशे

ते शुद्ध धर्मना थापनार थशे. ए चोथा स्वप्ननुं फल कह्युं ॥ ४ ॥ हवे पांचमा स्वप्ननुं फल कहे छेः—अनेक जीवे करी आकुल एवुं जे विषम वन, तेमां एक मृतक सिंहनुं कलेवर छे, पण तेनुं कोइ नक्षण करतुं नथी. शियालीया प्रमुख पण ते मृतक सिंहनो विनाश करता नथी, अनुक्रमे ते सिंहना कलेवरने विषे कीडा उपन्या ते देखीने शियालीया प्रमुख जीव पण तेने उपद्रव करे छे, एवुं स्वप्न दीठुं तेनुं फल हुं कहुं छुं, ते तुं सांनल. सिंहरूप प्रवचन सिद्धांत जाणवो अने जिहां धर्मना जाणकार स्वरुप पुरुषो छे,एवुं आ नरत क्षेत्ररूप वन जाणवुं. जेमां प्रकर्षपणे कोइ विरलाज सुगुरुना रूडा परीक्षक थइने धर्मना धोरी थका सिंहना कलेवररूप छे, अने परतीर्थीउ जे पोताना अंगीकार करेला कुधर्म तेने विषे रक्त जिनप्रवचनना प्रत्यनीक तेरूप श्वापदनो समूह एटले ते वनचरजीवोनो समूह जाणवो. तेणे एवु मान्युं छे, जे ए श्रीजिन संबंधी प्रवचन जे छे, ते अमारी पूजा सत्कार दानादिकना उछेद करनार छे. ते माटे यद्वत् तद्वत् प्रवृत्तिए करी, अर्थना अनर्थ प्रवर्त्तावता,एवा विषम कुमार्गने अंगीकार करीने रहेला जे जनो, तद्रूप श्वापदे करी संकुलित छे ते श्वापदरूप प्रत्यनीक जनोना नये करीने यद्यपि ते प्रवचनरूप सिंहकलेवर उपद्रव पामेलुं नथी, तोपण तेना अतिशयनो अनाव थवाथी सिंहकलेवरनुं निःप्रनावपणुं थशे

अन्य तीर्थीनी साथे स्वतीर्थीनी मांहोमांहे प्रीति थशे. कालज्ञावना दोषे करी सुस्थितपणुं थशे. तथा ते सिंहकलेवरमां जे कालांतरे कीमा पड्या, ते एमांज रह्या थका प्रवचन निरूंधस लोक एवा दुष्ट उपजशे जे मांहोमांहे पोतेज पोताना धर्मने निंदशे, खंडना करशे, तेथी जिनशासननी लघुताइ देखामशे के जे देखीने अन्यदर्शनी जे जिनधर्मना प्रत्यनीक लोको बे,ते एवुं कहेशे के श्रावकोने पण मांहोमांहे एक परंपरा देखाती नथी.एवी रीतनां वचन पाखंडी लोको कहेशे, तथा निश्चय निरतिशेष एज प्रवचन मांहे कशो अतिशय नथी, ते माटे ते प्रत्यनीक लोक निर्जयपणे प्रवचनने उपद्रव करशे. एटले पांचमा आराने विषे श्रीजिनशासन ते सिंहलेवरनी पेठे तपोलब्धि, ज्ञानातिशय इत्यादि प्रज्ञावथी रहित थशे तोपण जेम सिंहना मडाने देखी शियालीया प्रमुख श्वापद दूर नासी जाय, तेम जैनना शुद्ध मुनिउना प्रज्ञावनी आगल अन्यदर्शनीउ कुतीर्थीउरूप शियालीयां उज्ञां रही शकशे नहीं. तेमज पासछादिक शियालीयां उज्ञां रही शकशे नहीं. तथापि नाना प्रकारना स्वछंदाचारीउ अनेक प्रकारनी विपरीत प्ररूपणा ग्रंथ समाचारीउ रचीने ज्ञिन्न ज्ञिन्न करी नाखशे. ते पासछाना प्रचारथी कुतीर्थीउ पण पीमा उपजावशे. इति पंचम स्वप्नफलं ॥ ५ ॥ बठे स्वप्ने कमल जे बे, ते पद्म सरोवरादिक मो-

टा स्थानकमां उगे, तेने बदले उकरडाना ढगला उपर कमल उग्युं दीठुं ते पण सर्वत्र उकरडाना ढगलाउ उपर नहीं, पण कोइ कोइ उकरडानी उपर उगेलुं दीठुं, ते पण वली जेवुं जोइए तेवु रमणिक न हतुं, पण थोरुं समीचीन अने घणुं कुत्सित हतुं. तेनुं फल कहे छेः—इहां सरोवरने स्थानके धर्मक्षेत्र जाणवुं, अथवा उत्तम कुल जाणवुं. तेने विषे धर्मनी प्रतिपत्ति जोइए, ते पद्म सरोवर जेवुं कहेवाय, पण पांचमा आराने विषे तो जे सरोवररूप क्षेत्रने स्थानके राजा प्रमुख उत्तम कुलना पुरुषरूप जे साधु श्रावकनो संघ ते तो कुशील संसर्गी, पतितपरिणामीथको धर्मरूप कमलने वर्जशे, अने उकरडारूप प्रत्यंत क्षेत्रने स्थानके इहां नीच कुलरूप क्षेत्र जाणवुं, एटले नीच कुलमां पण सर्वत्र नहीं, परंतु कोइ कोइ जातिविशेषमां धर्म प्रवर्त्तशे अर्थात् जे जीव आजीविकाना दोषे करी दुःखीआ थका लोके निंदित थका रीस प्रमुख दोषे करी दुष्ट होवाथी पोतानो आत्मार्थ साधी न शके एवा कूडकपटथी भरेला वणिकादि कुल मांहेला कोइक भागने विषे कदाग्रहरूप संसार वधारनार एवो लेशमात्र धर्म प्रवर्त्तशे इति षष्ठ स्वप्नफलम् ॥ ६ ॥ सातमे स्वप्ने कोइएक कर्षणी दुर्विदग्ध भूमि उखर भूमिने सुक्षेत्र जाणतो थको तथा सार योग्य बीजने अयोग्य असार जाणतो थको अने अयोग्य असार बीजने योग्य सारबीज जाणी तेने वावीने अंकूरा

नीपजाववा लाग्यो. तेमां कोइ दैवप्रयोगथी शुद्ध बीज आवी जाय छे तो ते काढी नाखे छे, पण सुक्षेत्रने विषे सुबीज वावतो नथी. तेनुं फल जगवान् कहे छे. इहां कर्षणीने स्थानके दानधर्मनी रुचिवाला पुरुष जाणवा. ते मूर्ख लोक पात्र कुपात्रनी परीक्षा कस्या विनाज जेखधारीउं तथा शुद्ध साधुउं ए बन्नेने सरखा मानशे, अने कहेशे के आपणने तो सर्व सरखाज छे. सर्व जगाए धर्म छे, एम बोलता कुपात्रने पात्र जाणी दान दइ अनंत संसार वधारशे. एवा दानना देनार थशे, अथवा अबीजरूप जे कुसाधु हशे, तेने साधुनी बुद्धिए दुर्विदग्ध ग्रहण करशे. अस्थानकने विषे अविधे थापशे. जेम कोइ कर्षणी अबीजने शुद्ध बीज करी माने,अने शुद्ध बीजने अबीज करी माने, जेमां कीडा प्रमुख तेंद्रिय जीव घणा उपजे,तेमां जो कोइ शुद्ध बीजनो अंकूरो प्रगट थाय,तो ते विखेरी नाखे, तेने राखे नहीं. अथवा अन्य पक्षे शुद्ध अंकूरने चतुष्पदादिक जीवो उछेदी नाखे. एम अजाण मूर्ख लोक धर्मनी श्रद्धाए करी जो सुपात्रने पामशे, तोपण अविधि अबहुमान आदे दइने एवी रीते करी नाखशे के जे थकी पुण्यरूपी आ अंकूरा सफल नहीं थशे. इति सप्तम स्वप्नफलम्॥७॥आठमे स्वप्ने प्रासादना शिखरने विषे खीरोदके जरेलो अने सूत्रादिके शोजायमान कंठवालो एवो कलश छे,तेनी पासे वली बीजी जूमिने विषे गला रहित गोबर समान

वांभो, जांगेलो घट छे. हवे काले करी ते सारो कलश पोताना स्थानक थकी चलायमान थइने ते जांगेला घटनी उपर पड्यो. तेथी ते सारो कलश जांगी पड्यो, तेनु फल जग-वान् कहे छे. प्रथम उग्र विहारे करी विहार करता थका पूजा प्रतिष्ठा पामेला एवा प्रासाद शिखरजूमि स्थानके रहेला जे साधुउ ते कालने दोषे करीने पोतानुं सत्तर जेदे संयम-रूप जे स्थानक तेथी चल्या. उत्सन्नीजूत थया थका शीतलविहारी मंदविहारी थशे. ते वारे बीजा पासज्ञादिक जूमिए रह्या अढार पापस्थानरूप जूमिरजे करी अत्यंत लीपाणा एवा असंयम स्थानके रह्या जांगेला गलावाला घटप्राय निपक्षपरिणामी जे हशे, तेनाथी पूर्वे कह्या जे सुसाधु ते जो पण टलता थका रहेशे, तोपण अन्यत्र विहारक्षेत्रना अजा-वथी जांगेला घडाना जेवा जे पासज्ञादिक छे तेनी उपर पडीने पीडाने करशे. शेष क्षेत्र अकर्मे पीड्या थका निर्धंसपणे करी सुएक्षेत्र वर्जीने तेमने संक्लेशना करनारा थशे तिहां ते मांहोमांहे विवाद करता थका बेहु जण संयमथी ज्रष्ट थशे, विनाश पामशे, केटलाएक तपगारवी थशे, केटलाएक क्रियाने विषे शिथिल थशे मत्सरवशे करीने अस्प-र्शधर्मी थशे, धर्मने पूठ देशे. केटलाएक जो पण वली घेला नथी, तोपण ते घेलानी पेठे राजानी कथाने दृष्टांते पासज्ञादिकनी साथे रहीने आत्मानो निर्वाह करशे. एटले

ए नाव जे ज्ञानादिक गुण सहित चारित्रवंत सुवर्ण कलश जेवा मुनि थोमा थशे, तेम- ना मनमां पण कालना प्रनावथी लिंगीउना प्रचारथी मत्सरदोषपणुं लागशे. एम लो- नपणुं ठेकाणे ठेकाणे थशे. लिंगधारीउ घणा थशे. ते शुद्ध साधुउनी साथे कलह कर- शे, ते वारे ते शुद्ध साधुउ पण तेमने उत्तर आपवा माटे विवाद करशे. तेथी लोकोना मनमां बेहु सरखा जाणवामां आवशे. ते लिंगीउ मुनिउने संतापीने लोकमां पोताना जेवा ए पण ठे एम देखामशे, एटले घणा नेखधारी स्नान, शणगार करशे, तेने लोको न्रष्ट कहेशे, अने मुनिउने नला कहेशे, ते वारे ते लिंगीउ मुनिउने संतापी तेउने क- लह करता लोकमां देखामीने पठी लोकोने कहेशे के, एउमां अने अमारामां शो फेर ठे? एम करी साधुनी उपरथी लोकोनो नाव उतारशे. ते वारे ते गीतार्थ मुनिउने पण लिंगीउनी साथे मली चालवुं पमशे. तेथी ते यति निर्ग्रंथनो जे शुद्ध मार्ग ठे, तेनी प्ररू- पणा करशे नहीं. जे माटे ते जाणशे के, जो आपणे शुद्ध मार्गनी प्ररूपणा करशुं, तो लिंगी- या कलह करशे. एवुं जोइने ते पोताना मनमां शुद्ध रही तेउनी साथे मलता रहेशे. एना उपर एक राजा अने घेलानी कथा कहे ठे. पृथ्वीपुर नगरे पूर्ण नामे राजा ठे, तेनो सुबु- द्धि नामे प्रधान ठे, ते महा बुद्धिमान् ठे. एक दिवसे लोकदेव नामे निमित्तियो रा-

जसन्नाए आव्यो तेने प्रधाने पूछ्युं, कहो निमित्तिया! आगलनुं वर्ष केवुं थशे ? निमित्तियाए कह्युं के, एक मास पठी एक वरसाद एवो वरसशे के, तेना जलपान करनार सर्व घेला थशे. पठी केटलाएक काले वीजी मेघवृष्टि थशे, तेनुं जल पीवाथी वली सर्व लोक सारी समजवाला थइ जशे. ते सांनली राजा अने प्रधाने आखा नगरमां जलसंग्रह करवानो पडह वजमाव्यो, ते वारे सर्व लोके जलसंग्रह कर्यो तेमज राजा अने प्रधाने पण जलसंग्रह कर्यो एवामां एक मास वीत्यो के कुमेघवृष्टि थइ. तेणे करी सर्व कूवा तलाव नराइ गयां, पण तेनुं पाणी कोइ पीए नहीं सहु कोइ पोताना घरमां संग्रह करेलुं पाणी पीए एम करतां एक राजा, वीजो प्रधान, ए वे विना वीजा सर्व लोको संग्रह करेलुं जल खपी गयुं ते वारे ते नवु पाणी पीवा लाग्या तेथी सर्व लोक घेलां थइ गयां. ते वारे राजसन्नामां आवनार सामंतादिक सर्व लोक कचेरीमां वेगा थका गांमा वनी गया; परंतु राजा अने प्रधान ए वे जण घेलाइनां चिह्न करे नहीं ते जोइ सर्व सन्नालोके जाण्युं जे आ राजा अने मंत्री वे गांमा थइ गया ठे, आपणा जेवा समजु नथी, माटे एने उठामी मूकीए, अने वीजा माह्याने राजा अने प्रधान करी स्थापीए. एम सर्व जनोए विचार्युं. ते वात प्रधाने राजाने कही, ते वारे राजाए कह्युं, ए सर्व लोकोने काढी मूको. तेने

प्रधाने कह्युं के, ए आपणथी कढाय नहीं, झाझानुं जोर चाले, माटे ए आपणने काढी मूकशे. राजाए कह्युं तो आपणे केम आत्माने राखीशुं. प्रधाने कह्युं आपणे पण एना सरखा गांडा थइने एनी साथे रहीए. नहींतर आपणने ए काढी मूकशे. पछी राजा प्रधान बेहु जण कचेरीमां घेला थइने तेनी पूठे गान करता, नाचता स्वेछाए विकल थका रह्या. ते जोइ सामंतादिक बोल्या, हवे ए बे जण पण डाह्या थया. एम करतां केटलेक काले वली जलो वरसाद थयो. तेना जलनुं पान करवाथी सर्व लोकनी जेवी प्रकृति हती तेवी यथार्थ समीचीन थइ. ते वारे सर्व स्वस्थ थया, ए दृष्टांत कह्यो. एनो सिद्धांत कहे छे. कुमेघनी पेरे पांचमो आरो जाणवो, अने निमित्तियानी पेठे केवली मार्ग नाखी गया छे. तथा नगरलोक घेला थया, तेम श्रावक जनो पाखंडीउनां वखाण सांभलवा-रूप माठुं जल तेनुं पान करी आभिग्रहिक मिथ्यादृष्टिरूप घेलाइने पाम्या. ते श्रा-वक सर्व पासछानी भेगा गया, अने शुद्ध मुनि प्रगट थशे तेरूप वरसाद थयो. तेना वचला कालमां राजा मंत्रीनी पेठे शुद्ध मुनि अने संवेगपक्षी, ए बे शुद्ध मार्गने जाणे छे खरा, पण घणा श्रावकलोक पासछाना वखाणथी घेला थयेला ते बेहुनी मश्करी करतां भंडना करवा लाग्या, ते वारे शुद्ध मुनि अने संवेगपक्षी, ए बे यद्यपि

जाणे ठे, तोपण एवुं विचारे, जे कोइ श्रावक शुद्ध मुनिना उपदेशमां आवी शुद्ध मार्गने जाणे, तिहां सुधी तेमनी साथेज रहेवुं एम विचारी प्रासादस्थाने रहेला सुवर्णकलश जेवा शुद्ध मुनि पण पासज्ञानी संगतरूप मलथी मलीने रहेशे, ए आठमा स्वप्ननुं फल सांजलीने पुण्यपाल राजा पांचमा आराना विचारथी वैराग्यवत थयो थको जगवंत पासेथी दीक्षा लइ शुद्ध चारित्र पाली मोक्षे गयो एम वली लौकिक अन्यमतीउंना शास्त्रमां पण कलियुगनुं स्वरूप आवी रीते वर्णव्युं ठे, ते कहीए ठीए. राजा युधिष्ठिरे एकदा रयवाडीने विषे गये थके कोइएक स्थानके वाठमीनी हेठ गाय नीची थइने स्तनपान करती दीठी. ते जोइ राजाए ब्राह्मणने पूब्धु के आ विपरीत आश्चर्य वली शुं देखाय ठे? ब्राह्मणे कह्युं हे राजन्! ए आगामिक काले कलियुग आवशे, तेनो जाव सूचन करे ठे, एटले कलियुगने विषे लक्ष्मी विना दुःखी थकां एवां मातापितादिक ते कोइक धनवंतने कन्या आपी, तेनु धन लइ निर्वाह करशे ए अर्थ सांजली राजा युधिष्ठिर वली आगल चाल्यो, तिहां पाणीथी जींजेली वेलुनां दोरमां वणता एवा केटलाएक मनुष्य दीठा ते दोरमां वली क्षणमात्रमां वायराना योगथी जांगतां त्रूटतां जाय, वली लोक वणतां जाय, वली जांगतां जाय. ते वारे राजाए ब्राह्मणने पूब्युं, तेनुं पण फल कहेवा लाग्यो के हे राजन्!

कलियुगमां कर्षण आदिक घणाक क्लेश करी लोको मोटी महेनतथी धन कमाशे, ते वली तरतज चोर, अग्नि, राजदंड इत्यादि प्रकारे करी विनाश पामशे, घणा यत्ने करी पण राख्युं रहेशे नहीं. वली आगल चालतां युधिष्ठिरे अवेडानुं पाणी कूवामां पडतुं देखीने पूछ्युं त्यारे ब्राह्मणे कह्युं के हे देव ! एनो अर्थ सांभलो. असि, मषि अने कृषि, तेणे करी जे प्रजालोक द्रव्य उपार्जन करशे, ते सर्व लक्ष्मी राजाने घेर जशे, एटले अतीत कालना राजा छे, ते पोतानुं द्रव्य आपी प्रजाने सुखी करता हता, अने आगामिक कालना राजा दंडीने प्रजा पासेथी धन लइ लेशे. वली आगल जतां राजाए चंपक वृक्षनी समीपे एक खीजडीनुं वृक्ष दीठुं, ते खीजडीना वृक्षने वेदिकाबद्ध चबूतरो कर्यो छे. वली मांडणां कर्यां छे, सुगंधद्रव्य मालादिके पूजित छे. वली तेनो गीत, नृत्य इत्यादिक महिमा थाय छे. ए रीते मनुष्ये करी पूजातुं थकुं धर्मपुत्रे दीठुं, अने पासे जे चंपानुं वृक्ष छे, ते छत्राकार छे, तेनां सर्व कुसुमो वासनाए करी संयुक्त छे. वली स्निग्ध छे, तोपण ते वृक्षनी वार्त्ता मात्र पण कोइ पूछतुं नथी. एवुं देखी विप्रने पूछवाथी तेनुं फल विप्र कहेतो हवो के हे देव ! आगामिक काले कलियुगमां जे गुणवंत महात्मा जे सज्जन पुरुष, तेनी नगरादिकने विषे चंपक वृक्षनी पेरे कोइ पूजा करशे नहीं, अने निर्गुण पापना करनार एवा जे खल

जन, ते पूजा सत्कार अने ऋद्धि पण पामशे. वली आगल चालतां राजाए एक शिला सूक्ष्म वालाग्रे बांधी आकाशने विषे लटकती दीठी ते वारे सूत्रकंठ नामे ब्राह्मणने पूछवाथी तेणे कह्युं के हे महाजाग ! कलियुगने विषे शिला सरखुं पाप घणुं थशे, अने वालाग्र सरखो अल्प धर्म प्रवर्त्तशे तेटला धर्मना माहात्म्ये करी केटलोएक काल-चालशे. पछी तेमांथी पण लोक नीसरशे, ते धर्म त्रुटशे, ते वारे सर्व लोक बूडशे. ए प्रकारे अन्यदर्शनीओना जारतादिक ग्रंथमां एकसो ने आठ प्रकारे करी कलियुगनी स्थिति देखाडी छे, पण इहां ग्रथ वधवाना जयथी लखता नथी हवे पूर्वोक्त स्वप्ननुं फल सांजली श्री गौतमस्वामी विस्मय पामीने यद्यपि पोते ज्ञाने करी सर्व जाणे छे, तोपण सजाना लोकोने जणाववाने अर्थे पूछता हवा के हे जगवन् ! आपना निर्वाण थया पछी शुं थनार छे ? ते वारे जगवान् बोल्या के हे गौतम ! मारा निर्वाण पछी नेव्यासी पक्ष गये थके पांचमो आरो वेसशे, तेमां यमदंड सरखा राजा थशे, अने मारा निर्वाण पछी बार वर्षे हे गौतम ! तुं मोक्षे जइश, मारा पाटे क्रमे करी २००४ आचार्यो थशे तेमां प्रथम मारे पाटे सुधर्म गणधर वेसशे ते मारा निर्वाण पछी वीश वर्षे मोक्षे जशे वली सुधर्मने पाटे जंबू आचार्य थशे. ते मारा निर्वाण पछी चोसठ वर्षे मोक्षे जशे ते वार पछी जरत क्षेत्रमां

आहारक शरीर, मनःपर्यवज्ञान, पुलाकलब्धि, परमावधि, क्षपकश्रेणी, उपशमश्रेणी, केवलज्ञान, यथाख्यात चारित्र, परिहार विशुद्ध चारित्र अने सूक्ष्मसंपराय चारित्र, ए त्रण चारित्रनो एक भेद, नवमो मोक्षमार्ग, अने दशमो जिनकल्प, ए दश वानां विछेद जशे. जंबूने पाटे वली प्रभवसूरि थशे. तेने पाटे स्वयंभवसूरि द्वादशांगधारी दशवैकालिक करशे. तेने पाटे चौदपूर्वी श्रीयशोभद्रसूरि थशे. तेने संभूतिविजय अने भद्रबाहु, ए बे शिष्य थशे. तेमां घणा ग्रंथनो रचनारो, निर्युक्तिनो करनारो एवो भद्रबाहु ते मारा निर्वाणथी एकसो ने सीत्तेर वर्षे देवलोके जशे. तेना शिष्य स्थूलिभद्र थशे. इहां बार दुकाली पडशे. ए आचार्य दश पूर्व अर्थ सहित जाणशे, अने चार पूर्व अर्थ विना जाणशे. ते मारा निर्वाणथी बसें ने पंदर वर्षे देवलोके जशे. इहां पहेलुं संघयण अने संस्थान तथा सूक्ष्म महाप्राणायामध्यान विछेद जशे. पछी अनुक्रमे पांचसें चोराशी वर्षे वज्र आचार्य थशे, ते वारे दशमुं अर्ध पूर्व तथा चार संघयण अने चार संस्थान विछेद जशे. तथा छसें ने सोल वर्षे पुष्पमित्र थशे. इहां साडानव पूर्व विछेद जशे अने नव पूर्वनुं ज्ञान शेष रहेशे. मारा निर्वाणथी छसें ने वीश वर्षे आर्यमहागिरिजी थशे, ते ग्रामानुग्राम विहार करशे. छसें ने नव वर्षे रथवीरपुर नगरमां दिगम्बर मत

थशे वली मारा निर्वाणथी त्रणसे वर्षे उज्जयणीमां सप्रति राजा थशे, ते आर्यसुहस्तिसूरिना उपदेशथी जातिस्मरणज्ञान पामीने जैनधर्म धारण करशे, त्रण खंडनो नोक्ता थशे, विनयवंत थशे, जैनप्रासादे करी पृथ्वी शोनायमान करशे, सवा लाख देरासर, छत्रीश हजार जीर्णोद्धार, सवा कोडी जिनप्रतिमा, पंचाणुं हजार धातुनी प्रतिमा अपार नरावशे, एक हजार उपासरा करावशे, सातसे दानशाला करावशे, अने पोताना सेवक मूकी अनार्यदेशमां पण जिनधर्म प्रवर्त्तावशे, निर्ग्रंथोना विहार थाय एवां क्षेत्र करशे, ए रीते ते राजा सर्व देशोमां जिनधर्म प्रवर्त्तावशे, ते काल करी देवलोके जशे. वली मारा मोक्षथी चारसें ने सीत्तेर वर्षे उज्जयणीमां विक्रमादित्य राजा थशे, ते सिद्धसेनसूरिना उपदेशथी सम्यक्त्व पामशे, जैनी थशे, तेनो अग्निवीर नामा वेताल चाकर थशे, ए राजा बहु विद्यावान्, धैर्यवान्, परोपकारी एवो सर्व लोकोमां प्रसिद्धि पामशे, पोताना नामनो संवत् चलावशे, देवता तेनी स्तवना करशे तथा विक्रमादित्यना सवत्थी १३५ मे वर्षे शालिवाहन राजा थशे ते पण पोतानो शक प्रवर्त्तावशे, तथा विक्रमादित्यथी पांचसे पच्यासी वर्षे श्रीहरिन्नद्रसूरि थशे मारा निर्वाणथी ९९३ वर्षे कालिकाचार्य थशे, ते कारणना योगे चोथनी संवत्सरी करशे, पछी पक्षपात थशे. मारा निर्वाणथी १२७०

वर्षे बप्पजट्टसूरि महा विद्याविशारद थशे. ते आम राजाने प्रतिबोधी ग्वालेरना पर्वतमां त्रण कोटि सोनानी मूर्त्ति श्रीवीर जगवाननी जरावशे. मारा निर्वाणथी १३०० वर्ष गया पठी घणा गछ थशे. ते मारा मार्गने डोली नाखशे. सुधर्मपरंपरा उछापीने पोतपोताना गछ थापी वाडा बांधशे. सहु पोतपोतानी जूदी जूदी समाचारी करशे, प्ररूपणा जिन्न करशे, श्रद्धा जिन्न करशे, पोतानो गछ स्थापन करवा माटे असत्य बोलशे, सिद्धांतरुचि जीवो स्वल्प थशे, क्रियाए शिथिल थशे. वली लोकमां कषाय घणो थशे, लोको मर्यादा रहित थशे, धर्मनष्ट लोक थशे, मिथ्यात्वी घणा थशे, परोपकार रहित सत्यता रहित एवा लोक थशे, शिष्य पोताना गुरुनो विनय करवो मूकी देशे, गाम स्मशान सरखां थशे अने नगर ते गामडां जेवां थशे, उत्तम पुरुषो चाकरी करशे, नीच पुरुषो राजा थशे, उत्तमनो आचार नीच पालशे, अने नीच लोकोनो आचार उंच लोको पालशे, उत्तम जातिना लोको निर्धन अने दुःखी थशे तथा नीच लोको धनाढ्य थशे, राजा दुष्ट थशे, देवता देखाव आपशे नहीं, जातिस्मरणज्ञान कोइने उपजशेज नहीं, नीच लोकोमां बल बहु थशे, लोक सर्व कृतघ्नी अने परनुं भूंडुं वांठनारा थशे, मतलबीया थशे, पुण्यकार्यमां प्रमादी थशे, पाप करवामां उद्यमी थशे, तेमज लोजी

तथा जूठा अभिमानना करनार, ठगाइ करवामां चतुर अने धूर्त्तविद्यामां कुशल तथा परना द्रोह करनारा एवा घणा लोको थशे, तथा जे कोइ धर्म करशे ते पण अभिमाने युक्त थका करशे, एवा लोक थशे लोक घणा दरिद्री थशे तेम राजाउ पण अनेक प्रकारना नवा नवा कर नाखनारा अन्यायी, विना कारणे दंड करनारा, देराना पाडनारा, देवद्रव्य भक्षण करनारा थशे, तथा यतिउ पण देवद्रव्य लेनारा, लोभने वशे ज्ञानद्रव्य भक्षण करनारा, शिखामण आपनारनी साथे कदाग्रह करनारा, एवा आचारभ्रष्ट थशे, तथा मातापिता पोतानी दीकरीने वेचीने पेट भरशे, दीकरीनुं धन लइ आजीविका चलावशे, एवा निर्दयी थशे तथा वाणीया कूड कपटना करनारा, यतिउनुं अने चैत्योनुं द्रव्य भक्षण करनारा थशे शास्त्रना रहस्यना अजाण थशे एकज कल्पसूत्र मात्र सांभल्युं के सर्व समजी गया एटलुंज जिनधर्मनुं रहस्य तेउमां देखाशे. तेमज घणा मतपक्षी थशे, पोतानो हठ लीधेलो मूकशे नहीं जैनधर्मनुं तो तेमां नाम मात्र रहेशे, दुकाल घणा पडशे, राजाउना झघडा घणा थशे, घणा देश शून्य थइजशे, लोक निर्धन थशे, नीच कुलना राजा ते श्रीजिनधर्मने मूकी वीजा धर्मना माननारा घणुं करीने नरकगामी थशे एम पांचमा आरामां घणा लोक दुःखी थशे. वली घणा अग्निना उ-

पद्रव, घणा चोरना उपद्रव, घणा लेणदारना उपद्रव थशे. तथा उज्ज्वल मंत्र, यंत्र, औषधना प्रभाव मंद पडी जशे, अने मलिन मंत्रादिकनुं प्रबलपणुं थशे. दान, शील, तप अने भावरूप धर्मनो क्षय थशे. शिष्य सर्व अविनीत थशे. पुत्र पोतानां मातापितानी सेवा करशे नहीं. घणा व्यापारी कूडा तोल, कूडां माप राखशे. धर्मठगाइ बहु थशे, सत्यपणुं कोइक राखशे, दश प्रकारनो यतिधर्म कोइ विरला पालशे, प्रधान लांचना लेनारा थशे, सेवक स्वामीद्रोही थशे, पोताना स्वामीनी गणना पण नहीं करशे. काली रात्रि समान निर्दयी सासु थशे अने सापण सरखी क्रोधी, विनय रहित वहू थशे. वली निर्लज्ज कटाक्षपेक्षणादिके करी कुलीन स्त्रीउं पण वेश्यानां आचरण शीखशे, स्वेच्छाए चालशे, पुत्र पितानी शीख मानशे नहीं, शिष्य पोताना गुरुनी शीख मानशे नहीं. अकाले शियालामां, उनालामां मेघवृष्टि थशे, पण काले मेघ नहीं वरसे. दुर्जन धूर्त्त लोक सुखीआ थशे. चोरना भय, मरकीना भय, पारका कटकना भय घणा थशे. दुष्ट जीव जे टीड प्रमुख तेउना उपद्रव थशे. संध्यात्यागी, अनाचारी, अर्थना लोभी एवा ब्राह्मण थशे. तथा औषधी, घृत, साकर, फूल प्रमुखना रस, गंध सर्व हीन थइ जशे. मनुष्योनां बल, बुद्धि, आयु प्रमुख घटी जशे. आचार्य शिष्यने वांचना आपशे नहीं, तथा कलहकारी अस-

माधिकारी उपद्रवकारी असुखकारी अनिवृत्तिकारी एवा साधु दश क्षेत्रने विषे थशे, मंत्र तंत्रादिकने विषे उद्धत थशे, साधुनो व्यवहार मूकी देशे, आगमना अजाण थका विपरीत अर्थ प्रकाशशे जेम राजा जोरावरीथी कणबी पासेथी वधीने भाग लीए, तेनी पेठे अन्न, वस्त्र, पात्र, वस्ति प्रमुख श्रावकोनी पासे जोरावरीथी कजीया करी लेशे, पोतानी स्तुति करी पारकी निंदा करतां स्वकल्पित समाचारी थापी मूर्ख लोकोने मोह पमाडशे, मिथ्यात्वी लोक बलवंत अने समकिती जीव अल्पबली थशे. वली हे गौतम ! मारा निर्वाणथी १६५९ वर्ष गये थके चौलूक्य वंशमां कुमारपाल नामे मोटो राजा थशे. ते जैनधर्मनो पालनारो थशे, अढार देशोमां तेनी आज्ञा प्रवर्त्तशे उत्तर दिशाए गंगानदी सुधी, पूर्व दिशाए विंध्याचल पर्वत सुधी, दक्षिण दिशाए समुद्र पर्यंत, अने पश्चिम दिशे समुद्रना कोण सुधी एटली हद सुधीमां जैनधर्म प्रवर्त्तावशे ए राजाना अगीयारसो हाथी, दश हजार रथ, अगीयार लाख घोडा, अढार लाख सुभट, एटली सेना थशे श्रीमुनिचंद्रसूरिना कुलमां श्रीहेमचंद्र नामे आचार्य तेमनी पासेथी ए राजा श्रावकनां व्रत लेशे तेने समकित सहित पालशे, घणां जिनचैत्य करावशे, देवपूजा तथा गुरुभक्ति कर्या विना भोजन करशे नहीं. गामोगाम देरासर करावशे. एकदा श्रीहेमचंद्रसूरिना मुखथी जीवित-

स्वामीनी मूर्त्तिनुं वर्णन सांजलीने धूलिकोटने खणावी, तेमांथी प्रतिमा प्रगट करावी, तेने श्रीपाटणमां लावीने देरासरमां स्थापन करशे, अने साक्षात् श्रीवीर जगवानज छे, एवुं जाणीने ते प्रतिमानी निरंतर पूजा करशे, अने जेम उदायि राजाए पूजामां गाम आप्यां छे, तेम ए राजा पण गाम आपशे. एवो ए राजा स्वदारासंतोषी, दातार, शूरवीर थशे. वली जो मनथी पण व्रतजंगनो दोष लाग्यो जाणशे तो ते उपवास करशे, तथा कारण विना मार एवो शब्द जो मुखथी बोलाइ जशे तो ते उपवास करशे, अपुत्रीयानुं धन लेवानो त्याग करशे, अढार देशमां अमारीनो पडह वजडावशे, कोइ जीव मारे नहीं एवुं करशे. चोमासाना दिवसोमां सेना न चढाववी, घोडा प्रमुखने पण वस्त्रथी गलीने ठाएयुं पाणी पीवरावतुं, एवी रीतनो जिनधर्म पालवामां दृढ थशे, श्रीजिनशासननी उन्नति करशे. तथा हे गौतम! विक्रम संवत् ११०० ने वर्षे श्रीजिनदत्तसूरि प्रमुख तथा श्रीअजयदेवसूरि नवांगी वृत्तिना कर्त्ता थशे. ए आचार्य पंचागीमां जेवा अर्थ हशे, तेवाज अर्थ लखशे, पण पोताना गछनुं ममत्व राखशे नहीं. जिहां संदेह थशे तिहां केवली जगवान् जाणे एम लखशे, एवा थशे. तथा मारा निर्वाण पछी नवसें ने एंशी वर्ष पछी सिद्धांत पुस्तकारूढ थशे. तेना अर्थ करनारा महा जाग्यवान् आचार्यो थशे. एवामां

वली कुमारपाल राजाने पाटे राजा दुष्ट थशे ते देरासरो पडावी नाखशे, तेनुं राज्य यवनलोको लइ लेशे पछी विक्रम संवत् १५०० ना सैकामां श्रीआनंदहेमविमलसूरि क्रियानो उद्धार करशे तेमनी शिष्यपरंपरामां श्रीहीरविजयसूरि थशे, जे दिल्लीना अकबर बादशाहने प्रतिबोधी हिंसा करवी बंध करावशे ए वातो नाना मोटा जूदा जूदा चार पांच दीवालीकल्प जोइने तेमांथी लखेली छे. हवे वली भगवान् कहे छे के हे गौतम! पांचमा आरामां भेखधारी लिंगीओ विपरीतश्रद्धावाला घणा थशे, ते कलह करनारा, मांहोमांहे लडाइ करनारा, असमाधिकारक, आशातनाकरनारा, लोकोमां साधु कहेवरावता थका मंत्र,तंत्र, औषधोपचार करनारा थशे,सूत्रना परमार्थ भूली जशे धनना लोभी, लालची, व्यापारना करनारा, इंद्रियोना विषय भोगवनारा, उपकरण जे वस्त्र पात्रादिक, तेनु ममत्व करनारा, वस्त्र पात्रादिकोनो संग्रह करी ते पात्रादिकोने गृहस्थने घेर पोतानां थकां करी राखनारा, उपासराने अर्थे कजीया करनारा एवा मठवासी जेवा घणा थशे, अने शुद्ध प्ररूपक शुद्ध मुनि तो कोइ विरलाज थशे माटे घणा मोडा अने थोडा साधु थशे. तथा समकिती जीव निर्बल थशे, अने मिथ्यात्वी राजानु जोर थशे, क्षत्री अल्प बलवत थशे वली मारा निर्वाणथी केटलेक काले कलंकी राजा थशे, तेनो संबध आ

प्रमाणे छे के कोइ मगधसेन नामे नीच चांमालने घेर यशोदा नामे ब्राह्मणी तेनी कूखने विषे तेर मास पर्यंत गर्ज्ञमां रहीने चैत्र शुदि आठमना दिवसे जयश्री नामे मकरलग्नमां गुरु मकरनो, तथा राहु, बुध, शुक्र, अने सूर्य, ए चार ग्रह मेषना चोथे स्थानके, तथा वृषनो मंगल, मिथुननो शनि, कर्कनो चंद्रमा, दशमे तुला राशिनो केतु, ए अवसरमां षष्ठ नवांशे, मंगलवारे, अश्लेषा नक्षत्रने पहेले पाये, पाटलीपुर पट्टणमां जन्मशे. तेनां एक कलंकी, बीजुं रुद्र, त्रीजुं चतुर्मुख अने चोथुं कंटकी ए चार नाम पमशे. त्रण हाथनुं उंचुं शरीर,माथाना केश पीला, मांजरी आंखो,तीखो स्वर, पीठ उपर लंछन, विद्यावंत,धूर्त्त, दीर्घ हृदय, निर्लज्ज, महा निर्गुणो, निर्दयी एवो थशे, तेना जन्मसमये उपद्रव थशे, तेने पांचमे वर्षे पेटपीमा थशे, सातमे वर्षे अग्निनी आपदा थशे, दशमे वर्षे धनप्राप्ति थशे, अढारमे वर्षे राज्याभिषेक थशे. अदत्त नामे तेने पोतानो चडवानो घोडो जाणवो. दुर्वासा नामे जालुं हाथमां धरशे. मृगांक नामे मस्तक उपर मुकुट पहेरशे. दैत्यसूदन खड्ग, सूर्य चंद्र नामे बे पगनां बे तलीयां, त्रैलोक्यसूदन तेने वसवाना घरनुं नाम जाणवुं, तेनी पासे कोटाकोटि द्रव्य थशे. ते राजा विक्रम संवत्सर मटामीने पोतानो नवो संवत्सर थापशे. जे वारे सामीवीश वर्षनो थशे ते वारे आबुना राजानी पुत्री परणशे.

तेनी साथे भोग भोगवतां तेने महा पराक्रमी चार पुत्र थशे. तेनां नाम एक दत्त, बीजो विजय, त्रीजो मुंज अने चोथो अपराजित, ए चार जाणवां ए कलंकीनी राजधानी पाटलीपुर नगरे थशे. ते वारे ते नगरनुं नाम पण कलंकीपुर पडशे तथा दत्तनी राजधानी दत्तपुरमां थशे, अने विजयनी राजधानी राजगृहीमां थशे तेथी ते नगरीनुं नाम विजयपुर एवु थपाशे. तथा मुंज राजानी राजधानी अणहिलपुरपाटणे थशे, अने अपराजितनी राजधानी अवंती नगरीमां थशे एम चारे पुत्रोने राजपाटे थापी, पोते एकलो संग्राम करशे जेथी पृथ्वीने रुधिरथी नवरावशे. वली नव नंद राजाना संचेला सुवर्णना मोटा नव थुभने लोकोना मुखथी सांभलीने पृथ्वी खोदावी तेमांथी धन काढी लेशे, तथा बीजुं पण घणां स्थलथी द्रव्य ग्रहण करशे. ते वारे तेना भंडारमां नवाणुं कोडाकोडी सोनैया भर्या रहेशे, चौद हजार हाथी, साडा चारसे हाथणी, पांच कोडी पायक, सत्याशी लाख घोडा, एटलो सैन्यनो परिवार थशे. जेनुं आकाशमां त्रिशूल चालशे, पाषाणनो घोडो चालशे,तथा महाक्रूर कषायवालो थशे तेना जन्मावसरे मथुराना देरानां इंडां पडशे. महारोग दुर्भिक्ष थशे. ते कलंकी संपूर्ण राज्य करतो जे वारे छत्रीश वर्षनो थशे, ते वारे ते भरत क्षेत्र मांहेला त्रण खंडनो अधिपति थशे, अने पोतानुं एकछत्र राज्य चलावशे. पछी वली

अधिक लोजमां पड्यो थको पोताना नगरमां पूर्व पुरुषोए ठाम ठाम दाटेलां धन खोदा-
वीने सर्व लइ लेशे. ते राजमार्गे खोदतां थकां एक लवणदेवी नामे पथरानी गाय नीकल-
शे. ते गायने बजारमां राज्यमार्गे स्थापन करशे. इहां कोइक कहे छे के ते गाय वरसाद-
थी नीकलशे अने ते गोचरी जता एवा साधुउंने देखीने पोताने शींगडे करी संघट करशे.
साधुउं आचार्य पासे ते वात करशे ते वारे गीतार्थ एवुं जाणशे जे ए नगरमां पाणीनो
मोटो उपद्रव थवानो छे. एम जाणी तिहांथी विहार करी जशे, अने केटलाएक
साधुउं तो वस्तिना प्रतिबंधे वस्त्र, पात्र, आहारना लोजी थका गीतार्थनां वचन अण-
सद्दहता तिहांज रहेशे. पछी ते नगरमां सात्तासत्तर दिवस पर्यंत रात्रिदिवस सरखो व-
रसाद पमशे. तेथी नगर आखुं पाणीमां तणाइ जशे. त्यारे सर्व लोको गंगा नदीने कांठे
नासी जशे, अने कलंकी राजा पोते तिहांथी नासी जइने उत्तर दिशाने विषे एक उच्च
स्थानके जइ नगर वसावी रहेशे. ते उपद्रव टल्या पछी नंद राजानी करावेली सोनानी
मुंगरीउंनुं द्रव्य, तिहांथी लावीने वली ते कलंकी घणोज लोजी थइने लोकोने दंम-
वा मांमशे, जे चीज उपर कर नहीं हशे, तेनी उपर कर नाखशे. तथा जूठा दोषनो
आरोप मूकी, लोकोने दंम करी सर्वने निर्धन करशे, लोक सर्व फाटां तूटां वस्त्र प-

हेरशे, कोइनी पासे द्रव्य बिलकुल रहेशे नहीं, ते वारे चामडानां नाणां चालशे. तेनाथी वेपार धंधो चालशे केटलाएक कहे ठे के लोकोना घरमां धन जोवा माटे हाथीने शणगारी वेचवा काढशे, अने कहेशे के एक रूपीआमां आ हाथी वेचातो ल्यो, हुं आपुं बुं तोपण लोको सर्व निर्धन थयेला माटे कोइ पण एक रूपीउं आपीने हाथी लेवाने समर्थ थशेनहीं. एक मुसलमाननो दीकरो कहेशे के हे माताजी! मने रूपीउं आप, हुं आ हाथी लेउं. ते वारे माता कहेशे के घरमां कांइ नथी तोपण ते ठोकरो हठ करशे ते वारे माता कहेशे, तारा बापनी घोरमां एक रूपीउं नाख्यो ठे, ते लइ आव. ते सांजली ठोकरो ते घोरमांथी रूपीउं लइने आपशे, अने हाथी लेशे, तेने कलंकी पूछशे ए रूपीउं क्यांथी लाव्यो ? ते वारे ते घोरनुं नाम लेशे. ते सांजली कलंकी जाणशे जे लोकोना घरमां द्रव्य नथी पण घोरमां घणुं ठे. ते वारे पृथ्वी मांहेली सर्व घोरो पडावी तेमांथी नाणुं काढी लेशे. वली बीजां पण थूल देवल प्रमुख पडावीने नाणुं लेशे, पठी सर्व पाखंडीउंनी पासेथी जिखनो दंड लेशे. ते वारे आरंजी परिग्रही तो सर्व आपशे, पण जे निरारंजी निःपरिग्रही हशे, ते आपशेनहीं तेने कलंकी रोकी राखशे, घणो आक्रोश करशे. साधुउं काउस्सग्ग करी शासनदेवतानुं आराधन करशे, शासनदेवता आवी वारशे ते वारे मानशे. लोको पांदडांमां जोजन क-

रशे. धातुनुं ज्ञाजन कदापि कोइनी पासे हशे, तोपण ते बहार काढशे नहीं. एवा अ-
वसरे पण जैननां देरासरोमां श्रीजिनप्रतिमाउंनी पूजा थशे. साधुउं पण विहार करशे.
हवे कलंकीने पचासमें वर्षे वरसाद श्रीकार थशे, तेने योगे धान्य घणुं मलशे. केटलेक
काले ज्ञेखधारी लिंगीआना लिंग त्याग करावशे, लिंगीआना कर लेवा मांरूशे, ज कलंकीनी
डाबी जंघामां अने जमणी कूखने पळवाडे प्रहर थशे, ते वारे कोइक तो एम कहेशे के, ए
शासनदेवताए प्रहर कस्यो, कोइक कहेशे के एनां कर्म उदय आव्यां. पछी ब्याशीमें वर्षे
वली पण ते कलंकी, साधुउंनी पासेथी ज्ञिखमांथी छठो अंश लेवा माटे तेमने गायोना
वाडामां घालशे, तोपण मुनिउं आपशे नहीं. ते वारे सर्व श्रीसंघ मली शासनदेवतानो
काउस्सग्ग करशे. तेथी शासनदेवता प्रगट थइ वली कलंकीने कहेशे के अरे मूर्ख ! तुं
साधुउंने आशातना उपजावे छे? तो ते पण तेनुं कह्युं मानशे नहीं, ते वारे शासनज्ञक्ति
माटे शक्रेंद्रनुं आसन चलायमान थशे. इंद्र वृद्ध ब्राह्मणनुं रूप करी तिहां आवीने कलं-
कीने कहेशे के आ नीरागीउंने शामाटे रोकी राख्या छे? कलंकी कहेशे के सर्व जण मु-
जने कर आपे छे अने ए नथी आपता, माटे रोकी राख्या छे. इंद्र कहेशे के कर नहीं
आपशे, एने तुं छोडी मूक, नहीं तो अनर्थ थइ पडशे. एम कहेशे तोपण ते इंद्रनुं वचन

मान्य करशे नहीं ते वारे ज्ञादरवा शुदि अष्टमीए ज्येष्ठा नक्षत्रे इंद्र तेने एक थपाट मारशे तेथी ज्याशी वर्ष आयु पूर्ण करी कलंकी मरण पामीने नरकमां जशे. पछी तेना पुत्र दत्तने अरिहंतधर्म आराधन करवानी शिखामण आपी राजपाटे थापी श्रीसंघने शाता उपजावी गुरुने वांदीने इंद्र पोताने स्थानके जशे. पछी पिताए करेलां पापोनुं अनिष्ट फल तेने मल्युं एवुं जाणी दत्त राजा देरासरो करावी धर्ममां तत्पर थशे, सर्व प्रजालोकोने सुखी राखशे, ते दत्तनो पुत्र जितशत्रु, तेनो पुत्र मेघघोष थशे, त्यांसुधी तो जिनधर्म सारी स्थितिमां प्रवर्त्तशे. दीवालीकल्पोना मूलपाठमां कलंकीनो जन्म संवत् १९१४ वर्षे इत्यादिक अनेक रीते भिन्न भिन्न वातो लखेली देखाय छे, माटे मुंझवण पड्याथी चोकस निर्धार थइ शकतो नथी. वली हे गौतम! मारा नक्षत्रे ज्ञस्मराशि ग्रह बेसे छे, तेना जोरथी बे हजार वर्ष तथा पांचसें वर्ष वक्रना मलीने पचीसो वर्ष मारा निर्वाणने वीत्या पछी एटले विक्रम संवत्ना २०३० वर्ष पछी वली जिनधर्मनी उन्नति थशे, साधुओनी पूजा थशे. पाखंमीओ लिंगीओना प्रताप हठी जशे ज्ञस्मग्रह उतर्या पछी देवता पण किंचित् आराधन करवाथी तरत प्रगट थशे, विद्या, मंत्र, तंत्र, यत्रना प्रज्ञाव दीसा थशे, औषधी तथा अवधिज्ञान अने जातिस्मरणादिकना ज्ञाव पण क्वचित् प्रगट थशे. तथा हे गौत-

म ! मारा निर्वाण पछी उत्तम, मध्यम एवा आचार्य सद्गतिए जशे, तथा नरके जशे तेनी संख्या कहुं छुं, ते सांजल. एक क्रोड अगीयार लाख अने सोल हजार एटला उत्तम आचार्य श्रीजिनधर्मना प्राजाविक थशे. तेमां बे हजारने चार एटला तो युगप्रधान आचार्य वर्तमान श्रुतना जाण, चारित्रवंत ते त्रेवीश उदयमां छेल्ला श्रीदुप्रसहसूरि सुधी थशे. जेमना प्रजावथी दुर्जिक्ष न थाय एवा थका घणा जव्य जीवोनां मिथ्यात्व कापशे. तथा तेत्रीश लाख, चार हजार, चारसें ने एकाणुं एटला आचार्य मध्यम गुणना धणी मार्ग चलावनारा थशे. तथा पचावन क्रोड, पचावन लाख, पचावन हजार, पांचसें ने पचावन एटला अधर्मी आचार्य जव्य जीवोने जोलवनारा महापापी महाआरंजी जेनुं नाम लेवाथी पण पाप लागे, एवा प्रायः नरकगामी थशे. ए आचार्योना श्रावक, श्राविका, साधु, साध्वीओ पण अगीयार अगीयार वधु कहेवा. एटले पचावनने ठेकाणे छासठ क्रोड, छासठ लाख, छासठ हजार, छसें ने छासठ एटला नरकगामी थशे. हवे शुद्ध श्रीसंघनी संख्या देखाडे छे. चोपन अब्ज ने चुमालीश लाख क्रोड, एटली संख्याए जला उपाध्याय थशे. तथा सीत्तेर लाख क्रोड,नव लाख क्रोड, नव हजार कोडी, एकसो कोडी, एकवीश कोडी एकवीश लाख, साठ हजार एटला जला साधु थशे. तथा दश हजार कोडी, नवसें कोडी, बा-

र कोम्री छपन लाख ने छत्रीश हजार उपर एकसो ने नवाणुं एटली जली साध्वी थशे. तथा सोल लाख क्रोम्,त्रण लाख क्रोड, सीत्तेर क्रोड, अने चोराशी लाख एटला जला श्रावक थशे तथा पचवीस लाख क्रोड, वाणुं हजार क्रोड, पांचसें क्रोम्, छत्रीश क्रोडनी उपर वार अधिक करीए, एटली संख्याए जली श्राविकाउ थशे. ए प्रमाणे पांचमा आरानो संघ जाणवो. ए श्रीमहानिशीथमां जेनां नाम पण लेवा योग्य नथी एवा आचार्य, साधु, साध्वी, श्रावक अने श्राविका, तेनुं प्रमाण वहु देखाड्युं. ते जेवुं ग्रंथांतरमां छे तेवु लख्यु छे उंगा अधिक होय, तो केवली जाणे वली हे गौतम! मारा निर्वाणथी एक हजार वर्ष पछी पूर्वश्रुतनो विछेद थशे ते वार पछी वीश हजार त्रर्ष पर्यंत मारुं शासन आगियाना चमक जेवुं चालशे. पांचमा आराने अंते छेल्ला दुप्पसहसूरि थशे, तेनुं वे हाथलुं शरीर हशे. शुद्ध सम्यक्त्वधारी थशे. जे वारे वार वर्षनो थशे, ते वारे दीक्षा लेशे. आठ वर्ष पर्यंत दीक्षाने रूमी रीते पालशे. दशवैकालिक, अनुयोगद्वार, कल्पसूत्र, उंघनिर्युक्ति एटलां आगमोनो वेत्ता थशे. छठ छठ तप करतो आठ वर्ष चारित्र पालीने अठम तपे अनशन करी एकावतारी सौधर्मदेवलोके एक पल्योपम आयुनी स्थितिए उपजशे. ते वखत फल्गुश्री नामे साध्वी, नागिल नामे श्रावक, सत्यसिरि नामे श्राविका, ए च-

तुर्विध श्रीसंघ ते पूर्वाह्ने एटले बे पहोरनी पहेलां अनशन करी देवलोके जशे. ते वार पछी बे पहोरे सुमुख नामे प्रधान अने विमलवाहन नामे राजा काल करशे. ए रीते धर्मनीति तथा राज्यनीति स्वन्नावे विछेद पामशे. ते वार पछी पाछले पहोरे अग्निनो वरसाद थशे. तेथी सर्व बली नस्म थशे. एम वीश हजार नवसें वर्ष, त्रण मास, पांच दिवस, पांच प्रहर, एक घमी, बे पलनी उपर अडतालीश अक्षर उच्चार करीए, एट-लो काल श्रीजिनधर्म वर्त्तशे. पछी प्रलयकालनो वायरो वाशे, रात्रे चंद्रमा बारगुणी शीतलता देखामशे, अने दिवसे सूर्यनो अत्यंत आकरो बारगुणो ताप लागशे, तेथी घणा लोकोनो क्षय थइ जशे. पछी सात सात दिवस पर्यंत अंगारा नोबर जेवी पृथ्वी थइ जशे. नस्मना मेघ, मुर्मुरना मेघ, क्षारना मेघ, विषना मेघ, अग्निना मेघ, वीजली-ना मेघ वरसशे. प्रत्येक मेघ सात सात दिवस लगण वरसशे. तथा कास, श्वास, कोढ इत्यादिक रोगथी लोकोनो नाश थशे. पर्वत, नदी, खामा, तलाव प्रमुख सर्व सरखां थइ जशे. वैताढ्य पर्वतनी मूलमां गंगा तथा सिंधु नदीने कांठे बहोंतेर बिल छे, तेमां छ खंम संबंधी नरत क्षेत्रना वासी सर्व मनुष्य तिर्यंच आवीने रहेशे. रथना चीला जेटली गंगा अने सिंधु नदी वहेशे. एटलुंज पाणी रहेशे. तेमां माछलां, काचबा प्रमुख जीव

घणा हशे, अने पाणी थोडुं रहेशे. ते विलवासी जीवो, सर्व रात्रे बहार नीकली नदीमांथी मत्स्यादिकने काढी लइने उनी रेतीमां दाटी मूकशे. ते बीजे दिवसे सूर्यने तापे करी पची रहेशे, ते वारे तेने सांजना सूर्यास्त थया पछी, काढीने पोतानी उदरपूर्णा करशे, तथा पहोररात्रि गया पछी वली पासेना औषधी, वृक्ष, गाम, नगर, तलाव, वावडी, कुंड, पर्वत, वैताढ्य, ऋषभकूटादिक पदार्थ सर्व स्वस्थानके रह्या थका पण देखाशे नहीं. तथा ते मनुष्य सर्व नागा, रोगिष्ट, अशक्त, चालतां हालतां पडी जाय एवा, काला, क्रोधी, नारकी सरखा कुरूपा, अने एक हाथना शरीरवाला एवा छट्ठा आराने अंते जाणवा पुरुषनुं वीश वर्षआयु,स्त्रीनुं सोलवर्षआयु तेमां पण पुत्रना पुत्र देखशे. छ वर्षनी स्त्री गर्भ धारण करशे, घणा पुत्र जणशे, माता तथा स्त्रीनो काइ फेर नहीं रहे. माताथी पण भोग करशे, एवा तिर्यंच जेवा मनुष्यो थशे तेमां वली कषाय घणो थशे. एवी रीतनो छट्ठो आरो एकवीश हजार वर्षनो चालशे. तेवोज एकवीश हजार वर्षनो उत्सर्पिणीनो पहेलो आरो पण जाणवो ए बेहु आराना मनुष्य तिर्यंच सरखा जाणवा, अने नरक तथा तिर्यंचगतिमां जावावाला जाणवा, एम भरत ऐरवतादिक दशे क्षेत्रोमां सरखा भाव जाणवा. पहेलो आरो पूर्ण थया पछी बीजो आरो बेसशे, ते वारे सात सात

दिवस पर्यंत एकेको मेघ वरसशे, एम अनुक्रमे एक बीजा केडे पांच मेघ वरसशे. तेमां पहेलो पुष्करावर्त्तमेघ वरसशे, तेणे करी जमीनमांथी सर्व ताप निवर्तीने शीतला थशे, बीजा खीरोदक मेघना वरसवाथी भूमिमां घास वनस्पति उगशे, त्रीजा घ्रतोदक मेघना वरसवाथी जमीन चीकाशवाली थशे, चोथा शुद्धोदक मेघना वरसवाथी औषधो धान्य प्रमुख सर्व वस्तु निपजशे, पांचमा रसोदक मेघना वरसवाथी सर्व प्रकारना रस पृथ्वीने विषे थशे, एम पांत्रीश दिवसमां सर्व पृथ्वी पोतानी मेले फली फूली थशे, अने ते बिलवासी लोको पण दिवसे दिवसे शरीरे वृद्धि पामता थका तथा पृथ्वीने विषे रमणिकपणुं देखीने बिलोमांथी बहार नीकली आवशे. बिल छोडीने वृक्षोमां आवी रहेशे. पछी क्रमे क्रमे तेउमां आयु, शरीर प्रमुख वधतां जशे, तथा रूप पण दिवसे दिवसे रूडां थतां जशे. बुद्धि, बल पण वधशे, मांसाहारीपणुं त्यागीने फलाहारी थशे, धान्य खाशे, शरीर नीरोगी थशे. तथा जलाशय पण रूडां थशे. तेथी पीवाने सारु जल पण उत्तम मलशे. पछी ते बीजा आराना अंतमां मध्यखंडने विषे अनुक्रमे सात कुलगर थशे. तेनां नाम कहे छे. एक विमलवाहन, बीजो सुनाम, त्रीजो संगम, चोथो सुपार्श्व, पांचमो दत्त, छठो सुमुख अने सातमो समुची, ए सातमांथी विमलवाहनने जातिस्मरणज्ञान उप-

॥ ७७

जशे तेथी ते राजनीति थापशे, गाम वसावशे, हाथी, घोमा, पायदल, रथ प्रमुखनो संग्रह करशे, अग्नि उपजवाथी अन्न पक्वादिकनो विधि देखाम्शे. गाय नेंस प्रमुख राखशे. बीजा पण सर्व व्यवहार प्रवर्त्तावशे, पुरुषनी बहोंतेर कला, स्त्रीनी चोसठ कला जे कल्पसूत्र-मां कहेल ठे ते, सो प्रकारनां सर्व शिल्प प्रवर्त्तावशे. एमज ठेल्लो, सातमो कुलगर ते शतद्वारपुरमां समुची एवे नामे थशे तेनी नड्रा नामे राणी थशे. एवामां उत्स-र्पिणीनो बीजो आरो एकवीश हजार वर्षनो, ते मांहेला त्रण वर्ष ने साडा आठ म-हीना जे वारे शेष रहेशे, ते वारे श्रेणिक राजानो जीव, पहेली नारकीमांथी नीकलीने न-ड्रा राणीनी कूखे आवी उपजशे. रात्रे चौद स्वप्न देखीने नड्रा राणी पोताना नरतार समु-ची कुलगरने कहेशे, ते सांनली समुची कुलगर कहेशे के हे राणी! तुजने पुत्र थशे, एम जे प्रमाणे कल्पसूत्रमां श्रीमहावीरस्वामीने कह्यो ठे, ते प्रमाणे अनुक्रमे पुत्रना जन्मोत्सवनो सर्व अधिकार अहींयां पण कहेवो. ते पुत्रनुं नाम पद्मनान्न थापशे. तेनुं सात हाथनुं शरीर, सुवर्ण समान देह, सिंह लांठन, बहोतेर वर्षनुं आयु जाणवुं एवो श्रीपद्मनान्न ते श्रीमहावीरस्वामीना जेवो तीर्थंकर थशे त्यार पठी जेम आ वर्त्त-मान चोवीशी थइ, तेम पश्चानुपूर्वीए बीजा त्रेवीश तीर्थंकर थशे. एम ए आवती चो-

वीशीना चोवीशे तीर्थंकरोनां नाम तथा ते कया कया जीव आवीने तीर्थंकरपणे उपजशे तेनां नाम पण हे गौतम! हुं तुजने कहुं छुं ते सांभल. श्रेणिक राजानो जीव ते पद्मनाभ नामे पहेलो तीर्थंकर श्रीमहावीर जेवो थशे. श्रीमहावीरनो काको जे सुपार्श्व, तेनो जीव, ते सुरदेव नामे वीजो तीर्थंकर श्रीपार्श्वनाथना जेवो थशे. पाटलीपुरमां कोणिक राजानो पुत्र उदायी नामे जे राजा, तेनो जीव, श्रीसुपार्श्वनामे त्रीजो तीर्थंकर श्रीनेमिनाथना जेवो थशे. पोटिल नामे जे साधुनो जीव, ते स्वयंप्रभ नामे चोथो तीर्थंकर श्रीनमिनाथना जेवो थशे. दृढायु श्रावकनो जे जीव, ते सर्वानुभूति नामे पांचमो तीर्थंकर श्रीमुनिसुव्रतस्वामीना जेवो थशे. कार्तिक शेठनो जीव जे हमणां सौधर्मेंद्र थयो छे, ते नहीं, पण वीजा कोइ कार्तिक शेठनो जीव, ते देवश्रुत नामे छठो तीर्थंकर श्रीमल्लिनाथनी जेवो थशे. कोइ एक आचार्य एनुं देवदत्त एवुं नाम लखे छे तथा जे भगवती सूत्रमां शंखपुष्कली श्रावक कह्यो ते न लेवो, पण वीजो कोइ शंख श्रावक छे, तेनो जीव उदय नामे सातमो तीर्थंकर श्रीअरनाथना जेवो थशे. तथा उपासकदशांग सूत्रमां जे आनंद श्रावक कह्यो छे ते न लेवो, पण वीजो कोइ आनंद श्रावकनो जीव पेढाल नामे आठमो तीर्थंकर श्रीकुंथुनाथना जेवो थशे. इहां कोइ एम लखे छे के, वसुनंदनो जीव, ते

पेढाल नामे आठमो तीर्थंकर थशे तथा कोइक कहे छे के सुनंदनो जीव पोट्टिल नामे नवमो तीर्थंकर थशे, अने कोइक कहे छे के, सुनंदनो जीव नवमो तीर्थंकर थशे, पण समवायांगमां तो आनंदनो जीव आठमो तीर्थंकर थशे, अने सुनंदनो जीव नवमो तीर्थंकर श्रीशांतिनाथजीना जेवो थशे, एम कह्युं छे तथा शतकनो जीव सत्कीर्ति नामे दशमो तीर्थंकर श्रीधर्मनाथना जेवो थशे, पण ए शतक जे उपासकदशांगमां कह्यो छे, ते समजवो नहीं तथा कृष्णजीनी माता जे देवकीजी, तेनो जीव अगीयारमा मुनिसुव्रत नामे तीर्थंकर श्रीअनंतनाथजीना जेवो थशे. तथा नवमा कृष्ण वासुदेवनो जीव, ते वारमो अमम नामे तीर्थंकर श्रीविमलनाथजीना जेवो थशे तथा सुज्येष्ठा साध्वीनो पुत्र सत्यकी नामे जे विद्याधर, तेनो जीव ते नि.कषाय नामे तेरमो तीर्थंकर श्रीवासुपूज्यना जेवो थशे श्रीसमवायांगमां तो सत्यकीनो जीव वारमो तीर्थंकर अने कृष्णजीनो जीव तेरमो तीर्थंकर थशे एम लख्युं छे, ए फरक छे, पण सूत्रमां लखे, ते प्रमाण छे तथा वलदेवनो जीव, निःपुलाक नामे चौदमो तीर्थंकर अगीयारमा श्रीश्रेयांसनाथजीना जेवो थशे. तथा अंबडने प्रतिवोध देनारी जे सुलसा श्राविका, तेनो जीव निर्मम नामे पन्नरमो तीर्थंकर, दशमा श्रीशीतलनाथना जेवो थशे. तथा श्रीवलभद्रजीनी माता रोहिणीनो

जीव ते चित्रगुप्त नामे सोलमो तीर्थंकर नवमा श्रीसुविधिनाथना जेवो थशे. इहां पण श्रीसमवायांगमां रोहिणीनो जीव पंदरमो तीर्थंकर अने सुलसानो जीव सोलमो तीर्थंकर कह्यो छे ते सत्य छे. तथा कोइक कहे छे के कलंकीनो पुत्र दत्त नामे थशे, ते श्रीशत्रुंजयनो उद्धार करी जिनमंडित पृथ्वी करी तीर्थंकर नामकर्म उपार्जन करशे. ते सोलमो तीर्थंकर थशे. सत्यासत्य तो केवलीगम्य छे. तथा श्रीमहावीरने बीजोरापाकनी वहोरावनारी रेवती श्राविकानो जे जीव ते समाधि नामे सत्तरमो तीर्थंकर, आठमा श्रीचंद्रप्रभजीना जेवो थशे. तथा सताली नामे कोइक तापस कहे छे अने कोइक श्रावक कहे छे, तेनो जीव संवर नामे अढारमो तीर्थंकर सातमा श्रीसुपार्श्वनाथना जेवो थशे. तथा द्वारिकानो दाह करवावालो जे द्वीपायन मुनि, तेनो जीव यशोधर नामे ओगणीशमो तीर्थंकर, छठा श्रीपद्मप्रभजीना जेवो थशे, पण श्रीसमवायांगमां ओगणीशमो तीर्थंकर मयालीनो जीव कह्यो छे ते सत्य छे. तथा द्वीपायननो जीव वीशमो अनर्द्धिक तीर्थंकर थशे एम कह्युं छे, अने बीजा आचार्य कहे छे के कौरवो पांडवोनो नाइ कर्णनो जीव वीशमो तीर्थंकर थशे तथा केटलाएक कहे छे के वासुपूज्यना वंशमां जे कर्ण थयो छे तेनो जीव विजय नामे वीशमो तीर्थंकर श्रीसुमतिनाथजीना जेवो थशे. तथा जे नगवतीमां निर्ग्रंथपुत्र नारद

कह्यो छे, ते नारदनो जीव, वली कोइक एवु कहे छे के राम लक्ष्मण वखतमां जे नारद थयो छे ते नारद, एकवीशमो विजय नामे तीर्थंकर थशे कोइ कहे छे.के मल्ल नामे तीर्थंकर श्रीअभिनंदनजीना जेवो थशे, अने श्रीसमवायांगमां तो विजय एकवीशमो तीर्थंकर कह्यो छे, अने सुलसानी परीक्षा करनारो अंबड ते बावीशमो विमल नामे तीर्थंकर थशे, अने बीजुं नाम मल्ली ए बे नाम बावीशमा तीर्थंकरनां थशे. इहां जे उववाइसूत्रमां अंबड परिव्राजक कह्यो छे ते न लेवो ग्रथांतरे बावीशमा तीर्थंकरनुं नाम देव एवु पण कह्युं छे ए त्रीजा श्रीसंभवनाथनां जेवा शरीरादि आयु प्रमाण प्रमुख सरखां थशे एम जाणवु तथा अमरनो जीव देवोपपात नामे त्रेवीशमो तीर्थंकर थशे, ग्रंथांतरे अनंतवीर्य नामे त्रेवीशमो तीर्थंकर बीजा श्रीअजितनाथजीना जेवो थशे एम कह्युं छे तथा स्वातिबुधनो जीव भद्रकृत एवे नामे चोवीशमो तीर्थंकर, श्रीऋषभदेवजीना जेवो पांचसे धनुष्यना शरीरवालो थशे. एनुं ग्रथातरे अनंतविजय तथा बीजु नाम अनंतवीर्य एवु पण कह्युं छे एमना आयु, शरीरप्रमाण, कल्याणिकादिक दिवसो, आंतरा, लांछन, वर्ण वगेरे सर्व श्रीमहावीरथी लइने अनुक्रमे श्रीऋषभदेव स्वामीना जेम कहेवाय तेम कहेवा- तेवोज बीजो आरो वील्या पछी त्रीजा आरानी चोवीशीमां बार चक्रवर्ती थशे, तेनां

नाम कहुं छुं. १ दीर्घदंत, २ गूढदंत, ३ शुद्धदंत, ४ श्रीचंद्र, ५ श्रीभूति, ६ श्रीसोम, ७ पद्म, ८ महापद्म, ९ दर्शन, १० विमल, ११ अमलवाहन, १२ अरिष्ट, ए बार चक्रवर्ती थशे, तेनां नाम कह्यां. तथा १ नंदि, २ नंदिमित्र, ३ सुंदरबाहु, ४ महाबाहु, ५ अतिबल, ६ महाबल, ७ बल, ८ द्विपृष्ठ, ९ त्रिपृष्ठ, ए नव वासुदेव आगामिक काले थशे. इहां केटलांएक नामांतर नाम छे, ते लख्यां नथी. तथा १ तिलक, २ लोहजंघ, ३ वज्रजंघ, ४ केसरी, ५ बलि, ६ प्रह्लाद, ७ अपराजित, ८ भीम, ९ सुग्रीव, ए नव प्रतिवासुदेव थशे, तथा १ जयंत, २ अजित, ३ धर्म, ४ सुप्रभ, ५ सुदर्शन, ६ आनंद, ७ नंदन, ८ पद्म, ९ संकर्षण, ए नव बलदेव थशे. ए सर्व मली त्रेसठ थया. ते शलाकापुरुष कहेवा. ए सर्व त्रीजा आरामां थशे. ते थया पछी चोथो आरो बेसशे. ए सर्वनां शरीर आयु आदिकनां प्रमाण, जेम तीर्थंकरोनी पश्चानुपूर्वीए कह्यां, तेम पश्चानुपूर्वीए जाणवां. चोवीशमा तीर्थंकरनुं मोक्षगमन थया पछी कल्पवृक्ष प्रगट थशे. सर्व लोक युगलीया थशे. ते अढार कोडाकोडी सागरोपम सुधी निरंतर यौगलिक धर्म प्रवर्त्तशे. ए उत्सर्पिणी अने अवसर्पिणी मली वीश कोडाकोडी सागरोपमनुं एक कालचक्र थाय. एवां अनंतां कालचक्र आ भरत क्षेत्रमां अतीत काले थयां, अने अनागत काले थशे. एवी रीते कही पोतानुं

निर्वाण ढूकडु जाणी गौतमजीनो पोतानी उपर घणो स्नेह हतो, माटे तेने पासेना गाममां कोइ देवशर्म्मा नामे ब्राह्मण रहे छे, तेने प्रतिबोध देवा सारु मोकल्या. भगवान् त्रीश वर्ष गृहस्थावासे रह्या, साडाबार वर्ष छद्मस्थपणे रह्या, त्रीश वर्ष केवल भोगव्युं सर्व बहोतेर वर्षायु पूर्ण करीने कार्त्तिक वदि अमावास्या, बीजो चन्द्र नाम संवत्सर, प्रीतिवर्द्धन नामे महीनो, नन्दिवर्द्धन नामे पक्ष, उपशम नामे दिवस, देवानदा नामे रात्रि, सर्वार्थसिद्धि मुहूर्त्त, नाग नामे करण, रात्रिना पाछला भागमां चार घडी रात्रि रहे थके स्वाति नक्षत्रे पर्यंकासने एटले पालखी वाली बेठा एवामां शक्रेन्द्रे पूछ्युं के हे भगवन्! तमारा जन्मनक्षत्र उपर बे हजार वर्षनी स्थितिनो त्रीशमो भस्मग्रह आवशे ते अतिक्रुद्ध छे, माटे हे स्वामी! तमे एक मुहूर्त्त मात्र रहो तो पाछल तमारा तीर्थनी पूजा मानता रुडी चाले, नहीं तो पाछल शिष्यादिक चतुर्विध संघने पीडा उपजशे, ते माराथी पण टाली टलशे नहीं एवु वचन सांभलीने भगवान् बोल्या के हे इन्द्र! ए वात त्रणे काले न थाय जे होनार होय, तेने कोइ पण टाली शके नहीं आयुष्य वधारवाने कोइ समर्थ नथी भावि पदार्थ अवश्यपणे थाय. एम प्रभुए पचावन अध्ययन पुण्यफल विपाकनां कह्यां, अने पचावन अध्ययन पापफल विपाकनां प्ररूप्यां. पूछ्या विना छत्रीश अध्ययन प्रकाशीने कह्यां. तेने अपृष्ट

व्याकरण कहीए. मरुदेवा मातानुं प्रधान नामे अध्ययन प्ररूपते अंतर्मुहूर्त्तनुं शैलेशी-करण करी, त्रण योग रुंधी, प्रधान अध्ययन जावतां शुक्लध्यानने चोथे पादे पांच ह्रस्व अक्षरनी स्थितिवालुं चौदमुं अयोगी गुणठाणुं पामी, मोक्षरूप महेलमां पधार्या. ते वारे क्षीण कुंथुआ जीव बहु थया. ते देखी घणा मुनिए अनशन कर्यां, नव मल्लकी जातिना राजा अने नव लेछकी जातिना राजा ए अढार काशी कोशलना अधिपति अमावास्याने दिवसे वांदवा आव्या. ते पोसह उपवास करी रह्या. तेणे जगवंतनुं निर्वाण सांजलीने जाण्युं, जे जावउद्योत तो गयो. हवे दीपकनो द्रव्यउद्योत करो. एम विचारी दीवा कर्या. वली जगवानना निर्वाणमहोत्सव करवा माटे आकाशमार्गे घणां देव देवीउ जातां आवतां थयां, तेनी ज्योतिए करी रात्रिमां उद्योत थइ रह्यो, 'मेरइयां मेरइयां' एम बोलतां रात्रिए कलकल कोलाहल देवोना मुखथी थयो. ते देखीने लोकोए दीवानां मेरइयां करवानी मर्यादा चलावी. तथा जगवंतनुं निर्वाण देवोना मुखथी सांजलीने गौतमस्वामी चिंतववा लाग्या के जूउ, आ अंतअवसरे मुजने वेगलो मूक्यो, माटे अहो निर्मोही ! अरे हुं जक्त !! अने जगवान् तो नीरागी !!! जे माटे मुजने पोतानी पासे न राख्यो. अथवा ए वीतराग तेने स्नेह क्यांथी होय ? ए सिद्धार्थनो पुत्र

ते प्रेम शी रीते राखे? माटे जगत्मां कोइ केनुं नथी, तेथी हे चेतन! तुं तारी स्वदशा संचार. एम नावना नावतां मोह क्षय करीने केवलज्ञान उपजाव्युं ते दिवसथी लोकोए दीवाली पर्व पृथ्वीमां कार्त्तिक वदि अमावास्याने दिवसे प्रवर्त्ताव्युं लोक सर्व चतुष्पद गाय प्रमुखने रंगता हुवा, नस्मग्रहना फलनो घात करवा मेरइयां थयां. वली वीर नगवाननो निर्वाणमहोत्सव करीने इंद्र महाराजे पम्वाने दिवसे श्रीगौतमस्वामीनो केवलमहोत्सव कर्यो. तेथी लोकोमां पम्वानो तहेवार प्रवर्त्यो, तेथी चंदनादिके अक्षानी पूजा करे छे इहां कवि कहे छे के मोहरूप चोरे जाएयुं, जे वीर राजा मोक्ष गया, तो कोण मुजने वारनारो छे? एवु चिंतवीने मोहरूप चोर लोकोने लुंटवा लाग्यो तेवारे गौतम गुरुए जाएयु, जे शुं हमणा मारु राज्य नथी? के जे ए मोहरूप चोर आवे छे? एम चितवीने गौतमस्वामीए मोहरूप चोरने हणाव्यो ते लोकोना घरमां पेसवा लाग्यो. तेने काढवा माटे स्त्रीओ सूपडु कूटवा लागी एम जणाय छे. तथा गौतमस्वामीए सूरिमंत्र प्ररूप्यो, तेथी सूरिमन्त्रनी आराधना श्रीगौतमना केवलज्ञाननी उत्पत्तिने दिवसे करे छे देवछंदो रचावे छे, अक्षत प्रमुख ढोइने सूरिमंत्रनी पूजा करी आराधे छे, अने श्रावको पण नगवान् मोक्ष गया पछी श्रुतज्ञान प्रत्ये

सर्व विधिए करी पूजे. हवे भगवान् निर्वाण पाम्या सांभलीने भगवंतना भाइ नंदिवर्द्धन राजाए शोकाकुल थइ पक्खवाने दिवसे उपवास कर्यो. तेने कार्त्तिक शुदि बीज दिवसे सुदर्शना बहेने पोताने घेर तेडीने चार प्रकारनो आहार जमाडी प्रतिबोधीने तेनो शोक निवर्त्ताव्यो. तांबूल वस्त्रादिक आप्यां. ते दिवसथी लोकोने विषे भाइबीज प्रवर्त्ती, एम दीपोत्सव पर्वनी स्थिति थइ, दीपोत्सवे चौदश तथा अमावास्या ए बे दिवसे बे उपवास एटले छठ करीने अष्टप्रकारी पूजा करीए, पचास हजार फूलथी श्रुतज्ञाननी पूजा करीए. तथा श्रीगौतमस्वामीने सुवर्णकमलने विषे स्थापीने ध्यान करीए. चोवीशे जिननां पट आगल प्रत्येक जिन आश्रयी पचास हजार चोखा गणतां बार लाख चोखा ढोइने तेनी उपर दीवो मूकी श्रीगौतमस्वामीनुं आराधन करीए. सर्वोत्कृष्ट संपदा आराधवाथी परंपराए परमपद पामीए. तथा दीपोत्सव अमावास्याने दिवसे उजमणुं करे, नंदीश्वर तप मांडे ते दिवसे नंदीश्वरपटपूजापूर्वक उपवास करीए. एम सात वर्ष प्रत्येक अमावास्याए उपवास करीए. सात वर्ष पूर्ण थये महावीर निर्वाण कल्याणकनी अमावास्याने दिवसे उजमणुं करीए. तिहां नंदीश्वर द्वीपना बावन जिननां आलयरूप पट आगल साक्षात् न्हवण करी, पट आगल बावन वस्तुनो बलि

ढोइए. बावन प्रकारनां पक्कान्न,मीठाइ तथा नारंगी,जंबीर, बीजोरां,सोपारी, नालीएर,सेलडीना सांठा, केलां प्रमुख सर्व बावन बावन ढोइए तथा बावन जातिनां फूल ढोइए, बावन वस्त्र चढावीए. वली केटलाएक कहे ठे के दीपोत्सव विना पण नंदीश्वर तप करवुं ए रीते दीवाली पर्वनुं आख्यान, श्रीआर्यसुहस्ति गुरुए संप्रति राजा आगल कह्युं त्यारे पाछुं वली संप्रति राजाए पूछ्युं के हे भगवन्! दीवालीपर्वमां विशेषे करी घरने शोभाववु,रूडां वस्त्र पहेरवां,विशिष्ट परिभोग करवा, फूल फलादिक आरोगवां,मांहोमांहे जुहार करवो, कुशल पूठवु, घेर घेर मलवा जवुं इत्यादिक करवानु कारण शुं ठे? ते सांभली गुरु बोल्या हे राजन्! ए रीति घणा दिवसथी चाली आवेली ठे. ते हुं कहु छुं ते सांभल. उज्जयणी नगरीमां धर्म नामे राजा ठे तेने नमुचि नामे प्रधान ठे. एवामां श्रीमुनिसुव्रतस्वामीना शासनना श्रीसुव्रत नामे आचार्य विहार करता बहु शिष्यना परिवारे परवस्या थका तिहां आव्या तेमनु आगमन सांभली धर्मराजा वांदवा आव्यो तेनी साथे नमुचि प्रधान पण आव्यो ते मिथ्यादृष्टि ठे माटे कुमार्ग स्थापन करवा लाग्यो ते वारे एक लघु शिष्ये गुरुने पूछ्युं के हुं एने उत्तर आपुं? त्यारे गुरुए कह्युं सुखे आप पठी तेणे वाद करीने नमुचिने हराव्यो ते वारे ते बोली न शक्यो. ते जोइ लोकोए

शिष्यनी प्रशंसा करी, तेथी नमुचि क्रोधे भरायो थको घेर गयो. पछी रात्रिए सर्व मुनि- उ संथारे सूता हता ते वारे नमुचि खड्ग काढीने चेलाने मारवा लाग्यो. ते जोइ शासनदेवे तेना हाथ स्थंभन कस्या. प्रभाते वली राजादिक सर्व लोक गुरुने वांदवा आव्या. तिहां जुवे छे तो नमुचि थंभ्यो छे. ते वारे राजाए मुनिने खमावीने नमुचिने छोडाव्यो. राजा तथा नगरना सर्व लोकोए नमुचिने धिकास्यो. ते अपमानथी लाज पामीने ते नगर थकी नीकली गामो गाम भमतो भमतो हस्तिनागपुर नामे नगरे आव्यो. तिहां पद्मोत्तर राजा छे तेनी ज्वाला नामे राणी ते समकितवंती, शीलवंती, गुणवंती, रूपवंती इत्यादि गुणरूप अलंकारे शोभती छे. तेने एक विष्णुकुमार अने बीजो महापद्मोत्तर एवा बे पुत्र महा शूरवीर छे, त्रिभुवनने आनंदकारी, दानेश्वरी कल्पवृक्ष समान दातार छे. तेमां युवराजा विष्णुकुमार हतो. ते राज्यने वांछतो नथी. ते वारे पद्मोत्तर राजाए महापद्मने युवराजपद आप्युं. ते महापद्मने एकदा नमुचि मल्यो. तेना उपर महापद्म प्रसन्न थयो. पोतानो प्रधान करी राख्यो. एकदा कोइ सिंह नामे राजा छे. तेने पकडवा माटे महापद्मे नमुचिने मोकल्यो. नमुचि पण ते राजाने जीती पकडी बांधी लावीने राजाने स्वाधीन कस्यो, ते वारे महापद्म राजाए नमुचिने वर आप्युं अने कह्युं के जे

तु मागे, ते हुं आपुं. तेने नमुचिए कह्युं, ए वर आपनी पासे हालमां हु अनामत राखु छुं ज्यारे मने जोशे त्यारे हुं मागी लइश. एवामां ज्वाला राणीए जैनरथयात्रा काढी तेमा सोनानो रथ काढ्यो ते अवसरे ते राणीनी बीजी शोक्य राणी छे ते मिथ्यात्वणी छे, तेणे जैनना द्वेषथी शिवनो रथ काढ्यो ते बेहु रथ मार्गमां भेगा थइ गया. तिहां वाद थयो एके कह्युं के मारो रथ आगल चालशे ते वारे बीजीए कह्युं, मारो रथ आगल चालशे. ते जोइ राजाए झगडो मटाडवा माटे बेहुना रथ बंध कर्या काढवा दीधा नहीं, ते वारे महापद्म पोतानी मातानुं अपमान थयुं देखी रीसाणो थको देशांतर गयो, तिहां पोताना पराक्रमथी पूर्व पुण्यने योगे चक्ररत्न प्रगट्युं ते लइ छ खंड साधी पाछो पोतानो नगरे आव्यो चक्रवर्त्तीनी ऋद्धि देखी पिताए मोटा महोत्सवथी तेने हस्तिनागपुरमा प्रवेश कराव्यो पछी पद्मोत्तर प्रमुख बत्रीश हजार राजाए चक्रवर्त्तीनो पट्टाभिषेक करीने विष्णुकुमारने साथे लइ पद्मोत्तर राजाए दीक्षा लीधी शुद्ध चारित्र पालीने पद्मोत्तर राजा देवलोके गयो, अने विष्णुकुमारे छ हजार वर्ष तप कर्युं, तेने योगे वैक्रियादिक अनेक लब्धिओ उपनी, अने महापद्म चक्रवर्त्तीए पण अनेक गामो तथा पर्वतोमा देरासरो करावी, जैनधर्मनी उन्नति करी

पृथ्वीमां जैनराज्य वर्त्ताव्युं. मोटो स्वर्णरत्नमय रथ बनावीने रथयात्रा काढी मा-
तानो मनोरथ पूर्ण कर्यो. एवामां जेणे नमुचिने हराव्यो हतो ते सुव्रताचार्य, शिष्यो
सहित आवीने तिहां चोमासुं रह्या. तेने जोइ नमुचिने द्वेष उपन्यो, अने विचार्युं जे
हवे एनी पासेथी मारुं वैर लउं, तेथी तेणे राजाने कह्युं के तमारुं आपेलुं वर मुजने
आपो. चक्रवर्त्तीए कह्युं. तुं माग, ते आपुं. नमुचिए कह्युं, मुजने यज्ञ करवो छे माटे कार्त्ति-
क शुदि पूनम पर्यंत तमारुं चक्रवर्त्ती संबंधी राज्य मुजने आपो. एटला दिवस राज्यमांहे
तमारी आज्ञा न चाले. एकली मारीज आज्ञा चाले. चक्रवर्त्ती पण वचने बंधाणो ह-
तो, तेथी तेने राज्य आपी दीधुं, अने पोते अंतेउरमां रह्यो. मोटानां वचन फरे नहीं.
हवे नमुचि राजा थयो. यज्ञ करवा मांड्यो. तेमां सर्वदर्शनीना लिंगीया सर्व आव्या, परंतु
सुव्रताचार्य गया नहीं. ते जोइ नमुचिए कहेवराव्युं के सर्व दर्शनीउ आवीने मुजने
नम्या, अने तमे नमवा आव्या नहीं. तो हवे सात दिवस मांहे मारा राज्यथी बहार
नीकली जाउ, नहीं तो सर्वने मरावी नाखीश. पछी मारामां दोष काढशो नहीं. ते
वारे मुनिउ बोल्या के सात दिवसमां चक्रवर्त्तीना राज्यने उलंघीने अमे क्यां जइए? वली
संघ तथा राजाउए मली तेने अरजी करी, जे मुनिउथी चोमासामां क्यांहि जवाइ श-

काय नहीं. तेमज आखा भरत क्षेत्रमां तारु राज्य छे, तेने मूकीने ए क्यां जइ रहेशे ? त्यारे तेने नमुचिए कह्युं, जो नहीं जशे तो मरावी नाखीश तेने घणा जणोए समजाव्यो तोपण कोइनु कह्युं मान्यु नहीं, ते वारे संघे आवी आचार्यने कह्युं के अमारुं कांइ जोर चाले तेम नथी. तेमज चक्रवर्त्ती पोते पण वचने बंधायेलो छे, माटे बोलतो नथी. ते माटे हवे धर्मसंकट आप मटाडो. ते वारे आचार्यें साधुउने कह्युं के तमारामांथी कोइ लब्धिवंत साधु मेरु पर्वते जइने विष्णुकुमारने तेडी लावो. ते सांभली एक शिष्य बोल्यो के मारामां मेरु पर्वते जवानी शक्ति छे, पण तिहांथी पाछा आववानी शक्ति नथी गुरुए कह्युं के तमोने तिहांथी विष्णुकुमार मुनि अहींयां लइ आवशे.पछी ते मुनिए मेरु पर्वते जइ विष्णुकुमार मुनिने सर्व हकीकत कही,अने कह्युं के संघनुं काम छे,माटे चालो,एम कह्युं. ते वारे विष्णुकुमारे जाएयुं जे एमां कांइ मोटी वात नथी. हुं चक्रवर्त्तीने कहीने संकट कापी नखावीश. एम चिंतवी साधुने लइ गुरुनी पासे आव्यो. सुव्रताचार्यने वांदीने पूछ्युं, महाराज ! मने स्यो आदेश छे ? गुरुए सर्व वात जेम बनी हती तेम कही संभलावी विष्णुकुमारे महापद्म चक्रवर्त्तीने जइ कह्युं के तारा राज्यमां मुनिउने उपसर्ग केम थाय? चक्रवर्त्तीए कह्युं, हुं वचन आपी बधाइ गयो छुं, माटे मारुं कांइ पण जोर चाले एम नथी हाल ए दुष्ट

मारुं कह्युं पण मानतो नथी. ते वारे विष्णुकुमार राजानी पर्षदामां गयो. तेने एक नमुचि सिवाय बीजा सर्व राजाउ तथा प्रधान प्रमुख उन्ना थइ आदर आपी वांदवा लाग्या, परंतु ते नमुचि तो उन्नो पण थयो नहीं. हवे विष्णुकुमार मुनिए ते नमुचिने कह्युं के हे नमुचि! आ चोमासुं पूर्ण करीने मुनिउ विहार करशे, कारणके हालमां एमनाथी जवाय नहीं. त्यारे नमुचिए कह्युं के जो नहीं जवाय, तो मरावी नाखशुं. ते वारे विष्णुकुमारे कह्युं के मुजने रहेवा माटे तो जमीन आप. नमुचिए कह्युं तमने रहेवा माटे त्रण पगलां जमीन आपुं बुं: ते वारे मुनिए कोप करी वैक्रियलब्धिने बलेकरी लाखयोजननुं पोतानुं शरीर कर्युं. पढी एक पग पूर्व वेदिकानी पासे मूक्यो, एक पग पश्चिम वेदिकाए मूक्यो. वली त्रीजुं पद मापीने कह्युं के हवे त्रीजुं पद मूकवा माटे जमीन आप. ते जोइ सर्व लोक कंपायमान थया, अने मुनिए क्रोधमां नराइ पोतानो पग क्यांहिं पण जगा न मलवाथी नमुचिना माथा उपर मूक्यो. तेथी नमुचि पृथ्वीमां पेसी गयो. अन्यदर्शनीउ कहे छे के विष्णुए वामन अवतार लइ बलि रिपुने पातालमां घाल्यो. ते विष्णु एज समजवो. हवे एवुं कृत्य देखी सर्व लोक नय पाम्या, पर्वत कंपायमान थया, पृथ्वी धूजवा लागी, समुद्र मर्यादा मूकवा लाग्यो, ज्योतिषी देवता नय पाम्या. देवोए जाएयुं जे आ ते शुं उत्पात छे? एम

मनमां शंका उपनी, शक्रेंद्रनुं मन पण शंकित थयुं. पछी अवधिज्ञाने करी जाणवामां आव्युं जे, कारण पडवाथी मुनिए रूप विकूर्व्युं छे तेनो क्रोध उपशमाववा माटे घणा गंधर्वादिक देव देवीउने लइने मुनि आगल गायन प्रमुख करावी तेनो कोप मटाड्यो. ते वारे विष्णुकुमार कोप रहित थइ जेवुं स्वभावनुं शरीर हतुं,तेवु रूप करी रह्या. महापद्म चक्रवर्त्ती आवीने नम्यो ते वेलाए चक्रवर्त्तीने उलंभो देइ मुनिराज आदिक सर्व लोके परवर्या थका गुरु पासे आव्या गुरुने वांदीने आलोयण लइ पडिक्कमीने संघ प्रभावना करी घणो काल चारित्र पाली मोक्षे गया. ए रीते उत्पात टल्यो. लोके जाण्युं, नवो जन्म थयो, एटले मरवाथी बच्या. एवुं जाणीने मांहोमांहे कुशल पूछवा लाग्या, अने स्नान मज्जन करी रुडां वस्त्रभूषण पहेरवा लाग्या. इष्टदेवने पूजी रुडां भोजन करवा लाग्या ए प्रवृत्ति ते दिवसथी वर्षोवर्ष लोक रूढीए चाली आवे छे, ते पण कार्त्तिक पडवानो दिवस हतो,माटे लोक जुहार प्रमुख करे छे,भंडार, घर शणगारे छे,अने मुनिनी अवज्ञानो करनार जे नमुचि, तेने मृगपशु समान जाणीने छाणनो गोवर्द्धन, घरनी बहार राजाए कराव्यो. ते प्रवृत्ति हमणां पण चाली आवे छे ते नमुचिनो ए भभाचारो थयो, एम जाणवुं. ते रीति तो प्रथमथीज हती, अने पछी श्रीवीरनिर्वाणनी अमावास्या माटे दीवालीनी म-

र्यादा थइ. ए सर्व लौकिक स्थिति ढे, पण श्रद्धावंत श्रावक लोक ढे, तेमणे तो ए पर्वमां आरंज न करवो, परंतु चौदश अमावास्यानो ढठ करी सोल प्रहरना पोसह करवा. कोटि पुष्प सहित श्रुतज्ञाननी पूजा अष्ट प्रकारे करवी, वस्त्ररूप नाणुं, सुवर्णनाणुं चढाववुं. एम पुस्तकपूजा करवी, ब्रह्मचर्य पालवुं, अहिंसा आदरवी, सत्य बोलवुं, तप करवुं, लालच न करवी, ध्यान धरवुं, सद्गुरुनी सेवा करवी, सुपात्रे दान देवुं, ए आठ वानां ते दिवसमां करवां. तथा पचास हजार साधु, साध्वीना परिवार सहित गौतमस्वामीने याद करीने सोनाना कलशमां स्थापवा, दीप, धूप, साथीउं करवो. एम करवाथी पचास हजार मुनिने पूजवानुं पुण्यफल पामे, अने सर्व सावद्यनो त्याग करे, तो जावपूजानुं फल मोक्षनुं फल पामे. जेम वृक्षमां कल्पवृक्ष, देवोमां इंद्र, राजामां चक्रवर्त्ती, ज्योतिषीमां सूर्य, धातुमां सुवर्ण, घोडामां सप्तमुखो घोडो उत्तम ढे, तेम अन्य सर्व पर्वोमां दीवाली पर्व मोटुं लाजकारी ढे. जे माटे शासननायक श्रीवीर जगवाननो मोक्षकल्याणिकनो दिवस ढे, ते महा प्राजाविक ढे. वली श्रीगौतमस्वामीने केवल पाम्याने दिवसे घणा राजाए दीपोत्सव कर्यो ढे, तेथी ए दीवाली पर्व प्रवर्त्युं ढे, ए वात सांजलीने संप्रति राजा पण प्रतिवर्ष दीवाली पर्व आराधन करवा प्रवर्त्यो. एम आर्यसुह-

स्तना मुखथी सांजलीने श्रीवीरकल्याणिक दिवस जाणी सर्वे देशो मांहेला लोक ए पर्व करवा लाग्या. जे मिथ्यात्वी लोको हता ते पण कल्पित माहात्म्य बनावी पोताना मतमां ए दीवालीपर्वने मानता थया एटले मिथ्यात्वीउने ए पर्व कर्मबंधना कारणरूपे प्रवर्त्युं अने सम्यग्दृष्टि जीवोने कर्मनिर्जरानुं कारण थयुं. वली ए दीवाली पर्वने दिवसे अक्कतनो साथीउं करी पवित्र थइ श्रीगौतमस्वामीनो मंत्र जपे, तो तेने लक्ष्मीनो पण लाज थाय; पण ते मंत्र आशा रहित थका जलो आणीने जपवो जोइए. ते मंत्र आ प्रमाणे छे. "ॐ ह्रीं श्रीं आ श्रीगौतमाय नमः" एनो साम्रीवार हजार जाप दीवालीनी राते करवो. तथा "ॐ ह्रीं श्रीं गौतमाय सुवर्णलब्धिनिधानाय ॐ ह्रीं नमः" एनो साम्रीवारसें वखत जाप करवो. तथा दीवालीनी अमावास्याने दिवसे नंदीश्वरद्वीपनो पट लखी बावन जिनचैत्यनी पूजा करवी पछी महीने महीने अमावास्यानो उपवास करवो, पारणे एकासणुं करवुं एम सात वर्ष सुधी करे, बावन फलादिक वस्तुउं चढावे. जो शक्ति न होय तो एक वर्ष सुधी करीने पछी उजमणुं करे, तोपण मोटो लाज छे. एम नंदीश्वर तप दीवालीथी लइने पाछुं दीवालीए मूके. तेमज वली बीजां पण घणां तप दीवाली संबंधी छे ते सर्व ग्रंथांतरथी जाणीने यथाशक्तिए करवां. वली पावापुरीनी पूर्वे मध्यम

पापा कहेता हता ते श्रीवीर भगवाननुं निर्वाणकल्याणिक थयाथी इंद्र महाराजे पावापुरी एवुं नाम थाप्युं. भगवानना निर्वाणस्थानके देवताना प्रभावे कूवाना पाणीथी तेल विना दीवा बले छे. जे प्राणी ए पर्व आराधे तेने उत्तरोत्तर मांगलिकनी माला थाय. ए दीवालीकल्पनो बालावबोध घणां दीवालीकल्पो जोइने सामान्यपणे लख्यो छे. केटलांएक दीवालीकल्पोमां अन्यदर्शनीउनी पुराणादिक संबंधी वातो छे, ते अमे इहां लखी नथी, केमके मिथ्यात्वीउमां कोइ केवली तो थयोज नथी. मात्र तेमना विभंगज्ञानथी कहेली वातो ते कांइ जरुर योग्य खपमां आवे नहीं, माटे मूकी दीधी छे. एमां प्रमादथी तथा ग्रंथांतरना प्रभावथी मतांतरथी जे कांइ विपरीत लख्युं होय, तेनुं मिछामि डुक्कड छे. इति श्रीदिवालीकल्पस्य बालावबोधरूपं व्याख्यानं समाप्तम् ॥ श्रीरस्तु ॥ शुभं भवतु मंगलम् ॥

॥ ॐ श्रीपार्श्वनाथाय नमः ॥ अथ श्रीरोहिणीनी कथा प्रारंभः ॥ गाथा॥ जं किंचि वंछइ मणे, तं सवं हुइ तवप्पभावेण ॥ इठेण समं जोगो, हवइ विउंगो अणिठेण ॥ १ ॥ उच्चिठमसुंदरय, भत्तं तह पाणगं च जो देइ ॥ साहूण जाणमाणे, भत्तमि निमज्जए तस्स ॥ २ ॥ अर्थः—जे कांइ मनमां वांछे, ते सर्व तपना प्रभावे करी प्राप्त थाय, इष्ट वस्तुनो संयोग थाय, अने अनिष्ट वस्तुनो वियोग थाय. उखराक एटले विरूद्ध ते जूठ प्रमुख तथा असुंदर एटले खराब खोटो एवो जे आहार भात तथा पाणी ते जे जीव जाणतो थको साधु भणी दीए, ते आहार जम्यो थको पचे नहीं तेवा अन्न आपनारने अनिष्टपणुं प्राप्त थाय छे तेना उपर रोहिणीनी कथा कहे छे. श्रीचंपानगरीने विषे श्रीवासुपूज्य तीर्थंकरनो पुत्र मघवा नामे राजा राज्य करे छे तेनी लखमणा एवे नामे राणी छे. तेने अनुक्रमे आठ पुत्र थया, ते वारे राणीए विचार्युं, जे हजी एक पुत्री थाय तो सारुं. एम चिंतवतां आठ पुत्रनी उपर नवमी पुत्री थइ ते मातापिताने घणी वल्लभ छे. तेनुं नाम रोहिणी पाड्युं हवे ते पुत्री पांच धावे करी लाली जती पाली जती मोटी थइ ते वारे भणी गणी सर्व कला शीखीने महा चतुर थइ,रूप लावण्य गुणे करी संयुक्त थइ. अनुक्रमे यौवनावस्था पामी, त्यारे राजाए विचार्युं जे ए कुमरीने जो योग्य वर मळे तो

सारुं थाय. एम विचारी स्वयंवरमंरूप माड्यो. तेमां कुरु, कोशल, लाट, कर्णाट, वैराट, मेदपाट, गौरू, चोड, द्राविरू, मगध, मालव, सिंधु, सौराष्ट, गुर्जर, कुंकण, कछ, जालंधर, नागपुर इत्यादिक देशना विद्याधर राजा तथा बीजा पण मोटा मोटा राजाउ आव्या. डेरा तंबू दइ बेठा. हवे राजाए पण पोतानी कुमरीने सोले शणगारे शणगारी हाथमां वरमाला आपी स्वयंवरमंरूपमां मोकली. दासी, मुख आगल हाथमां अरीसो लइ राजाउंनी बिरुदावली बोलती राजकुमारोनां रूप देखाडती हवी. एम करतां नागपुर नगरना वीतशोक नामे राजानो पुत्र अशोक कुमर ते स्वयंवरमां आव्यो हतो, तेना गलामां वरमाला पहेरावी. योग्य वर देखीने सर्व लोक हर्ष पाम्या, पुत्रीना पिताए पण मोटो महोत्सव करी विवाह कस्यो. सर्व राजवीउंने घणा हाथी, घोरूा, वस्त्राभरण अने भोजन, तांबूल प्रमुख देइने शीख आपी. तथा अशोक कुमरने पण घणा हाथी, घोरूा, दास, दासी, सोना, रूपानां घरेणां प्रमुख दायजो आपीने नागपुर पहोंचतो कस्यो. तिहां वीतशोक राजाए पण मोटा महोत्सवे करीने पोताना पुत्रने नगरमां प्रवेश कराव्यो. केटलाएक दिवस वील्या केरू शुभ मुहूर्त्ते अशोक कुमरने राजपाटे स्थापीने वीतशोक राजाए दीक्षा लीधी. पाछल अशोक राजा राज्यसंपदा तथा स्त्री साथे संसारसुख भो-

गवे ठे हवे रोहिणीने आठ पुत्र थया, अने चार पुत्रीउं थइ. एम राजा राणी वेहु सुख नो-गवतां रहे ठे. एक दिवसे राजा अने राणी वेहु महेल उपर गोखमां वेठां ठे ते महेलनी पाठल एक व्यवहारीआनुं घर ठे तेनो पुत्र मरण पाम्यो, ते वारे ते पुत्रनां माता, पिता, तथा वीजां सगां संवंधी सर्व मली मोटे सादे करी रोवा कूटवा लाग्यां, ते जोइने रोहिणी पोताना नरतारने पूठवा लागी के हे स्वामी! आ नाटक ते केवा प्रकारनुं कहेवाय? ते सांनली राजा वोल्यो के हे राणी! तुं अहंकार म कर हमणां तुं धन, यौवनने मदे करीने नरेली ठो, पण तेनो मद करवो समजु माणसने योग्य नथी. जे माटे आ संसार अनित्य ठे ॥यतः॥ धन जोवन ठकुराइयां, सदा सुरंगी न होय ॥ ज्युं रूखां त्युं माणसा, ढांह फिरंती जोय ॥ १ ॥ माटे ए अथिर ऋद्धि ठे. तेनो तुं शुं मद करे ठे? ते सांनली राणी वोली के स्वामी! तमे फोगट शा वास्ते पोताना मतनी ताण करो ठो? हुं तो कांइ पण गर्वमां वोलती नथी, परंतु में एवुं नाटक कोइ वार पण दीठेलु नथी. ते माटे हुं तमने पूठुं ठुं. तेमां तमे वली लांवी लांवी वातो करीनें मदवती शामाटे कहो ठो? ते वारे राजा वोल्यो के जो हवे हुं तुजने नाटक खेल देखाडुं ठुं के जेथी तु पोतेज एवु नाटक करवा पोतानी मेले शीखी जइश एम कहीने राणीना खोलामां पुत्र रमतो हतो

तेने राजाए उपाडीने गोखमांथी नीचे नाखी दीधो. ते जोइ सर्व लोक हाहाकार करवा लाग्या, पण रोहिणीने तो एक तिलमात्र पण दुःख उपन्युं नहीं, ते कांइ ए वातमां समजी पण नहीं के आ राजा शुं करे छे? ने केवुं काम करे छे! के जे थकी मने दुःख पेदा थशे! हवे ते बालकने नीचे पडतां थका अधवचमांथी पुरदेवीए हाथे करी झाली लीधो. ते पुत्र पण दीर्घायुवालो महा भाग्यवंत छे, माटे देवताए तेनी सहाय करी. बालक जीवतो रह्यो देखी सर्व लोक विस्मय पाम्या तथा हर्षवंत थया. ते देखी राजा बोल्यो के हे राणी! हुं तुजने रोवा कूटवानी कला शीखवतो हतो, पण तें पूर्व भवमां कोइ मोटुं पुण्य उपार्जन करेलुं छे, ते माटे तुने दुःख देखवुं पड्युं नहीं. तो हवे ए वातनो निश्चय तो कोइ ज्ञानी महाराज अहीं पधारशे, तेने तारा पूर्वला भव पूछीने करशुं. हवे एकदा वासुपूज्यस्वामीना शिष्य रूप्यकुंभ अने सुवर्णकुंभ नामे बे मुनिराज नगरनी बहार समोसर्या. तेने राजा राणी बेहु वांदवा गयां. तिहां गुरुए धर्मोपदेश दीधो. राजाए पूछ्युं के हे महाराज! आ मारी रोहिणी राणीए पूर्वे शुं सुकृत कर्युं हशे? के जेने योगे ए कांइ पण दुःख पामती नथी, मारो पण एना उपर घणो स्नेह रहे छे, वली पुत्र पुत्रीनुं पण सुख छे. ते सांभली मुनिराज

कहेता हवा के हे राजन्! तुं सांभल ए पाछला भवे उज्जयंतगिरिपुरने विषे पृथ्वीपाल राजा राज्य करतो हतो, तेनी सिद्धिमती नामे राणी हती. एकदा राणी सहित राजा वन मांहे क्रीडा करवा गयो ए अवसरे तिहां मासक्षमणने पारणे गुणसागर नामे मुनिराजने नगर भणी आवता देखीने राजाए तेमने वांदी नमस्कार कर्यो, अने राणीने कह्युं के हे स्त्रि! आ महा ऋषीश्वर जंगम तीर्थ छे, माटे घेर जइ एमने शुद्ध आहार आपो. ते सांभली राणीए जाण्युं जे आ मुंडो मने विषयसुखमां अंतराय करवा माटे क्यांथी आवी पड्यो? एम कलकलतां रीसे बलतां एक कडवुं तुबडुं हतुं, ते तेने वहोराव्युं. ते लइ ऋषीश्वरे विचार्युं जे आ अन्न जिहां परठवशुं, त्यां अनेक जीवोनो संहार थशे. एम चितवी तेनु पोतेज पारणुं कर्युं ते विषप्रयोगथी मुनिराज शुभ ध्याने मरण पामीने मोक्षे गया राजाने वात जाणवामां आवी, ते वारे राणीने घरथी बहार काढी मूकी. ते राणीने जंगलमां रखडतां रझलतां उग्र पापने योगे सातमे दिवसे कोढ रोग उत्पन्न थयो. तेने योगे अनुक्रमे राणी मरीने छठ्ठी नरके गइ तिहांथी नीकली वली तिर्यंचमां तथा सर्वे नरकमां घणा भव रखडी पछी तेणे एकदा चंडालणीना भवमां मरवानी वखते नवकारनुं स्मरण कर्युं, तेने योगे करी एज नगरे धनमित्रा नामे भार्या छे, तेनी

कूखे दुर्गंधा नामे पुत्रीपणे उपनी. हवे ते ज्यारे यौवनने प्रात थइ, त्यारे पिताए तेनो विवाह-महोत्सव कर्यो. लग्नसमये वरनी साथे हाथ मेलावो करतां जे वारे वरना हाथमां कन्यानो हाथ आप्यो, ते वारे तेने अग्नि जेवो बलतो लाग्यो. तेथी ते वरराजा तेनो हाथ छोमीने वेगलो जइ बेठो. थोमी वार पछी तिहांथी उठीने चालवा मांड्युं, ते वारे पिताए तेने जतो पकड्यो, अने कह्युं के हे पुत्र! तुं रंगमां भंग कां करे छे? ते सांजली पुत्र बोल्यो, हे पिताजी! तमे कहो तो विष खाउं! कहो तो मारे गले हुं फांसो आपुं!! ते वधुं करुं, पण ए कन्याने हुं परणीश नहीं!! ते वारे शेठे कह्युं, हे पुत्र! तुं उदासी थइश नहीं. ए कन्याथी तारा हाथ बले छे, माटे ए रही. हुं बीजी घणी कन्याउं तुजने परणावीश. एम कही शेठ पुत्रने लइने घेर जतो रह्यो. हवे कन्यानो पिता पण वरनी चिंता हरहमेश कर्या करे. एकदा कोइ एक महा रूपवान् भीखारी शेठने घेर आव्यो. तेने शेठे कह्युं के तुं जो मारे घेर रहे तो हुं तुजने मारी कन्या परणावी आपुं. ते वारे भीखारीए कह्युं, जो आप राखशो, तो रहीश. पछी शेठे तेनां मेलां कपमां उतरावी एक बाजु नाखी दीधां, अने तेने नवरावी धोवरावी नवीन उंचा कपमां घरेणां पहेरावीने पोताने घेर राख्यो. सूवा वखते चित्रशालि उपर जइ कन्या पासे जतां वेंतज सामी दुर्गंधता आववा

लागी. ते जोइ नीखारीए विचार्युं जे मारे नीख मागीने पेट नरवुं, तेज सारु छे, पण आ सुख मारा कामनां नथी एम चिंतवी लुगमां घरेणां सर्व उतारी नाख्यां, अने पोतानां प्रथमनां मेलां लुगमां पहेरीने चालतो थयो प्रनाते मातापिताए दासीने कह्युं के हे दासी! तुं जारी, दातण, मेवा, मीठाइ प्रमुख कुमरीनी पासे लइ जा ते दासी लइने कुमरी पासे जइ जुवे छे, तो त्यां ते डुर्गंधा एकली रडती वेठी छे. ते जोइने दासीए आवी मातापिताने कह्युं, ते वारे मातापिता आवीने पुत्रीने कहेवा लाग्यां के हे पुत्री! कर्मथी कोइ जोरावर नथी जे माटे तीर्थंकर, चक्रवर्त्ती, वलदेव, वासुदेव एवा एवा पुरुषोथी पण कर्म टली शक्यां नहीं, तो आपणे शी गणतीमां छीए? माटे हवे तुं वेठी वेठी धर्म कर धर्मने प्रनावे करी सर्व सुख आवी प्राप्त थशे ते सांनली कुमरीए पण मनमां संवेग नाव आणीने तप, जप करवा मांड्यां. एकदा तिहां ज्ञानी गुरु पधार्या तेमने शेठे पूछ्युं के महाराज! आ मारी पुत्रीने रोग केम थयो? ते वारे गुरुए तेना पूर्वला नव कही संनलाव्या फरी शेठे पूछ्युं के हवे आ रोग केवी रीते जाय? तेनो उपाय कहो. गुरुए कह्यु के आने सात वर्ष ने सात मास पर्यंत रोहिणीनु तप कराव. ते आवी रीते के जे दिवसे रोहिणी नक्षत्र आवे, ते दिवसे चउविहारो उपवास करवो, अने नाव सहित श्रीवासुपूज्य नगवाननी रत्नमय प्रतिमानी

पूजा करवी. तप पूर्ण थया पछी भली भांते उजमणुं करवुं. जो एम करावशो तो सुगंध राजकुमारनी पेठे तेनां सर्व दुःखो मटी जशे. ते वारे दुर्गंधाए पूछ्युं, सुगंध राजकुमार ते कोण हतो? ते मने कहो. त्यारे गुरुए कह्युंः—सिंहपुर नगरमां सिंहसेन राजा, तेनी कनकप्रभा राणी, तेमने एक पुत्र थयो ते अतिशय दुर्गंध हतो, तेथी ते सर्वने अप्रिय थयो. एक वखते ते नगरीमां पद्मप्रभस्वामी समोसर्या. त्यां कुटुंब परिवार सहित जइ राजाए करांजलि बांधीने पूछ्युं हे भगवन्! मारो पुत्र दुर्गंधी थयो तेनुं कारण शुं हशे? एणे पूर्वला भवमां शुं कर्म कर्युं हशे? त्यारे भगवान् कहेवा लाग्या. नगपुरथी बार योजन छेटे नील पर्वत उपर एक शिलानी उपर मासोपवासी साधु धर्मध्यान करता हता, तेने व्याधे उपद्रव करवा मांड्यो. एक वखते ते साधु गाममां एषणार्थे गयो. एटलामां एक व्याधे ते शिला उपर अग्नि सलगाव्यो अने ते शिला अग्नि जेवी बलती करी. साधु त्यां आवीने बेठा. उष्ण परिसह सहन करीने केवलज्ञान पामी मोक्षे गया. पछी ते व्याध दुष्ट कर्मथी कुष्टी थयो. मरीने सातमी नरके गयो. पछी सर्प थइने पांचमे नरके गयो. पछी सिंह थइने चोथे नरके गयो. पछी चित्रक थइने त्रीजे नरके गयो. पछी मार्जार थइने बीजे नरके गयो. पछी उलूक थइने पहेले नरके गयो. एवा भव भमीने अंते एक

श्रावकने घेर उपन्यो पशुपालनो धंधो करवा लाग्यो श्रावक होवाथी नवकार शीख्यो एक वखते वनमां दावाग्नि वलतो हतो, ते वलतां वलतां पेलो पशुपाल ज्या सूतो हतो, त्यां तेना अग उपर आवी पड्यो. ते बलीने मरण पाम्यो. अंते नवकार स्मरण कर्युं, तेथी तारो पुत्र थयो शेष कर्मना दोषथी डुर्गंधी शरीर थयुं एवी रीते पूर्व नव सांजलतांज ते डुर्गंध राजकुमरने जातिस्मरणज्ञान उपन्युं तेथी जगवंतने पगे लागीने पूछवा लाग्यो के हु ए दोषथी केम छुटीश ? त्यारे जिनेश्वरे कर्युं के रोहिणीनुं तप कर, तेथी सर्व निराबाध थशे. पछी ते राजपुत्रे रोहिणीनुं तप कर्युं, तेथी तेनुं शरीर सुगंधित थयुं माटे हे डुर्गंधे! तु पण ए तप कर. एना प्रजावथी सुगंध कुमारनी पेरे तारां सर्व डुःख नाश पामशे. एवुं सांजलीने ते डुर्गंधाए रोहिणी तप अंगीकार कर्युं. शुज ध्यानथी तपस्या करतां आत्मानी निंदा करतां डुर्गंधाने जातिस्मरणज्ञान उपन्युं तेने योगे पूर्वलो जव सांजरी आव्यो. तेथी वली विशेषे तप करवा मांड्युं. आयु पूर्ण थयाथी शुज ध्याने मरण पामीने देवलोकने विषे देवतापणे उपनी, त्याथी चवीने अहीं चंपानगरीने विषे मघवा राजानी पुत्री थइ. तेनुं रोहिणी नाम पड्युं, तेने तमे परण्या छो एणे घणुं दान आप्युं छे, तेथी तारी पटराणी थइ छे. एणे पूर्वे रोहिणी तप कर्युं छे तेना प्रजावथी

दुःख ते वली शी चीज ढे? एवुं पण ए जाणती नथी. वली उजमणुं कर्युं तेना प्रभावथी ए ऋद्धि पामी ढे. वली हे राजा! ते सिंहसेन राजाए ए सुगंध कुमारने राज्यपाटे स्थापी पोते दीक्षा लीधी. सुगंध राजा राज्य पालतो धर्मकृत्य करतो मरण पामी देवलोके गयो, तिहांथी चवीने पुष्कलावती विजये पुंडरिगणी नगरमां केवलकीर्ति राजाने घेर अर्ककीर्ति नामे चक्रवर्तीपणे उत्पन्न थयो. त्यां दीक्षा लइ बारमे देवलोके इंद्रपणे उपन्यो. त्यांथी चवीने अहीं तुं अशोक नामे राजा थयो ढो. तारी राणीए अने तें बेहु जणे मली पूर्वे सरखुं तप कर्युं ढे, ते माटे तारो स्नेह एनी उपर घणो ढे. वली राजाए पूढ्युं के हे स्वामी! मारी स्त्रीने आठ पुत्र अने चार पुत्रीउ थइ, ते तेना कया पुण्योदयथी थइ? ते वारे गुरु बोल्या, हे महाभाग्य! एमांथी सात पुत्र तो पूर्वला भवे मथुरा नगरीए एक भीखारी अग्निशर्मा ब्राह्मण रहेतो हतो, तेने घेर पुत्रपणे उपन्या हता. ते दारिद्री कुलमां उपन्या, तेथी साते भीख मागवा जाय, पण तेने कोइ उंटले पण बेसवा आपे नहीं. ज्यां जाय त्यां धक्को मारी बहार काढी मूके. एम ते पुत्र गामो गाम फरता, भीख मागता मागता एकदा पाडलीपुरे गया. तिहां तेणे राजाना पुत्र तथा प्रधानना पुत्रने दीठा, तेथी मनमां आश्चर्य पाम्या. ते वारे मोटा

नाइए कह्युं जे आपणे पण माणस ठीए, अने ए पण माणस ठे, परंतु आपणामां अने एनामां एटलुं वधुं अंतर केम ठे? ते सांनली नानो नाइ बोल्यो के एणे पूर्वे पुण्य कर्यां ठे, तेनां फल ए नोगवे ठे, अने आपणे पुण्यहीन ठीए, तेथी घरघर नीख मागीए ठीए. पठी फरता फरतां वनमां गया, तिहां एक साधु मुनिराज काउस्सग्गध्याने रह्या हता, तेमनी पासे जइ उना रह्या, अने साधुए पण काउस्सग्ग पारी दया आणीने धर्मदेशना दीधी. ते सांनली साते नाइ वैराग्य पामी, दीक्षा लइ, चारित्र पाली, मरण पामीने देवलोके जइ देवतापणे उपन्या, तिहांथी चवीने अहीं तारे घेर आवी पुत्रपणे उपन्या ठे, तथा वैताढ्य पर्वत उपर एक निल्ल विद्याधर शाश्वत जिनप्रतिमानी पूजा करतो हतो, ते मरण पामी सौधर्म देवलोके देवता थयो. त्यांथी चवी ते तारो लोकपाल नामे आठमो पुत्र थयो ठे, अने जे तारी चार पुत्रीउ ठे, ते पूर्वले नवे विद्याधर राजानी पुत्रीउ हती. अनुक्रमे यौवनावस्था पामी एकदा प्रस्तावे बागमां रमवा गइ, तिहां साधुने उनेला दीठा. साधुए तेमने पूठ्युं के हे कुमरीउ! तमे धर्म करो, त्यारे तेमणे कह्युं, अमे धर्मकरणी न करीए. वली साधुए कह्युं, तमारुं आयुष्य स्वल्प रह्युं ठे, माटे धर्मकरणीमां प्रमाद करशो नहीं. ते सांनली ते पुत्रीए पूठ्युं के अमारुं आयु केटलुं बाकी रह्युं

छे? साधुए कह्युं, आठ पहोर शेष रह्युं छे. त्यारे ते पुत्रीओ कहेवा लागी के आटला स्वल्प कालमां शुं पुण्य करीए? मुनिए कह्युं, ज्ञानपांचमनुं तप करो. जे माटे कह्युं छे केः— जे नाण पंचमिवयं, उत्तम जीवा कुणंति भावजुया ॥ उवभुंज अणुवमसुहं, पावंति केवलं नाणं ॥ इति ॥ १ ॥ एवो उपदेश सांभली ते पुत्रीओए घेर आवी पच्चख्खाण लीधुं, पोताना आत्माने कृतार्थ मान्यो. एक स्थानके चारे जणीओ बेठी. एटलामां विद्युत्पात थयो, तेथी चारे पुत्रीओ मरण पामी देवता थइ. तिहांथी चवीने तारी पुत्रीओ थइ छे. ए वात सांभलतांज राजाने तथा राणीने जातिस्मरणज्ञान उपन्युं, पूर्वला भव सांभर्या, तेथी वैराग्य पाम्या थकां पोताने घेर आव्यां. वली एकदा श्रीवासुपूज्य भगवान् आवी समोसर्या, तेमने राजा तथा रोहिणी राणी प्रमुख परिवार सहित वांदवा गयां. तिहां प्रभुनी देशना सांभली घेर आवी पुत्रने राज्यपाटे स्थापी, साते क्षेत्रे धन वावरी, चारित्र अंगीकार करी बेहु जण मोक्षे गया. ए रीते भव्य जीवोए पण रोहिणीनुं तप शुभ भावथी करवुं ॥ इति रोहिणी तप कथा समाप्त ॥

श्रीगौतमगुरुभ्यो नमः ॥ अथ चउमासीपर्वनुं व्याख्यान लिख्यते ॥ स्मारं स्मारं स्फुरज्ज्ञानं, धाम जैनं जगन्मतम् ॥ कारं कारं क्रमांभोजे, गौरवे प्रणति पुनः ॥ १ ॥ निबद्धां प्राक्तनैः प्राज्ञै-र्वीक्ष्य व्याख्यानपद्धतिम् ॥ लिख्यते लेशतो व्याख्या, चातुर्मासिक पर्वण ॥ २ ॥ श्रीपार्श्वं सुखमागारं, स्मारं स्मारं हृदांबुजे ॥ व्याख्यानं लिख्यते रम्यं, चातुर्मासिकपर्वणः ॥ ३ ॥ अर्थः—सर्व जगत्ने पूज्यमान, तथा जेनुं ज्ञान स्फुरद्रूप छे, एवु जिनराजानुं धाम जे मूर्त्ति, तेने वांरवार स्मरीने तथा गुरुना क्रमांभोजे एटले चरणकमलने विषे फरी फरी प्रणाम करीने तथा प्राचीन पण्डित लोकोए करेली व्याख्याननी पद्धति जोइने चातुर्मासिक पर्वनी व्याख्या, हुं लेशमात्र कहुं छुं ॥ १ ॥ २ ॥ सुखना भंडार एवा त्रेवीशमा जिन जे श्रीपार्श्वनाथ, तेने मारा हृदयकमलने विषे वारंवार स्मरण करीने पूर्वाचार्ये जेवी रीते चौमासी पर्वनी रचना करी छे, तेने जोइने मनोहर एवु चातुर्मासिक पर्वनु व्याख्यान यथामति लखुं छुं ॥ ३ ॥ तिहां आषाढ चोमासुं, कार्त्तिक चोमासुं अने फाल्गुन चोमासुं आवे थके धर्मार्थी श्रावकोने भले प्रकारे धर्मक्रिया करवी जेमके अन्योन्य सापेक्ष एवा व्यवहारनय अने निश्चयनय, तेणे करी युक्त एवा श्रीजिनशासनने जाणी एकांतवाद निराकरणार्थ आवश्यक ग्रंथोक्त

समाहिताङ्गर चतुर्भंग तुल्य द्रव्यभावलिंगे करी युक्त एवुं धर्मकृत्य स्याद्वादरुचिवाला लोकोए करवुं. श्रीआवश्यकसूत्र मध्ये शिक्षाना चार भांगा कह्या बे, ते आ प्रमाणेः— पहेले भांगे रूप पण खोटुं अने तेनी उपर मुद्रा पण खोटी, ते चरक परिव्राजक प्रमुखनो धर्म जाणवो. बीजे भांगे रूप खोटुं पण मुद्रा साची, एवा उसन्ना पासत्थादिकनो धर्म जाणवो. त्रीजे भांगे रूप शुद्ध चोखुं, अने मुद्रा खोटी, एवा प्रत्येकबुद्ध जाणवा. चोथे भांगे रूप शुद्ध एटले खरुं अने मुद्रा पण शुद्ध एटले खरी, एवा साधु मुनिराज जाणवा. ए चार भांगा मांहे सुश्रावकने चोथो भांगो आदरवो. हवे जैनमार्गीने जे नित्य क्रिया करवी जोइए ते सामान्ये करी कहे बे. अनंतानंत भवभ्रमणभीरु अने श्रद्धालु एवा सुश्रावकोए एक तो सावद्य व्यापार न करवो, वली फाल्गुन महीनाथी मांडीने आठ महीना पर्यंत तिल आदे दइने धान्य संग्रही राखवां नहीं, कारण तेथी बहु त्रस जीवनी उत्पत्ति अने नाश थाय बे. बोलानुं अथाणुं प्रमुख न राखवुं. महुडां, बीलीनां फल अने अरणी प्रमुखनां फूल तथा सरगवानी शींगनुं बिलकुल ग्रहण न करवुं. ए अवश्य त्यागवां. तथा चोमासामां तांडुलनी भाजी आदे दइने पापनुं शाक न खावुं; कारण-के बहु सूक्ष्म त्रस जीव मिश्रपणुं बे माटे श्री हेमाचार्ये कहेलुं बे के फागण

मासथी आरंजीने कार्त्तिक पूनम पर्यंत प्रायः पत्रशाक न खावुं. वली चलित रसनुं फल, बीजोरानुं फल, काचु फल, तथा अजाण्यां फल खावां नहीं. तथा बीजी पण अजन्द्य वस्तुनो त्याग करवो. कह्युं ठे के अज्ञातफल, अशोधितपत्रशाक, सोपारी, मेलुं घी ए सर्वनो मांसजक्षण समान दोष ठे हवे विशेषपणे चोमासाना पर्वनी करणी कहीए ठीए ॥ श्लोक ॥ सामायिकावश्यकपौषधानि, देवार्चनस्नात्रविलेपनानि ॥ ब्रह्मक्रियादानतपोमुखानि, जव्याश्चतुर्मासिकमंरूनानि ॥ १ ॥ अर्थ.– अहो जव्य जीवो ! सामायिकादिक धर्मकृत्य करवां, ए चोमासा पर्वनां मंरून एटले जूपण जाणवां. अर्थात् एवां धर्मकार्य थकी चोमासुं रुरु देखाय ठे, माटे तमारे जरूर तेनु सेवन करवुं यद्यपि चातुर्मासिक त्रण ठे, तोपण जेना उद्देशे करी व्याख्यान ठे, तेनुं नाम ग्रहण करवुं अहीं कोइ पुरुष सामायिक करे, कोइ पमिक्कमणुं करे, कोइ पोसह करे, कोइ देवपूजा करे इत्यादिक पोतानी शक्ति प्रमाणे धर्मकार्य करे, तेमां कांइ विरोध नथी तिहां प्रथम प्रत्येक महीनामां तिथि जोवी. ते त्रण प्रकारे ठे, कह्युं ठे के "चउदसठ मुद्दिठपुन्नमासिणित्ति" तेमां बे चौदश, बे आठम, एक अमावास्या अने एक पूनम, ए ठ पर्वतिथि कही ठे, तथा उद्दिष्टा शब्दे श्रीजिनकल्याणिक तिथि अने पजोसणा

तिथि लेवी. ए चारित्रतिथि छे. तेथी ए तिथि मांहे चारित्र आराधवुं, कारणके गीतार्थ एवा श्रीशीलंगाचार्यें आदर करी कहेलुं छे माटे बीज, पांचम अने अगीयारश ए ज्ञानतिथिओ छे, तेथी ए तिथिओ मांहे ज्ञाननुं आराधन करवुं. बाकी बीजी दर्शनतिथिओ छे, ते मांहे सम्यक्त्वनुं आराधन करवुं. अर्थात् सम्यक्त्वी जीवोए मिथ्यात्व परिहारे करी देवपूजा गुरुसेवा करवी, व्याख्यान सांभलवुं, धर्मानुमोदन करवुं, तीर्थयात्रा करवी, श्रीजिनेश्वरना कल्याणकनी भूमि फरसवी इत्यादिक बोले प्रवर्त्तीने पोतानुं समकित निर्मल करवुं. कह्युं छे " जम्मं दिक्खा नाणं, तित्थयराणं महाणुभावाणं ॥ जत्थ य किर निव्वाणं, आगाढदंसणं होइ " हवे प्रथम सामायिकनुं स्वरूप कहे छेः—समस्य आयो लाभः समायः स एव सामायिकं एटले राग द्वेषे रहित एवा जीवने ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनो आय एटले लाभ होय तेने सामायिक कहीए. बे घडी पर्यंत सर्व इष्टानिष्ट वस्तुने विषे सम परिणाम राखे, सर्व जीवने पोताना आत्मा समान गणे, तेने सामायिक कहीए. तेना चार भेद छे ते कहे छे, एक तो हुं एटलो अमुक पाठ भणी संपूर्ण मुखपाठ करीने उठीश, एवो नियम करी बेसे, ते प्रथम श्रुत सामायिक जाणवुं. बीजुं शुद्ध समकित पालवुं, ते समकित सामायिक जाणवुं. त्रीजुं देशविरति सामायिक ते बे

घडी प्रमाण जाणवु तथा चोथु सर्वविरति सामायिक, ते साधु मुनिराज पाले छे. ते चारित्र सामायिक जाणवुं. वली शास्त्रमां कह्युं छे के ॥ निंदपसंसासु समो य, माणावमाणकारीसु ॥ सम सयणपरजण मणो, सामाइय संगओ जीवो ॥ १ ॥ अर्थः—कोइ आपणी निंदा करे, अथवा कोइ प्रशंसा करे, कोइ मान करे, कोइ अपमान करे, तोपण सामायिकमां बेठा समतारूप शुभ परिणाम राखे, स्वजन तथा परजननी उपर समभाव राखे, ते जीव सामायिकी जाणवो ॥ जो समो सव्वभूएसु, तसेसु थावरेसु य ॥ तस्स सामाइयं होइ, इमं केवलिभासिय ॥ २ ॥ सर्व प्राणीमात्र जे त्रस तथा थावर जीवो छे, तेने विषे समता परिणाम राखे, तेने सामायिक शुरू होय. ए वात केवली भगवाने कही छे वली सामायिकमा बेठा थका श्रावक पण साधु समान होय छे कह्युं छे के, सामाइयम्मि उ कए, समणो इव सावओ हवइ जम्हा ॥ एएण कारणेणं, बहुसो सामाइयं कुज्जा ॥ १ ॥ माटे श्रावके घणी वार सामायिक करवुं वली कह्युं छे के ॥ सामाइयं तु काउ, गिहकज्जं जोवि चिंतए सढो ॥ आत्तरुद्दोवगओ, नीरत्थं तस्स सामइयं ॥ १ ॥ भावार्थः—जे मनुष्य आर्त्त, रौद्र ध्यानने वश पड्यो थको सामायिक करे, सामायिकमां घर संबंधी सावद्य काम विचारे, तेनुं सामायिक निरर्थक होय, अने

जे प्राणी आर्त्त रौद्र ध्यान न ध्यावे, ते प्राणीनुं सामायिक शुद्ध होय. ए व्यवहारनयथी सामायिक स्वरूप कह्युं, अने निश्चयनयमते तो श्रीजगवती सूत्रमां कह्युं ठे के ॥ "अप्पा सामाइयं, अप्पा सामयियस्स अठो" इत्यादिक आत्माज सामायिक ठे, सामायिकनो अर्थ ते पण आत्माज ठे, निज शुद्ध स्वरूपजावमां रह्यो जे आत्मा ते उपशमजले करी राग द्वेषरूप मेल होय, तेने धोइ नाखे, आत्मपरिणति आदरे, परपरिणति निवारे, तेने निश्चय सामायिक कहीए. एनी उपर शुद्ध दृष्टि राखीने व्यवहार सामायिक पालीए, केमके व्यवहार ते बलवंत ठे, तेरमा गुणठाणा सुधी जे जीव व्यवहाररूप घोमा उपर चढी संसाररूप अटवी उल्लंघीने जे वारे घेर आवी पहोंचे, तिहांसुधी घोडो जोइए. पठी जे वारे महेल उपर चडे, ते वारे तेने घोमानुं काम न पडे, तेम व्यवहार घोमानी परे साधक ठे, तेने ठोमी देवो न जोइए. हवे सामायिक करवाथी केटलुं फल थाय ? ते कहे ठेः—गाथा ॥ दिवसे दिवसे लस्कं, देइ सुवस्सस्स खंमियं एगो एगो ॥ पुण सामाइय, करेइ न पहुप्पए तस्स ॥ १ ॥ अर्थः— कोइ एक दानेश्वरी पुरुष, दिवस दिवस प्रत्ये सुवर्णना लाखो कटका याचकोने आपे, अने बीजो एक श्रावक दिन प्रत्ये शुद्ध मने करी सामायिक करे, पण सामायिक करनारनी

वरोवर ते लाख खांभी सुवर्णदाननो करनार आवी शके नही एवुं सामायिकनुं मोटुं फल श्रीवीतरागे कह्युं ठे. वली श्रीउत्तराध्ययनना ठेगणत्रीशमा अध्ययने कह्युं ठे के "सामाइएणं त्नंते जीवे किं जणइ" एटले सामायिक करनारो जीव शुं उपार्जन करे ठे? एवो प्रश्न पूठवाथी त्नगवाने तिहां तेनां घणां उत्तम फल कह्यां ठे, ते विस्तारे लखता नथी वली सामायिक करतां थका सावद्य व्यापारनो त्याग थाय, माटे सामायिक श्रेष्ठ ठे, तथा सामायिक करनारने मात्र पूजनादिकने विषे पण अधिकार नथी, एटले सामायिकरूप त्नावस्तव प्राप्त थये ठते तेने अधिकार नथी, अर्थात् पठी द्रव्यस्तव करणनी योग्यता नथी. ते सामायिक उदय आववु महा दुर्लत्न ठे, जे माटे देवता पण पोताना हृदयमां सामायिकनी सामग्री मेलववा वांठे ठे, जे एक मुहूर्त्त मात्र सामायिक करवुं मुजने उदय आवे, तो मारुं देवपणुं सफल थइ जाय. ए माटे श्रावके पण शुद्ध सामायिक करवुं. ते सामायिकना करनारा श्रद्धालु वे प्रकारना होय, एक ऋद्धिहीन अने वीजा ऋद्धिवंत, तिहां जे ऋद्धिवंत होय ते मोटा आदर सहित उपासरे आवीने सामायिक करे, लोक मांहे श्रीजिनधर्मनो महिमा वधारे, अने जे ऋद्धिहीन होय ते उपासरे अथवा पौषधशालाए अथवा जिनमंदिरे अथवा पोताना घरमां एकां-

त स्थानके बेसीने सामायिक करे. हवे ए सामायिकनां आठ नाम छे, ते कहे छेः–गाथा ॥ सामइयं समइयं, सम्मंवाउ समास संखेवो ॥ आणवज्जं च परिणा, पच्चक्काणे य ते अठ ॥ १ ॥ अर्थः–प्रथम समताजाव राखवो, ते समजाव सामायिक जाणवुं, बीजुं सर्व जीवनी उपर दयाजाव राखवो, ते समयिक सामायिक जाणवुं, त्रीजुं सम ते राग द्वेषने छांमीने यथाव्यवस्थित वचन बोलवुं, ते समवाद सामायिक जाणवुं, चोथुं समास ते थोमाज अक्षरमां तत्त्व जाणवुं, ते समास सामायिक जाणवुं, पांचमुं संक्षेप ते थोमा अक्षरमां कर्मनाश थाय, एवो द्वादशांगीनो घणो अर्थ विचारवो, ते संक्षेप सामायिक जाणवुं, छठुं अनवद्य ते पाप रहित सामायिक आदरवुं, ते अनवद्य सामायिक जाणवुं, सातमुं परिज्ञा ते तत्त्वनुं जाणपणुं, जे सामायिकमां होय, ते परिज्ञा सामायिक जाणवुं, आठमुं प्रत्याख्यान ते परिहरी वस्तुनो त्याग करवो, ते वस्तु आदरवी नहीं, ए प्रत्याख्यान सामायिक जाणवुं. ए आठ नाम सामायिकनां कह्यां. हवे एनी उपर आठ दृष्टांत कहे छेः–दमदंते मेअज्जे, कालय पुछा चिलाइपुत्ते य ॥ धम्मरुइ इला तेइली, सामाइय अठुदाहरणा ॥ १ ॥ तिहां क्रमे करी आठे प्रकारनां सामायिकमां आठ दृष्टांतरूप कथा कहे छे. तेमां प्रथम समजाव सामायिक उपर दमदंत राजानो दृष्टांत कहे

छेः—हस्तिशीर्ष नामे नगरने विषे दमदंत राजा राज्य करे छे, तिहां एकदा प्रस्तावे हस्तिणापुरना स्वामी पांडव कौरव तेनी साथे सीमाडाना रजवाडानी मोटी वढवाड थइ, ते वखत दमदंत राजा जरासंध राजानी सेवा करवा गयो हतो, पाछलथी पांडव कौरवे दमदंत राजानो देश उजड कर्यो, ते वात सांभलीने दमदंत राजा मोटुं लश्कर लइने हस्तिणापुर उपर लडवा आव्यो तिहां आवी परस्पर मोटो संग्राम कर्यो, तेमां दैववशे करी कौरव पांडव हारीने नासी गया, अने दमदंत राजा जीत करीने पोताना देशमां आव्यो पछी एक दिवसे पोते गोखमां बेठां पंचवर्णी वादलानुं स्वरूप जोइने मनमां वैराग्य पामी विचार्युं जे आ संसार पण पवनसमयना वादल समान असार छे, एम जाणी तरत प्रत्येकबुद्धनी पेठे दीक्षा लीधी पछी ते गामानुगाम विहार करतां थका एक दिवस हस्तिणापुर नगरनी बहार आवी काउस्सगध्याने उभो रह्यो. तिहां प्रस्तावे राजवाडीमां जतां रस्तामां पांडवोए दमदंत मुनिराजने काउस्सग्गे उभा दीठा, ते वारे लोकोना मुखथी ए दमदंत राजा छे, एम जाणीने पांडवोए घोडा उपरथी नीचे उतरी शुभ भावे करी त्रण प्रदक्षिणा दइने ते मुनिने वंदन कर्युं अने ते पछी ते मुनिनुं राज्यावस्थानुं बल तथा चारित्रबलने जोइ स्तुति करीने, तिहांथी

गया. पाछलथी कौरवो आव्या, ते वारे तेमां मोटेरा दुर्योधने ते मुनिने तिरस्कारपूर्वक माठां वचन उच्चारीने तेमना सामुं एक बीजोरुं फेंक्युं. पछी "यथा राजा तथा प्रजाः" एवा न्यायथी बीजा सैनिक लोको तथा नगरना लोको जे कौरवोनी साथे हता, तेणे पण मुनिनी सामा लाकडां पथरा फेंकीने मुनिनी चोतरफ ढगलो करी दीधो, तेथी मुनिनुं शरीर बधुं ढंकाइ गयुं. पछी फरी पांडवो जे वारे राजवाडीथी पाछा वली घेर जता हता, ते वारे मुनिनी उपर ढगलो थयेलो हतो, तेथी ढंकाइ जवाने लीधे मुनिने दीठा नहीं, ते वारे लोकोने पूछवा लाग्या के इहांथी मुनि किहां जता रह्या? त्यारे तेमने लोकोए कौरवोनी सर्व दुश्चेष्टा कही संभलावी, ते वारे तुरत सेवकोने कहीने पथरा लाकडां वेगलां करावी मुनिराजने बहार काढी, नमस्कार करीने पांडवो पोताने स्थानके गया. एवी रीते मुनिराजने पांडवोए मान आप्युं अने कौरवोए अपमान कर्युं तोपण ते मुनीश्वरे बेहुनी उपर समपरिणाम राख्यो, ए समभाव सामायिक उपर दमदंत राजर्षिनी कथा कही. हवे बीजुं समयिक सामायिक ते दयाभाव उपर मेतार्य मुनिनो दृष्टांत कहे छेः—सावत्थि नगरीने विषे यज्ञदत्त नामे ब्राह्मण वसे छे. तेणे वैराग्य पामी दीक्षा लीधी, पण कुलनो मद करी साधुपणुं पालीने देवता थयो. पछी तिहांथी

चवी राजगृही नगरने विषे कुलमदना योगे चांफालना कुलमां आवी उपन्यो, ते चांफाली थकी जन्म्यो, ते वारे तेज नगरीमां धनदत्त शेठनी स्त्रीने मृतवत्सापणानो रोग हतो, तेथी तेने संतान न होवाथी गुप्तपणे एटले कोइ पण न जाणे एवी रीते चांडालीणीए आवी द्रव्य लइ पोतानो पुत्र आप्यो पठी ते ठोकरो अनुक्रमे शेठने घेर मोटो थयो, तेनुं नाम मेतार्य पाड्युं. पठी यौवनावस्थाने विषे पूर्व जवना मित्र एवा देवनी साहाय थकी आठ कन्या व्यवहारीआनी तथा एक कन्या श्रेणिक राजानी परण्यो तिहां बार वर्ष पर्यंत देवतानां जेवां सुख जोगवी देवतानां वचनथी प्रतिबोध पामीने श्रीमहावीरस्वामी पासेथी दीक्षा लीधी. पठी घणा देशे विहार करतां थका एक दिवस राजगृह नगरने विषे सोनीने घेर आहार लेवा माटे सोनीना घरमां पेठो. एटलामां श्रेणिक राजाने माटे देवपूजा सारु एकसो ने आठ सोनाना यव घमीने सोनीए मूक्या हता, तेने क्रौंच पक्षी आवी दाणानी ज्रांते खाइने जींत उपर जइ बेठो, अने साधुने शुद्ध आहार आपीने सोनी पण घरथी बहार आव्यो. पठी पाठो जइ जुवे, तो तिहां तेणे सोनानो एक पण यव दीठो नहीं, ते वारे साधुने चोर जाणी सोनीए पूठ्युं के इहां यव पड्या हता, ते कोण लइ गयो ? ते वारे साधुए मनमां विचार्युं जे क्रौंच पक्षीए खाधा ठे, एवुं

जो हुं एने कहीश, तो ए मारे वचने करी पंखीने मारी नाखशे. एम विचारी मौनपणुं करी रह्या. तेथी सोनीने क्रोध चढ्यो. ते वारे लीली वाधरथी मुनिनुं माथुं बांध्युं, अने तम्के ऊजो राख्यो, तेनी वेदनाथी मुनिनी आंखो नीकली पमी, तेथी घणीज वेदना थइ; पण मन मांहे लगार मात्र द्वेषजाव आण्यो नहीं. शुक्लध्याने चढी अंतगमकेवली थइ मोक्ष गया. ए रीते प्राणांत कष्ट पडे, तोपण मनमां जीवदयाज धारे, पण शरीरनी कांइ पण दरकार राखे नहीं. ए समयिक सामायिक ते दयापरिणाम ऊपर मेतार्य मुनिनो दृष्टांत कह्यो. हवे त्रीजुं समवाद सामायिक ते सत्य वाणी ऊपर कालिकाचार्यनो दृष्टांत कहे ठे. तुरमणी नामे नगरीने विषे कुंज नामे राजा ठे, तेनो दत्त नामे पुरोहित ठे, ते कालिकाचार्यनो जाणेज ठे. ते दत्त पुरोहिते पोताना स्वामी कुंज राजाने बले करी बांधीने बंदीखाने नाख्यो, अने पोते राज्यपदवी जोगववा लाग्यो. अनुक्रमे तेहिज नगरीने विषे कालिकाचार्य आवी चोमासुं रह्या, ते वारे मातानी प्रेरणाथी उन्मत्तपणाए दत्त पुरोहित कालिकाचार्यने वांदवा गयो. तिहां जइ धर्मनी ईर्ष्याथी अने क्रोधथी गुरुने पूछ्युं के हे महाराज ! यज्ञ करवाथी शुं फल थाय ? ते कहो. ते वारे गुरुए धैर्य राखी कह्युं के यज्ञनुं फल तो हिंसा ठे, अने हिंसानुं फल नरकपदवी ठे,

ए साचुंज वाक्य हुंतुने कहुं हुं. ते सांभली दत्त बोल्यो के हे महाराज! एनी केवी रीते मालम पडे? त्यारे गुरुए कह्यु के आजथी सातमे दिवसे तुजने कुतरा खाशे, अने तुं लोह कुम्भीपाकमां पडीश. त्यारे वली पूछे छे के महाराज! ते केम मनाय? त्यारे गुरुए कह्युं के वली अकस्मात् तारा मुख मांहे विष्टा पडशे, ए वात जो खरी थाय तो एवुं समजजे के नरक जवानी वात पण खरी छे ते सांभली क्रोध चडावीने दत्त गुरुने पूछ्युं के हे महाराज! तमे केवी रीते मरशो? अने मरीने क्यां जशो? ते वारे गुरुए कह्युं के हु समाधिमरण पामी देवलोकमां जइश एम सांभली दत्त हुंकारो करतो थको आचार्यनी पासे सिपाइओनी चोकी मूकीने पोते घेर जइ अंतेउरमां छानो भराइ बेठो पछी मतिना भ्रमथी सातमा दिवसने आठमो दिवस गणतो विचारे छे के सात दिवस गुरुना कहेवा प्रमाणे पूरा थया, अने मने कांइ न थयुं. माटे हुं आचार्यना प्राणे करी शात करीश, एम मानी घर थकी बहार नीकल्यो तेवामां एक माली ते नगरीमां पेसतो कार्याकुल थकी पेटने रोगे पीडातो थको राजमार्गने विषेज लघुनीति वडीनीति करी उपर फुल ढांकतो हवो, तेज राजमार्गे दत्त पुरोहिते पण चालवा मांड्यु. एवामां दत्तना घोडानो पग ते मालीनी विष्टा उपर पड्यो, तेथी विष्टा उछली ते दत्त-

ना मुखमां पमी. ते विष्टाना स्वाद थकी आचार्यनां वचन उपर चमत्कार पाम्यो थको आजे सातमो दिवसज बे के शुं!!! एवुं समजीने घोमो पाबो अंतेउर तरफ वाल्यो, एटलामां तेना अत्यंत डुराचारे खेद पामेला एवा जे प्रथमना महेता मसुद्दी हता, तेणे जइ कुंत्त राजाने बंदीखानामांथी बहार काढीने राजगादी उपर बेसाड्यो अने दत्त पुरोहितने बल करी बांधी लइने कुंत्त राजाने आवी सोंप्यो, ते वारे राजाए तेने कुंत्ती-मां घालीने तेनी नीचे अग्नि सलगावी पबी कुतराने मोकली कदर्थना करावी, तेथी दत्त मरण पामीने नरके गयो. कुंत्त राजाए आचार्यने घणुं सन्मान दीधुं, अने नगर-मां लोक पण प्रशंसा करवा लाग्या. ए समवाद सामायिक जे सत्य वचन, ते उपर का-लिकाचार्यनो दृष्टांत कह्यो ॥ हवे चोथुं समास सामायिक थोमा अक्षरे घणुं तत्त्व जा-णवुं, तेनी उपर चिलातीपुत्रनो दृष्टांत कहीए बीए ॥ राजगृही नगरीने विषे धनदत्त नामे व्यवहारी वसे बे, तेना चार पुत्र अने पांचमी सुसमा नामे पुत्री बे, तेने घेर एक चिलातीपुत्र नामे दास बे, ते नित्य सुसमा पुत्रीने रमाडे. एम करतां एक दिवस सुसमा कन्यानी साथे ते दासने डुराचार करतो देखीने शेठे तेने घरथी बहार काढी मूक्यो. ते वारे ते चिलातीपुत्र जइने एक चोरनी पल्लीने विषे रह्यो. तिहां ते

पांचसें चोरनो स्वामी थयो. हवे एक दिवस घणा चोरोने साथे लइने चिलातीपुत्र राजगृही नगरीए आव्यो. तिहां धनदत्त शेठने मोटो धनवंत जाणीने तेना घरमां पेठो अने सुसमा कन्या तथा बीजुं पण घणुंक धन हतुं, ते लइने बहार नीकल्यो, एटले शेठने खबर पकी, ते वारे शेठ चार पुत्रने साथे लइने चोरनी पाठल दोड्यो, अने नगरनो कोटवाल पण दोमतो दोडतो पाठल थयो आगल जतां केटलोक मार्गे व्यतिक्रम थये ठते शेठ तेनी नजीक गयो, तेने ढूकमो आव्यो जाणी ते चोरे मर खाइने सुसमा कन्यानुं माथुं कापी नाखीने तेनुं धम हतुं तेने अग्निमां नाखी दीधुं ते वारे शेठ आवुं चिलातीपुत्रनु नयंकर कृत्य तथा रूप देखीने पाठो फर्यो हवे चिलातीपुत्र तो एक हाथमां माथु अने एक हाथमां लोहीए खरड्युं खड्ग, ए बे हाथमां लइने नयंकर रूपे पर्वत उपर चढी गयो. शेठ तो तेनुं आवुं नयंकर रूप जोइने तरत पाठो वल्यो, अने चिलातीपुत्र एवा नयंकर रूपे जाय ठे एवामां मार्गने विषे मुनिराज काउस्सग्गध्याने उना ठे तेने देखीने चिलातीपुत्र बोल्यो. अरे मुंड! तुं मुजने धर्म कहे नही तो हुं आ खड्गे करीने तारुं पण मस्तक कापी नाखीश. एवु सांनलीने मुनिराज पण तेनुं तेवुं स्वरूप जोइने शीघ्रपणे (नमो अरिहंताणं) ए एक पद कहेता थकाज आकाशमां

उभी गया. ते उभता थकाज उपशम, विवेक अने संवर, ए त्रण पदमय धर्म छे एटले उपशम ते उदय पामेला क्रोधनुं उपशमन, विवेक ते सदसद्वस्तुनुं विवेचन, संवर ते रुडे प्रकारे आश्रवजलादिनुं निवारण करवुं, ते धर्म कहेता हवा. ते सांभली चिलातीपुत्र ए त्रण पदनो अर्थ विचारवा लाग्यो, विचारतां विचारतां ते मांहेलो एक गुण पण पोताना आत्म मांहे दीठो नहीं, ते वारे कन्यानुं मस्तक तथा खड्गने वेगलां मूकी समपरिणाम आदरीने ते मुनिराजनां पगलां जिहां हतां, ते उपर पोताना पग मूकीने काउस्सग्गध्याने उभो रह्यो, तिहां लोहीनी गंध थकी कीडीउ तथा घीमेलो आवीने तेने करडवा लागी, तेणे करी तेनुं सर्व शरीर चालणी सरखुं थइ गयुं, तोपण समता परिणाम राख्यो. त्रीजे दिवसे काल करीने देवलोक गयो. ए थोडा अक्षरमां घणुं तत्त्व जाणवुं, ते उपर चिलातीपुत्रनो दृष्टांत कह्यो ॥ ४ ॥ हवे पांचमुं संक्षेप सामायिक ते थोडा अक्षरनो घणो अर्थ कहेवो, ते उपर लौकिकाचार पंडितोनो दृष्टांत कहे छे॥ वसंतपुरने विषे जितशत्रु नामे राजा हतो, तेने एक दिवस शास्त्र सांभलवानी इछा थइ, ते वारे चार पंडितोने बोलावीने कहेवा लाग्यो, जे मुजने शास्त्र संभलावो. तेने पंडितोए कह्युं के ठीक छे, शास्त्र अमारी पासे हाजर छे. राजाए पूछ्युं के तमारी पासे केटलुंक

शास्त्र छे? पंडितोए कह्युं के अमारी पासे चार लक्ष ग्रंथ छे वली राजाए कह्युं के एट-लुं शास्त्र सांभलवानी मने फुरसद नथी. ते वारे चारे पंडितोए साररूप मात्र एक श्लोक बनावीने राजाने कह्यो, ते श्लोक कहे छे॥ जीर्णभोजनमात्रेयः, कपिलः प्राणिनां दयाम्॥ बृहस्पतिरविश्वासम्, पंचालः स्त्रीषु मार्दवम्॥ १॥ प्रथम आत्रेय पंडित बोल्यो के हे महाराज! प्रथमनो करेलो आहार पच्या विना एटले जर्या विना बीजो आहार करवो नहीं, ए वैद्यक ग्रंथनो परमार्थ छे. हवे बीजो कपिल पंडित बोल्यो के सर्व जीवनी उपर दया राखवी, ए धर्मशास्त्रनो परमार्थ छे. त्रीजो बृहस्पति पंडित बोल्यो के विश्वास कोइनो राखवो नहीं, एवो न्यायशास्त्रनो सार छे, ते वारे चोथो पंचाल पंडित बोल्यो के स्त्रीजाति उपर कोमल स्वभाव राखवो, पण स्त्रीनो अंत लेवो नहीं, ए कामशास्त्रनुं रहस्य छे. एम अक्षर थोडा अने तेमां रहस्य घणुं समजाय, एवी रीते द्वादशांगीनुं साररूप जाणवुं ते संक्षेप सामायिक जाणवुं॥ ५॥ छठुं अनवद्य सामायिक ते निष्पाप आचरण उपर धर्मरुचि साधुनो दृष्टांत कहे छे. एकदा समये धर्मघोष आचार्यनो शिष्य धर्मरुचि नामे साधु मासक्षमणने पारणे नगरमां आहारने अर्थे फरतो थको रोहिणी नामे ब्राह्मणीने घेर भिक्षाने माटे पेठो. ते वारे रोहिणी ब्राह्मणीए कडवी तुंबडीनुं

शाक कर्युं हतुं. तेने विषप्राय जाणीने धर्मना द्वेषथी साधुने वहोरावी दीधुं. साधु स्वस्थानके लइ आव्यो, अने गुरुने देखाड्युं. गुरुए पण विषप्राय जाणीने कह्युं के ए आहार निरवद्य ठंडिले परठवो. ते वारे धर्मरुचि साधु पण निरवद्य ठंडिले जइने पात्रुं धरतीए मूक्युं, ते पात्रु मूकतांज तेमांथी छांटो उछळ्यो तेनी उपर घणी कीडीओ वलगी. ते मरण पामी जाणीने पाप थकी बीक पामतो थको सर्व जीवायोनि साथे खमावीने तिहांज बेसी ते कडवी तुंबडीना शाकनुं भोजन कर्युं. एटले तरतज तेनुं विष शरीरमां प्रसर्युं. तेना योगथी साधु समाधे मरण पामीने देवतापणे उपन्या. ए निरवद्य ते निष्पाप सामायिक, ते उपर धर्मरुचि साधुनो दृष्टांत कह्यो ॥ ६ ॥ हवे सातमुं परिज्ञा सामायिक ते पापनो त्याग करी वस्तुतत्त्वने जाणे, तेनी उपर इलाचीपुत्रनो दृष्टांत कहे छे. इलावर्द्धन नगरे धनदत्त नामे शेठ वसे छे, तेनी धनवती नामे स्त्री छे, तेने इलादेवी सेवा करतां एक पुत्र थयो, तेनुं नाम इलाची पाड्युं. एक दिवस ते नगरमां नाटकीआ रमवा आव्या, तेना टोलामां एक नटवानी पुत्री महा स्वरूपवान् हती तेने देखीने पूर्व भवना स्नेहथी तेनी उपर मोह पाम्यो. पछी तत्काल पोताने घेर आवी पिताने कहेवा लाग्यो के हे पिताजी ! मुजने नाटकीआनी बेटी परणावो, नहीं तो हुं

मरण पामीश, पण वीजी कन्याने नहीं परणुं ते सांजली पिताए कह्युं के हे पुत्र ! ए नीच जातिछे, अमे तुजने उत्तम रूपवंत व्यवहारीआनी कन्या परणावीशुं एम घणुं समजाव्यो, तोपण ते पुत्रे मान्युं नहीं. ते वारे धनदत्त शेठे जाएयुं जे आ कांइ कोइ रीते मानशे नहीं, एम जाणी ते शेठे मोटा नट पासे तेनी वेटी मागी. ते वारे नटे कह्युं के जे अमारी नाचवानी कला शीखी, तेमांथी द्रव्य एकठुं करी अमारी नातने पोषे, तेने अमे अमारी वेटी परणावीए. ए वात सर्व इलाचीपुत्रने तेना पिताए कही ते सर्व वात पुत्रे अंगीकार करी. हठे करी घरमांथी नीकली नटोनी साथे जइ नटोमां मली सर्व कलाउ शीखी हुशियार थयो. पछी केटलेएक काले नटवा साथे वेनातट नगरे गयो, तिहांना राजाने पोतानी कला देखाडवा सारु वांस उपर चढी अनेकतरे रमवा लाग्यो, अने नाटकीआनी पुत्री हेठल वांसनी पाछल उन्नी थकी गीत गाय छे, ढोलकी वजाडे छे, एटलामां राजा पण नटनी पुत्रीनुं रूप देखी मोह पाम्यो थको मनमां विचारे छे, जे आ नटवो वांस उपरथी जो नीचे पडी मरण पामे, तो आ नटवीने हुं मारा अंतेउरमां लइ जाउं हवे इलाचीपुत्रे वांस उपरथी उतरीने राजाने सलाम करी दान मागवा मांड्युं, त्यारे राजाए कह्युं के में तारुं नाटक वरावर जोयुं नहीं, माटे तुं फरीथी वांस उपर जढ. एम त्रण वार

नाटक करवा वांस उपर चढाव्यो. एवा अवसरमां एकमुनिराजे आहारने वास्ते कोइ एक ज्ञाग्यवंत शेठने घेर आवी धर्मलाज्ञ दीधो. ते वारे ते शेठनी स्त्री रंज्ञा सरखी सर्व शणगारे करी शोज्ञित थइ थकी उठीने रुमा ज्ञावथी साधुने वंदना करी मोदकनो थाल ज्ञरी वहोरावे छे, अने साधु पण नीची दृष्टि राखी आहार वहोरे छे, परंतु ते स्त्रीनी सामी लगार मात्र पण नजर करतो नथी, एवुं महा मुनिराजनुं सर्व स्वरूप वांस उपर चढेला इलाचीए दीठुं. ते वारे मनमां विचारवा लाग्यो के अहो! हुं मोहजालमां पड्यो, पण मारो तो एके अर्थ सर्यो नहीं. एम वैराग्य आणी अनित्यज्ञावना ज्ञावतो घातीकर्म क्षय करी केवलज्ञान पाम्यो. ते वारे देवताए केवलमहोत्सव कर्यो, तेने वांसनी लाकमीनुं सिंहासन बनी गयुं.एवुं दिव्य सिंहासन देखीने राजादिक नटवा नटवी सर्व प्रतिबोध पाम्यां. ए परीक्षा सामायिकने विषे इलाचीपुत्रनो दृष्टांत कह्यो ॥ ७ ॥ हवे आठमुं प्रत्याख्यान सामायिक, ते परिहरवा योग्य वस्तुनो त्याग करवो, तेना उपर तेतलीपुत्रनो दृष्टांत कहे छेः—तेतलीपुर नगरने विषे कनककेतु नामे राजा छे, ते राज्यने लोज्ञे करी जेटला पोताने पुत्र आवे, तेने मारी नाखे, ते राजानो तेतलीपुत्र नामे महेतो छे, तेने पोटिला नामे स्त्री घणी वल्लज्ञ छे. एकदा प्रस्तावे पोतानी पोटिला स्त्रीने अणमानेती करी

तेथी तेने बोलावे चलावे नहीं एक दिवसे तेने घेर कोइ साध्वी आहारने अर्थे आवी,ते वारे पोटिला स्त्रीए साध्वीने कह्युं के हे साध्वीजी! मुजने भरतार वश करवानो उपाय बतावो. त्यारे साध्वीए कह्युं के तमे धर्मसेवन करो, जेथी तमारा सर्व मनोरथ फलशे. ते वारे पोटिलाए संसारथी विरक्त थइ वैराग्य पामी पोताना स्वामी पासे दीक्षा लेवानी आज्ञा मागी. त्यारे तेने महेताए कह्युं के तुं साधुपणुं पाली देवतानी गति पामीने जो मुजने प्रतिबोध देवा आवे, तो हुं दीक्षा लेवानी आज्ञा आपुं. ते वारे पोटिलाए कबूल करी दीक्षा लइ पंच महाव्रत आदर्यां. शुद्ध मने चारित्र पाली समाधे काल करीने देवतापणे उपनी. हवे महेताए राजानी राणी साथे मलीने राजानो एक पुत्र जन्म थकीज छानो राख्यो, तेने पोताने घेर मोटो करी सर्व कला शीखवी हुशियार कर्यो. एम करतां केटलेक दिवसे ते कनककेतु राजा मरण पाम्यो, ते वारे महेताए कनकध्वज कुमरने राजगादीए बेसार्यो. राजकाज सर्व महेताने हाथ थयुं तिहां राजकाजमां मग्न थको ते महेतो धर्म करवानी वात सर्व भूली गयो ते अवसरने विषे पोटिलानो जीव देवपणे उपन्यो छे, तेणे महेतानुं एवुं स्वरूप जोइने प्रतिबोधवा सारु राजादिक सर्व लोकनुं मन महेता उपरथी उतारी नाख्युं. प्रभाते महेतो राजानी सभामां गयो, राजाने सलाम करी ते वारे राजा-

ए मोढुं आडुं फेरव्युं. तेथी सन्ना मांहे कोइए पण महेताने बोलाव्यो नहीं, ते जोइ महेते जाण्युं जे आज मारी उपर राजा रीसायो छे. पछी पोताने घेर आवीने मरवाना अनेक उपाय करवा मांड्या, पण ते देवताए सर्व निष्फल करी नाख्या, ते वारे महेतो मनमां विलखो थयो. ते वखत देवता प्रगट थइने प्रधानने कहेवा लाग्यो के अरे महेता! संसारनुं स्वरूप एवुं छे, कोइ कोइनुं नथी, सहु कोइ स्वार्थनां सगां छे इत्यादिक देवतानां वचन सांजली प्रधान प्रतिबोध पाम्यो, देवता पोताने स्थानके गयो. महेते पण संसार असार जाणी सर्व ऋद्धि छांमीने दीक्षा लीधी. साधुपणुं पालतां दुष्कर तप करी सर्व पाप टाली केवलज्ञान पाम्यो. ए पच्चरकाण उपर तेतलीपुत्रनो दृष्टांत कह्यो ॥ ७ ॥ ए प्रथम सामायिक पद वखाण्युं. हवे आवश्यक पद कहे छे. जे बे टंक अवश्यपणे करवुं, तेने आवश्यक कहीए. जे थकी पाप वेगलां जाय तेनां फल कहे छे. आवस्सएण एएण, सावउ जइवि बहुरउ होइ ॥ दुरकाण मंत किरिअं, काही अचिरेण कालेण ॥ १ ॥ अर्थः— जो श्रावक घणां पापे करी सहित होय तोपण ते उन्नय काल पक्किमणां करतो थको तत्काल पोतानां पापनो नाश करे. वली कह्युं छे के ॥ आवस्स उन्नयकाला, उसहमिव जे करंति उज्जुत्ता ॥ जिणविज्ज कहिय विहुणा, अकम्मरो-

गा य ते हुंति ॥ १ ॥ अर्थः—जे श्रावक उपयोगवंत थका जे श्रीवीतरागे विधि कह्यो छे, ते विधिए करी प्रजाते अने सध्याए औषधनी पेरे पडिक्कमणानुं सेवन करे, ते प्राणी कर्ममलरूप रोग थकी रहित थाय हवे ए नियमपूर्वक अवश्य पडिक्कमणुं करवा आश्रयी साजणसिंह शेठनो दृष्टांत कहे छे. साजणसिंह शेठ बे वखत अवश्य पडिक्कमणुं करतो हतो, तेने एकदा कोइक अपराधने लीधे पीरोजशाह बादशाहे बंदीखाने नाख्यो तिहां शेठ रखवाला पुरुषने नित्य पचास सोनामोहोरो आपीने पडिक्कमणुं करता हता. एम करतां केटलेएक दिवसे रत्नोनी परीक्षा करवा माटे तेने बादशाहे बोलाव्यो ते वारे शेठे सजामां आवी रत्नोनी बराबर परीक्षा करी आपी. जेथी बादशाहे घणोज खुशी थइ आदर सन्मान आपीने शेठने घेर मोकली दीधो. राजानो सत्कार जोइ राजपुरुषो पण बीता थका प्रथम शेठनी पासेथी लीधेली सोनामोहोरो सर्वे लइने शेठने पाछी आपवा आव्या. शेठे कह्युं के अमे तमारी सहायथी अमुल्य पडिक्कमणां कर्यां, तेनां फल आगल आ सोनामोहोरो ते शी गणतीमां छे ? माटे तमे सुखेथी लइ जाओ. अमो तमोने खुशीथी आपीए छीए. ए दृष्टांत कह्यो. हवे ए आवश्यक जे पडिक्कमण, तेना आठ प्रकार छे, ते कहे छे. पडिक्कमणा पडिरयणा, परिहरणा वारणा निवीत्ति

य ॥ निंदा गरहा सोही, पडिक्कमणं अठहा होइ ॥ १ ॥ ए आठ बोल उपर आठ दृष्टांत कहे छे ॥ अद्धाणे पासए दुद्ध, कावडी विसन्नोयणा ॥ दो कन्ना चित्तपुत्ती य, पइमारिय वत्थए ॥ १ ॥ प्रथम पडिक्कमणुं एटले अतिचार थकी निवर्त्तवुं ते उपर मार्गने विषे बंधावेला राजाना घरनो दृष्टांत कहे छेः—जेम कोइक राजाए अद्धा ते अध्वा एटले मार्ग तेने विषे घर कराव्यां. कारीगरे सरखी दोरी दीधी. जे मार्ग चालवानो हतो, ते छोडीने बीजो मार्ग कर्यो, अने ज्यां घर दोरी दीधी छे तिहां कोइ एक बे जण गामडाना रहेवासी हता, ते वाटे वहेतां पाधरे दीठे मार्गे पेठा. तिहां राजाना चाकर रखवाला बेठा छे. तेणे दूरथी आवता देखीने कह्युं, जे तमे बीजे मार्गे जाओ, पण ते बे जणमांथी एक जण हठ कदाग्रही हतो ते पाछो वळ्यो नहीं. तेने राजाना चाकरोए मार मार्यो तेथी ते घणो दुःखी थयो, अने बीजाए राजानो आदेश तहत्ति करीने तेज पगे पाछुं वळवा माड्युं तेथी ते पोताने स्थानके सुखसमाधे पहोंच्यो, अने सुखी थयो. ए रीते जे तीर्थंकरनी आज्ञाए असंयममार्गथी निवर्त्ते, ते साधु सुखी थाय, अने जे असंयम थकी निवर्त्ते नहीं, ते दुःखी थाय ॥ १ ॥ हवे बीजो पडिरयणा एटले प्रमाद थकी पडता संयमनो उद्धार करवो, तेने प्रतिचरणा कहीए. तेनी उपर शेठ वहूनो दृष्टांत कहे छे.

जेम कोइ एक धनवंत शेठ रत्न प्रमुख धन धान्यादिके जरेलां घर ते पोतानी स्त्रीने जलावीने पोते परदेशे व्यापार करवा माटे गयो. पाछलथी तेनी स्त्रीए निःकेवल पोताना शरीरनीज शुश्रूषा कीधी, पण घरोनी सार संजाल लगार मात्र कीधी नहीं. घरो सर्व पडीने उलटपालट थइ गयां. एक पोताने रहेवा जेटलो ओरडो सारो राख्यो. हवे ज्यारे शेठ परदेशथी आव्यो, त्यारे घरनुं स्वरूप देखी स्त्री उपर अत्यंत कोपायमान थयो थको स्त्रीने कठोर वचने निर्भ्रंछीने समग्र नगरलोक जेम देखे तेम ते स्त्रीने चोटलो झाली घरमांथी बहार काढी मूकी वली पण घर सर्व समरावीने कोइ एक व्यवहारीआनी जली कुमरी हती तेनी साथे पाणिग्रहण कर्युं. वली ते नवपरिणीत स्त्रीने धन धान्यादिके जरेलुं घर सोंपीने पोते देशांतरे व्यापार करवा गयो. पाछलथी स्त्रीए पण पोताना धणीनो स्वजाव जाणी पूर्वली स्त्रीना हवाल सांजली घरनी एवी शुश्रूषा करवा मांडी के जाणे आजेज नवुं घर बनाव्युं होय नहीं ? एवु दीसवा लाग्युं, अने दास दासी प्रमुख द्विपद चतुष्पदने आहार पाणी आप्या पछी पोते जोजन करे, अने तेणे पोताना शरीरना न्हावण, धोवण, इत्यादिक सर्वे श्रृंगारोनो त्याग कर्यो. अर्थात् शरीरनी कांइ पण शुश्रूषा न करती पतिव्रता धर्म पालती रहे. एवामा परदेशथी शेठ पण द्रव्य कमाइने पाछो घेर आव्यो. घरनुं रूप रंग जोइ

वचन जे उलंघ्या, ते कुलसुएणं एटले कुलसुत जे कुलपुत्र होय तेनाथी सह्यां न जाय. एवो गाथानो अर्थ मनमां चिंतवीने विचार्युं, जे अहो धिक्कार होजो मुजने ! जे हुं दीक्षा लइ विषयथी पराङ्मुख थइने वली पण विषयादिकनी वांछना करुं छुं! ए वात मने युक्त नथी. मारे पण सुन्नटनी पेरे आचरण करवुं. एम विचारी पाछो पोताना गछमां गुरु पासे आवी चारित्र पाली सुखी थयो. ए न्नावनिवृत्ति उपर दृष्टांत कह्यो ॥ ५ ॥ हवे छठो निंदा ते पोताना आत्मानी साखे पोताना अवगुण विचारी पोताना आत्माने निंदाववो. ते उपर चितारानी पुत्रीनो दृष्टांत कहे छे. जंबूद्वीपना न्नरतमां वसंतपुर नगरे शत्रुमर्दन राजा एकदा सन्ना न्नरी बेठो छे, एवामां एक बटुक आव्यो, तेने राजाए आसन आपी बेसाड्यो, अने तेने देश देशनो फरनारो जाणीने पूछ्युं, के हे ब्राह्मण! तुं देशोदेश फरे छे, माटे तें क्यारे एवी वस्तु परदेशमां दीठी छे, के जे वस्तु मारा राज्यमां न होय ? ते सांन्नली बटुके रुहापणथी उत्तर दीधो जे हे राजा ! तमारी राज्यरुद्धिनुं वर्णन करतां अन्य राजाउनी वातो तो वेगली रही, परंतु इंद्रनी रुद्धि पण तमारी रुद्धि आगल तृणमात्र छे, केमके इंद्रने तो उचैःश्रवा नामे एकज अश्व छे, अने ऐरावत नामे एकज हाथी छे, अने तमारे तो अनेक हाथी घोमा छे,

तथा महादेवने एकज वृषन्न ठे अने तमारे तो लाखो गमे वृषन्न ठे. तथा श्रीकृष्णने एकज लक्ष्मी ठे, तमारे अनेक लक्ष्मी ठे. तेमज कंदर्पने एक रति अने वीजी प्रीति ए वेज स्त्रीउं ठे अने तमारे तो एवी अनेक स्त्रीउं ठे. तथा स्वर्गमां एकज कामधेनु ठे अने तमारे क्रोमो गमे गायो ठे इत्यादि वातो सांन्नली राजा बोल्यो के हे वटुकामें कांइ तुने मारी प्रशंसा करवा बोलाव्यो नथी, तेथी तुने जे हुं पूढुं ढुं, तेनोज उत्तर तुं आप. ते वारे वटुक बोल्यो के हे राजन्! हुं साचुं कहुं ढुं जे तमारे वधी वस्तुउं ठे, पण सन्नालोकमां चित्तरीज पामे तेवी एक पण चित्रसन्ना तमारा राज्यमां देखाती नथी. ते सांन्नली राजाए प्रसन्न थइ वटुकने दान आपी विसर्जन कस्यो. पठी प्रधानने बोलावी अनेक स्तंनमंमित सन्ना करावीने सर्वे चित्रकारोने बोलावी चित्र करवा माटे न्नींतना न्नाग वहेंची आप्या, अने सर्वने कह्युं के तमे सर्वे घणुज रमणीय चित्रामण करजो. हवे ते चितारा‌उंमां एक ड्व्य रहित वृद्ध चितारो ठे, ते एकाकी ठे तेनुं नाम चित्रांगद ठे. तेने एक अनगसुंदरी नामे दीकरी ठे. ते महा स्वरूपवान् ठे, ते हजी परणी नथी, कुमारिका ठे, ते पोताना पिताने खावाने अर्थे न्नातुं लइने नित्य चित्रशालामां आवे ठे, एकदा ते कन्या न्नातुं लइने राजमार्गे आवे ठे, एवामां राजा पण घोमो दोमावतो सामो आव्यो.

ते देखी कन्याए विचार्युं जे रखे ए घोडो मुजने मारे ! एम चिंतवी त्यांथी नासीने चित्रसभामां आवी. तिहां भातुं मूकी एकांत स्थानके बेठी, एटले तेनो बाप निहारने अर्थे बहार गयो. पाछल कन्या निकामी एकली बेठी हती. तेने बीजुं कोइ काम न होवाने लीधे तेणे सभानी भींतने विषे एक मोरनुं पीछ चितर्युं. एवा अवसरमां राजा पण चित्रशाला जोवा आव्यो. तिहां चित्र जोतां जोतां ते कन्याए चित्रित मोरपीछ राजाना जोवामां आव्युं. ते वारे विचार्युं जे अहो ! आ मोरपीछ मनोहर छे, ते हुं लइ लउं ! एम जाणी तत्काल लेवाने हाथ घाल्यो, पण चित्रित मोरपीछ कांइ हाथमां आव्युं नहीं, उलटा राजाना हाथना नख दुःखाया, एटले कन्या ताली पाडी हसीने बोली के हे राजन् ! मूर्खना त्रण पायावाला मांचानो एक पग उंछो हतो, ते तमे पूर्ण कर्यो. अर्थात् तमे चोथो पायो थया. ते वारे राजाए पूछ्युं के ते त्रण पाया कया कल्प्या छे के जेनी साथे मने चोथो गण्यो ? त्यारे कन्या बोली के एक तो मूर्खनो शिरोमणि जे लोकोथी खीचोखीच भरेला राजमार्गमां घोडो दोडावतो हतो ए, अने बीजो मूर्खाधिराज मारो बाप के जे निरंतर भोजननी वेलाए निहारने अर्थे बहार जतो रहे छे, कारणके भोजन तैयार थये बहार जवुं ते मूर्खपणुं छे, केमके भोजन नीरस थइ जाय. ए बीजो मूर्ख जाणवो. तथा त्रीजो मूर्ख ए के

जेने दीकरा घणा ठे तेने, अने मारो बाप एकलोज ठे तेने पण चित्रवा माटे सरखी जगा वहेंची आपी ठे, कारणके वेंचनारे एवो विचार कस्यो नहीं, जे आ रुोसो माणस एकलोज ठे, तेनाथी ते पेला घणा ठोकरावाला चितारार्जना जेटलुं काम शी रीते थइ शकशे ? तेथी ते त्रीजो मूर्ख जाणवो, अने चोथा मूर्ख तमे ठो, केमके तमे एटलो विचार न कस्यो, जे आ ज्ञींत उपर खरेखरुं मोरपीठ ते केम रही शके ? एम सत्यासत्यनो विचार न करतां तमे मोरपीठ लेवा गया. एवुं सांजली राजा विचारवा लाग्यो के आ चितारानी दीकरीए त्रण मूर्खना पायामां चोथो मुजने गएयो, माटे एनी बुद्धिनो विलास घणो ठे अहो ! एनी वचन चातुरी तो जूर्ज, केवी सारी ठे ? वली एनुं रूप पण अत्यंत अद्भुत ठे, माटे जो परणवी तो मारे एनेज परणवी ॥ यतः ॥ बालादपि हितं ग्राह्य-ममेध्यादपि कांचनम् ॥ नीचादप्युत्तमां विद्यां, स्त्रीरत्नं डुष्कुलादपि ॥ १ ॥ अर्थः—बालक थकी पण हितनी वात ग्रहण करवी, विष्टामांथी पण सोनु ग्रहण करवुं, नीच जननी पासेथी पण ज्ञली विद्या ग्रहण करवी, नीच कुलथी पण स्त्रीरत्न ग्रहण करवुं, माटे रुमी बुद्धि आपे तेहीज पंमित. तो हवे ए कन्या बुद्धिवंत ठे, माटे मारे तेनेज परणवी एवो विचार करी प्रधानना मुखे चितारानें जणाव्युं, चिताराए हाकारो कस्यो, पण एवुं कह्युं के राजाने दा-

यजो आपवा माटे मारी पासे कांइ पण धन नथी, तेथी लाचार छुं. त्यारे राजा सर्व खरच माथे लइ मोटो महोत्सव करी कन्या परण्यो. तेने रहेवा सारु जूदो आवास आप्यो. तेमां ते सुखे समाधे अहंकार रहित मनमां पोतानी हलकी जातिनी निंदा करती वसवा लागी. एकदा राजानो वारो तेने घेर जवानो आव्यो. ते वारे संपूर्ण शय्यानी तैयारी करी राखी. राजा पण संध्यानां सर्व कृत्य करीने तेने घेर गयो. ढोलीए बेठो; ते वारे चितारीए विचार्युं जे आ राजानी पांचसें राणीउं छे. तेमां मारो वारो फरीने पाछो दोढ वर्षे आवशे, माटे कोइ एवो उपाय करुं के जेथी राजा नित्य मारे घेर आवे. एम विचारी दासीने कह्युं के जे वारे राजाने निद्रा आवे, ते वारे तुं मुजने कहेजे के बाइ साहेब ! कांहिंक कथा कहो.एम शीखवी मूक्युं. पछी राजानी साथे सुख भोगववा बेठी. एवामां दासी बोली के हे स्वामिनि ! रात्रि मोटी छे, हजूर जागे छे. ते माटे कोइक मनने विनोदकारी कथा कहो. राणी बोली, हे सखि ! राजानी निद्रानो भंग थाय माटे हमणां कथा कहेवी युक्त नथी. राजाने निद्रा आव्या पछी कहीशुं. राजाए मनमां विचार्युं जे मारी लज्जाथी ए कथा कहेशे नहीं, माटे कपटथी निद्रा लउं, तो ए स्त्री चतुर छे, तेथी एनी कथा सांभलुं, अने जोउं के ते केवा प्रकारनी कथा कहे छे. एम चिंतवी कपटथी

निद्रा करवा लाग्यो. दासी बोली के हवे हजूर निद्रामां छे, माटे कथा कहो. ते वारे राणी कथा कहेवा लागी. कोइ एक गामने विषे उत्तम गुणवंत शेठ वसे छे. तेने यौवनावस्थावाली कन्या हती ते कन्याना बापे तथा माताए तथा भाइए त्रण जणे अजाणते तेनो जूदे जूदे ठेकाणे विवाह कर्यो. लग्ननो दिवस ठराव्यो ते दिवसे त्रणे वरराजा परणवा आव्या ते वारे मातापितादिक सर्व चिंतातुर थयां जे हवे केम करीए? कन्या एक अने वर त्रण आवी पड्या. एम विचारे छे, एटलामां कन्याने सर्प करड्यो, तेथी ते मरण पामी ते वात जाणीने त्रणे वर तिहां आव्या, ते वारे एक कहेवा लाग्यो के कारिमो प्रेम शा कामनो? जेनी साथे प्रेम होय तेनो वियोग खमाय नहीं, माटे ए कन्यानी साथे बली मरीश. बीजो वर आहारनो त्याग करी बेठो, अने त्रीजो बुद्धिवंत हतो तेणे विचार्युं, जे कायरनु काम नथी, उद्यम करीए तो सर्व सिद्ध थाय. एम चिंतवी देवतानुं आराधन करवा बेठो. देवताए संतुष्ट थइ संजीविनी मंत्र आप्यो. ते मंत्रनी अचिंत्य शक्ति थकी कन्या जीवाडी. हवे कन्या जीवती थया पछी पहेलो बोल्यो जे मे एनी साथे अग्निमां पेसवानी प्रतिज्ञा करी छे, ते वारे बीजो बोल्यो के तें शुं दुःख भोगव्युं? मे तो एनी पछवाडे आहार त्याग कर्यो हतो. त्रीजो बोल्यो तमारी महेनत सर्व

फोक छे. तमे बेहु जण पण मरण पामत, माटे तमने तथा ए स्त्रीने त्रणे जणने में जीवितदान आप्युं छे. एटली कथा कहीने राणी बोली के हे सखि! हवे ए त्रण जणमांथी कन्या कोने आपवी? त्यारे सखीए कह्युं, मने खबर न पडे, माटे तमेज कहो. राणी बोली, हमणां निद्राथी मारी आंखो घूमाय छे, माटे हाल तो निद्रा करीश अने काले ए वात कहीश. ते सांजली राजाने विस्मय थयो, पण परमार्थ न जण्यो. ते वारे राजाए बीजे दिवसे पण जवानो वारो एनेज आप्यो. बीजे दिवसे पण तिहां आवीने तेमज कपट निद्राए सूतो. ते वारे सखी बोली के हे स्वामिनि! कालनी कथा अधुरी छे ते कहो. मारे सांजलवानुं कौतुक छे. ते वारे अनंगसुंदरी बोली, ते त्रणे जणे न्याय कराव्यो. राजा प्रधान प्रमुखे विचार करी एवो ठराव कस्यो के जेणे जीवाडी ते कन्याना बाप तुल्य थयो, जे साथे बलतो हतो ते जाइ तुल्य थयो, अने जे आहार त्यागी बेठो हतो, तेने कन्या आपवी. वली दासी बोली, बीजो पण कोइ सुंदर दृष्टांत होय ते कहो. त्यारे वली चितारी बोली के कोइक नगरमां राजानी आज्ञाए अंतेउरमां आजूषण घडाववा माटे बे सुवर्णकारने जोंयरामां राख्या. ते मणिरत्नना अजुवालाथी काम करे. राजा तेने बहार नीकलवा आपे नहीं. ते बेमांथी एक बोल्यो. हे जद्र! हमणां दिवसनो कयो वखत वर्त्ते छे? ते सांजली बीजो

वोल्यो के रात्रि पमी ठे इहां दासी पूठवा लागी के हे स्वामिनि! रत्ननी ज्योतिथी सर्वदा उद्योतमय स्थानके रहेतां थका रात्रि पमी ठे, एवुं केम जाणवामां आव्युं? कारणके चंद्र सूर्यनी तो त्यां खवरज नथी. त्यारे राणी वोली के हे सखि! आजे दहीं घणुं स्वादिष्ट थयु हतुं, ते अधिक पीधुं ठे, माटे निद्रा घणी आवे ठे एम कहीने सूइ गइ राजाए विचार्युं जे एवी सरस कथाउ ए शाथी जाणती हशे के जेना उत्तर मने पण आवमता नथी? माटे जो तेने हमणां पूठीए तो आपणी लाज जाय, तेथी आवती राते वली इहांज आवशुं, एम चिंतवी सूइ रह्यो. वली त्रीजे दिवसे पण वारो आप्यो. त्रीजा दिवसनी रात्रिए फरी दासीए पूछ्यु के हे स्वामिनि! कहो ते सोनीए रात्रि ठे, एवु केम जाण्युं? त्यारे अनंगसुंदरी वोली के ते सोनी रात्यधो हतो. ते वखत देखतो वंध थयो तेथी तेणे रात्रि जाणी त्यारे सखी वोली, वली कोइक सरस कथा कहो. राणी वोली के कोइ एक नगरमां वे चोर रहे ठे. एकदा वेहु जणे विचार्यु जे कोइ धनवंतनुं घर फाडी धन लइ आवीए एम चिंतवी कोइक धनाढ्यना घरमां पेठा. तिहां जूवे ठे तो वाप दीकरो वे जण लेखुं करवा वेठा ठे, तेमां एक कोमी परांतमां घटी पडी, ते माटे वापे दीकराना मुख उपर खासडुं मार्युं. ते देखी चोरे निर्वेद पामीने विचार्यु के जूउ, आ वाणीयानी जाति केवी कृपण ठे, जे

एक कोम्री माटे पुत्रने खासडुं मार्युं. कह्युं छे के ॥ काव्यं ॥ आजानुलंबितमलीमसशाटकानां, मित्रादपि प्रथमयाचितनाटकानाम् ॥ पुत्रादपि प्रियतमैकवराटकानां, वज्रं दिवः पततु मूर्धनि राटकानाम् ॥ १ ॥ अर्थः—जे वाणीये ढीचण सुधी लांबुं अने घणा मले करीने नरेलुं एवुं पोतीयुं पहेर्युं छे, वली जेणे पोताना मित्रनी पासेथी पण पहेलाथीज नाडुं माग्युं एटले नाकुं लीधा विना मित्रनुं काम पण जे नथी करतो, वली जेने पोताना पुत्रथी पण कोडी वधारे वल्लन छे, एवा वाणीयाने माथे वज्र पमो, जे माटे वाणीयाने धन घणुंज वहालुं होय. तेथी एना घरमांथी चोरी करशुं तो हैयुं फाम्रीने मरी जशे. ते माटे वीजे स्थानके ज्यां ड्रव्य होय, तिहां जइए. एवुं विचारी तिहांथी नीकली कोइ वेश्याने घेर गया. त्यां जइ जूवे छे तो कोइ कोढीउं पुरुष वेगो छे तेने वेश्या कहे छे के तुं मारो स्वामी परम देव वरावर छो, प्राणाधार छो, मारा प्राण ते ताराज छे. एवी कोढीआ उपर लंपट थती देखीने चोरे विचार्युं, जे ए पण महा कष्टे ड्रव्य एकतुं करे छे, माटे ए ड्रव्य पण लेवुं युक्त नथी. तो राजाने घेर जइ चोरी करवानो निश्चय करी नंमार फाम्री ड्रव्य लइने नीकलतांज चोकी करनाराए पकड्या. राजा पासे लइ आव्या, राजाए पण धन पाछुं लइ चोरोने एक पेटीमां घालीने पेटी न-

दीमां तणाती मूकी दीधी.वहेती थकी केटलेक दिवसे कांठे आवी.तेकोइ एके देखीने धननी लालचे वहार काढी, अने उघाडी जोइ तो मांहे वे मनुष्य दीठा. तेने लोके पूछ्युं के केटला दिवस तमोने पेटीमां रहेतां थया ते वारे एक वोल्यो के आज चोथो दिवस थयो. एटलुं कही राणी सखी प्रत्ये कहेवा लागी के हे सखि! पेटीमां वेठां थका चोथो दिवस एणे केम जाण्यो? त्यारे सखी वोली के अमे मूर्ख माणस शुं जाणीए? ए तो तमेज कहो ते वारे राणी वोली के हे सखि! आज दिवसे मध्याह्न समये में निद्रा करी नथी तेथी हमणां उंघ आवे छे, माटे ते काले कहीश. एम कहीने सूइ गइ. राजाए विचार्युं एनो उत्तर सांभलवो जोइए,पण पूछीश तो लज्जित थइश,एम विचारी चोथे दिवसे वली उत्तर सांभलवाने अर्थे तेने वारो आप्यो चोथे दिवसे रात्रिए दासी वोली के हे स्वामिनि! चोरे चोथो दिवस शी रीते जाण्यो? ते कृपा करीने कहो. ते वारे राणी वोली के तेने चोथीयो ताव आवतो हतो, तेने अनुसारे जाण्युं.दासी वोली, वीजी कोइ चमत्कारिक कथा कहो,केमके चतुर लोकोना दिवस तो भणतां सांभलतांज जाय छे. यदुक्तं ॥ गीताशास्त्रविनोदेन, कालो गच्छति धीमताम् ॥ व्यसनेन तु मूर्खाणां, निद्रया कलहेन वा ॥ १ ॥ अर्थः—बुद्धिवंत पंडितोनो काल, गीतशास्त्र विनोदनी कथा करतां जाय छे. मूर्ख माणसनो काल तो निद्रा करवे करी

जाय छे, तथा वली कलह करतां जाय छे. हवे राणी बोली, हुं कथा कहुं छुं, ते सांभल. एक गाममां बे शोक्य हती. तेमां एकनी पासे रत्न हतां ते बीजी शोक्यनो विश्वास करे नहीं. पछी तेणे विचार्युं जे ए रत्न पेसतां नीकलतां शोक्यनी नजरे न आवे एम करुं. एम वि- चारी घडामां नाखी तेनुं मोढुं लीपी मूक्युं. ते बहार गइ, ते वारे बीजी शोक्ये अवसर जोइ काढी लीधां, अने घडाना मुखने पाछुं तेमज लीपी मूक्युं. पछी ते बहारथी आवी तेणे लीप्यो घडो जोयो, पण उखेड्यो नहीं, अने रत्न दीठां नहीं. उखेड्या विनाज कह्युं के रत्न नथी देखातां. इहां राणीए सखीने पूछ्युं के घडो उघाड्या विना एणे रत्न गयां एवुं केम जाण्युं? ते वारे सखी बोली के आपज कहो. राणीए कह्युं, आजे निद्रा आवे छे, काले कहीश. एम कही सूइ रही. राजाए वली पण वारो आप्यो. बीजे दिवसे दासीना पूछवा- थी राणी बोली के ए घडो काचनो हतो माटे शोक्ये आवतांज तरत जोइ लीधुं जे रत्न नथी. फरी दासीए पूछ्युं, वली कोइ रमणीय कथा कहो. राणी बोली के एक राजानी दी- करी हती. तेनी माताए एकदा स्फारशृंगार पहेरावीने राज्यसभामां राजा पासे मोकली, राजाए पोताना खोलामां बेसारी. एटलामां आकाशथी उतरीने कोइ विद्याधर ते कन्याने अपहरी गयो. हवे राजाने चार पुरुषरत्न छे, तेमां एक निमित्तिओ, बीजो रथकार, त्रीजो

सहस्त्रयोधी, अने चोथो वैद्य ए चारने राजाए कह्युं, मारी पुत्री जे लइ आवे, तेजे हुं अर्ध राज्य अने मारी पुत्री पण आपुं एम सांजली निमित्तिउ वोल्यो, जे कन्याने विद्याधर पूर्व दिशाए लइ गयो छे, ते सांजली रथकारे आकाशगामी रथ वनाव्यो. तेमां चारे जण वेसीने विद्याधरनी पछवाडे चाल्या. अनुक्रमे विद्याधर साथे संग्राम थयो तेमां विद्याधरने प्रहार लाग्यो, ते वारे विद्याधरे जाएयुं, जे आ स्त्री मारा जोगमां आवशे नहीं, माटे मारा हाथमांथी केम जवा आपुं ? एम विचारीने कुमरीनुं मस्तक छेदी नाख्युं. ते जोइने चारे जाण खेद पाम्या एटले वैद्ये संजीविनी ओषधीए करी तेने जीवती करी हवे ते कन्याने परणवा माटे चारे जण परस्पर क्लेश करता राजा पासे आव्या. राजकुमरी वोली, तमे विवाद शामाटे करो छो ? हुं अग्निमां प्रवेश करुं छुं, माटे मारी साथे जे अग्निमां प्रवेश करशे, ते मारो जरतार थशे इहां राणीए कह्युं के हे दासी ! कोण अग्निमां प्रवेश करे ? ते सांजली दासी वोली हुं शुं जाणुं जे तमने कहुं ? तमेज कही संजलावो. राणी वोली, आजे निद्रा आवे छे, काले कहीशुं राजाए वली पण वारो आप्यो. वीजे दिवसे दासीए पूछ्युं, कोण अग्निमां पेठो ? ए वातनो विचार करतां मारी तो आखी रात्री गइ पण मने खवर पडी नहीं, माटे तमे कहो राणी वोली, एक निमित्तिउ

टालीने त्रण जणे तो एवुं विचार्युं जे आपणे तो नहीं पेसीए. सोनानी ठरी होय ते कांइ पेटमां मराय नहीं. जीवता रहेशुं तो कन्याउ घणी मलशे, अने निमित्तिए निमित्त जोइने कुशल दीठुं.ते वारे बोल्यो हुं राजकन्या साथे अग्निमां प्रवेश करुं. राजकुमरीए पण विश्वासु लोकोनी हाथे चयनी नीचेथी सुरंग खोदावी राखी ठे. पठी सर्व लोकोनी देखतां इष्टदेवनुं स्मरण करीने बेहु जण अग्निमां पेठां, काष्ठ नाख्यां, चय लगाकी, अने ते बेहु जण ठानामानां सुरंगनी नीचेथी नीकली पाठां तिहां चयनी पासे आव्यां. लोक चमत्कार पाम्यां. राजाए निमित्तियाने ए कन्या परणावी. ए रीते पांचमी कथा थइ. फरी दासीए पूछ्युं के बीजी कथा कहो के जेम रात्रि पूर्ण थाय. राणी कहेवा लागी, एक नगरमां एक उंटनो पालनारो वसे ठे. ते उंट चरावावाने नगरनी बहार आव्यो. उंट चरावे ठे, एवामां उंटे एक बावलनुं वृक्ष घणुंज लीलुं देखीने तेमां मोढुं घाल्युं, पण ते उंटना मुखमां तेनां पान आव्यां नहीं. घणो उद्यम कर्यो पण खावा पाम्यो नहीं. ते वारे उंटे क्रोधवंत थइने बावलीआने माथे लींडां कर्यां. वली मूत्र कर्युं. इहां राणी कहे ठे के हे सखि ! तमे कहो के ते बावलीआनां पान उंटना मुखमां केम न आव्यां अने एनुं मुख पण उपर माथा सुधी पहोंच्युं नहीं, तो वली तेनी उपर लींडां अने मूत्र ते शी रीते कर्यां हशे?ते

वारे दासी बोली के हे राणीजी ! ए वात तमेज कहो ए आश्चर्यकारक वात अमाराथी केम कहेवाय ? राणी बोली, हमणां तो निद्रा आवे छे, माटे काले कहीश, एम कही सूइरही रा-जाए वली पण वारो आप्यो बीजे दिवसे दासीए राणीने कथा पूरी करवाने कह्युं, ते वारे रा-णी बोली, तुं एमां पण समजी नहीं, तो हवे सांभल. ए बावलीउ नगरनी खालमां उगेलो ह-तो, ते उंटना मुखथी घणोज नीचो हतो माटे मुख पूग्युं नही. तेवारे उंटे पूंठ फेरीने माथे लीं-डां तथा मूत्र कर्यां ॥ ६ ॥ फरी सखीए कह्युं के हवे बीजी कथा कहो त्यारे राणीए कह्युं के एक नगरमां कोइ देवदत्त नामे मोटो शेठ हतो, तेणे एक देरासर कराव्युं ते देरुं एक हाथनुं उंचुं करावी तेमां चार हाथनी प्रतिमा बेसाडी, तो हे सखि ! एक हाथना देरामां चार हाथनी प्रतिमा केम बेठी ? त्यारे दासीए कह्युं के राणीजी ! ए वातनुं मुजने पण आ-श्चर्य थाय छे, माटे तमे कही संभलावो. राणीए उघ आव्यानुं कही बीजा दिवस उपर रा-ख्युं, अने राजाए बीजे दिवसे पण वारो आप्यो बीजे दिवसे दासीए कह्युं के राणीजी ! ए कथा पूर्ण कहो. राणीए कह्युं के हे मूर्ख ! तुं एटलुं पण नथी समजती ? जे प्रतिमाना चार हाथ हता, पण प्रतिमा देराथी नानी हती वली सखीए कह्युं, बीजी कथा कहो. राणी बोली के एक स्त्रीने विवाह प्रमुख कारण हतुं, माटे बीजी कोइ स्त्री पासेथी

कडां माग्यां, ते वारे तेणे रुपीआ ठरावीने आप्या. तेमांथी कांइक रुपीआ पहेला लीधा. एम करतां विवाह थइ गया पछी कडां आपनारीए कडां पाछां माग्यां, पण ते पाछां आपे नहीं. एम करतां घणां वर्ष वही गयां. एक दिवस वली पण कडां माग्यां. ते वारे तेणे कह्युं के आपुं छुं. एम कही काढवा मांड्यां, पण शरीर स्थूल थयुं, माटे हाथमांथी कडां नीकले नहीं. ते वारे ते बोली, कडां तो नीकलतां नथी, माटे तमारा रुपीआ अधुरा बाकी देवा रह्या छे, ते सुखे ल्यो. ते वारे ते बोली, हुं तो ते कडां लइश. पहेली बोली, कडांने माटे कांइ हाथ कपाय नहीं, हुं तुजने एवांज कडां करावी आपुं. तोपण तेणे मान्युं नहीं, अने तेज कडां पाछां मागवा लागी. इहां राणी सखीने कहे छे के एनो निवेडो केम थाय? दासी बोली, ते तमेज कहो. राणीए निद्रा आववानुं कही बीजा दिवस उपर राख्युं. राजाए वारो आपी बीजे दिवसे दासीना पूछवाथी राणीए कह्युं के पहेलीए एवो जवाब आप्यो के में पण तुजने जे रुपीआ आप्या हता, तेना तेज रुपीआ मने तुं पाछा आप, तो हुं तुजने एनां एज कडां पाछां आपुं, ए रीते झगडो मटाड्यो. एम नित्य प्रत्ये नवनवी कथाउ कहेतां राजानी साथे भोग भोगवतां छ महीना वीती गया. ते वारे बीजी राणीउ शाकिनीनी पेठे द्वेष करती तेनां छिद्रो जोयां करे. एक दिवस ते चित्रकारनी पुत्री मध्याह्न

समयने विषे पोताना महेलना कमाड दइने पूर्वलो चितारीनो वेष पहेरी चिंतवना करे छे के हे आत्मा! तुं विवेके करी विचार जे तुं तो कुलनो चित्रकारनी जाति छे तारा बापना घरनो वेष तो आवो दरिद्री छे आभूषण प्रमुख जे छे ते पण सामान्य छे. एथी हे जीव! तुं कांइ मानमां आवीश नहीं, कारणके ए सर्व रुमां जे वस्त्राभूषण छे, ते पण तारां कांइ नथी. वली हे चेतन! तुं एम पण जाणीश नहीं जे हुं राजानी राणी छुं. ए तो ज्यां सुधी राजा मानशे, तिहां सुधी तुं तेनी राणी छो. नहीं तो दासी जेवी पण तुं नथी. वली तुं एम पण जाणीश नहीं जे हुं रूपवंत छुं, माटे मुजने राजा माने छे, ते तारुं रूप ते शी गणतीमां छे? ताराथी तो बीजी राणीउं तथा राजानी पुत्रीउं छे, ते घणीज स्वरूपवती छे, सर्व राजाना कुलनी छे. तेने मूकीने राजा तुजने आदर आपे छे, ते विषे रखेने तुं गर्व अहंकार करतो हो! ए प्रकारे नित्य प्रत्ये मध्याह्ने कमाड दइने चित्रकारनी पुत्री पोताना आत्मानी निंदा करे, ते देखीने बीजी राणीउं शोक्यपणे एनां छिद्र जोती हती. तेणे ए छिद्र पामीने राजाने जइने कह्युं के हे राजन्! तमे तमारा आत्माने रुडी रीते जालवजो, कारणके एक तो स्वभावे स्त्रीउंमां कपट घणुं होय छे, तो वली तेमां पण नीच जातिनी स्त्रीनुं तो पूछवुज शुं? माटे तमे चितारीनो विश्वास करशो नहीं. ए

एकांते कांइ कामण टुमण करे छे. ते सांजली राजा पण चिंतववा लाग्यो जे ए शोक्यो छे. एना गुणथी कदापि एनी उपर द्वेष राखती होय, तो तेम पण होय. माटे काने सांजल्या मात्रथी कांइ करवुं नहीं. जे माटे कह्युं छे के ॥ गाथा ॥ मा होइ सुअग्गाही, मपत्तियं जं न दिठ्ठिपच्चक्खं ॥ पच्चक्खंमि य दिठ्ठे, जुत्ताजुत्तं विआरिज्जा ॥ १ ॥ अर्थः—एकलुं काने सांजल्युं तेज साचुं एम जाणवुं नहीं, जे प्रत्यक्ष नजरे न दीठुं तेनी सांजलवाथी प्रतीत केम थाय? अने वली जे प्रत्यक्ष दीठुं होय, तेमां पण ए युक्त ए अयुक्त एम विचारीने खरा खोटानो निर्णय करवो. माटे ए चितारानी पुत्रीनुं स्वरूप छाना रहीने आपणी नजरे जोवाथी तथा काने सांजलवाथी जाणवामां आवशे. एम विचारी कोइ पण न जाणे तेवी रीते छानुं जोयुं, अने सांजल्युं. ते वारे मात्र पोताना आत्मानी निंदा करनारीज तेने जाणी, पण बीजुं कशुं कूड कपट तेमां दीठुं नहीं. तेथी राजा चमत्कार पाम्यो, अने जाण्युं जे आ धर्मनी वातो करनारी छे. एम निर्धारी तेने सर्व राणीउमां पट्टराणी करी थापी. एनो जावार्थ ए छे के जे राणीए कथाउ कही, ते तो बीजा पण घणा जनोने आवडती हशे, पण जे आत्मानी निंदा करती हती ते धर्मकथानो अंश हतो, ते राजाने रीझनुं कारण थयो. तेथी चितारीनो अनर्थ टल्यो, नहीं तो कांइ पण अनर्थ

थात,माटे धर्मकथा ते सर्व कथाउने जीतनारी ठे.ए रीते चितारानी पुत्रीए ठ महीना पर्यंत राजाने पोताना मह्हेले आण्यो, परंतु वीजी राणीउंना मह्हेल उपर जवा दीधो नहीं, परंतु ते संवंधी अह्हकार न आणतां पोताना मन मांह्हे तो पोताना कुलादि संवंधी पोताना आत्मानी निंदा करती रही, माटे जे आत्मानी साखे आत्मनिंदा करे, ते सहु कोइने मान्य थाय ए आत्मनिंदा उपर दृष्टांत कह्यो ॥ ६ ॥ हवे सातमे वोले गर्हा एटले पोतानी निंदा परनी साखे करीए. ते उपर पतिमारिकानो दृष्टांत कहे ठेः—जेम कोइक वृद्ध ब्राह्मण नीशालीआने ज्ञणावतो हतो. तेनी स्त्री तरुण हती हवे ते स्त्री पोतानो पति वृद्ध ठे, माटे तेनी उपर विरक्त थकी नर्मदा नदीने पहेले काठे एक गोवालनी साथे आसक्त थइ थकी रात्रे एकली नर्मदा नदी तरीने गोवालनी साथे कामसेवा करे,पाठली रात्रे घेर आवे. ते केवी कपटी ठे?के पोताना जरतारनेजमाडीने पठी नदीउपर वासण मांजवा जाय.तिहां कागमा कां कां करे,तेथी वीकणनी पेठे जागीने ते पोताना पतिने कहे के हे स्वामिनाथ!नदी उपर मने वीक लागे ठे ते सांज्ञली ते वृद्ध ब्राह्मणे नीशालीआनो वारो वांधी आप्यो. ते वारा प्रमाणे एकेको नीशालीउं वासण मांजती वेलाए स्त्रीनी रखवाली करवा जाय. एम करतां एक दिवस एक मोटा वमा नीशालीआनो वारो आव्यो, ते नीशालीउं स्त्रीना गुह्यनी ठानी

वात सर्व जाणेछे, तेथी तेणे पोताना गुरुनीस्त्रीने समजाववामाटे कागमाने उडावतां मुखथी "हाडे हाडे" कहेतां एक श्लोक कह्यो. ते आ प्रमाणे ॥ दिवा बिन्नेति काकेज्यो, रात्रौ तरति नर्मदां ॥ अर्थः—दिवसे तो कागमाउथी बीए छे, अने रात्रे नर्मदा नदी तरे छे. वली पाणीमांथी उतारवाना घाट जलतंतूआथी मूकाववानी वात सर्व कही. एवुं पोतानुं चरित्र सांजली ते स्त्री पोताना मनमां चमकी, अने कहेवा लागी के अरे! जो तारामां सामर्थ्य होय अने मारी इछा पूर्ण थाय तो एटलुं बधुं कष्ट कोण करे? ते सांजली नीशालीए कांइ पण उत्तर दीधो नहीं, ते वारे स्त्रीए जाण्युं जे एणे मारा धणीनी बीकथी अथवा लाजथी कांइ पण उत्तर दीधो नहीं. जो पापी मारा स्वामी मोसाने मारी नाख्यो होय तो आ नीशालीउ मारो आदर करे. एम चिंतवी ते पापणी स्त्रीए अकस्मात् पोताना धणीने मारी गांठमी बांधी पेटीमां घाली माथे चढावी अने तेने बारणे नाखवा गइ. ते वारे आसन्नवर्त्ति वनवासी निकायना देवताए तेना माथा उपरनी पेटीने एमज थंजावी राखी. ते घणुं उंची, नीची, आमी, टेढी थइने नाखवा गइ, पण ते पेटी माथेथी खसी नहीं, अने बीजा माणसोए पण आय उपाय घणा कर्या, परंतु कोइ रीते पडी नहीं. ते वारे तरुण ब्राह्मणीए जाण्युं जे मारां कर्म मनेज उदय आव्यां. ए कर्म ढानां राख्यां रहे नहीं. पढी ते कर्मने हलकां करवा सारु ते स्त्री घरथी बहार

नीकली पोते घर घर जिख मागती एम कहेवा लागी के मुज पतिमारिकाने जिक्षा आपो. ते वारे वाटे, घाटे, त्रिवाटे, चौटे, चाचरे सर्व लोक तेनी निञ्छना करे पापणी जाणी ताडना तर्जना करे, ते सर्व रुडी रीते जली परे सहन करे, पण कोइनी उपर दोष आणे नहीं. एम करतां केटलाएक दिवस व्यतिक्रम्या. हवे एक दिवस तेणे मार्गे जती कोइ एक साध्वीने दीठी. तेनुं दर्शन थयुं ते वारे ते पतिमारिकाए जाण्युं जे ए महानुजावने हु पगे लागुं तो मारां मोटां पाप जाय. एम चिंतवी साध्वीने पगे लागवा माटे नीचे नमी, ते वारे तत्काल ते पेटी पण तेना माथेथी उतरी नीचे पडी, तेथी वली विशेषे साध्वीनी रागिणी थइ. ते साध्वीनी पासेथी दीक्षा लइ डुष्कर तप करी पोतानो आत्मार्थ साध्यो. तेम साधु श्रावक पण पोतानां करेलां कर्मनी परनी साखे निंदा करीने आत्मार्थ साधे ए गर्हा उपर दृष्टांत कह्यो॥७॥ हवे आठमा बोले, शोधी एटले आत्माने शोधी निर्मल करवो, ते उपर वस्त्रनो दृष्टांत कहे छेः—जेम श्रेणिक राजाए एक धोबीने पोतानां पहेरवानां वस्त्र धोवा आप्यां, एटलामां कौमुदीमहोत्सव आव्यो, ते वारे ते धोबीए राजानां लुगडां पहेर्यां, अने धोबीनी स्त्रीए राणीनां वस्त्र पहेर्यां. पहेरीने स्त्री जरतार बेहु उद्याने रमवा गयां तिहां राजाए ते स्त्री पुरुषने पोताना लुगडां पहेरेलां दीठा, पण पोताना गंजीरपणाथी कांइ बोल्यो नहीं, तो-

पण तांबुल प्रमुखनुं सहिनाण कर्युं. पछी महोत्सवानंतर राजानां लुगडांने शुद्ध धोइ करी जली रीते घडी करी संकेलीने राजानी आगल जइ धोबीए मूक्यां. राजाए ते लुगडां सर्व संजाली जोयां, पण पोते तांबुलनी सहिनाण कीधी हती, ते क्यांय न दीठी, ते वारे धोबीने पूछ्युं, जे मारी आगल साचुं कहेजे, तारा उपर मारी अमर बांह छे. ए वस्त्र तें पहेर्यां हतां अने वली एवा शुद्ध केवी रीते थयां? में एनी उपर तांबुल प्रमुखनी सहिनाण कीधी हती, ते पण देखाती नथी. तेनुं कारण शुं? ते वारे धोबीए सर्व वात यथातथ्य कही आपी. वली राजाए पूछ्युं के वस्त्रने तांबुलरस लाग्यो हतो, ते केम उतर्यो? धोबीए कर्युं हे स्वामी! अमे रजकनी जाति छीए, माटे अमारा कुलक्रमे धोवानी सघली परठ जाणी इत्यादि सत्य वचन कहेवाथी राजा संतुष्ट थयो. धोबीने ते वस्त्रनो वाघो आपी विसर्जन कर्यो. तेने सर्व धोबीउमां वडेरो करी थाप्यो. एम साधु पण पोते पोतानी आलोचना गुरुनी आगल शुद्धि कहे, तेने आलोइ वंदी मिछामि डुक्कड दइ पोते पोताने तारे. वली ए शुद्धि उपर एक अगदना औषधनो दृष्टांत कहे छेः– जेम कोइक पुरुषे राजा आगल विनति करी के हे स्वामी! में विष निपजाव्युं छे ते एवुं छे के बीजुं विष हजार जार प्रमाण होय ते जेटलुं काम करी शके, तेटलुं काम ए विषमांथी एक

तिलमात्र जेटलुं विष करी शके तेवुं छे. ते वारे राजाए एक जूनो हाथी तेने देखाड्यो. तेणे ते हाथीना पूछनो एक वाल परहो करी तेनाथी ते विष तिहां वाख्युं. तेथी हाथी मूर्छित थयो वली ते पुरुषे ते हाथीने निर्विष करवा जणी ते स्थानके वीजो विषप्रतिकार मूक्यो, तेथी हाथी तरत सज्ज थयो एम साधु श्रावके पण दोषरूप जे विष छे तेनी निंदा प्रमुख जे दूषणप्रतिकार छे, तेणे करी सर्व दोष दूर करवा. ए पण शुद्धि जाणवी. ए आठ प्रकारे पडिक्कमणाना दृष्टांत कह्या ॥ हवे पोसहनो अधिकार कहे छे. जे आत्म धर्मनी पुष्टि करे, तेने पोसह कहीए. ते चार प्रकारे छे. एक आहारनो त्याग, वीजो शरीरसत्कारनो त्याग, त्रीजो घरव्यापारनो त्याग, चोथो कुशीलनो त्याग ए चार जेद कह्या हवे पोसहनु फल कहे छे ॥ पोसहिय सुहे जावे, असुहाइ खवेई नछि संदेहो ॥ छिदइ निरयतिरिगइ,पोसह विहि अप्पमत्तेणं ॥१॥ जे प्राणी शुज्ञ जावथी पोसह करे,ते अशुज्ञ एटले जे माठां कर्म तेनो नाश करे,तेमां संदेह नथी,जे अप्रमादी थको पोसह करे, ते नरक तिर्यंच गतिनो छेद करे. जेम कामदेव श्रावक पोसहमां थिर रह्यो, तेनो दृष्टांत कहे छे. चंपानगरीने विषे कामदेव श्रावक रहेतो हतो. ते आठम, चौदश, अग्यारसनो पोसह निरंतर करे एकदा पोसह लेइ वेठो ते वखते इन्द्र महाराजे कामदेवना पोसहनी प्रशंसा करी. ते

सांजली मिथ्यात्वी देव परीक्षा करवा आव्यो. तेणे हाथीनां, पाडानां, सर्पनां, पिशाचनां रूप करी घणा प्रकारनी वेदना उपजावी, तोपण धर्मध्यानथी लगार मात्र चलायमान न थयो. तेम सर्व श्रावके एवी रीते पोसह करवो. मन दृढ राखवुं. ए पोसह एक तो दिवस संबंधी चार पहोरनो, बीजो रात्रि संबंधी चार पहोरनो अने त्रीजो दिवस तथा रात्रि मली अहोरात्र संबंधी आठ पहोरनो जाणवो. ए त्रण पोसह मांहे जेवो योग देखीए, तेवे योगे यथाशक्तिए पौषधव्रत करीने पर्व साचवीए ॥ हवे चोमासी पर्वना दिवसे परमेश्वरनी स्नात्र विलेपनादिक पूजा करीए. तिहां पूजानां फल कहे छेः—प्रथम प्रतिमानुं प्रमार्जन करतां थका सो उपवासनुं फल थाय तथा चंदनादिके विलेपन करतां हजार उपवासनुं फल थाय. तथा फूलमाला पहेरावतां लाख उपवासनुं फल थाय. तेमज जिनेश्वर आगल गीतगान करतां, वाजित्र वजाडतां, नाट्यारंभ करतां थका अनंत गणुं फल थाय. ए पूजानां फल उपर वृद्धाकुमारनो दृष्टांत कहे छेः—विशालापुर नगरे जिनदास नामे शेठ वसे छे, तेनी मनोरमा नामे स्त्री छे. शेठने ते वृद्धावस्थाए एक पुत्र थयो तेथी तेनुं नाम पण वृद्धाकुमार पाड्युं. ते यौवनावस्था पाम्यो, ते वारे माता पितानी आज्ञा लइने करियाणांनां जहाज जरी समुद्रमार्गे परदेश

भणी चाल्यो आगल समुद्रमां चालतां वायराना योगथी पर्वतनी नजीकमां जहाज अटक्यां आघां पाछां चाली शके नहीं, तेथी कुमर सहित सर्व लोक ढूकडो पर्वत हतो, तेनी उपर आव्या. तिहां आंबाना झाडनी नीचे सर्व चिंतातुर थइने बेठा छे. ए प्रस्तावमां ते आंबाना झाड उपर एक सूडा सूडीनुं जोडुं वसे छे. तेमां सूडी सूडाने कहे छे के हे स्वामी! आज उपकार करवानो अवसर छे. ते एम के आ कुमरनी पासे लेख लखावी सिंहलेश राजाने जइने कहो, तो आ सर्व मनुष्यनुं संकट मटे. ते सांभली सूडाए वृद्धकुमार पासे लेख लखावी पोताने गले बंधाव्यो. पछी त्यांथी उडीने सिंहलेश राजाने जइ पत्र आप्यो. राजाए लेख वांचीने पोताना नगर मांहे ढंढेरो फेराव्यो के जे मनुष्य समुद्र मांहेथी मोटा आवर्त्तथी जहाजने काढे तेने हुं एक लाख सोनैया आपुं ते वारे एक कल्पवेत्ता मनुष्ये पडहो छब्यो पछी ते कल्पवेत्ता मनुष्य छ महीना लगण तेलमां भींजावेली एवी एक हरणीनी पूंछडी लइने कुमरनी पासे आव्यो, अने बोल्यो के हे कुमर! तमे महा धीरजवंत अने साहसिक छो, माटे आ पूंछडीनी मशाल करीने पर्वतनी गुफामां प्रवेश करो. आगल जतां एक मोटुं उद्यान तमने दीठामां आवशे, तेमां वावडीए करी शोभायमान एवुं सोनानुं देरुं छे. ते-

मां श्रीऋषभदेवजीनी प्रतिमा छे. तेनी तमे पूजा करजो. पछी ते देरानी पूर्व दिशाने बारणे एक मोटो घंट छे, तेने तमे वजाडशो, तो तेना अवाजथी बीजा बधा घंट वाजशे. ते वारे ते पर्वतना वासी भारंड पंखीउं जे छे, ते उडशे. तेना योगथी समुद्रनुं पाणी पण उछलशे. ते वारे तमारां जहाज आवर्त्त थकी नीकलशे. एवी वात सांभली वृद्धाकुमरे पण तेमज कर्युं, ते वारे कुमरनो सर्व परिवार तथा कल्पवेत्ता मनुष्य, सर्व जहाज नीकल्यां, तेमां बेसीने सिंहलद्वीपे आव्या, पण कुमर तो तिहांज रही गयो. हवे तिहां जहाज-वालाउने सिंहलेश राजाए पूछ्युं के कुमर किहां गयो? ते वारे ते पुरुषोए कह्युं, महा-राज! कुमर तो तिहांज रही गयो. ते सांभली राजा क्रोधाकुल थइ जहाजवासी सर्व लोकोने बंदीखाने नाख्या. हवे कुमर तिहां रह्यो थको नित्य प्रत्ये प्रतिमानी पूजा करे. एम करतां केटला एक दिवस व्यतिक्रम्या, ते वारे एक दिवस कुमर पूजा करे छे, एवामां एक विद्याधर तिहां पूजा करवा आव्यो. ते कुमरनुं रूप देखी, कुमरने मली भेटी पोताने आवासे लइ गयो. कुमरने जमवा बेसाड्यो. भोजन करतां विद्याधरनी स्त्रीए तेने प्रसन्नपणे कह्युं के हे कुमर! तमने मारो भरतार मारी पुत्री परणावशे, ते माटे एना घरमां देवअधिष्ठित एक खाटलो छे, ते हाथ मेलावा वखते तमे मागी

लेजो. हवे जोजन कस्या अनंतर विद्याधरे कह्युं के हे कुमार ! मुजने निमित्तिए कह्युं छे के जे मनुष्य देरासरमां जगवंतनी पूजा करीने घंट वजाक्शे, तेने तुं तारी पुत्री परणावजे. ते माटे तमे मारी पुत्रीनुं पाणिग्रहण करो कुमारे पण ते कन्याने परणीने खाटला प्रमुख यथायोग्य जे दायजो हथेवालानी वखते विद्याधरे आप्यो ते लीधो वली विद्याधरे कुमारने कह्युं के, हुं वैताढ्य पर्वते रहुं छुं. इहां तो मारे क्रीमा करवानुं घर छे, माटे तमे कोइक दिवसे वैताढ्य पर्वत आवजो. ते सांजली कुमार शीख मागी खाटला उपर वेसी आकाशमार्गे उमी सिंहलद्वीपे आव्यो राजाने मल्यो सर्व लोकने वंदीखानामांथी छोमाव्या. राजाए पण कुमरने पुण्यवंत जाणीने पोतानी कर्पूरमंजरी नामे पुत्री परणावी. पछी केटलाएक दिवस तिहां रहीने कुमरे राजा पासेथी पोताना देश जणी जवानी आज्ञा मागी जहाज चलाव्यां, अने कुमार बे स्त्रीउने साथे लइ खाटला उपर वेसी वैताढ्य पर्वते जइ पोताना विद्याधर ससराने मल्यो. तेणे कुमारने घणुं द्रव्य आप्युं. वीजा पण घणा विद्याधरोनी कुमरीउं तिहां परण्यो. पछी विमानमां वेसी पोताने घेर आव्यो, अने आवीने पोतानां मातापिताने सर्व स्त्रीउ सहित पगे लाग्यो. तेनां जहाज पण घणुं द्रव्य जरीने कुशल क्षेमे आवी पहोंतां हवे सुखे समाधे स्त्रीउनी साथे सांसारिक

सुख जोगवतो थको रहे छे. एक दिवस नगरनी वहार कोइ ज्ञानी गुरु पधार्या, ते वारे वृद्धाकुमार पोतानां मातापिता अने स्त्रीउना परिवार सहित गुरुने वांदवा गयो. तिहां वांदीने धर्मदेशना सांजली. पछी जिनदास शेठ गुरुने पूछवा लाग्या, हे स्वामी ! मारा पुत्रे शुं सुकृत करेलुं हशे के जेना योग थकी ए विद्याधरोनी कन्याउने परण्यो ? त्यारे गुरु कहे छे के हे शेठजी ! ए कुमार पाछला जवमां तमारे घेर दास हतो. एक दिवस तमारा शरीरमां रोग उपन्यो, ते वारे तमे देरासरनी पूजा करवानुं काम ए दासने जलाव्युं. दासे पण शुद्ध जावे करी श्रीजिनराजनी पूजा करवा मांमी. केटलाएक दिवस पछी तमारुं शरीर नीरोगी थयुं ते वारे तमे पोते देरासरनी पूजा करवा मांमी. तेथी दासनुं शरीर प्रति दिवस शोषावा मांड्युं, ते देखी तमे तेने पूछ्युं के अरे दास ! तारुं शरीर डुर्बल केम थतुं जाय छे ? दासे तमने कह्युं, देवपूजा कर्या विना डुर्बल थाउं छुं. ते वारे तमे वली वीजुं देरासर करावीने ते दासने पूजा करवानुं काम सोंप्युं. एम करतां ते दास शूल रोगथी शुज जावे मरण पामीने तारो पुत्र वृद्धाकुमार थयो. एवो पूर्व जव सांजलीने कुमारने जातिस्मरणज्ञान उपन्युं, तेथी वली ते देवपूजाने विषे घणोज सावधान थयो. घणो काल देवपूजा करी वृद्धावस्थाए चारित्र लइ तेने अतिचार रहित पालीने मोक्षे गयो. ए पूजा

उपर दृष्टांत कह्यो हवे शील पालवा आश्रयी फल कहे छे. कोइ पुरुष कोडी सोनामोहोरोनुं दान आपे तथा कोइ सोनानुं जिनमंदिर करावे, तोपण शीलव्रत पालवानी बराबर तेनु पुण्यफल आवे नहीं तेना उपर सुदर्शन शेठनी कथा कहे छे.—अंग देशमां चंपा नगरीए दधिवाहन राजा राज्य करे छे. तेनी अजया नामे राणी छे. तेज नगरीमां एक सुदर्शन शेठ वसे छे तेनी मनोरमा स्त्री छे एकदा सुदर्शन शेठे गुरु पासेथी परस्त्रीनां पच्चक्खाण कर्यां. हवे ते नगरमां कपिल नामे पुरोहित रहे छे तेने अने शेठने मांहोमाहे घणीज मित्राचारी छे. एक दिवस पुरोहित कोइ कामने अर्थे बीजे गाम गयो ते दिवसे पुरोहितनी स्त्री कपिला छे, ते शेठने बोलावीने कामक्रीडा विषयभोगनां वचन कहेवा लागी. ते वारे शेठे पोतानु शील राखवा सारु तेने कह्युं के हे स्त्रि! हुं तो नपुंसक छुं, तु शामाटे मारी साथे हावभाव करे छे? एम तेने जूठुं समजावीने शेठ पोताने घेर पाछो आव्यो. हवे एक दिवस दधिवाहन राजा पोताना अंतेउर सहित समस्त लोके परवर्यो थको वनने विषे इंद्रमहोत्सव रमवा जाय छे, एवा अवसरे सुदर्शन शेठनी स्त्री मनोरमा छे ते पण पोताना पांच पुत्रने साथे लइने वनमां जाय छे. ते वारे राणीए कपिलाने पुछ्युं, ए स्त्री कोनी छे? कपिलाए कह्युं के ए स्त्री सुदर्शन शेठनी छे, पण शेठ

तो पोते नपुंसक छे. ते वारे वली राणीए कह्युं, जो शेठ नपुंसक छे तो पुत्र क्यांथी पेदा थया ? वली ए नपुंसक छे ते वातनी तने केम खबर पडी ? ते सांभली कपिलाए पोतानी वीतक वात कही. राणीए कह्युं के हे कपिला ! तुजने शेठे ठगी, पण हवे जोजे, हुं शेठने शीलथी चूकावुं छुं. एवी राणीए प्रतिज्ञा करी वनमां रमीने घेर आवी पोतानी धावमाता आगल सर्व वात कही. ते दिवसथी धावमाता सुदर्शन शेठनां छिद्र जोती रहे छे. वली एकदा कौमुदीमहोत्सवनो दिवस आव्यो, ते वारे राजादिक सर्व लोक वनमां क्रीडा करवा गया, अने ते दिवसे सुदर्शन शेठ शून्य देरासर मांहे पोसह लइ काउस्सग्गे रह्यो छे. तेने राणीनी धावमाताए कामदेवनी मूर्त्तिनो छलावो करी शेठने तिहांथी उपाडी पोताना महेलमां लावी राणीने स्वाधीन कर्यो. त्यां राणीए आखी रात्रि शेठने हावभाव देखाड्यो, परंतु शेठे लगार मात्र पण काम भोगनी इच्छा करी नहीं. किंचित्मात्र पण शील थकी चूक्यो नहीं. एम करतां प्रभातसमय थयो, ते वारे राणीए पोतानुं शरीर वलूरी कंचुको फाडी नाख्यो. एवी अवस्था करी पोकार कर्यो के हे लोको ! तमे जलदी आवो, जलदी आवो !! आ पापीए मारी आबरु लीधी !! ते सांभलतांज चोकीदार पोरायते आवी शेठने पकड्यो. ते कोलाहल सांभली राजा पोते पण तिहां आव्यो. सुदर्शन शेठने हकीकत पूछी, पण शेठ

काउस्सगध्याने मौनपणे रह्या हता, माटे राजाने कांइ जवाब आप्यो नहीं. राजाए तेने चोर जाणी कोटवालने हुकम कर्यो के ए शेठने विटंबना करी शुलीए चढावो. कोटवाल पण राजानो हुकम प्रमाण करी शेठने विटंबना करतो करतो मारवाने स्थानके लइ गयो, ते वारे शेठनी स्त्री मनोरमाए सांभळ्युं, त्यारे विचारवा लागी, जे आ मारा स्वामी उपर निष्कारण कलंक केम चढ्युं? एम चिंतवी देरासरे जइ भगवाननी शुद्ध भावे पूजा करी बे हाथ जोडी कहेती हवी के हे शासनदेवताओ! मारा पति उपर निष्कारण कलंक चढेलुं छे, तेथी तेनी तमे सहाय करजो, अने ज्यांसुधी कलंक उतरे नहीं, त्यांसुधी मारे काउस्सग्ग पारवो नहीं. एम कही काउस्सगध्याने उभी रही तिहां सुदर्शन शेठने शुलीए चढाव्यो. ते नवकारना स्मरणथी देवोए आवी शुली फिटाडीने सिंहासन कर्युं. जिहां खड्गना प्रहार मारे तिहां आभूषण थाय. एवी वात सांभलीने राजादिक सर्व लोक तिहां आव्या. राजाए शेठने प्रणाम करी पोतानो अपराध खमाव्यो. घणुं सन्मान करी मोटे महोत्सवे शेठने घेर पहोंचाड्यो. ते वारे मनोरमाए काउस्सग्ग पार्यो, अने अभया राणी राजा थकी बीहती थकी गले फांसो खाइ अशुभ ध्यानथी मरण पामीने व्यंतरी थइ, अने धावमाता नासीने पटणामां देवदत्ता नामे वेश्याने घेर जइ रही,

तिहां वेश्यानी आगल शेठना शीलनी प्रशंसा करती रहे छे, एवामां सुदर्शन शेठ पण दीक्षा लइ विहार करता पटणा नगरे गया. तिहां अज्ञयानी धावमाताए मुनिने उलख्या. ते वारे कपटश्राविका थइने नित्य प्रत्येमुनिने वांदवा सारु आवे. एक दिवसे मुनिने कहेवा लागी के महाराज! मारे घेर सूजतो आहार छे, माटे आप वहोरवा पधारो. एम छल करी छेतरीने साधुने वेश्याने घेर लावी. तिहां वेश्याए साधुनी घणी कदर्थना करी, पण चव्या नहीं. तिहांथी नीकली वनमां जइने काउस्सग्गध्याने रह्या. तिहां अज्ञया व्यंतरीए आवीने मुनिने शरीरे अनेक उपसर्ग कर्या. ते सर्व सहन करता शुक्ल ध्याने चढ्या थका कर्मने निर्जरावता क्षपकश्रेणी आरोहीने केवलज्ञान पाम्या. देवताए केवलमहोत्सव कर्यो. मुनि पण धर्मदेशना दइ अज्ञया व्यंतरी, तेनी धात्रमाता अने वेश्या आदिक बीजा पण घणा जीवोने समकित अंगीकार करावी आयु पूर्ण करी मोक्षे पधार्या. ए शीलना माहात्म्य विषे सुदर्शन शेठनी कथा कही. हवे पर्वना दिवसे दान करवुं, तेना पांच भेद छे. एक मरता जीवने छोडाववो, तेने अभयदान कहीए. बीजुं श्रीसंघने चार प्रकारनो आहार आपवो, तेने सुपात्र दान कहीए. त्रीजुं सर्व जीवनी उपर दया परिणाम राखवो, तेने अनुकंपादान कहीए. चो-

थुं याचक प्रमुखने दान देवुं, ते कीर्तिदान कहीए. पांचमुं कुटुंब वगेरेने देवुं, ते उचित दान कहीए. ए पांच दान मांहेलां पहेलां बे दान थकी मोक्षनी प्राप्ति थाय, अने पाछलनां त्रण दान थकी इछित जोगवस्तुनी प्राप्ति थाय. तिहां अजयदान उपर दृष्टांत कहे छे.—राजगृही नगरीए श्रेणिक राजानो अजयकुमार प्रधान छे एकदा सर्व सजा जरी छे, ते वखत राजा बोल्यो, हे लोको! आपणा नगरमां घणी स्वादवंत अने सस्ता एटले सोंघा मूल्यवाली कइ जणस मलती हशे? ते वारे क्षत्रीय बोल्या, हे महाराज! मांस सस्तुं मले छे, अने तेमां स्वाद पण घणो छे. ते सांजली अजयकुमारे विचार्युं जे ए निर्दय प्राणी फरी एवुं न बोले, एवी युक्ति करवी जोइए एम निर्धारीने बीजे दिवसे रात्रिने विषे जूदा जूदा क्षत्रीओने घेर जइ कहेवा लाग्यो के हे सरदारो! आजे रात्रे राजकुमारने शरीरे अकस्मात् रोग पेदा थयो छे, तेथी ते महा दुःख पामे छे. त्यां घणा वैद्यो एकठा थया छे तेमणे एवुं कह्युं छे के माणसनुं कालजुं बे टांक जेटलुं लावीने खवरावो तो ए कुमारनुं शरीर नीरोगी थाय. माटे तमे राजाना साधर्मी छो तो ए काम तमाराथी थशे ते वारे पहेला क्षत्रीए कह्युं के हजार सोनैया ल्यो अने मने छोडी तमे बीजाने घेर जाओ. तिहां हजार सोनैया लइ बीजाने घेर गया. तिहांथी पण

सोनैया मळ्या, फरी त्रीजाने घेर गया, एम ते रात्रिमां फरीने अजयकुमारे वे लाख सोनैया नेला कस्या. प्रजात थयुं, ते वारे सजा मांहे ड्व्य लावीने क्त्रीउंने देखाड्युं अने कह्युं के हे सरदारो! तमे काले कहेता हता जे मांस सोंघुं मळे ठे, अने रात्रिए हुं एटलुं ड्व्य लइने बे टांक मांस लेवा गयो हतो, पण क्यांहि मळ्युं नहीं, तो तमे राजसजामां आवीने केम जूठुं बोल्या? एम कही सर्वने नित्रंक्या अने मांस खावानो नियम कराव्यो. तेम वली कह्युं ठे के ॥ स्वमांसं डुर्लजं लोके, लद्देणापि न लज्यते ॥ एवी रीते बीजाए पण प्राणीउंने अजयदान देवानी बुद्धि अजयकुमारनी पेठे राखवी. हवे पर्व दिवसे बार प्रकारनुं तप करतां थका डुष्टकर्मोनो नाश थाय, तेनी उपर दृढप्रहारीनो दृष्टांत कहे ठेः—माकंदीनगरीए सुजड् नामे शेठ वसे ठे. दृढप्रहारी दत्त नामे पुत्र ठे. ते नाना बालको साथे रमवा जाय, अने लोकोना बालकोने मारे, लोकोनी वढवारु नित्य प्रत्ये पांच सात वार लावे. ते वारे सर्व लोके मळी शेठने उलंजो दीधो. तेथी पिताए बालकने घणोए वर्ज्यो, पण ठोकरो अविनीत माटे माने नहीं. पठी लोके राजानी आगल पोकार कस्यो. राजाए दृढप्रहारीने नगर बहार कढाव्यो. ते चोरोनी पल्लीमां जइ मळ्यो. चोरोनी साथे चोरी करवा शीख्यो. एक दिवस चोरनी धारु लइने ब्राह्मणने घेर चोरी करवा

गयो. तिहां तेना घरने बारणे एक गाय बांधी हती ते चोरोने मारवा धाइ. ते वारे दृढप्रहारीए तेने खड्गथी मारी नाखी. पछी ब्राह्मण जाग्यो. ते लाकडी लइ चोरोने मारवा दोड्यो तेने पण दृढप्रहारीए खड्गथी मारी नाख्यो, ते ब्राह्मणनी स्त्री गर्भवती हती ते पोताना स्वामीने मार्यो जाणी रुदन करती कोलाहल करवा लागी तेने पण तेज खड्गे करी मारी नाखी, तेथी ते ब्राह्मणीनो गर्भ धरती उपर नीकली पड्यो. तेने तरफडतो देखीने दृढप्रहारी मनमां दया आणीने विचारवा लाग्यो के, अरे धिक्कार छे मुजने! मे चार हत्या करी आ महा अघोर पाप कर्युं, हवे ए मारुं पाप चारित्र लीधा विना छूटवानुं नथी. एम चिंतवी चारित्र लइ मनमां एवो अभिग्रह लीधो के जे जे में पाप कर्यां छे, ते ज्यांसुधी मने याद आवे, त्यांसुधी मारे अन्न पाणी लेवुं नहीं. एवो निर्धार करीने पूर्वदिशाने बारणे काउस्सग्ग लइ उभो रह्यो. एम बे बे मासने आंतरे गामना चारे दरवाजा फर्यो. तिहां प्रत्येक दरवाजे लोको तेने चोर जाणी तथा गाय ब्राह्मणनो मारनारो जाणी रीसे करी पथरा ढेफां लाकडीउं प्रमुखनो मार मारे, पण ते साधु लगार मात्र कोइना उपर रीस करे नहीं. एम उपशमभावे कर्म क्षय करतो समतागुणने धारण करतो कर्मनी निंदा करतो छ महीने केवलज्ञान पाम्यो. ए तपस्यानी उपर दृष्टांत

कह्यो. हवे वळी चोमासी पर्व आव्या थका धर्मी मनुष्ये पारकी निंदा न करवी, अने पोताना आत्मानी निंदा करवी. तेनी उपर चितारी पुत्रीनो दृष्टांत मोटा विस्तार सहित पूर्वे एज ग्रंथमां लखाइ गयो छे. तेज दृष्टांत इहां पण जाणवो. वळी चोमासानुं पर्व आव्या थका धर्मी मनुष्ये गर्हा करवी. एटले परनी साखे पोताना आत्मानी निंदा करवी. तेनी उपर पतिमारिकानो दृष्टांत कहेवो. ते पण आ ग्रंथमां पूर्वे लखायो छे. तेज दृष्टांत इहां पण कहेवो. वळी चोमासानुं पर्व आवे थके धर्मार्थी पुरुषे जे कांइ पोताने अतिचार लाग्या होय ते संभारी संभारीने आलोववा जोइए. तिहां श्रावकने एकसो ने चोवीश अतिचार होय ते कहे छे ॥ पण संलेहण पणरस, कम्मा नाणाइ अठ पत्तेयं ॥ बारस तव वीरिय तिग, पण सम वयाण पत्तेयं ॥ १ ॥ अर्थः—प्रथम संलेषणा एटले अनशन जाणवुं तेना पांच अतिचार छे, तेमां एक तो आ तपना प्रभाव थकी हुं मनुष्य राजादिक थाउं, एवी चिंतवना करवी ते इहलोकाशंसप्रयोग नामे अतिचार जाणवो. बीजो आ तपना प्रभाव थकी हुं परलोके इंद्रपणुं देवतापणुं पामुं, ते परलोकाशंस अतिचार जाणवो. त्रीजो अनशननो घणो महिमा थतो देखीने विचारे जे हजी हुं घणा काल लगण जीवुं तो सारुं, ते जीविताशंस अतिचार जाणवो. चोथो अणसण कर्या अनं-

तर कांइ पण पूजा प्रभावना न थती देखीने अथवा रोगादिके पीडित होवा थकी मनमां विचारे, जे हुं तरत मरण पामु तो सारु, ते मरणाशंस अतिचार जाणवो पांचमो मने भवांतरे कामभोगादिक घणा मले तो सारुं, ते कामभोगाशंस अतिचार जाणवो. ए संलेषणाना पांच अतिचार जाणतां अजाणतां लाग्या होय, तेनुं संघ समक्ष मिछामि डुक्कड देवुं हवे पन्नर कर्मादानना अतिचार कहे छे.–प्रथम आजीविकाने अर्थे कोयला करी वेचे, अथवा इटोना नीभाडादि करे. कुंभार, लोहार, सोनार, ठंठारा, कसारा, भाडभुंजा, रंगारा प्रमुखनां कर्म करवां, ते सर्व इंगालकर्म कहीए बीजुं वनस्पति, फल, फूल, पान, शाक, भाजी प्रमुखनु वेचवु, ते वनकर्म त्रीजुं गाडां, वहेल प्रमुख आजीविका अर्थे घडीने वेचवां, ते शकटकर्म चोथु उंट, पोठीया, गाडा प्रमुखनुं भाडुं करवुं, ते भाटककर्म पांचमु वाव्य, कूवा, तलाव प्रमुखनुं खणवुं, पाषाणनुं घडवुं, ते फोटिककर्म छठुं आगरे जइ दांत प्रमुख लेवा ते दंतकुवाणिज्य. सातमु लाख, गली, मणसीलादिकनुं वेचवुं, ते लाखकुवाणिज्य. आठमु मधु मद्यादिकनो व्यापार, ते रसकुवाणिज्य. नवमुं जे चीज खावाथी मरण नीपजे, तेवी चीजनो व्यापार, ते विषकुवाणिज्य दशमुं द्विपद चतुष्पदनुं वेचवु, ते केशकुवाणिज्य. अगीयारमुं तेल, सरसव

अलसी प्रमुखनुं पीलाववुं, ते यंत्रपीलनकर्म. बारमुं बलद, घोडा प्रमुखने समराववा तथा तेना कर्णादिकनुं छेदाववुं, ते निर्लांछनकर्म. तेरमुं दव देवा, देवराववा, ते दवदान कर्म. चौदमुं अणखण्या तलावने सर कहीए, अने खणेला सरोवरने तलाव कहीए, ते सर, तलाव, द्रह प्रमुखनुं शोषाववुं, ते शोषणकर्म. पन्नरमुं श्वान, मार्जार, शुक, सारिका प्रमुखनुं पोषण करवुं, ते असतीपोषणकर्म. ए पन्नर अतिचार कर्मादानना कह्या. हवे ज्ञानना आठ अतिचार कहे छे. एक अकालवेलाए निषेध्या दिवसे ज्ञान जणवुं. बीजो ज्ञानवंतनो विनय न करवो. त्रीजो ज्ञाननुं बहुमान न करवुं, प्रीति न राखवी. चोथो उपधान प्रमुख न वहेवा. पांचमो जे गुरु पासे जण्या, तेनुं नाम उलवी बीजो गुरु स्थापवो. छठो व्यग्र चित्ते सूत्रपाठनो शुद्ध उच्चार न करवो. सातमे सूत्रना शुद्ध अर्थ न कहेवा. आठमो सूत्र अने अर्थ बेहु अशुद्ध कहेवा. ए आठ कह्या. हवे दर्शनना आठ अतिचार कहे छेः—एक देव गुरु धर्मने विषे शंका करवी. बीजो सर्व धर्म सारा छे, एवी श्रद्धा राखवी. त्रीजो धर्मना फलनो संदेह राखवो. चोथो मिथ्यात्वीउनो महिमा देखीने तेना उपर राग राखवो. पांचमो साधुनी निंदा तथा अन्यदर्शननी स्तवना करवी. छठो समकितथी पडताने प्रतिबोधीने तेमां स्थिर न करवो. सातमो छती श-

के जिनधर्मनी प्रन्नावना न करे. आठमो ठती शक्तिए श्रीसंघनुं वात्सल्य न करे ए दर्शननना अतिचार जाणवा. हवे चारित्रना आठ अतिचार कहे ठेः—इरियादिक पांच समिति अने मनादिक त्रण गुप्ति मली आठ प्रवचनमाताने रूडी रीते पाले नहीं, विपरीत पाले तो आठ अतिचार लागे. हवे तपाचारना बार अतिचार कहे ठेः—ठ न्नेद अन्यंतर, अने ठ न्नेद बाह्य, मली बार प्रकारनुं तप पोतानी शक्तिने अनुसारे न करे, करीने विसारी मूके, तो अतिचार लागे हवे वीर्याचारना त्रण अतिचार कहे ठे मन, वचन अने काया ए त्रणे योगने अशुन्न व्यापारने विषे जे प्रवर्त्तावबा, ते त्रण अतिचार जाणवा. हवे समकितना पांच अतिचार कहे ठेः—एक श्रीवीतरागे कहेला न्नावने विषे संदेह राखवो. बीजो नवा नवा मतनी अन्निलाषा करवी. त्रीजो धर्मना फलनो संदेह राखवो, अथवा मले करी मलिन साधु साध्वीने देखी डुगंछा करवी चोथो मिथ्यात्वीउना धर्मनी प्रशंसा करवी. पांचमो मिथ्यात्वीउनी साथे परिचय करवो. ए पांच जाणवा हवे बार व्रतना साठ अतिचार ठे तेमां प्रथम स्थूल प्राणातिपात व्रतना पांच अतिचार कहे ठेः—एक निर्दयपणे पशु प्रमुखने मारवां, ते वध अतिचार बीजो दोरडा प्रमुखथी आकरे बंधने बांधवां, ते बंध अतिचार त्रीजो कान प्रमुखनुं ठेदवु, ते छविछेद अतिचार चोथो उंट बलदादिक उपर घणो

नार नरवो, ते अतिनारारोपण अतिचार. पांचमो पशु प्रमुखने खावानो वखत टाली पठी चारो पाणी आपवां, ते नक्तपानव्यवछेद अतिचार. ए पांच जाणवा. हवे वीजा स्थूल मृषावाद व्रतना पांच अतिचार कहे छेः—प्रथम वीजाने वगर विचारे कहेवुं जे तुं चोर छो, जार छो, ते सहसाभ्याख्यान अतिचार. वीजो एकांते कोइने वात करतां देखीने कहेवुं के तमे राज्यविरुद्ध वातो करो छो, ते रहस्याभ्याख्यान अतिचार. त्रीजो पोतानी स्त्रीए अथवा मित्रादिके कांइ गुह्य वात करी होय, ते वीजानी आगल प्रकाशी आपे, ते स्वदारामंत्रनेद अतिचार. चोथो कष्टमां पडेला मनुष्यने जूठो उपदेश आपे, ते मृषाउपदेश अतिचार. पांचमो जूठा लेख लखवा, जूठी साक्षी नरवी, ते कूटलेख अतिचार. ए पांच जाणवा. हवे त्रीजा स्थूल अदत्तादानविरमण व्रतना पांच अतिचार कहे छेः—एक चोरी लावेली वस्तु राखे, ते स्तेनाहृत अतिचार. वीजो चोरने चोरी करवा माटे संवल आपे, ते तस्करप्रयोग अतिचार. त्रीजो घृतादिकमां चरवी प्रमुख नेली वेचवी, ते तत्प्रतिरूपक्षेपकातिचार. चोथो जे गामादिके व्यापार करवा माटे राजानी मनाइ छे, तिहां लानने अर्थे वस्तु लइ जइने वेचवी, ते राजविरुद्ध गमन अतिचार. पांचमो कूडां तोलां तथा कूडां माप राखवां, तेनाथी व्यापार करवो, ते कूटतोल

कूटमान अतिचार. हवे चोथा स्थूल मैथुन व्रतना पांच अतिचार कहे ठेः–प्रथम वेश्या, विधवा अने कुमारिका साथे गमन करवु, ते अपरिगृहीतागमन अतिचार बीजो नाकुं आपी थोडा काल लगे पोतानी स्त्री करी राखवी, ते इत्वरपरिगृहीतागमन अतिचार. त्रीजो स्त्री पुरुषनां चिह्न ते कुच, काख, साथल, मुख इत्यादिके रमण करवुं, ते अनंगक्रीरुा अतिचार. चोथो पारका ठोकरा ठोकरीना विवाह जोरुवा,परणाववां,ते परविवाहकरण अतिचार पांचमो कामन्नोगने विषे तीव्र अनिलाषा करवी,ते तीव्रानुराग अतिचार. हवे स्थूल परिग्रह परिमाण व्रतना पांच अतिचार कहे ठे.–एक धन चार प्रकारनुं, धान्य चोवीश प्रकारनु,ए वेहुनां परिमाण कस्या पठी वधारे थतां देखे,ते वारे बीजाना घरमां राखे बीजो क्षेत्र, घर प्रमुख वधारे थतां देखीने वेनी वचली वाड वेगली करी एक करे त्रीजो सोनु, रूपुं लीधेला परिमाणथी वधारे थतुं देखे ते वारे पोतानी स्त्रीने आपी दीए. चोथो थाली, वाटका प्रमुख नियमथी वधारे थतां देखी दश वासणने तोरुावी तेना पांच नारे वजनवालां वासण करावी राखे पाचमो ढोर प्रमुख पोताना नियमथी वधारे थतां देखी लोकोने कहे के थोरुा दिवस आ वे ढोर मारां ठे ते तमे राखो, पठी हुं लइ जइश ए पांच अतिचार कह्या. हवे ठठ्ठा दिशि परिमाण गुणव्रतना पांच अतिचार कहे ठेः–

ऊंची, नीची अने तीर्छी दिशिना करेला प्रमाणनुं उल्लंघन करे, ते त्रण अतिचार थया. चोथो कोइ दिशिए वधारे जवानुं काम पडे ते वारे एक दिशिना योजन बीजी दिशिमां मेलवे, ते क्षेत्रवृद्धि अतिचार. पांचमो दिशानुं प्रमाण करेलुं भूली जाय, ते स्मृत्यंतर्धा अतिचार. हवे सातमा भोगोपभोग व्रतना पांच अतिचार कहे छेः—एक सचित्त वस्तुनो नियम करी पछी दाडिमादिक अचेत जाणी खाय. बीजो पाकी केरी प्रमुख गोटली सहित खाय, ते सचित्त प्रतिबद्ध अतिचार. त्रीजो अणचाल्यो आटो प्रमुख खाय, ते अल्पौषधि भक्षण अतिचार. चोथो ऊंला, पोंख प्रमुख शेकेला खाय, ते दुपक्कौषधि अतिचार. पांचमो जे वस्तुमां पूरां बीज थयां न होय अने खातां थका पण धराय नहीं ते तुछौषधि भक्षण अतिचार. हवे आठमा अनर्थदंडविरमण व्रतना पांच अतिचार कहे छेः—एक विकार सहित वचन बोले, कामोद्दीपकशास्त्र शीखे, ते कंदर्प अतिचार. बीजो मुख, आंख, पांपण विगरेथी भांडचेष्टा करे, ते कौकुच्य अतिचार. त्रीजो गाल प्रमुख असंबंधपणे बोले, ते मौखर्य अतिचार. चोथो उखल, मुसल, घंटी प्रमुख अधिकरण वस्तुनो बीजाने आपवा माटे संग्रह करे, ते संयुक्ताधिकरण अतिचार. पांचमो स्नानादिक संबंधी वस्तुने विषे अत्यासक्ति करे, ते भोगोपभोगातिरिक्त अतिचार. हवे नवमा सामायिक व्रतना पांच अ-

तिचार कहे छे. एक मनने विषे पाप करवानी वात विचारे, ते मनोडुःप्रणिधान अतिचार. बीजो विकथादिक करे, ते वचनडुःप्रणिधान अतिचार. त्रीजो वगर पडिलेहण करेले स्थानके हाथ पग मेले, ते कायडुःप्रणिधान अतिचार. चोथो सामायिक लीधा पछी वे घमी धर्मध्यान करवु जोइए, ते न करे, ते अनवस्थादोष अतिचार. पांचमो सामायिक में कीधुं के नथी कीधु ? एवी ज्रांति थाय, ते स्मृतिविहीन अतिचार. हवे दशमा देशावकाशिक व्रतना पांच अतिचार कहे छेः—एक जेटली ज्रूमि नियममां राखी होय तेथी उपरांत वाहिरली वस्तु मगावे, ते आनयन प्रयोगातिचार. बीजो पोतानी पासे कोइ अधिक वस्तु होय, ते नियमज्रूमिथी वाहिरली ज्रूमिए मोकलावी होय. त्रीजो कोइ कार्यार्थी पर प्रत्ये बोलतो देखीने वचमां पोतानुं काम करवा माटे तेने खोंखारो करी बोलावे, ते शब्दानुपात अतिचार. चोथो कोइ कार्यार्थी पर प्रत्ये पोतानुं रूप देखाडे, बोलावे, ते रूपानुपात अतिचार. कोइने कांकरो नाखी सान करी बोलावे, ते पुज्ञलप्रक्षेपातिचार. हवे अगीयारमा पौषध व्रतना पांच अतिचार कहे छे.—एक अप्रतिलेपित दुप्रतिलेपित सज्जा संथाराने सेववो. बीजो अप्रमार्जित डुःप्रमार्जित शय्या संथारो पाथरवो त्रीजो अप्रतिलेपित डुप्रतिलेपित ज्रूमि उपर मात्रुं परठववु. चोथो अप्रमार्जित डुःप्रमार्जित ज्रूमिए मात्रुं परठववुं. पां-

चमो पोसह लीधा पछी जोजननी चिंतवना करवी, जे पोसह क्यारे पूरो थाय, अने क्यारे जोजन करीश? एवुं चिंतववुं. हवे बारमा अतिथिसंविजाग व्रतना पांच अतिचार कहे छेः— प्रथम साधुने अणदेवानी बुद्धिए देवा योग्य वस्तुने सचित्त वस्तुनी उपर मूके. बीजो तो देवा योग्य आहारनी उपर सचित्त फलादिक ढांके. त्रीजो लाडवा प्रमुख पोताना होय तो- पण अणदेवानी बुद्धिए पारका कहे. चोथो अमुके फलाणाए दान आप्युं, तेवुं हुं कां न आपुं ते मात्सर्य अतिचार. पांचमो वहोरवानी वेला टली गया पछी साधुने आहार आ- पवाने अर्थे बोलावे, ते कालातिक्रम अतिचार. ए प्रमाणे एक सो चोवीश अतिचार मां- हेलो कोइ पण अतिचार, जाणतां अजाणतां प्रमाद दोषथी बालपणे जूलथी लाग्यो होय, ते सर्व दोषनुं चोमासीने दिवसे मन, वचन, कायाए करी मिछामि डुक्कड देवुं ए अ- तिचार जला श्रावके जाणवा, पण आदरवा नहीं. ए रीते चोमासाने दिवसे धर्मने विषे आदर करवाथी उत्तरोत्तर मांगलिकनी माला थाय. इति चातुर्मासिक व्याख्यान संपूर्ण ॥

श्रीसद्गुरुभ्यो नमः ॥ अथ श्रीपर्युषणाचिंतामणिप्रकरणप्रारंभः ॥ चिदानंदस्वरूपाय, रूपातीताय तायिने ॥ नमः श्रीज्योतिषे तस्मै, नमः श्रीपरमात्मने ॥१॥ प्रणम्य प्रणताशेषं, वीरं वीरजिनेश्वरम् ॥ पर्युषणाविधेरत्र, ग्रंथः प्रारभ्यते मया ॥ २ ॥ आदिमां ग्रंथकर्त्ता चरम तीर्थंकर श्रीवीर जिनने अतिशये करी शुद्ध भाव सहित मन, वचन, काया करी नमस्कार करीने श्रीमदुपदेशरत्नकोष नामे ग्रंथने अनुसारे वली श्रीसिद्धांतना सांभलवा थकी तथा गुरुपरंपरादिकथी सांभलीने पजोसण पर्वना विधिनो अनुक्रम कहेवा माटे ग्रंथनी रचना करे छे. तिहां प्रथम ए श्रीपर्युषणपर्व माहात्म्यविधि सामाचारी केणे कही, केणे पूछी, केणे सांभली? ते कहे छे. आ जंबूद्वीपना भरत क्षेत्रमां मगध नामे देश छे, तेने विषे जेमा निरंतर महोत्सव थइ रह्या छे, एवां घणां जिनालय छे. जेमां वीतराग भाषित धर्मना सेवनार श्रावक जनो महोत्सव करतां वसे छे, जिहां संकीर्ण नीला वृक्षना समूहे करी सुशोभित उपवन छे एवी भोगावती नगरीनी पेरे राजगृही नामे नगरी छे. जिहां समस्त राजपर्षदाए करीने सुशोभित एवुं राजानुं सिंहासन छे तिहां बहोंतेर कलानो जाण समस्त राजनीतिए करी सहित एवो श्रेणिक नामे राजा राज्य करे छे. तेनी सत्यशीले गुणथी भरेली अने जैनधर्मने शोभावनारी एवी चेलणा

नामे राणी बे. तिहां राजसन्नाए देवोमां जेम इंड शोन्ने तेम श्रेणिक राजा इंडनी पेरे शोन्ने बे, अने सन्नाजनो देवतानी पेरे शोन्ने बे. तिहां कोइक समये वन मांहे मांहोमांहे स्वन्नावेज जेने वैर बे, एवा अश्व अने पाडा, उंदर अने बिलाडी, सर्प अने नोलीया इत्यादिक जानवरो सर्व पोतपोतामां वैरन्नाव गंडीने मांहोमांहे स्नेह धरतां थकां एकठां बेठेलां वनना रक्षक पुरुषे दीठां. एवी अचरिजनी वात देखीने वनपालक विचारवा लाग्यो के अहो! एनुं कारण ते शुन्न हशे के अशुन्न हशे? एम विमासण करतां फरतां फरतां तेणे वैन्नार पर्वतनी उपर अनेक देवताए सहित चोसठ इंडो जयजयारव करी रह्या बे तथा देवडुंडुन्निना नादे करी संपूर्ण दिशिउ पूराणी बे, एवी शोन्नाना धारक अष्ट महाप्रातिहार्य सहित एवा श्रीवीर जिन समोसस्या दीठा. ते जोइ वनपालक आनंद पाम्यो थको पोताना मनमां विचारवा लाग्यो जे आ मांहोमांहे जाति वैरन्नाव त्यागीने एकठां मली बेठेलां जे अश्वादिक में दीठां, ते सर्व ए श्रीवर्द्धमान स्वामीनुं माहात्म्यज बे. एवुं जाणी केटलांएक अकालिक वनफल ग्रही राज्य योग्य न्नेटणुं लइने श्रेणिक राजा पासे आवी हाथने विषे फल दइने कहेवा लाग्यो के हे महाराज! तमारां पुण्यना उदयथी वैन्नार पर्वतनी उपर श्रीवीर न्नगवान् देवरचित समवसरणे विराज्या बे, एवुं

सांभली आसन थकी उठी जे दिशिए प्रभु समोसर्या छे, ते दिशिए सात आठ पगलां सामो जइ पंचांग नमस्कार करी पोताने अंगे पहेरेलां वस्त्राभरण मांहेला एक मुकुटने वर्जीने शेष सर्वनुं वनपालकने प्रतिदान दइने पाछो वाल्यो. पछी आनंद नामे भेरी वजडावी. तेना शब्दे करी समग्र दिशाउं पूराणी. ते शब्द नगरनिवासी सर्व लोकोए सांभल्यो. पछी पोतानो परिवार लइ नागरिक लोक सहित श्रीवीर भगवानने वांदवा माटे श्रेणिक राजा समोसरण भणी जता हवा तिहां समोसरण देखतांज छत्र, चामर, वाहन, शस्त्र अने पताका ए पांच राजचिह्न मूकी पांच अभिगम साचवी भगवानने जमणा पासा थकी त्रण प्रदक्षिणा देइ वांदीने स्तुति करता हवा ॥ यतः ॥ अद्याऽभवत् सफलता नयनद्वयस्य, देव त्वदीयचरणांबुजवीक्षणेन ॥ अद्य त्रिलोकतिलक प्रतिभासि ते मे, संसारवारिधिरयं चुलुकप्रमाणः ॥ १ ॥ अर्थ.—हे प्रभो! आजनो दिवस मारो धन्य छे. हे देव! तमारा चरण कमल समान जोवे करीने मारी बेहु आंखो सफल थइ. आज त्रण लोक मांहे तिलक समान एवा तमोने में दीठा, माटे मे संसाररूप समुद्रने अंजलिजल प्रमाण कर्यो ॥ १ ॥ इत्यादिक स्तुतिनां एक हजार काव्य करीने श्रीवीरनी स्तवना करी, पछी सर्व मुनिउं मांहे अग्रेसर श्रीगौतम गुरुने स्तवीने भगवानथी साम्हा

त्रण हाथ दूर यथायोग्य स्थानके बेठा. जगवान् पण बार पर्षदानी आगल एवी देशना देता हवा के, जो जव्याः! जो इति आमंत्रणे एटले हे जव्य जीवो! जेनो पार नथी एवी संसाररूप अटवीने विषे मनुष्यजन्म पामवो दुर्लज्ज ठे, ते तमे पाम्या ठो. तो तमे धर्मने विषे उद्यम करो. जे माटे जे जवनी कोमीए पण न पामीए एवी जे मनुष्यजन्मादिक सामग्री तेने पामी करीने संसाररूप समुद्रमां वहाण समान जे धर्म, तेने विषे सदा यत्न करवा थकी सुख पामीए. जेने धर्म करवामां व्याकुल मन होय तेथी जो निरंतर धर्म न थाय, तोपण तेने दृढ मन करीने धर्मनां कार्य आंतरे आंतरे करवां. जेम गायने गले ऊंहरो बांध्यो होय, तोपण जमती जमती खडना कवलने आहारती फरे तोपण जूख जांगे. तेम गृहस्थने दिवसना चार प्रहर धर्म विना घरना धंधामां जाय ठे, माटे तेमां एक प्रहर अथवा अर्द्ध प्रहर सुधी पण धर्मनो संग्रह करजो. एवी रीते जो सर्व दिवसोने विषे धर्म संबंधी क्रिया पालवामां प्रवृत्त थाउं, तो ए मनुष्यजन्म पाम्यानुं फल कहेवाय, अने जो सर्व दिवसोमां न करी शको तो पर्व दिवसे विधिए करी पौषधादि व्रत करवां, ब्रह्मचर्य पालवुं, विशेषे करी आरंज तो करवोज नहीं, अने कराववो पण नहीं. तेम वली आसो तथा चैत्र मासनी अठाइना दिवसोने विषे अने पजोसणनां

पर्वोमां तो विशेषे करी धर्माराधनज करवु एवो उपदेश ज्ञगवाने कह्यो, ते वारे अव-सर पामी श्रेणिक राजा कहेता हवा के हे ज्ञगवन्! प्रथम श्रीपर्युषणा पर्वने विषे शी शी करणी करवी? अने ते करवा थकी शुं फल मले? ते मुजने कहो, ते वारे ज्ञगवान् बो-ल्या के हे मगधेश! सांजल. श्रीपर्युषण पर्व आवे थके चतुर्विध श्रीसंघ मलीने श्रीवी-तरागनां देरां जूरे, २ साधुनी ज्ञक्ति करे, ३ कल्पसूत्र सांज्ञले, ४ श्रीवीतरागनी पूजा करे, अर्चा आंगीरचना नित्य करे, ५ चतुर्विध संघमां प्रज्ञावना करे, ६ साधर्मीवात्सल्य करे, ७ जीवोने अज्ञयदान आपवा माटे अमारीपरूह वजडावे, ८ अठम तप करे, ९ ज्ञाननी पूजा करे, १० मांहोमांहे श्रीसंघने खमावे, ११ संवत्सरी पडिक्कमण करे, ए अगीयार कृत्य करे ए करणी करवानां अगीयार द्वार कह्यां, ते आगल विवेरीने कहे-शे. वली ज्ञगवान् कहे ठे के पजोसण आवे थके सामायिक, पडिक्कमणुं, पोसह व्रत करवां, श्रीवीतरागनी स्नात्रपूजा, चूआ, चदन, विलेपन करवां, ब्रह्मचर्य पालवुं, दान देवुं, तेमां दया मुख्य पालवी, इत्यादिक कृत्य श्रीपजोसणनां मंरून ठे, एटले अलंकाररूप ठे. तेम वली घरना आरज्ञ सर्व वर्जवा, तथा खांरूवु, दलवुं तथा नाटक प्रेक्षण करवानुं वर्जन करवु ब्रह्मचर्य पालवुं, ज्ञूमिए सूवुं, सचित्त वस्तुनो त्याग करवो, सावद्य व्या-

पार वर्जवो, कल्पसूत्रना वांचनारा साधुउने खान पाननुं साहाय्य आपवुं. रात्रिए जागरण करवुं, आठ दिवस उभय टंकनां पडिक्कमण करवां, गुरुनी वस्त्रादिके करी पूजा करवी, सावद्य एटले पापनां वचन मुख थकी बोलवां नहीं, पारणाने दिवसे सांवत्सरिक दान देवुं, देवद्रव्य तथा साधारण द्रव्यना भंडार वधारवा, ज्ञानद्रव्यनी वृद्धि करवी, गीत गान करवां, धवल मांगलिकनुं गान करवुं, अनेक प्रकारनां वाजित्र वजडाववां, उत्तम वस्त्र पहेरवां. क्लेश, शोक, संताप सर्वेनुं निवारण करवुं. कुंकुमे करी पांच आंगुलीना थापा देवा, श्रीभगवाननी माताए चौद स्वप्न रात्रिए दीठां, तेनो महोत्सव करवो. चंदने भर्या कलशनी स्थापना करवी, श्रीजिनना देरासरे रथयात्रा प्रमुखना महोत्सवादिक करवा. इत्यादिक करणी श्रावके करवी. वली साधुनी करणी कहे छेः— संवत्सरीमां पडिक्कमण बेहु टंकनां करवां, मांहोमांहे खमाववुं, कल्पसूत्र वांचवुं, मस्तके लोच करवो, अठम तप करवुं, ए पांच करणी करवी. वली मुनिने विगयत्यागादि तप करवुं, ज्ञाननुं आराधन प्रमुख करवुं. हवे पूर्वे जे अगीयार द्वार कह्यां छे, ते विस्तारे कहे छेः—तिहां प्रथम द्वारे चैत्यपरिपाटी वंदनविधि कहे छे. साधु, साध्वी, श्रावक, श्राविका, ए भला चतुर्विध श्रीसंघ युक्त गीत वाजित्रना नाद त-

था देवडुंडुन्जिना जे शब्द, तेणे करी सहित तथा ध्वजाए अने धूपे घमघमायमान करी श्रीवीतरागनी चैत्यपरिपाटी करवी,त्यार पछी पोषधशालाए आवीने मुनिजन सर्व साधुने वंदन करवु पछी जिनशासननी प्रन्नावना करवी ए करणी समकितदृष्टि जीवने साचव-वी ए रीते पर्युषणपर्वने दिवसे जे विधिवादे करी श्रीवीतरागनी चैत्यपरिपाटी करे, ते देवलोकमां इंद्रपणानां सुख तथा मनुष्यलोक मांहे श्रेष्ठ पदवीने पामे. ए फल जाणवुं एम प्रथम द्वार कह्युं ॥१॥ हवे साधुन्नक्तिना विधिनुं वीजुं द्वार कहे छे. एक मस्तक, वे हाथ अने वे ढींचण, ए पांच अगने पृथ्वीतल प्रत्ये विधिए करी सम्यक् प्रकारे फरसा-वे, एवा पंचांग प्रणिपाते करीने वडेरा गुरु अथवा साधु अथवा अन्य कोइ मुनिजनो होय, तेमने गुरुनी तेत्रीश आशातना टाली नमस्कार करवो पछी अन्न, पाणी, उपा-श्रय, पथ्य प्रमुख तथा वस्त्र पात्रादिकनुं दान साधुने आपवुं इत्यादिक अनेक प्रकारे करीने अवष्टंन्न आपवा. एवी रीते साधुनी न्नक्ति श्रीपर्युषणपर्वने विषे करवी तथा साधुनी वस्त्र, पात्र, ओषध, राख, रुगला, कांवली, कांबलो, पुस्तक, सज्जा, संथारा प्रमुख तथा उपधि सहित चेलो, अन्न, पाणी, सुखडी प्रमुख खादिम, तथा मुखवास प्रमुख स्वादिम, ए चार प्रकारना आहारने दाने करी न्नक्ति करवी, तथा स्तुति करवी, सेवन

पण क्षय थाय छे. श्रीजिनशासनमां पूजा प्रभावना करवामां तत्पर रहेला एवा जे लोक
एकाग्रचित्ते करीने शासनप्रभावना करे, पूजा करे, कल्पसूत्रने एकवीश वखत श्रवण
करे, ते प्राणी संसाररूप समुद्रने तरी पार पामे छे॥ इति तृतीय द्वारं॥ ३॥ हवे चो-
था द्वारमां श्रीजिनेश्वरनी पूजानो विधि कहे छेः—जे विधिना जाण श्रावक, पजोसण
आवे थके, श्रीअरिहंतनी प्रतिमाने मोटी ऋद्धि सहित रथने विषे स्थापीने स्नात्र
पूजनादिक करणी करे, तेम वली चंदन, कस्तूरी, केशर प्रमुख सुगंधी वस्तुए करी श्री-
अरिहंतनी प्रतिमाने विलेपन करे, वली अष्ट प्रकारे तथा सत्तर प्रकारे श्रीवीतरागनी
प्रतिमानी पूजा विस्तारपूर्वक विशेषपणे करे. जे माटे कह्युं छे के संवत्सरीने विषे, चउ-
मासीने विषे, तेमज अठाइने विषे ए त्रण पर्वमां सर्व कोइ श्रावके घणा आदर सहित
श्रीजिनवरनी पूजा करी गुणोत्कीर्त्तन करवां. जेम पर्युषणपर्वना आठ दिवस पर्यंत श्री-
नंदीश्वर द्वीपने विषे वैमानिकादिक चार निकायना देवता मलीने अठाइनो महोत्सव
करी श्रीजिनराजनी पूजा करे छे, तेम त्रणे चोमासीनी अठाइ तथा चैत्रनी अठाइ अने
आसोनी अठाइ, ए सर्व मली पजोसण सहित छे. ए अठाइमां तथा श्रीजिनेश्वरना जन्म,
दीक्षा अने केवलज्ञान कल्याणिकने दिवसे चारे निकायना देवो तथा विद्याधरो नंदीश्व-

रादिकने विषे यात्रा करे छे अने महोत्सव करे छे. तेमज मनुष्यो पण पोतपोताने स्थानके करे छे. हवे इहा ए श्रीजिननी पूजानुं फल ग्रंथकर्त्ता कहे छे के जो हुं, सागरोपमादिकनुं मोटुं आयु पामुं, ते मोटा आयुमां पण वली आधिव्याधिए रहित थाउं, रोग रहित थाउं, पंमितपणुं, सर्व वस्तुनुं जाणपणुं, प्रवीणता, चतुराइ इत्यादि शुभ पदने पामेलो होउं, तथा मारी एक जीभ छे, ते कोटि जिह्वा जेटलुं कार्य करी शके एवी बोलवामां पाटव गुण युक्त चतुराइवाली थइ पृथ्वीतलमां सन्मान पामे, तोपण सर्व पर्वोमां श्रेष्ठ एवा पजोसणपर्वनी पूजानुं जे फल, तेनुं परिपूर्ण वर्णन करवाने समर्थ न थाउं ए पर्वदिवसोने विषे पूजा करवानुं फल जाणवुं. एम पजोसणपर्वमां दोष रहितपणे श्रीजिनराजनी पूजा करे, ते प्राणी त्रीजे भवे अथवा सातमे, आठमे भवे मोक्षने पामे. तेनां आकरां पाप होय, ते दूर जाय. रुडी ऋद्धिनी संपदाना पद प्रत्ये पामे, तेनो आत्मा त्रणे भुवनमां यश कीर्तिए करी देदीप्यमान थाय. इति चतुर्थ द्वारं ॥४॥ हवे संघप्रभावनानुं स्वामीवात्सल्य करवाना विधिनुं पांचमुं अने छहुं द्वार कहे छेः—साधर्मिक वात्सल्य ते एक श्रीसंघनी पूजा, बीजी प्रभावना अने त्रीजुं वात्सल्य, ए त्रण प्रकारे छे, तथा श्रीजिनराजनी पूजा पजोसण आवे थके करवी. ते पूजानो अधिकार तो प्रथम

कही आव्या छीए. हवे स्वामीवात्सल्य तथा प्रभावना जे छे, ते पण जघन्य, मध्यम अने उत्कृष्ट एवा त्रण भेदे छे. तिहां प्रत्येक साधर्मी दीठ एकेक नोकरवाली आपे, ते जघन्य स्वामीवात्सल्य जाणवुं, अने साधर्मीने अशन, पान, खादिम, स्वादिम, ए चार प्रकारना आहारे करी जमाडे, ते मध्यम स्वामीवात्सल्य जाणवुं, तथा जमाडीने पछी वस्त्राभरण पहेरामणी करे, ते उत्कृष्ट स्वामीवात्सल्य जाणवुं. एम सिद्धांतमां कह्युं छे. माटे शक्तिने अनुसारे साधर्मीने नोतरी भाव सहित उत्तम भोजन जमाडी अने तांबुल प्रमुख आपी वस्त्राभरणनी पहेरामणी करवी. हवे ते श्रीसंघना वात्सल्यनुं अने प्रभावनानुं फल शुं थाय? तेनो महिमा कहे छेः—जेना घरना आंगणाने गुण युक्त एवो जे श्रीसंघ ते पोताने पगे करी फरसे छे, ते प्राणीना आंगणाने विषे कल्पवृक्ष निरंतर फले छे, तथा ते प्राणीने हाथ विषे चिंतामणि रत्न रहेलुं छे तथा श्लाघ्य गुण युक्त अने पाप रहित एवी जे कामदुधा धेनु ते तेना घरने विषे अवतरेली छे. वली त्रण लोकना अधिपतिपणाना साधनने सहाय करनार एवी लक्ष्मी जे छे, ते तेना मुखनी सामुं जूंवे छे. अर्थात् लक्ष्मी पण एम इच्छे छे जे ए प्राणी मने क्यारे अंगीकार करे. माटे सर्वोत्तम एवो जे श्रीसंघ, तेनुं सेवन करवुं. वली सर्व पदा-

र्थमां श्रीसंघ जे ठे ते उत्तम पदार्थ ठे. माटे जे तत्त्वना कहेनारा श्रीअरिहंत देव ते पण श्रीसंघने उत्तम कहे ठे. तत्त्वार्थना प्ररूपक पंकितजन ते श्रीसंघना दर्शन प्रत्ये वांठे ठे. एटले श्री अरिहंतना दर्शननुं फल अने श्रीसंघना दर्शननुं फल ते सरखुंज जाणवुं. एम श्रीतीर्थंकरे पोते प्रवचन मांहे नाख्युं ठे. जेम रत्नोना स्वामीमां रोहणाचल उत्तम ठे तेम सर्व गुणनो उत्तम स्वामी ते श्रीसघ ठे. वली श्रीमंत एवो श्रमणसंघ जे ठे, ते पृथ्वीने विषे उत्कृष्टो आधारनूत ठे जे श्रीअरिहंत पण पोते केवलज्ञाने करी सहित ठे,तोपण उच्च स्वरे करीने ते सर्व श्रीसंघने नाव नक्तिपूर्वक साचवे ठे माटे श्री-संघ जे विश्व मांहे ठे, तेने नमस्कार हो.वली एक तरफ सर्व तप जपादिक संवंधी करणीनुं फल अने वीजी तरफ श्रीसंघनी वत्सलता करवी तेनुं फल, ए वे मांहे श्रीसंघना वात्सल्यनुं फल मोटुं ठे. तथा एक तरफ समस्त तीर्थ फरस्यानुं फल अधिक ठे, ते थकी पण जेणे करी आत्मा सर्व प्रकारे शुद्ध थाय ठे, एवो जे श्रीसंघ तेनुं वहु-मान तथा गौरव जे करे ठे, आदरे ठे, ते प्राणीनुं समकित निर्मल थयुं कहेवाय. तेने अरिहतपद प्राप्त थाय ठे, जे माटे त्रीजा जे श्रीसंनव जिन तीर्थंकर तेना प्राकृत चरित्रने विषे कह्युं ठे के श्रीसंनव जिने पाठला त्रीजे नवे पजोसणना दिवसोमां श्री-

जिनवचने करी दृढ भक्तिरागे श्रीसंघनुं वात्सल्य कर्युं, तेथी तीर्थंकरनी लक्ष्मी पाम्या.श्री-संभव जिन तीर्थनाथ थया. हवे तेनी कथा कहे छे. श्रीसंभव जिनेश्वर ते पाछला त्रीजा भवने विषे धातकी खंड ऐरवत क्षेत्रे क्षेमापुरी नगरीए विमलवाहन नामे राजा हता. तिहां एक वर्ष मोटो दुर्भिक्ष थयो. ते वर्षमां पजोसणपर्व आवे थके सघला साधर्मिक श्रावकोने तेणे भक्तिए करी भोजनादिकनुं दान दीधुं, तेथी तीर्थंकर नामकर्म उपार्जन कर्युं. एम श्रीसंभवचरित्रमां कह्युं छे. जे माटे बेंतालीश दोष रहित कल्पनीय शुद्धमान उपन्यो जे आहार, तेनुं दान पोतेज मोटा मुनिउने आपे छे. एवो श्रीविमलवाहन नामे राजा मोटा निर्मल मननो धणी छे. एकदा सर्व देशमां दुर्भिक्ष पड्यो ते वारे राजा पोते सर्व संघने अर्थे यथाविधि भोजनादि करावीने जमाडतो हवो. एम सर्व संघनुं वेयावच्च कर्युं, तेणे करीने तीर्थंकर नामकर्म उपार्जन कर्युं. पछी श्रीस्वयंप्रभ नामे आचार्य पासेथी विमलवाहन राजाए दीक्षा लीधी. ते राज्यलक्ष्मीनी पेरे दीक्षा पाले छे. वली जे अंतरंग षट् वैरी छे तेना जयने अर्थे ते राजर्षि संयमरूप रथमां बेसीने विधि सहित संयमपर्याय पालता थका विचरे छे, उपसर्ग सहन करवाथी उद्वेग पामता नथी, परिसह सहेवाने हर्षवंत मन छे जेनुं एवा ते राजर्षि जेम पोली-

यो पोतानो पहेरो पूरो करे, तेम आयुष्य पूर्ण करी छेके विधि सहित अनशन करी मरण पामी नवमा आनत नामे देवलोके पहोता. दीक्षा जे छे ते मोक्षफलनी देवावाली छे जो थोडी पाली होय, तोपण सुखने आपे छे. पछी तिहांथी चवीने जंबूद्वीपना नरतार्द्धनी नूषणरूप सावत्थी नगरीए इक्ष्वाकुवंशमां उत्तम कुलरूप क्षीरोदधि वधारवाने चंद्रमा समान शत्रुने जीतवाथी जेमनुं जितारि नाम सार्थक छे, ते राजानी सेनादेवी नामे पट्टराणीनी कुखने विषे आवी उपन्या ते वारे त्रण लोकमां उद्योत थयो. रात्रि शेष रहे थके राणीए पोताना मुखकमलमां प्रवेश थतां चौद सुपन दीठां पछी जागीने हर्षवंत थइ थकी राजा आगल जइ वात करी राजाए कह्युं त्रण लोकने वांदवा योग्य एवुं निश्चे तमारे पुत्ररत्न थशे. पछी गंगाना पाणीए करीने जेम समुद्र वृद्धि पामे, तेम गुप्तपणे गर्न्न वधवा मांड्यो, पण कोइने दीठामां न आवे. सवा नव मास पूर्ण थये मार्गशिर शुदि चौदशनी रात्रिए मृगशिर नक्षत्रे चंद्रमानो योग आवे थके जरायु रोगादि रहितपणे जेने सुंदर अश्वनुं लांछन छे, जेम पूर्व दिशिए सूर्य उदय थाय, एवे सोना सरखे शरीरने वर्णे सर्व सुखनुं नाजनरूप एवो पुत्र, सेना राणीए सुखसमाधे प्रसव्यो. तेनो छपन्न दिक्कुमारिका तथा चोसठ इंद्रो महोत्सव करी पोताने स्थानके गया. प्रन्नाते जितारि रा-

जाए पुत्रजन्मनी वधामणी सांजली पुत्रजन्म महोत्सव कस्यो. जे समये गर्जने विषे पुत्रपणे संजवनाथ उपन्या, तेज समये दुर्जिक्षने विषे धान्यनो संजव थयो माटे तेमनुं संजवनाथ एवुं नाम स्थापन कस्युं. पढी पांच धावे पालतां मोटा थतां संजव कुमार यौवनावस्था पाम्या. सुवर्ण वर्णे चारसें धनुष्यनी जेनी उंची काया शोजती ढे, वली जे रूपनुं निधान ढे, तथा जाणे कौतुके करी मेरु पर्वतज पुरुषरूप धारण करी आव्यो होय नहीं! एवा कुमरने मातापिताए जोग समर्थ जाणीने राजकन्या परणावी. तेनी साथे विविध प्रकारनां सांसारिक सुख जोगवतां पन्नर लाख पूर्व व्यतिक्रम्यां, ते वारे जितारि राजा संसार थकी उद्विग्न थया. घणा आग्रहे करीने संजवस्वामी प्रत्ये राजपाटे स्थापता हवा, ते सुवर्णनी अंगुलीए रत्न स्थाप्युं शोजे, तेम शोजता हवा. पढी जितारि राजा पोताना आत्मानो अर्थ साधवा माटे गुरु पासे जइ तेमनां चरणकमलने नमीने हाथे दीक्षा ग्रहण करता हवा. हवे जगवान् चुम्मालीश लाख पूर्व पर्यंत राज्य करता थका जोगावलि कर्म क्षय कस्यां, ते वारे पोते पण त्रण ज्ञाने सहित ढे, स्वयंबुद्ध ढे, तेथी मनमां संसारनी स्थिति असार ढे, अनित्य ढे, एम चिंतववा लाग्या. ते अवसरे लोकांतिक देवतानी ए करणी ढे माटे तिहां आवी प्रजुने नमस्कार करीने कहेवा लाग्या के हे प्रजो! धर्मरूप तीर्थ

प्रवर्त्तावो. एम कही देवता स्वस्थानके गया. दीक्षा लेवानो अवसर जाणी नगवानने उत्साह वध्यो, ते वारे संवत्सरी एटले एक वर्ष सुधी नगवाने दान दीधुं दानने छेडे चोसठ इंद्रोनां आसन कंप्यां, ते वारे ते पोतानी इंद्राणीउ सहित प्रजुने घेर आवी अनुक्रमे दीक्षामहोत्सव करता हवा. पछी नगवान् सिद्धार्थ नामक शिबिकामां वेसी नगरीना मध्यमांथी चंपकवनमां गया. तिहां एक हजार राजानी साथे दीक्षा लीधी. ते वखत प्रजुने मनःपर्यवज्ञान उपन्युं शक्रेंद्र तथा बीजा पण अच्युतादिक इंद्रो सर्व नगवानने नमस्कार करी पोताने स्थानके गया. पछी पृथ्वीतलने विषे विचरता बीजे दिवसे तेज पुरने विषे सुरेंद्रदत्तने घेर नगवाने परमान्ने करी पारणु कर्युं. एवी रीते त्रण गुप्तिए गुप्ता पांच समितिए समिता एवा नगवाने मौनपणे, निर्जयपणे, स्थिर नावे, एक दृष्टिए चौद वर्ष लगण विहार कर्यो पछी सहस्राम्रवने सालवृक्षनी तले प्रजु केवल ज्ञान पाम्या. तदनंतर चतुर्विध संघनी स्थापना करी पोतानुं तीर्थ प्रवर्त्ताव्युं. पछी नव्य जीवोनां पापना नाश करवाने अर्थे चौद वर्ष उणा एक लाख पूर्व वर्ष लगण केवल पर्याय पालता नगवान् विचर्या. सर्व मली साठ लाख पूर्व आयु पूर्ण करी चैत्र शुक्ल पंचमीए आर्द्रा नक्षत्रे चंद्रमा शुन्न आवे थके समेतशिखर पर्वतनी उपर निर्वाण पाम्या.

ए श्रीसंभवनाथनुं चरित्र सांभळीने श्रीसंघनी प्रभावना करवी. स्वामिवात्सल्य करवुं ॥ इति पंचम तथा षष्ठ द्वार ॥५॥६॥ हवे अमारिनी उद्‌घोषणा करवाना विधिनुं सातमुं द्वार कहे छेः–पजोसणपर्वना दिवसो आवे थके सर्व जीवने अभयदान देवुं तथा देशने विषे, नगरने विषे, पुरने विषे, नव नारु अने नव कारु मळी अढारे वर्णने विषे आरंभ निवर्त्तावबो, अभयदाननो पडह वजडाववो, जे सावद्य आरंभना करनार होय, तेने ते सावद्यथी निवारवा. एम जे अमारि पळावे, तेनुं आयु दीर्घतर थाय, शरीर प्रधान तथा शोभायमान थाय, उच्च गोत्रनो बंध करे, लक्ष्मी संपदा घणी वधे, बल पराक्रम वधे, सर्वमां स्वामीपणुं तथा मोटाइ पामे, निरंतर आरोग्यता रहे, त्रण भुवनमां जिहां जाय, तिहां पूजा पामे, मनोवांछित पामे, तेने संसाररूप समुद्रनो पार उतरवो सुलभ थाय. एवां फल पामे. एटले सर्व प्राणी मात्र सुखने विषे रक्त रहे छे, अने दुःखमां उद्वेग पामे छे माटे सुखना अर्थी प्राणी छे तेने जे सुख आपे, ते सुखनो देनारो जीव, निश्चे पोते पण सुख पामे, माटे पर्युषणपर्व आवे थके अमारिनी उद्‌घोषणा करे, ते भव्य जीव त्रीजे भवे मुक्तिरूपिणी स्त्रीने वरे ॥ इति सप्तम द्वार ॥७॥ हवे पजोसणमां अट्ठम तप करवानुं आठमुं द्वार कहे छे–पजोसणपर्वमां अट्ठम तप करनारो पुरुष त्रण रत्ननी शोभाने

पामे, अथवा मायादि त्रण शल्यनुं उन्मूलन करे, अथवा मन, वचन अने कायानां पापने धोइ नाखवानुं करे, तेना सर्वे जन्म अथवा त्रण जव पवित्र थाय, अथवा ते पुरुष त्रण विश्वनी उपर जे मोक्षपद, तेने पामे छे माटे जे श्रावक कलियुग मांहे पजोसणपर्वे आवे थके त्रण उपवास करे, तेने धन्य छे. जे मुनि छमासी अथवा वरसी प्रमुख महा तीव्र तपने कोडी वर्ष पर्यंत करे, ते मुनि तेणे करीने घणा कालनां संचेलां पापोनी निर्जरा करे, तेम श्री पजोसणमां अठ्ठम तप करवाथी एटलां पापोनो क्षय थाय. तेनी उपर नागकेतुनी कथा कल्पसूत्रनी वांचना थकी जाणवी ए आठमुं द्वार कह्युं ॥ ८ ॥ हवे पजोसण आवे थके ज्ञाननी पूजा करवाना विधिनुं नवमुं द्वार कहे छे, पजोसणमां पुस्तकनी आगल कस्तूरी, कर्पूरादि चंदन, अगर, तेना धूप करवा, घृतनो दीपक करवो, कारणके पुस्तकमां विचित्र प्रकारना अक्षर छे, श्रीकल्पसूत्रने आगममांथी आचार्ये उद्धार करेलु छे, तेनी पूजा शुज वस्तुए करवाथी वहु पुण्य वंधाय. एने पण द्रव्याराधन कहीए. उपर कह्या प्रमाणे जो श्रीकल्पसूत्रना पुस्तकनी पूजा करी होय, तो तेथी संसारजन्य जाड्य नाश पामे छे, तथा क्रमे करी जव्य जीवने केवलज्ञान उपजे छे ॥ इति नवम द्वारं॥ ९॥ हवे संवत्सरी प्रतिक्रमणना विधिनुं दशमुं द्वार कहे छेः—पजोसणपर्वमां जे प्र-

माणे आवश्यकविधि कह्यो ठे, ते प्रमाणे मन, वचन, कायानी शुद्धिने अर्थे गुरुना मांमला मांहे प्रतिक्रमण करवुं. जे वरस दिवसे संवत्सरीनुं प्रतिक्रमण करवुं, ते राग द्वेष वर्जीने करवुं. बीजुं पक्ष दिवसनी विशुद्धिने अर्थे पक्षनुं पमिक्कमणुं करवुं, ते विस्तारे करवुं. ए बे प्रकारे श्रावक पोताने अर्थे पमिक्कमणमां करे. ए पमिक्कमणां जे ठे, ते पंचविध आचारनी विशुद्धिना हेतु ठे. साधु तथा श्रावके पण गुरुनी साथे प्रतिक्रमण करवुं, अने गुरुना विरहे एकलाए पण पमिक्कमणुं करवुं, तेनुं फल कहे ठेः—जे साधु संवत्सरीने दिवसे जेवा अनुक्रमे कह्युं ठे, तेम सूत्रयुक्तिए करीने पमिक्कमणुं करे, तो ते साधु तत्काल पोतानां कर्मनी जालने नेदी अनुक्रमे केवलज्ञान पामीने मुक्ति प्रत्ये व्रजे. अक्षय सुखनी लक्ष्मीनो विलास पामे ॥ इति दशमुं द्वार ॥ १० ॥ हवे संवत्सरीमां क्षामणां करवा संबंधी विधिनुं अगीयारमुं द्वार कहे ठेः—जे पूर्वे पापोपार्जन कस्यां होय एटले सर्पनी गरलनी पेरे क्लेश थकी दोषे करीने जे पाप बांध्यां होय, ते पजोसणे सूक्ष्म अने बादर एवा सर्व जीवोनी साथे खमाववा थकी नाश पामे ठे. जे माटे पजोसणथी अधिक कोइ श्रेष्ठ नथी. ते माटे संघनी मांहे कलह राखवो, ते युक्त नथी. कलह जे ठे ते जीवने दोषनो हेतु ठे. जे माटे देशे ऊणी पूर्वकोमी पर्यंत चारित्र पालनारो पण

एक मुहूर्त्त मात्र कषायने करवे करीने तेना फलने हारी जाय छे. माटे कोइनी साथे कलह न राखतां सर्व जीवोनी साथे खामणां करवां. हवे मैत्री ज्ञाव राखवानुं फल कहे छेः—जे प्राणी पूर्वला वैरज्ञावने मैत्रीज्ञावे करीने पजोसणमां सर्व जीवोनी साथे खमावे, ते प्राणी दोष रहित थइ मोक्षनां सुखने पामे. इति एकादश द्वारं ॥ ११ ॥ हवे पर्युषणमां देवद्रव्य, ज्ञानद्रव्य तथा साधारणद्रव्यनी वृद्धि करवाथी जे फल थाय, ते कहे छेः—श्रीजिनशासननी वृद्धिनो करनार जे प्राज्ञाविक होय, ते ज्ञान तथा दर्शनना गुणनी तथा द्रव्यनी वृद्धि करे, तेथी ते प्राणी तीर्थंकरपदवीनी उपार्जना करे, अने वली जे प्राणी देवद्रव्यनी उपेक्षणा एटले उवेखवु करे, तथा ज्ञक्षण करे तथा कोइ आपतो होय तेने न आपवा प्रेरणा करे, रुंधन करे, ते प्राणी बुद्धिहीन थाय. वली घणांक पापकर्म करी लींपाय, परज्ञवे धर्म न पामे, अथवा नरकनुं आयु बांधे. वली जे पुरुष देवद्रव्ये करी धननी वृद्धि पामे, ते धन निश्चे कुलनो नाश करे अने ते पुरुष मरीने नरकगतिमां जाय, माटे श्रावकजनने व्यापार करता थका देवद्रव्यादिकनी यत्ना करवी. इत्यादि विधि प्रथम सक्षेपे कह्यो हतो, ते फरी विस्तारे पण कह्यो. वली बीजो पण विधि जे संप्रदाय थकी चालतो आवेलो होय, ते सर्व करवो ॥ एवी रीते पजोसणपर्वनी करणीनु

फल प्रजुना मुखथी सांजलीने वली श्रेणिक राजा पूछता हवा के हे जगवन् ! हे श्रमणना इंद्र! ए सर्वथी मोटा वार्षिक पजोसणपर्वनो महिमा केवो वर्त्ते छे ? ते वारे जगवान् कहे छे के हे पृथ्वीनाथ! पजोसणपर्वनो महिमा कहेवाने हुं पण असमर्थ छुं. जेम कोइ मेघनी धारानी संख्या करी शके नहीं, वली आकाश मांहेला तारानी संख्या कोइ करी शके नहीं तथा गंगा नदीना कांठानी रेतीना कणीयानी संख्या कोइ करी शके नहीं, जेम समुद्र मांहेला पाणीनां बिंदुनी संख्या कोइ करी शके नहीं,तथा माताना स्नेहनी संख्या कोइ करी शके नहीं, तेम वली गुरुना हितोपदेशनी संख्या करी शके नहीं, तथापि कदाचित् कोइ धीर पुरुष पूर्वोक्त सर्व पदार्थोनी संख्या करी शके, परंतु आ पजोसणपर्वना माहात्म्यनी संख्या कोइथी कहेवाय नहीं. जे माटे सर्व पर्व मांहे अधिक मोटुं ए पर्व छे. जेम गुण मांहे विनयगुण मोटो छे, व्रत मांहे जेम ब्रह्मचर्य व्रत मोटुं छे, नियम मांहे जेम संतोष मोटो छे, तपने विषे जेम समता राखवी, ते मोटी छे, सर्व तत्त्व मांहे जेम समकित मोटुं छे, तेम सर्व पर्व मांहे उत्कृष्ट पजोसणपर्व मोटुं छे, एम सर्वज्ञे कह्युं छे.वली मंत्र मांहे जेम पंच परमेष्ठी मंत्र मोटो छे, महिमावंत तीर्थ मांहे जेम शत्रुंजय मोटो छे, दान मांहे जेम अजयदान मोटुं छे तथा रत्न मांहे जेम चिंतामणि रत्न श्रेष्ठ छे, राजा मांहे जेम चक्रवर्त्ती

श्रेष्ठ छे, केवलीमां जेम तीर्थंकर श्रेष्ठ छे, सम्यक्त्वदर्शन मांहे जेम क्षायिक सम्यक्त्व श्रेष्ठ छे, धर्मने विषे जेम वीतरागनो जाख्यो श्रीजिनधर्म श्रेष्ठ छे, चारित्रने विषे जेम यथाख्यात-चारित्र श्रेष्ठ छे,ज्ञान मांहे जेम केवलज्ञान श्रेष्ठ छे,ध्यान मांहे जेम शुक्लध्यान श्रेष्ठ छे, रसायण मांहे जेम अमृत श्रेष्ठ छे,शंख मांहे जेम दक्षिणावर्त्त शंख उत्तम छे,ज्योतिष्य मंडल मांहे जेम सूर्य श्रेष्ठ छे,मंडनने विषे जेम तिलक श्रेष्ठ छे,आजूषण मांहे जेम मुकुट,देवता मांहे इंद्र, फूल मांहे कमल, पंखी मांहे गरुड, पर्वत मांहे जेम सुदर्शन नामे मेरु श्रेष्ठ छे, गणधर मांहे पुंडरिक गणधर, नदी मांहे गंगा, सरोवर मांहे मान सरोवर, द्वीपने विषे जंबूद्वीप, क्षेत्र माहे जरत क्षेत्र, सर्व देश मांहे सोरठ देश,जिन माहे श्रीऋषजदेव,दिवस मांहे दीवालीनो दिवस, मास माहे जेम जाद्रपद मास श्रेष्ठ छे, तेम सर्व पर्व मांहे पजोसणपर्व श्रेष्ठ छे. माटे हे जव्य जीवो! ए पर्व आवे थके तेने रुडी रीते आराधवु. जेम सर्पनो सार मणि, मृगनो सार कस्तूरी, पंकनो सार कमल, क्षीर समुद्रनो सार चंद्रमा, म्याननो सार खड्ग, देहनो सार तप छे, तेम सर्व पर्वनुं सारजूत पजोसणपर्व छे. माटे ए पर्व आवे थके उत्तम प्राणी तो धर्मकार्य प्रत्ये आचरे, परंतु मूर्ख नर होय ते न आचरे, ते पोतानो जन्म निष्फल करे. जेम उखर क्षेत्रनी जूमि मांहे बीज वाव्युं निष्फल थाय,तथा जेम तुपनुं

खांरूवुं निरर्थक थाय, जेम अटवीने विषे रुदन करवुं निष्फल, स्थल ते ग्रामादिकनी बद्ध भूमिका तेने विषे जेम वृष्टि निष्फल, लवणसमुद्रने कांठे जेम बीजनुं रोपवुं निष्फल, जेम धर्म विना मनुष्यनो जन्म निष्फल, तेम वार्षिक पजोसणपर्व आराध्या विना श्रावकनो जन्म पण निष्फल जाणवो. वली मुनिनुं कुल पण पजोसण आराध्या विना न शोभे. जे माटे कह्युं छे के शस्त्र विना वीर पुरुष न शोभे, बुद्धि विना मंत्री न शोभे, गढ विना नगर न शोभे, दंतोशल विना हाथी न शोभे, बहोंतेर कला विना पुरुष न शोभे, तप विना ऋषि न शोभे, शीयल विना सती न शोभे, दान विना धनवंत न शोभे, वेद विना विप्र न शोभे, सुगंध विना फूल न शोभे, हंस विना मान सरोवर न शोभे, दया विना धर्म न शोभे, तेम श्रावकनुं अने मुनिनुं कुल ते पण पजोसणपर्व आराध्या विना न शोभे. तथा जे ए पर्वने सम्यक् प्रकारे आराधे ते जेम चंद्रे करी रात्रि शोभे, सूर्ये करी जेम आकाश शोभे, प्रतिमाए करी जेम देरुं शोभे, नासिकाए करी जेम मुख शोभे, वल्ली जेम कुसुमे करी शोभे, सत्पुत्रे जेम कुल शोभे, कुलवधू जेम शीयले करी शोभे, जोवुं जेम गीत गाने करी शोभे, आचार्य जेम ज्ञाने करी शोभे, तेम पजोसणपर्वना आराधवे करीने श्रावकनुं कुल अने मुनिनुं कुल शोभे. एवुं ए श्रीजैनशासन मांहे प्राभाविक पर्व छे. ए प्रथम विधि क-

ह्यो. एवा विधिए करीने जे नव्य प्राणी मोटा पजोसणपर्वने त्रिकरण शुद्धे करी आराधे ठे, ते प्राणी इहलोकने विपे ऋद्धि,वृद्धि,सुख, सौनाग्य, वाह्य संपदा, अन्यंतर संपदा निश्चेथी पामे ए पाम्यानो सार जाणवो, अने परलोके तो इंद्रपणुं पामे, अनुक्रमे वली तीर्थंकरपदने नोगवी मुक्तिवधू प्रत्ये पामे. एवु पर्वनुं माहात्म्य सांनलीने फरी श्रेणिक राजा पूठता हवा के हे जिनेंद्र ! पूर्वे ए पजोसणपर्व कोणे सम्यक् प्रकारे आराध्युं ठे ? अने ते थकी ते केवां फल पाम्यो ? ते मुज प्रत्ये कहो ते वारे श्रीवर्द्धमान स्वामी कहे ठे के हे नरेंद्र ! ए विपे गजसिंह राजानो संबंध जेम सूत्र मांहे कह्यो ठे, ते प्रमाणे कहुं हुं ते सांनल. शुन्न मतिए करी विधि सहित पजोसणपर्वना आराधवाथी अति मोटुं फल प्राप्त थयुं. जे फले करीने गजसिंह राजा तीर्थंकरपदवी पाम्यो ठे, ते कहे ठे. आ जंबूद्वीपमां नरत क्षेत्रना दक्षिण नागे मध्य खंडने विपे अयवंती नामे देशमां अयवंती नगरी इंद्रपुरीनी पेरे शोन्ने ठे. तिहां जयसिंह नामे राजा राज्य करे ठे. ते राजा नीतिशास्त्रनो जाण माटे न्याये करी प्रजा प्रत्ये पालतो विचरे ठे. तेने एक लक्ष्मी जेवी कमला एवे नामे पट्टराणी ठे. ते राणी शीलरूप लावण्यादिक गुणोपेत थकी सीता जेवी शोन्ने ठे. ते राजानो सर्व गुणनी समृद्धिए सहित उत्कृष्टो अरिहंत

धर्मनो पालनार एवो सुमति नामे प्रधान छे, ते मंत्रीश्वर स्वामीना कार्यने विषे रक्त छे. एक समये राणीए रात्रिने विषे सुख निद्राए सूते थके उज्ज्वल ऐरावत हाथी तथा केसरीसिंह, ए बे स्वप्नमां पोताना मुखमां प्रवेश थता दीठा. ते जाग्या पछी स्वप्ननी वात राजा आगल कही,ते वारे राजा बोल्यो के हे प्रिये ! तमारे राज्य धुरंधर गुणवंत एवो पुत्र थशे. एवुं राजाना मुखथी स्वप्नानुं फल सांभलीने राणी राजी थइ थकी गर्भनी प्रतिपालना करती रही. ते राणी अनुक्रमे सवा नव मास पूर्ण थये शुभ मुहूर्त्ते शुभ लग्ने पुत्ररत्न प्रत्ये प्रसवती हवी. राजाए पण पुत्र जन्ममहोत्सव विस्तारपणे करीने स्वप्नना अभिप्राय मुजब यथार्थ गुण सहित गजसिंहकुमार एवुं नाम दीधुं. पछी पांच धावमाताए लालतो पालतो शुक्लपक्षना चंद्रमानी कलानी परे वधतो वधतो ते कुमर आठ वर्षनो थयो. ते वारे पिताए अध्यापक गुरु पासे भणवा बेसाड्यो. कुमर पण थोडा कालमां बहोंतेर कलाने विषे कुशल थयो. शस्त्र अने शास्त्रनी कलानो जाण, तथा धर्म, अर्थ अने काम, ए त्रणे वर्गनो जाण थयो. ते जे वारे यौवन सन्मुख थयो, ते वारे रूपे करी कंदर्प सरखो अने कामकलाने विषे कोक सरखो, बलकलाने विषे भीम सरखो, वाणकलाने विषे अर्जुन सरखो, विद्याने विषे विद्याधर सरखो, गुरूने विषे वसुदेव सरखो, दा-

नने विषे कर्ण सरखो, प्रतापने विषे सूर्य सरखो एवो थयो थको सुखे करी कुमरपद भोगवतो हवो. एवा अवसरे कलामां कुशल एवो कोइक सुतार विदेश थकी राजानी सभामां आवीने एक मनोहर अनुपम काष्ठमय मोर लावीने राजानी आगल भेटणुं मूकतो हवो ते मोरने देखी राजा आनंद पामीने कहेतो हवो के जो ए मोर सजीवन होय तो घणुंज श्रेष्ठ ! एवु राजानु वचन सांभली सुतार बोल्यो के हे राजन् ! धारापुर नगरमां एक ब्राह्मण छे,ते संजीविनी अने गगनगामिनी एवी बे विद्यामां सिद्ध वर्त्ते एवो छे. ते सांभली राजाए दूत मोकली विप्रने तेडाव्यो, दूतनी साथे विप्र अवंती नगरीए आव्यो,ते वारे राजा तेने बहुमान आपीने कहेतो हवो के हे द्विजराज ! हे विद्याशालिन् ! आ काष्ठना मोरने सजीवन करो. एवुं राजाए कहे छते द्विजराजे हाकारो कर्यो, अने मोटा आडंबरे करी एक यंत्र लखीने ते काष्ठना मोरना कंठने विषे बांध्यो. त्यां यंत्रने प्रभावे करीने ते मोर आकाशचारी थतो हवो. वली ते मोर सर्पनी साथे युद्ध करवा लाग्यो. जे वारे कंठ थकी यंत्र छोडी नाखे, ते वारे काष्ठनी पेठे स्थिर थइ जाय. एवो द्विजे यंत्र करी दीधो, ते वारे राजाए पण ते विप्रमां विद्यातत्त्व जाणीने द्रव्य आपी घणे दाने करी सन्मानीने रजा दीधी, अने काष्ठनो मोर गजसिंहकुमारने क्रीडा करवाने

अर्थे राजाए दीधो. कुमर पण मोर उपर बेसीने वनने विषे नवा नवा पुरने विषे विविध प्रकारनी क्रीडा करतो सुखे रहे छे. एवामां एक समये रात्रिने विषे शय्याए धवल घरमां कुमार सूतो छे. तिहां मध्य रात्रिए रुदन करती एक स्त्रीनो शब्द सांभली मनमां विचारतो हवो के जो ए स्त्रीनुं दुःख न भांगुं तो ए मारुं पराक्रम सर्व निरर्थक छे. एवुं मनमां धारी कुमर सन्नद्धबद्ध थइ हाथमां तरवार लइ ते शब्दने अनुसारे नगर थकी बहार स्मशानने विषे गयो. तिहां एक स्त्रीने रुदन करती देखीने गजसिंहकुमार पूछतो हवो के हे भद्रे! कया दुःखे करी तमे आम विलाप करतां छतां रुदन करो छो. माटे जे कांइ तमारा दुःखनुं कारण होय ते मुजने कहो के जेम हुं तमारुं दुःख निवारण करुं. ते वारे ते स्त्री बोली के हे वीर पुरुष ! हे सत्त्वना ईश ! तुं सांभल. मारो भरतार शूली उपर छे, ते घणो भूख्यो छे; पण शूली घणी उंची छे, ते थकी हुं तेने आहार देवाने असमर्थ थइ छुं, ए दुःखे करी रुदन करुं छुं. ते वारे कुमर बोल्यो के हे भद्रे ! मारा स्कंध उपर चढीने तारा पतिने भोजने करी संतुष्ट कर. एवुं कुमारनुं वचन सांभलीने स्त्रीए पण तेमज कर्युं. कुमरना स्कंध उपर बेठी, तिहां शूलीने अग्रभागे रह्युं जे शव तेना खंडे खंड करीने भक्षण करती हवी. वली मूखे करी कलकल शब्द अने वचबच

शब्द करती पोकार करे छे. ते वारे कुमरे ते चरित्र जोइने व्यंतरीनुं स्वरूप जाणी मनने विषे धैर्य धरी व्यंतरीना पगने हाथमां ग्रहीने भूमिने विषे पछाडी. पछी वली खड्ग करीने ते व्यंतरीनुं नाक छेदन कर्युं. ते वारे व्यंतरी पण तरत नाठी. ते व्यंतरीदेवीनु नाक छेदवा थकी घणा क्रोधे करी आकुल थइने ते व्यंतरी मनमां विचारती हवी के अहो ! ए कुमारे मारु नाक छेदीने मुने नाक थकी रहित करी !! तो हुं पण ए कुमारने दुःखने विषे पाडुं. एवुं मनमां धारीने ते व्यंतरी कुमारनुं रूप करी नगरमां जइ राजाना दरवारमां पेठी. पछी अंतेउरमां जइने राणी साथे विषय संबंधी कामक्रीडा प्रत्ये करती हवी रात्रिने अंते राजा जागते थके अंतेउरमां राणी साथे कुमरने विषयक्रीडा करतो देखीने राजा क्रोध सहित थइ हाथमां खड्ग ग्रहण करीने कुमार प्रत्ये हणवाने अर्थे दाडतो हवो. ते व्यंतरीदेवी पण तेवाज कुमारना रूपे करी तिहांथी नासी गइ. राजा पण ते व्यतरीदेवीए जे छलभेद कर्यो, तेने न जाणतो एवो थको कुमारनी उपर क्रोध करीने मंत्रीश्वरने तेडावी कुमारनुं वृत्तांत सर्व कही संभलाव्युं, अने तेने हणवानो आदेश दीधो. ते वारे मंत्रीश्वरे राजाने घणे प्रकारे कह्युं ते छतां पण राजानो कोप शम्यो नहीं, ते वारे मंत्रीश्वर पोताना स्वामीनी आज्ञा अगीकार करीने उठ्यो. एवा अवसरमां

कुमर पण प्रज्ञात थये थके स्मशानथी वली चाल्यो आवे छे, पण देवीए करेल कपट प्रत्ये न जाणतो ते कुमर चित्तमां हर्ष आनंद धरतो थको पोताने घेर आवतो हतो, वचमां तेने मंत्रीश्वर मल्यो, ते एवुं कहेवा लाग्यो के तमने राजाए अत्यंत आकरी हणवानी आज्ञा दीधी छे, पण ते शा कारणे दीधी छे ? ते हुं जाणतो नथी. एवां मंत्रीनां वचन सांभलीने कुमर बोल्यो के हे मंत्रीश्वर ! राजानी आज्ञा जो एवी छे, तो तुं मारो वध उतावलथी कर. ते सांभली मंत्रीश्वर बोल्यो के हे कुमर ! ए सर्व डुर्जन विलासित जणाय छे. ते माटे हाल प्रछन्न रीतिए तमे देशांतरे जाउ. ते वारे कुमर पण मंत्रीश्वरनी आज्ञाए करी काष्ठना मयूर उपर आरूढ थइने आकाशपंथने विषे चालतो हवो. एवामां कोइक वनने विषे जे विद्याने विषे सिद्ध छे, तेने सिद्धपुरुष कहीए, ते सिद्धपुरुष सुवर्णसिद्धि करे छे,तेने दीठो. ते वारे आकाश थकी उतरीने कुमरे सिद्धपुरुषने नमस्कार करी पूछ्युं, जे तमे रससिद्धि करो छो ? ते वारे सिद्धपुरुष बोल्यो के हे सत्पुरुष ! मारी पासे गुरुदत्त रससिद्धि विद्यमान छे, पण गुरुए दीधो जे आम्नाय ते आम्नाये करी रससिद्धि करवाने इछुं छुं, तोपण थती नथी. ते वारे कुमरे कह्युं के हे सिद्धपुरुष ! तमे मारी दृष्टिए रससिद्धि करो, ते सांभली सिद्धपुरुषे तेमज कर्युं.

एटले तरत कुमरनी दृष्टिना प्रजाव थकी रससिद्धि थइ. ते जोइ ते सिद्धपुरुष हर्ष पामतो हवो. तेणे कुमर प्रत्ये सुवर्ण देवाने अर्थे आग्रह कस्यो. कुमरे कह्युं के हे पुरुष ! मारे सुवर्णनुं प्रयोजन नथी कुमर जे वारे सुवर्ण प्रत्ये नथी इछतो, ते वारे अति घणो आग्रह करीने ते सिद्धपुरुष वे विद्या देतो हवो तेमां एक विद्या थकी जलनो निस्तार पामीए, अने वीजी विद्या थकी कोइ पण शस्त्र अंगे लागे नहीं एवी वे विद्याउं ग्रहण करीने कुमार आकाशमार्गे चाल्यो आगल चालतां चालतां उत्तंग गढ कांगरा सहित धवल प्रासाद मंदिर, तेणे करी शोजतु एवु एक शून्य नगर देखतो हवो तिहां कौतुके प्रेस्यो थको आकाश थकी उतरीने कुमरे ते नगरमां प्रवेश कस्यो. तिहां पुर संबंधी सर्व रुद्धि देखीने आगल राजजवनने विषे सप्त जूमिना आवासमां प्रवेश कस्यो. तिहां देवांगना जेवी, रूप गुणे सहित, एवी चार कन्याउंने देखीने आश्चर्य सहित ते चारे कन्या प्रत्ये पूछतो हवो के हे जड्राउं ! केम तमे शून्य नगरमां रहेल छो ? अने आ कोनुं नगर छे ? एम पूछ्याथी कन्याउं वोली के हे बुद्धिमान् ! आ आनंदपुर नामे पाटण छे, तेनो नरसिंह नामे राजा छे, तेना एक देवरथ, वीजो दानव एवा वे पुत्रो छे, अने एक देवसुंदरी, वीजी सुरसुंदरी, त्रीजी रत्नसुंदरी, चोथी रत्नवती एवे नामे चार पुत्रीउं छे. एम वे पुत्र अने

चार पुत्रीना स्नेहे करी सुखे राज्य पाले छे. एकदा राजा रयवाडीए गया, तिहां उ-
पवनने विषे राजाए एक तापसने दीठो. तेने भोजन कराववाने अर्थे घेर तेड्यो, ते
पण आवीने भोजन करवा बेठो छे. तिहां ते चारे कुमरीओ पण ते तापसने जोवाने
अर्थे आवी. ते कन्याओनुं रूप देखीने तापस कामे करी व्याकुलित थयो. तेना अंगना आ-
कारने अनुसारे राजाए काम सहित तापसने देखीने सेवकोने कही पुर थकी वहार
कढाव्यो,तोपण ते तापस दुष्ट मने करीने अंतेउरने विषे रात्रिए आव्यो. तेने देखी राजाए
कोपाटोपे करी खड्ग लइ तापसने हण्यो. ते तापस तपने प्रभावे करी पोतानां माठां कर्म-
नी निंदाने करवे करी श्मशानने विषे राक्षस थयो. ते विभंगज्ञाने करी पूर्वेलुं वैर संभारी-
ने इहां आवी घणा प्रकारना उत्पात करी नगरना जन प्रत्ये व्याकुल करी वली राजाने
हणीने पोते राजभवनने विषे रह्यो छे. एनाथी उपद्रव पामेला नगरना लोक ते पोतानां
घरोने, ऋधि सहित पडतां मूकीने वीजा नगरने विषे नासी गया छे, मात्र अमे चार व-
हेनो प्रत्ये पूर्वेला अभ्यास थकी, आ अंतःपुरने विषे राक्षसे राखेली छे. ते अमे चारे
कन्याओ छीए. ए अमारुं तथा नगरनुं स्वरूप जे हतुं, ते तमारी पासे कह्युं; परंतु हे कुमर!
ते राक्षस हमणां वहार भक्ष्यने अर्थे गयेलो छे, तेने आववानी वेला थइ छे, तोपण

हे सत्पुरुप ! अमे चारे अवला कन्याउने तमारुं शरण ठे. अथवा अमारा आ जवने विपे स्वामी पण तमेज ठो, वीजो कोइ नथी; पण इमणां नगर अधिष्ठित राक्षसना जयथी केवी रीते तमने इहां राखी शकीए? तथापि अमे राक्षसना जये करी तमने प्रछन्न रक्षाने अर्थे राखवा समर्थ ठीए. ते पण जो ते राक्षस प्रत्ये वश करवानी कलामां तमे जो समर्थ हो तो तमने ठाना राखीए कुमरे कह्युं के हे कन्याउ ! राक्षसनो जय मारी आगल रहेवा पामेज नहीं, केमके मारी पासे सिद्ध विद्या ठे, तेना महिमाथी हुं निर्जय हुं, तोपण प्रछन्न घरने विपे हुं रहीश, अने जे वारे राक्षस इहां आवे, ते वारे तमे स्नान मज्जनना जे उद्यम, प्रपंच, तेणे करी तेनां लोचनने खेले करी तथा स्नेहे करी लिप्त करजो, ते वारे हुं राक्षसनो जय करीश. तेमणे तेम कबूल करी प्रछन्नपणे उरमाने विपे कुमरने राख्यो, एवामां राक्षस आव्यो ते वारे हसतां ठे मुख जेनां एवी चारे कन्याउ पोतानुं चरित्र देखाडती स्नान अर्थे राक्षसने वेसाडती हवी पठी खेले करीने तेनां नेत्र जस्यां तिहां प्रथमना संकेतथी तेज समयने विपे अवसर पामी कुमार पण पाठलथी आवी मयुरवंधे करी राक्षसने वांधी तेनी पुठ उपर चढी वेठो, ते वारे राक्षस वोल्यो के हे धीर पुरुप ! मूक, मूक. तारुं साहस, धैर्य जोइने हुं संतुष्ट थयो हुं. माटे तु जे वर माग

ते हुं आपुं. ते वारे कुमार बोल्यो के जो तुं ए नगर मूकीने वनने विषे रहे, तो तुने हाल मूकी दउं, नहीं तो हुं मूकीश नहीं. पठी राक्स पण कुमरनुं वचन अंगीकार करीने वनने विषे नासी गयो. कुमरे पण चार कन्यानुं पाणिग्रहण करी देवरथ अने दानव ए बे पोताना सालाने श्रीपुरनगर थकी तेमावीने ते राज्यने विषे स्थाप्या. तथा नगरना लोकोने तेमावीने प्रथमनी पेठे नगरमां वास्या. ससराना कुलने विषे कुमार पण केटलाएक दिवस रह्यो. पठी उत्तम पुरुषे ससराना पक्षमां घणुं न रहेवुं, एवुं एकदा मनमां धारीने देवरथ राजानी आज्ञा लइ पोतानी चार स्त्रीउ तथा पांचमो पोते, एम पांचे जण मली पांच घोमानी उपर असवार थइ आनंदपुर थकी चाल्यां. एकदा मार्गने विषे बार योजननी अटवी आवी, तेमां ते पेठां. तिहां चालतां संध्यासमये एक वृक्षनी नीचे रात्रिने विषे सुखआश्रम करीने रह्यां. ते स्थानके चार स्त्रीउ सूती, अने कुमर तो हाथमां खड्ग लइने जागतो रह्यो. एवा अवसरमां बे विद्याधरीउ विमानमां बेसी आकाशमार्गे जती हती. जतां जतां तेमणे कुमरने दीठो. पठी तेना रूप उपर व्यामोह पामी थकी विषयना अभिलाषे करी कुमरने अवस्वापिनी निद्रा देइ अपहरीने वैताढ्य पर्वतने विषे लइ गइ. हवे पाछल तिहां अटवीमां चारे स्त्रीउ जागी, ते वारे तेणे पोताना स्वामीने दीठो नहीं. पठी ते

वनमां घणे ठेकाणे कुमारने शोध्यो, परंतु क्यांही पण दीठो नहीं. ते वारे चारे स्त्रीउ हृदयने विषे धैर्य धरीने घोडा उपर चढी कुमरनो घोडो साथे लइ अटवी उल्लंघन करी दशरथपुरने विषे गइ ते नगरमां धर्म अने नीतिथी रहित एवो संझक नामे अन्यायी राजा राज्य करे छे ते राजा परस्त्रीना अभिलाषरूप व्यसनमां रक्त छे, पापबुद्धि छे; तेना मनना परिणाम घणा दुष्ट छे, एवाज अशुभ अध्यवसायने ध्यावतो थको गोखने विषे बेठो थको नगर प्रत्ये जूए छे, एवामां चौटाने विषे देवांगना सरखी चारे स्त्रीउने घोडा सहित देखी, तेमनां रूप जोइ व्यामोहने पाम्यो पछी ते स्त्रीउने पोताने वश करवा इछता एवा ते दुष्ट राजाए पोताना सेवको मोकली ते चारे स्त्रीउने तेडावीने अंतेउरने विषे राखी. ते वारे मंत्रीश्वर महा मंत्रीश्वरादिक श्रेष्ठ पुरुषो तथा नगरवासी उत्तम जन ए सर्वेए मलीने राजाने घणे प्रकारे वार्यो, तोपण अत्यंत कामवश होवाथी तेणे कोइनुं पण कह्युं मान्युं नहीं. एवा अवसरे चारे स्त्रीउ शीयलरूप पोताना धर्मनी रक्षा करवाने अर्थे पंचपरमेष्ठीनु ध्यान करी शासनदेवीनुं स्मरण करती हवी ते वारे ते कुमरीनां पुण्य अने इष्ट शीयलना प्रभाव थकी तिहां शासनदेवी प्रत्यक्ष थइने चारे स्त्रीउ प्रत्ये कहेती हवी के हे वत्से ! हे पुत्रीउ ! तमे विषाद म करो. तमारा स्वामीने क्षेम

कल्याण छे, तेने विद्याधरीए अपहर्यो छे. ते हमणां वैताढ्य पर्वते रत्नचूड नगरने विषे छे, अने आजथी त्रीशमे दिवसे प्रबल सैन्य राज्यलक्ष्मीए युक्त तमारी सारसंभाल करवाने अर्थे इहां आवशे. एम कही ते चारे स्त्रीओना कंठने विषे प्राभाविक हार नाखीने शासनदेवी पोताने स्थानके गइ. चारे स्त्रीओ पण आपणो पति त्रीश दिवसे मलशे एम धारी तथा शीयलयत्नने माटे हारनी प्राप्ति थवे करीने संतोष पामी हर्षवंत थइ ते हार पोतपोताना कंठमां पहेरी धर्मध्यानने अवलंबीने रहेती हवी. एवा अवसरमां ते अन्यायी राजा परस्त्रीसेवनरूप दुर्बुद्धिए ग्रह्यो थको कामार्थे तिहां आवीने मीठां, सराग अने ललित एवां कामक्रीडानां वचनोने बोलतो बोलतो जेवामां ते स्त्रीओ पासे आव्यो, तेवामां हारना प्रभावथी आंधलो थतो हवो, ते वारे त्यांथी पाछो वली क्षणेक रहीने पाछो तिहां स्त्रीओ पासे आवे छते प्रथमनी पेरे आंधलो थयो. एम त्रण वार उद्यम कर्यो, पण ते निष्फल थयो. तेणे करी अन्यायी राजा पोताना घरने विषे निराशनी पेठे रह्यो छे. एवामां गजसिंहकुमारने जे वैताढ्य पर्वतनी उपर विद्याधरीओ लइ गइ हती तेणे पोताना भवनने विषे प्रछन्नपणे ओरडामां छानो राख्यो. पछी सोल शणगार करीने कामसेननी परे सन्नद्धबद्ध थइने पोते आपेली अवस्वापिनी निद्रा परिहरीने कुमर प्रत्ये हाव, भाव,

प्रेम, प्रीतिरसे करी युक्त मीठे वचने कामकटाक्ष नेत्रे करी जोती थकी जगाडती हवी तेवामां गइ छे निद्रा जेनी एवा कुमरे जागता थका आगल स्त्रीनुं जोडवुं ते कामवल सहित अंगनी चेष्टापूर्वक स्त्रीचरित्रने करतु देखीने कुमर मनमां विचारे छे के अरे! शा कारणे एणे अटवीमांथी मुजने अपहर्यो! वली कोनुं ए नगर छे! ! कोनी ए वे स्त्रीउ छे!!! ए स्त्रीउनी आगल मारु शील केम रहेशे! अथवा जेम भावि बननार हशे तेम बनशे, परंतु मारुं ब्रह्मव्रत निश्चल रहो एम धारीने मौन करी रह्यो हवे ते विद्याधरीउ पोते कामचरित्रमां निपुण छे, माटे तेउ विविध प्रकारनी कंदर्प संबंधी चेष्टा करती कामने मदे करीने कुमरना देह प्रत्ये आलिंगन देती खेद पमाडती थकी कहेवा लागी के हे कुमर! अमे बेहु जणी तमारी स्त्रीउ छीए, तमारा दर्शने करीने अमोने कामरूप समुद्र उछल्यो छे ते पाणीना प्रवाहे करीने समुद्र जेम उपशमे छे, तेम तमारा शरीरना संगमे करीने अमारो काम उपशम पामशे ते कारण माटे हे कुमर! तमे अमारी बेहुनी कामलीलानी इछा पूर्ण करो, एटले तमने अमे गगनगामिनी आदिक घणी विद्या आपशु. इत्यादिक कामकेलिनां वचने करीने विद्याधरीउ प्रार्थना करती हवी. ते वारे निर्विषय छे चित्त जेनुं एवो ते कुमर कांइ पण बोल्यो नहीं. एवा अवसरमां ते बेहु स्त्रीउनो

स्वामी जे विद्याधर ते पण तिहां आव्यो, अने विद्याधरीउने बोलती जोइने घरनी व-
हार प्रछन्नपणे बेसी रह्यो. तिहां पोतानी स्त्रीउने कामविह्वल देखीने विद्याधरनो स्वामी
मनमां विचारतो हवो के अहो! ए कोइ पण साहसिक धैर्यवंत पुरुष ठे! ते उत्तम पुरुष
पोतानुं शील मूकतो नथी माटे धन्य ठे ए पुरुषने, के स्त्रीना संकटने विषे पड्यो थको
पण पोताना व्रतनी रक्षा करे ठे!! तेम अधन्य ठे ए बे कंदर्पे पीडित स्त्रीउने!! परंतु
स्त्रीनी जाति स्वजावेज विषय सहित होय, एवी एनी जातिनी प्रतीतज ठे. वली पण हुं
ए बेहु स्त्रीनां चरित्र प्रत्ये तो जोउं! एम मनमां आणीने ठानो रह्यो. स्त्रीउए कामललित
चेष्टानां वचने करीने कुमरने चलाववा मांड्यो, पण कुमर कामसेवा प्रत्ये न इछतो हतो,
तेथी चल्यो नहीं. ते वारे बेहु स्त्रीउ कडवां वचने करीने कहेती हवी के हे पुरुष! अमे
बेहु जणीए अनेक प्रकारे तमने कामनी विनंति करी, पण तमे अमारुं वचन अंगीकार
न कर्युं, तो हवे तमारा प्राणनो संदेह थशे. एवुं कहे ठते कुमर कहेतो हवो के हे माता-
उ! हुं पुरुषार्थ रहित बुं, दग्धबीज बुं, माटे स्त्रीसेवा शी रीते करुं? एवुं कुमरनुं वचन
सांजलीने बेहु विद्याधरीउ काम रहित थइ थकी मनमां विचारवा लागी जे आपण
बेहुनुं वचन एणे न मान्युं, तो एने कष्टमां आपणे पाडशुं. एवुं धारीने कोलाहल

शब्दने करती थकी कहेवा लागी के भो भो लोको! आ चोर अमारा घरने विषे बेठो छे, तेने पकडो एवे मोटा स्वरे पोकार करती सांभलीने गामनो रक्षक जे कोटवाल ते पोताना सेवको सहित दोडीने शब्दने अनुसारे तिहां विद्याधरना घरने विषे प्रवेश करी कुमरने मजबूत बंधने बांधी वध करवाने स्थानके लइ चाल्यो. ते वारे पोतानी स्त्रीउंनु चरित्र जेणे दीठुं छे एवा ते विद्याधरे कुमरने निर्विषयी जाणीने तेने तेडवा माटे पोताना सेवको मोकल्या. ते सेवको जइने कुमरने तथा कोटवालने तेडी लाव्या. ते वारे विद्याधर बोल्यो के हे डुर्गपाल! ए सत्पुरुष छे, महान्पुरुष छे, स्त्रीउंनुं चरित्र में दीठु छे, ए कुमर निर्विषयी छे. एम कहेतो कुमर प्रत्ये नमस्कार करीने पोतानी पासे बेसाडतो हवो एटले कोटवालादिक नगरना लोक सर्व कुमरनी स्तुति करी पोतपोताने घेर गया. हवे एवा अवसरने विषे वैताढ्यगिरिनो स्वामी श्रीधर एवे नामे राजा विद्याधरोनो इन्द्र छे तेणे ए सर्व वृत्तांत सेवकना मुखथी सांभल्यो. ते कुमरनो महिमा जाणीने कुमरने तेडावी स्त्रीउंनुं चरित्र पूछवा लाग्यो ते वारे कुमर कहेतो हवो के हे खेचरेन्द्र! करेलां कर्मने भोगव्या विना क्षय न थाय, जीवने कर्मनी गति विषम छे, मोहविलसित जे कर्म, ते कर्मना दोष थकी महान् पुरुष पण मुंझाय छे, तेथी ते पुरुष पण अनार्य कार्य

करतां शंका पामता नथी, तो अन्य जनोनी तो शीज कथा करवी? माटे ए सर्व मारां कर्मनुं रचेलुं जाणवुं, पण इहां बीजा कोइनो दोष नथी. एवां संवेगमय अमृत समान वचने करीने विद्याधरोनो इंद्र आनंद पामीने कहेवा लाग्यो के हे कुमर! धन्य बे तमने! मारा नाग्ये करी तथा में पूर्व नवे करेलां पुण्यना योग थकी तमे इहां आव्या बो, तो मारी प्रार्थना सफल करो, ते शुं? तो के तमे मदनवती अने मदनमंजरी एवे नामे बे मारी पुत्रीउ बे, तेनुं पाणिग्रहण करो. ते सांनली कुमर बोल्यो के हे विद्याधराधीश! पोताथी अजाएयां बे कुल वंश जेनां एवाने कन्या न देवी, एवी शास्त्रनी नीति बे, माटे शी रीते अजाणने देवाय? ते वारे खेचरेंद्र बोल्यो के हे सत्पुरुष! तमारुं रूप अने लक्षण तेणे करीने तमारां कुल वंश पण में जाणी लीधां, जे माटे वैरागर पर्वत विना हीरो नीपजे नहीं. एम कहीने विद्याधरेंद्रे मोटे महोत्सवे करी तेने पोतानी बे पुत्रीउनुं पाणिग्रहण कराव्युं. ते कराव्या अनंतर वली खेचरेंद्रे कह्युं के हे कुमर! राज्यसुखनी लीलाए युक्त एवा अमारा घरने विषे तमारे रहेवुं. ते सांनली कुमर बोल्यो के मारी परणेली चार स्त्रीउ अटवीमां मूकी बे, तेनी शोधने अर्थे हुं प्रथम जइश, तिहां लगे तमारा घरने विपे तमारी पुत्रीने राखवी. हुं ते चार स्त्रीउनी खबर लइ त्रण .मास ने सात दिवसे इहां आवीश. ए-

म कही खेचरेंद्रने नमस्कार करी रजा मागी. ते वारे विद्याधरेंद्रे तेने अदृश्यांजनी तथा गगनगामिनी एवी वे विद्याउं दीधी, अने जवानी आज्ञा आपी. हवे कुमर त्रण मास ने सात दिवसनी प्रतिज्ञा करी आकाशपथे,तिहांथी चाल्यो. ते प्रथमना वनने विषे आवीने दिवसना चार प्रहर लगे ते चार स्त्रीउंने जोइ, पण क्यांहि दीठी नहीं. एवामां रात्रिने विषे वनमां ज्रमतां कोइ एक स्त्रीने आक्रंद करती मोटे स्वरे रुदन करती अर्हत् अर्हत् एवुं नाम मुखथी पोकारती सांजली. तेना शब्दानुसारे धैर्य धरीने खड्ग हाथमां लइ सावधानपणे कुमार चाल्यो. आगल जतां अटवी मांहे हाथीना मुखने विषे कन्यारत्न प्रत्ये देखतो हवो. ते वारे ते कुमार परोपकारबुद्धिए खड्गे करी हाथीने हणीने कन्या मूकावीने पूछतो हवो के हे जद्रे ! शा अर्थे तमे आ वनने विषे हाथीना मुखमां आवी पड्यां ? एम पूछवाथी कन्या कहेवा लागी के हे धीर ! सांजलो, मारी कथा जेम छे, तेम हुं तमारी आगल कहुं छुं. श्रीपुरनगरने विषे श्रीचंद्र नामे राजा छे. तेनी शीलवती नामे राणी छे. तेना अंगनी नीपनी मदनमंजरी नामे पुत्री छे. एकदा समये ते मदनमंजरीनी माता पूर्व कर्मना योगथी बाल्यावस्थाने विषे अकस्मात् मरण पामी, ते वारे ते मदनमंजरी बीजी विमाताने वश पडी. ते विमाता तेनी उपर नित्य

द्वेष वहेती थकी राजानी आगल पुत्रीना कूडा दोष प्रत्ये बोलती हवी. मदनमंजरी पण कष्ट करी काल निर्गमन करती हवी. एकदा विमाताए ते कुमरीनी उपर अपवाद मूकी खोटुं आल चढाव्युं. ते सांभली कुमरी पोताना कडवां कर्मना विपाक चिंतववा लागी. कह्युं छे के ॥ यद्वज्रमयदेहास्ते, शलाकापुरुषा अपि ॥ न मुच्यंते वियोगेन, स्वनिकाचितकर्मणः ॥ १ ॥ किं करोति नरः प्राज्ञः, प्रेर्यमाणः स्वकर्मणा ॥ प्रायेण हि मनुष्याणां, बुद्धिः कर्मानुसारिणी ॥२॥ ते थकी दुःखे भराणी मरणनुं शरण अंगीकार करीने वनने विषे गइ. तिहां मरणने उत्सुक थइ थकी कोइक सरोवरमां जइ पडी. ते अवसरे तिहां अकस्मात् जल पीवाने अर्थे एक हाथी आव्यो. तेणे ते बालिकाने पडतांज शुंढादंडे करी ग्रहण करी. एटलामां ते हाथीए वली बीजा हाथीने आवतो दीठो. ते वारे ते हाथी तिहांथी कन्या सहित नासी गयो. माटे हे धीर पुरुष! ते मदनमंजरी हुं छुं, जेने तमे हाथीना मुखमांथी मूकावीने पोतानी करी. तेथी हे नरोत्तम ! आ भवने विषे प्राणना देनारा तमेज थया, माटे मारा पति पण तमेज छो, बीजा पुरुषो मारे बांधव तुल्य छे. आ भवमां मारे एकज तमारुं शरणुं हो. आजथी श्रीजिनधर्मरूपी कल्पतरु ते मुजने फल्युं, के जेथी तमारो संगम थयो. आज मारो जन्म सफल थयो. जे माटे हुं केरडाना वृक्षना अर्थे

नीकली हती, पण मने तमारा सरखुं कल्पवृक्ष मल्युं माटे जेम तमे मारो उपकार कीधो, तेमज मारुं पाणिग्रहण करीने मने सनाथ करो. एवुं सांभलीने कुमर तेनुं पाणिग्रहण करी त्यां वनने विषेज रह्यो. एवामां श्रीपुरनगरना राजाने विमाता एम कहेवा लागी जे तमारी पुत्री कोइ विटल पुरुषने ग्रहण करी नासी गइ छे. ते वातने साची मानीने राजा क्रोधवंत थयो थको कुमरीनी शोधने अर्थे सेना सहित तेज वनने विषे आव्यो. प्रभाते वनने विषे भमतां भमतां कुमार सहित कुमरीने देखीने राजा कुमरने हणवाने अर्थे दोड्यो. कुमर पण हाथमां खड्ग लइने राजानी सन्मुख आव्यो राजाए हाकोट्यो थको कुमर युद्ध प्रत्ये याचतो हवो. राजाए सैन्यने प्रेर्युं, ते वारे कुमर युद्ध करवा सन्नद्धबद्ध थयो. तिहां खड्गे खड्ग, मुष्टिए मुष्टि, एम युद्ध करतां विद्याजमीना प्रभावथी कुमरे राजाना सैन्यने जीत्युं. सैनिकोए नासवा मांड्युं. हवे एवुं कुमरनुं प्रबल भुजानुं पराक्रम देखीने श्रीचंद्र राजा कुमर प्रत्ये नमीने इष्ट वल्लभ हितनां वचने करी कहेतो हवो के हे सत्त्वांगी पुरुष! तमारा पराक्रमे करीने तमे उत्तम कुलना छो, एवुं अमे जाण्युं; परंतु हे जामाता! तमे अमारा जमाइ जे थया तेनुं कारण मने कहो. एवां राजानां वचन सांभली कुमार बोल्यो के हे राजन्! ए वात तमारी पुत्रीज तमने कहेशे. पछी कुमरना संकेते करी कुमरी प्रथम थ-

की विमातानो प्रबंध निर्विशेषे करी कहेती हवी. राजा पोतानी बालिकाना मुख थकी सर्व वृत्तांत सांभलीने हर्षवंत थयो. ते वारे सर्व सैन्य एकठुं करी कुमरने साथे लइ राजा पोताना नगर भणी चाल्यो. एवामां वर्षाद थयो तेथी पाणीनी धाराउं पडवाथी पर्वतनी पासे पाणीना प्रवाहे करीने नदी पूर आवी छे. तेने कांठे राजा पण सेना सहित आव्यो. तेवा अवसरे नदीपूरना प्रवाहने विषे रथे वलगेली, मुखे पोकार करती, पाणीना प्रवाहमां बुबारव करीने हे धीर! वीर! अमारो बेहुनो उद्धार करो! उद्धार करो! अमारी सार करो! सार करो!! एम बोलती एवी बे कन्याउंने पाणीना पूरमां तणाती लोकोए दीठी. ते जोइ सर्व सैनिक लोको हाहाकार करवा लाग्या. तेवामां कुमरनी दृष्टिए ते कन्याउं पडी. ते वारे परोपकारबुद्धिए करीने कुमर नदीना पूरने विषे पड्यो, जईने प्रभावे करी स्त्रीयुगलने पाणीना पूरमांथी बहार काढीने कांठाने विषे आण्युं. आवो कुमरनो महिमा देखी चित्तमां चमत्कार पामी राजा मनमां विचारवा लाग्यो के अहो! आ कोइक पण मोटो पुरुष छे. पछी चंद्र राजा ते बे कन्याउं प्रत्ये पूछवा लाग्यो के हे पुत्रीउं! तमे केम पाणीना पूरने विषे पडी? ते वारे ते कन्याउं कहेवा लागी के हे राजन्! सांभलो. दशरथपुरने विषे शिवदास नामे व्यवहारीनी अमे बे पुत्रीउं छीए. हवे ते पुरमां पापबुद्धि नामे राजा राज्य करे छे, तेणे कोइ-

क पण परदेशी चार स्त्रीओ पांच घोमाए युक्त नगरमां प्रवेश करी चौटाने विषे आवती दीठी ते स्त्रीओने पोताना अंतेउरमां पोतानी स्त्रीओ करवा माटे राखी ते जोइ नगरनिवासी लोको तथा राज्यना अधिष्ठित पुरुष जे मंत्रीश्वर प्रमुख हता, तेओए ते राजाने घणुंए कह्युं के तमे ए कार्य न करो, केमके एथी मोटा अनर्थ थशे, तोपण राजाए कोइनुं कांहिं पण कह्युं मान्यु नहीं ते वारे लोके जाएयुं जे पारकी स्त्रीओ राजा ग्रहण करे छे, तेने पापे करी नगरने उपद्रव थशे, पुरनो भंग थशे एवुं विचारी लोको धीमे धीमे पोतानी द्रव्य प्रमुख सार सार वस्तुओ लइने अन्य कोइक पोताना संबंधीओ जिहां रहे छे, तिहां जवा लाग्या. तिहां अमारा भाइ सहित अमने बे जणीने पण अमारा पिताए अन्य ग्रामे जवा माटे रथमां बेसाडी मोकली. पंथे चालतां जे वारे इहां आव्यां ते वारे नदीने कांठे रथ सहित अमने बे जणीओने मूकीने अमारो भाइ सबलने अर्थे गाममां गयो. पाछलथी मेघवृष्टि थइ, तेणे करी अकस्मात् नदीए पूर आव्युं, तेमां अमे बे जणीओ रथ सहित तणाणी, पण अमारा शुभ पुण्यना उदय थकी आ उत्तम पुरुषे अमोने पाणी थकी उगारीने मरणथी बचावी राखी छे, माटे अमो बेहुनो आ भवने विषे एज भरतार हो. एटलुं कहीने उभी रही एवुं कन्याओना मुख थकी वृत्तांत सांभलीने राजा मनमां विचारतो

हवो, जे हुं जमाइ तो श्रेष्ठ पाम्यो. एवामां नदीनुं पूर उपशम पाम्युं, ते वारे सेनाए सहित राजा नदीने उतरीने श्रीपुरनगरमां आव्यो. तिहां ते बेहु कन्याउनो न्नाइ पण मल्यो. त्यारे ते बे कुमरीए तेने कुमरे करेलो उपकारनो संबंध कह्यो. ते सांन्नली व्यवहारीआना पुत्रे ते सुरसुंदरी तथा जयसुंदरी एवे नामे पोतानी बे बेहेनोनुं पाणिग्रहण मोटे महोत्सवे करी ते कुमर साथे कराव्युं. पछी कुमरे राजानी आगल चार स्त्रीनुं वृत्तांत कहीने दशरथपुरने विषे सैन्य मोकलवानी आज्ञा मागी, अने वली आनंदपुरने विषे पोताना सालाने तेरुवा माटे दूत मोकल्यो. ते पण पोतानी बेहेनोनी सार करवा सारु पोतानुं सैन्य लइ तिहां आव्यो. पछी पोताना ससरा श्रीचंद्र राजानुं सैन्य मली चार अक्षोहिणी सेना मेलवीने समुद्रना कल्लोलनी पेरे न्नूमि कंपावतो शत्रुने आछादतो थको पर्वतनी टुंकने चलायमान करतो, पंथमां जे जे देश आवे छे, ते सर्व दिशिमंरुलने साधतो ते गजसिंहकुमार चालतो हवो. केटलेक दिवसे दशरथपुर प्रत्ये आवीने तेना गढने रूंधी फरतो आंटो देइ रह्यो. ते वारे पापबुद्धि राजा पण प्रबल सामंत, सुन्नट, हाथी, घोरुा, रथ, एवी चतुरंगिणी सेना लइने अपशकुने वार्यो थको पण नगरनी बहार नीकलीने कुमरना सैन्य साथे गर्व देखारुतो हवो. तिहां बेहु सैन्यने मांहोमांहे

युद्ध थयुं. युद्धमां हाथीए हाथी, घोडे घोडा, पाले पाला, एम नीतियुद्ध करते पापबुद्धि राजा पारकी स्त्रीउं अभिलाषी, व्यसनमां लुब्ध अन्यायी छे. तेथी पोतानां पापने जोरे हार्यो ॥ उक्तं च ॥ भक्खणे देवदव्वस्स, परत्थीगमणेण य ॥ सत्तमे नरयं जंती, सत्तवाराउ गोयमा ॥२॥ अस्तु ॥ तेनुं सैन्य भागी गयुं, ते वारे कुमरना सुभटे पापबुद्धि राजाने जीवतो वांधीने कुमरनी आगल आण्यो. तेने कुमरे कह्युं के हे पापबुद्धि राजा ! तें मोटो अन्याय कर्यो, तेणे करीने तें आ भवने विषे राज्य गमाव्युं, अने परभवमां पण नरकादिकनां दुःख पामीश. एम वचने करी निर्धाटन करीने तेने हाकोटी मूकी दीधो. ते वारे ते शीयालीयानी पेठे नासी गयो, अने कुमर नगरना लोके वधावते, मंत्रीश्वर प्रमुखे प्रणाम करते दशरथपुरने विषे प्रवेश करी राज्यसभाने विषे आवी सिंहासने वेसी पोतानी आज्ञा पुरने विषे प्रवर्त्तावीने निष्कटक राज्य करवा लाग्यो, प्रजालोक आनंदने पाम्या. पोतानी चार स्त्रीउं आवी नमस्कार करती हवी. शीलयत्नने माटे शासनदेवीए दीधेला हारनो प्रभाव कही देखाड्यो. पछी कुमर जे छे तेणे प्रजाने निःशंक करी, तेथी प्रजा पण आनंद पामी. हवे कुमर पूर्वकृत पुण्यना प्रभावथी प्राप्त थयेला राज्यने पोतानी सुंदर सात स्त्रीउंए युक्त थको पालतो हवो. केटलाएक दिवस पछी सालाने तथा ससराने रजा

दीधी, तेथी ते पण पोताने स्थानके गया. हवे एकदा ते कुमरे एक महिनो अवधि करी मंत्रीश्वरने राज्य सोंपी निश्चिंत थइ आकाशपंथे वैताढ्य पर्वतने विषे चालवा मांड्युं. मार्गमां वैताढ्यनी पासे एक वन छे, तेमां श्रेष्ठ प्रासादने देखी विस्मित थको हेठे उतरीने तेणे प्रासादमां प्रवेश कस्यो. तेमां यक्षनी मूर्त्ति देखी तेने प्रणमीने विनयपूर्वक स्तवना करी. ते अवसरे ते यक्षना देराने विषे चार धूर्त्त पुरुषो छे, तेणे कुमरने मीठे वचने करी बोलाव्यो, अने कह्युं के हे जाइ! आवो, आवो. इहां तमारो अमने घणे दिवसे समागम थयो. एम कही बेसवा माटे आसन दीधुं. तेना उपर कुमर बेसीने मनमां विचारे छे जे अहो! उतावला थका ए मुजने एटलो आदर करे छे, माटे इहां कांइक कौतुक छे. एम चिंतवी धूर्त्तो प्रत्ये पूछतो हवो के हे पुरुषो ! तमे शा कार्यने माटे इहां चारे जण एकठा मल्या छो ? वली तमे कोण छो ? अने किहां थकी आव्या छो ? एम पूछे थके धूतारा बोल्या के हे धीर पुरुष ! अमे परदेशी मनुष्य छीए, ते कौतुक जोवाने अर्थे पृथ्वीतलमां ज्रमता ज्रमता आ देरासरमां आव्या, ते वारे एक अपूर्व आश्चर्य दीठुं ते कहीए छीए, ते तमे सांजलो. आ वनमां एक पर्वत तेनी गुफामां कोइक विद्याधर रहे छे. तेनी चार पुत्रीउ छे, ते यौवनावस्था पामी छे. तेमणे इहां यक्षने देरासरे आवी करीने

वरनी प्रार्थना करी तेवारे यक्ष प्रत्यक्ष थइने बालिकाउंने कह्युं के हे पुत्रीउं ! हुं एक मासने अंते तमारा जरतारने इहां आणीश. ते सांजली चारे कन्याउं हर्ष पामी अने अमे चारे जण ते कौतुक जोवाने अर्थे इहां रह्या ठीए. ते एक मासनी अवधि आजे पूर्ण थइ ठे, पण यक्षे कह्यो जे वर, ते तो हजी आव्यो नहीं. तेथी चारे कन्याउं आ यक्षनी उपर कोप करीने काष्ठनी चयने विषे अग्निमां प्रवेश करशे. ते कन्याउं हमणांज इहांथी नीकली गुफा मांहे गइ, अने हे उत्तम नर ! तमे पण हमणां इहां आव्या ठो, माटे तमे तिहां जाउं, अने ते कन्याउं जीवती रहे तो यक्षनुं कहेवुं सत्य थाय एवुं धूतारानुं वचन सांजलीने उपकारनी बुद्धिए कुमर ते धूताराउंनी साथे कुमरीउंने सहाय्य करवाने अर्थे चालतो थको पर्वतनी गुफाने द्वारे आव्यो. तिहां आगल गुफामां जोतां शोजनीय मुखवाली चार कुमारिकाउंने मस्तक धूणावती देखी कुमर विचारवा लाग्यो के हा हा ! आ तो कांइक कूडकपटनी रचना देखाय ठे. जे माटे इहां अग्निनो कुंड शा कारणे एणे कीधो ठे ? वली यव प्रमुख बलिबाकुल एकठा कस्या ठे, तेनुं शुं कारण हशे ? वली इहां मृतक पुरुषनुं शव पड्युं ठे, तेने रतांजलीनुं विलेपन करीने कणेरनां फूले करी तेनी पूजा करी ठे, वली मदिरानो घडो जस्यो ठे, तेनुं शुं

कारण हशे? तेमज खीर अने पूफलादिक नैवेद्यनी सर्व सामग्री छे. वली ए चार पुरुष पण छे ए सर्वनुं कारण शुं हशे? एवी रीते कुमर मनमां विचार करे छे, एवामां एक योगी जटिल उठीने कुमर पासे आवी कहेतो हवो के धन्य छे मुजने! आज मारो दिवस सफल थयो, जे माटे मारी आशा पूर्ण थइ. हे कुमर! ए चार कन्याउने तमे परणो. एने तमने परणवानी अभिलाषा छे, माटे एनुं पाणिग्रहण करीने मारा घरजमाइ थइने इहां मारी पासे सुखे समाधे रहो, पण हमणां मारे विद्या साधवी छे, तेना उत्तरसाधक तमे थाउ. एवुं सांभलीने कुमरे दाक्षिण्यपणा माटे ते योगीनुं वचन अंगीकार कर्युं. हवे योगीए अग्निना कुंमनी चारे दिशाए चार धूतारा पुरुषने हाथमां हथियार आपीने उभा राख्या तथा चार विदिशिने विषे चार बालिकाउने उभी राखी, अने पोते चारे दिशिए दृष्टि राखीने जप जपतां होम करवा मांड्यो, जाप पूर्ण थया पछी बलिदान देवा मांड्युं. ते वारे मधु घृतादिकनो होम करतो देखीने कुमरे मनमां विचार्युं जे आ कांइ उत्तम कार्य नथी. जे माटे कह्युं छे के ॥ दुर्जनानां भुजंगाना–मंगनानां च भूभुजाम् ॥ सत्कृतानामपि प्रायो, विश्रब्धत्वं न सर्वदा ॥ १ इति ॥ पण मारी पासे विद्याधरे दीधेली एक आकाशगामिनी अने बीजी अदृश्यअंजन ए बे विद्याउ छे

तेनो महिमा जोउं एवुं मनमां चिंतवी नेत्रने विषे अंजन आंजीने योगी पासे जइ उन्नो खरो, पण अंजनना प्रन्नाव थकी जटिल ते कुमर प्रत्ये न देखतो हवो. हवे जे वारे ते योगीना जप, होमनी पूर्णाहुति थइ, ते वारे कुमरे जटिलने बांधीने अग्निना कुंमने विषे नाखी दीधो ते योगीने अग्निना कुंमने विषे पडतो देखीने तिहांथी चार धूर्त्त पुरुष नासी गया मरणना न्नयने लीधे तिहां रहेवाने समर्थ न थया. हवे ते जटिल अग्निकुंममां वलतो सुवर्णपुरुष थयो. पढी कुमर ते चारे बालिकाउने तेमनां ठाम ठेकाणादिक सर्व पूढतो हवो. ते वारे ते कन्याउ बोली के हे नरदेव ! तमे अमारुं चरित्र सांन्नलो हरिपुर नगरने विषे शिवदेव राजा ते परम उत्कृष्टो अरिहंतन्नक्त ठे. ते प्रजाने योग्य न्याय नीतिए पालतो राज्य करे ठे. ते नगरमां धनद, कामदेव, धनंजय अने विजय एवे नामे चार व्यवहारीआ वसे ठे. तेने मांहोमांहे मित्रन्नाव ठे, तेमनी पासे अगणित धन ठे, माटे ते चारे धनाढ्य कहेवाय ठे, अने ते चारे उत्कृष्टा अरिहंतन्नक्त ठे. तेमना उपर राजानुं पण घणुं मान ठे. ते चार व्यवहारीआनी ललिता, सुललिता, सुलोचना अने प्रगुणा, एवे चार नामे अमे चार पुत्रीउं ठीए. अमारे पण मांहोमांहे स्नेह ठे. अमे चारे श्रीवीतरागनी न्नक्तिवंत ठीए, अने विनयादि गुणे करी सहित ठीए.

एकदा श्रीसमेतशिखरनो महिमा गुरुना मुखथी सांजलीने यात्राने अर्थे चतुर्विध श्रीसंघने एकठो करी अमारा पितादिक परिवार सहित श्रीसमेतशिखर गिरिराजे आवीने मोटा महोत्सव सहित वीशे टूंके घणी जक्तिए करी जिनेश्वरने पूजी स्वामीवात्सल्य करी दीन दुःखीयानो उद्धार करी तिहांथी पाछा वल्या, ते छ महीना पंथे वहेतां थया, तिहां मार्गमां कोइ महावनने विषे श्रीसंघे उतारो कस्यो. रात्रिए तंबुमां अमे चारे बालिकाउ एकांते निद्रावश थइ. तिहांथी ए चार धूर्त्त पुरुषोए अमोने अपहरीने आ जटिलनी आगल आणी राखी. एवामां अमारा जाग्यना उदय थकी तमे इहां आवीने अमने अजयदान देइने जेम पोतानी करी; तेमज तमे अमो चारे जणीनुं पाणिग्रहण करीने अमने सनाथ करो. एवां बालिकाउनां वचन अंगीकार करीने कुमरे तेमनुं पाणिग्रहण कस्युं. पछी सोनाना नरने अग्निना कुंममांथी काढीने वली ते चारे स्त्रीउने पोतानी साथे लइ ते वन प्रत्ये उल्लंघीने हरिपुर जणी चाल्या. ग्रामानुग्राम प्रत्ये चालते छते मार्गमां गंजीरपुर पाटणना उद्यानने विषे घोडा तथा कन्याउने मूकीने कुमरे पोते सथवारो जोवाने माटे नगरमां प्रवेश कस्यो. तिहां सथवारानी पूछा करे छे, अने नगरने जूए छे, एटलामां नगरना मध्य

थकी कोइक तेज नगरनी वेश्या ते वनमां खेलवाने अर्थे आवी. ते कन्या अने घोडाने सुवर्णपुरुषे युक्त देखीने लोने करी आंधली थइ थकी कूडी माया करी कन्याउं पासे आवी कहेवा लागी के हे मारा नाइनी स्त्रीउं ! मारा घरने विषे मारा वांधवे आवीने मुने तमने तेडवा माटे मोकली ठे. एवी रीते धूतीने ते वालिकाउंने सर्व वस्तुए युक्त पोताने घेर तेडी आवी तिहां वेश्यानुं घर देखीने वीती थकी ते चारे स्त्रीउं पोताना शीलरक्षणने अर्थे एक उरडामां पेसी दृढ कमाड दइ करी रहेती हवी. जेम कोइ रीते ते कमाड उघडे नहीं एवी रीते वंध करी मूक्यां एवा अवसरे कुमर पण वनने विषे फरी आव्यो, अने ज्यां जोवे तिहां घोडो, स्त्रीउं अने सुवर्णपुरुष एमांथी कोइ पण दीतुं नहीं, ते वारे कुमरे विचार्युं जे अहो इति आश्चर्ये। मारी स्त्रीउं आदिकने कोइक धूर्त्त अपहरी गयो ठे. एवुं मनमां चिंतवी तेना पगने अनुसारे नायकाने घेर आवीने अंजनना प्रनावथी अदृश्य थइ तेना घरने विषे प्रवेश करी अश्वादिक दीठा, ते सर्व पोताना ठे एवो निश्चय करीने पाठो वल्यो पठी ते वेश्याने शिक्षा देवाने अर्थे ब्राह्मणनुं रूप करी निमित्तिउं थइने वेश्याने घेर आव्यो वेश्या पण ते द्विजने दूर थकी आवतो देखी उतावली उठीने सन्मुख जइ आदर थकी आसन देइ वे-

साडी नमस्कार करीने पूछती हवी के हे द्विजश्रेष्ठ ! मारा घरने विषे चार स्त्रीरत्न पोतानी मेलेज लीलामात्रे आवी रहेल छे, परंतु कोइक भूतादिक दोषे करी छलाणां छे, तेथी ओरडाने विषे कमाड बंध करीने मांहे बेठेल छे, माटे एना दोष प्रत्ये निवारो तो तमोने वांछित आपीश. एम वेश्याए कहे छते कुमर कहेवा लाग्यो के हे नायका ! ए स्त्रीओ तो कोइक विषम आकरा दोषे करी छलाणी छे, ते हुं तेमनी पासे जइने तेना शाकिनी भूतादिकना दोषने बोलावीश, तिहां लगे तमारे दूर रहेवुं पडशे. एवुं द्विजनुं वचन सांभलीने ते वचन वेश्याए अंगीकार कर्युं, ते वारे कुमर ओरडानी पासे जइ बहार उभो रही कहेवा लाग्यो के हे भद्रे ! प्रिये ! तमे कांइ चिंता करशो नहीं, मनने विषे समाधि राखीने रहेजो. एवो पोताना पतिनो शब्द सांभलीने ते स्त्रीओए ओरडानुं बारणुं उघाड्युं, अने पोताना स्वामीने नमस्कार कर्यो. कुमरे तेमने कह्युं के हुं ज्यांसुधी वेश्याने शिक्षा करुं, त्यांसुधी तमारे इहां रहेवुं. एम कही फरीथी ओरडानां बारणां बंध करावी कुटणी पासे आवीने कहेवा लाग्यो के ए स्त्रीओना दुःखने में सारी पेठे जाणयुं, माटे हवे मारे तमारा घरने विषे रहीने एनो उपचार करवो, ते वारे वली पण वेश्याए पूछ्युं के हे देवज्ञ ! तमे बीजी पण कोइ सिद्धविद्या जाणो छो ? ते वारे ब्राह्मण बोल्यो के हुं तो सर्व

कांइ जाणुं छु, तेथी हुं सर्वज्ञ छुं मारण, मोहन, स्तंभन, वशीकरण आदिक सर्व विद्या जाणुं छुं वली बालनुं तथा वृद्धनु वय परावर्तन करवानी विद्या पण मारी पासे छे. ते सांभली वेश्या आनंद पामीने बोली के हे द्विजराज ! हुं वृद्ध छुं, माटे मने यौवनवती करो. ते वारे द्विजे कह्युं के जो तमे सयौवन थाओ, तो मुजने शुं आपो ? त्यारे वेश्या बोली के लाख सोनैया आपीश त्यारे ते देवज्ञे पण हाकारो कर्यो, अने वली बोल्यो के हे नगरनायका ! फरीथी नव यौवन थवावानी जे विद्या, ते साधवाने अर्थे प्रथम मस्तक मुंडन करावी नग्न थइने पछी मारा दीधेला अदृश्य अंजनने आंखमां आंजी अदृश्य थइने बलता नींभाडा-मांथी अग्नि आणी आपो, तो पछी ते अग्निए करीने हुं विद्यानुं आह्वान करीश. ते आह्वाने करीने तमे सुरूपवान् तथा यौवन सहित थशो. एवुं नैमित्तिकनुं वचन सांभलीने ते वेश्या माथु मुंडावी नग्न थइ अंजन करी नींभाडामांथी अग्नि लेवा गइ. तिहां नींभाडाने धूमाडे करीने व्याकुल थयेलां नेत्र थकी अदृश्य अंजन गलित थयुं, ते वारे विरूप, नग्न अने मस्तके मुंडन थयेली एवी स्त्रीपणे प्रगट देखाणी. तेने देखी घणा लोक एकठा थइ कहेवा लाग्या के आ शाकिनी लोकोने छलवाने अर्थे इहां आवी छे, तेने जूओ, जूओ. आ केवु आश्चर्य छे ! ! ! एवामां राजपुरुषो आवीने ते शाकिनीनी करणी

जोइ तेने बांधीने राजभवने लइ गया. तिहां कौतुक जोवाने राजभवनमां घणा लोको एकठा थया, अने कोटवाले राजानी आगल कह्युं के हे राजन्! ए शाकिनी नग्न थइने लोकोने ठलवाने अर्थे नींभाडामां जइ मंत्रनुं आह्वान करती अमे पकडी आणी छे. हवे जेम आपनी आज्ञा होय, तेम करीए. राजाए कह्युं के हे दुर्गपाल! एने प्रथमथी चोरनी पेरे विटंबना करीने पछी जले भरेला जूना कूवामां नाखीने एनुं माथुं नीचुं अने पग ऊंचा राखजो. एवो राजानो आदेश पामीने ए राजपुरुषो ते कूटणीने लाकडीओ अने मुष्टिओना प्रहारे करी मारतां खर उपर बेसाडी घणे प्रकारे विटंबना करता मार्गने विषे लोक देखते जेवामां चौटाने विषे आव्या, तेवामां बीजी वेश्याओए ते वेश्याने विटंबना पामती सांभली. ते वारे सर्व वेश्याओ एकठी थइने राजभवने जइ राजा प्रत्ये कहेवा लागी के हे नाथ! आ अनाथने कारण पूछ्या विनाज फोकट शाकिनीनुं कलंक आपीने कदर्थना करवी, ते तमने योग्य नहीं, माटे अमारे विषे शाकिनी प्रमुख दोषे करी दुष्ट चेष्टावंत एवी वेश्या न होय. तेथी तमे एने पाछी तेडीने तेनुं कारण पूछो के ए केम बन्युं छे? ते वार पछी यथायोग्य करवुं तमने युक्त छे. एवुं सांभली राजाए वेश्याने पाछी तेडावीने पूछ्युं के ए वात केम बनी?

एवुं राजाए कहे छते तेज अवसरे कुमार पण चारे स्त्रीए युक्त तिहां आवीने राजानी आग-ल प्रथम वेश्याए करेली करणी सर्व कही देखाडी,अने पछी पोते करेली करणी पण सर्व कही देखाडी ते व्यतिकर सजाना लोक सांजलता छता सर्व नायकाउनां मुख श्याम थयां राजाए वेश्यानी माठी चेष्टा जाणीने वध करवानो आदेश दीधो. तेने कुमरे जेमतेम मूकावी, त्यारे नायका पण नगरना लोके निंदा करी छती पोताने घेर गइ. हवे राजाए कुमरनुं ए रीतनुं स्वरूप जाणीने तेनी प्रशंसा करी पोतानी चारे कन्यानुं पाणिग्रहण कराव्युं पछी मोटे आडंबरे करीने कुमर तिहांथी हरिपुर जणी चाल्यो केटलाएक दिवसे हरिपुरे आव्यो. तिहा चार वालिकाउ पण पोतानां मातापिताने मलती हवी, अने पोतानुं चरित्र पण कहेती हवी ते वारे ते व्यवहारीआ पण उत्तम जमाइने देखीने घणो उत्कृष्ट आनंद पाम्या. कुमर पण स्वजन, नगरना लोक, तेणे वधावातो सुखे करी ससराना आपेला आवासने विषे रहेतो हवो. एकदा कुमर पोताना करेला अवधिने संजारीने ससरानी आज्ञा लइ वैताढ्ये गयो तिहां खेचरेंद्रने नमस्कार करी पोतानुं चरित्र कहेतो हवो खेचर पण कुमरनु चरित्र सांजली हर्षवंत थया. एकदा कुमरे विद्याधरना स्वामी प्रत्ये कह्युं के हे नरेंद्र ! तमारी आज्ञा होय, तो हुं मारे नगरे जाउं. एवां कुमरनां वचन सांजलीने

खेचरेंद्र विमान, धन, रत्न, मणि, मुक्ताफल आदिक अनेक प्रकारनी ऋद्धि तथा प्रज्ञप्ति आदिक विद्याउं आपीने स्नेह सहित पोतानी पुत्रीने शीखामण आपी. कुमरने पोतानी पुत्री सहित पोताने गामे जवानी रजा दीधी. कुमर पण विमानमां बेसी हरिपुरे आवीने पोतानी स्त्रीउं तथा ऋद्धि अने सुवर्ण पुरुषने साथे लइ दशरथपुर प्रत्ये आव्यो. तिहां मंत्रीश्वर अने नगरना लोक तथा महाजने करेला महोत्सव सहित नगरमां प्रवेश करतो हवो. हवे कुमर तिहां सर्व ऋद्धि मेलवीने सुखे राज्य प्रत्ये पालतो हवो. एकदा कुमर पोताना पिताने मलवा माटे उत्कंठित थको उज्जेणीपुर भणी पोताना सैन्य तथा ऋद्धिए युक्त चालतो हवो. मार्गनी वचमां जे जे देश आव्या, तेने साधतो मालव देशे अवंती नगरीए आवीने पोताना पिताना चरणने नमस्कार करी पछी माताना चरणे मस्तक स्थापी नमस्कार कर्यो. पछी जयसिंह राजाए पुत्रनी ऋद्धि देखीने विस्मय पामी आनंद सहित तेनो मोटे महोत्सवे करी नगरमां प्रवेश कराव्यो, अने तिहां सुखे रह्या छे. एकदा राजाए प्रथमनो संबंध पूछे थके कुमरे पण आम्लचूल समस्त संबंध कह्यो. ते वारे राजा प्रमोद पाम्यो थको मंत्रीश्वर प्रत्ये तेडावीने आदर सहित सुवर्णपट बंधावीने तिमिरहर एवुं बिरुद प्रत्ये देता हवा. हवे गजसिंहकुमार सुवर्ण

पुरुषने पसाये करी पृथ्वीतलने विषे लोकोने दरिद्रताथी रहित करता याचकजनोने निर्याचकपणुं करे एवा दान पुण्ये करी सुखने भोगवतां काल निर्गमन करता हवा एकदा राजा कुमर सहित राजलक्ष्मीए सहित राजसभाए वेठा छे. तिहां वनपालके आवी राजानी आगल फलनुं भेटणुं मूकी फूले वधावीने कह्युं के हे नरेंद्र ! हमणां युगंधराचार्य शम, दम गुणे करी सहित, चार ज्ञानना धरनार, पांचसे साधुए परवर्या थका उज्जेणी नगरीना उपवनने विषे समोसर्या छे एवा घणा गुणना समूहना धारक आचार्यनु आगमन वनपालकना मुखथी सांभलीने राजा आनंद पामतो कुमर तथा अन्य परिवार सहित आचार्यने वांदवा माटे उपवनने विषे आव्यो. विनयभक्तिभरे गुरुने नमस्कार करीने राजा गुरुना मुख आगल वेसी धर्म सांभलवा लाग्यो. आचार्य पण योग्य उपदेश कहेता हवा के हे भव्यो ! जीवनी रक्षा करवी, वीतरागनी पूजा करवी, भक्तिए करी सिद्धांतनुं सांभलवुं, साधुने नमवुं, अहंकारनुं टालवु, सम्यक्त्वी गुरुने मानवु, माया कपटनु हणवुं, क्रोधनु उपशमाववुं, लोभरूप वृक्षनु उन्मूलन करवुं, मननुं शोधवुं, इंद्रियनुं दमवुं, ए अगीयार वानां जेने छे, तेज मुक्ति जवाना उपायवाला जाणवा. वली गुरुए पूर्वोक्त रीते पर्वोनुं माहात्म्य पण कही देखाड्युं. इत्यादिक धर्मकरणी

सांजलीने राजा पूछे छे के हे स्वामिन्! सर्व पर्वने विषे मोटुं शाश्वत विशिष्ट पर्व ते कयुं छे? ते वारे आचार्य बोल्या के हे राजन्! सर्व पर्वमां शाश्वतुं पजोसणपर्व मोटुं छे. वली राजाए पूछ्युं, ए पर्व केणे आराध्युं? अने केवुं फल उपार्ज्युं? एम पूछवाथी गुरु कहे, सांजलो. आ जंबूद्वीपना जरतक्षेत्रने विषे मगध देशे राजगृही नगरीए सुमित्र नामे क्षत्रीनो पुत्र छे, ते जद्रक छे, परंतु मिथ्यादृष्टि कौलधर्मी आदेशने विषे रक्त छे. ते एकदा मृगयामिषे वनने विषे गयो छे. तिहां यौवनवयवालुं एवुं मृगमृगलीनुं जोडलुं कामरक्त देखीने ते जोडलाने बाणे करी हण्युं. ते मृग स्त्री जरतार बे जण मरण पामीने अकामनिर्जराए मनुष्यनुं आयु बांधीने कांइक पण शुज कर्मपरिणतिरूप मननो जे जाव, तेना योग थकी मृगनो जीव ते तमे थया, अने मृगलीनो जीव ते दुष्ट व्यंतरी थइ, अने ते सुमित्र क्षत्री वनना गुह्ममां मृग जोवाने पेसतां थका तिहां मुनि प्रत्ये देखीने लज्जाने पाम्यो, ते वारे जद्रक परिणामे मुनिने नमस्कार करी पासे बेठो. मुनि पण तेने धर्म कहेता हवा के हे महानुजाव! सदा निरंतर जीवदया पालवामां रमवुं, इंद्रियवर्गनुं दमवुं. सत्य बोलवुं, ए धर्मनुं रहस्य जाणवुं, अने जेने प्राणीवध करवानी क्रीडा छे, जे मरमनां उत्कृष्ट जे खोटां वचन ते पण बोले, वली जे कार्य करे ते पण परने ताप उपजावे, एम

करनारा जीव अणमूवे पण मूवा जेवाज कहीए. अर्थात् मस्या विना पण मस्याज जाणवा जे प्राणाते तृण मुखमां जो घाले तो तेवा वैरीने पण मूकी दीए, एवो क्षत्रीनो धर्म छे. तेम छतां जे सदाय तृणनोज आहार करे छे एवा पशुने केम हणीए? जे पोते एकलो एकला पोताना जीवने काजे करी घणा जीवोनी कोडीने दुःखने विषे स्थापे छे,तो तेनुं शुं शाश्वतुं आयु छे? ते माटे हिंसानो परिहार करवो एवो उपदेश सांजलीने पापे करी घणो प्रकंपतो थको सुमित्र क्षत्री बोल्यो के हे स्वामी! मे घणे प्रकारे पाप कस्यां छे, माटे हुं श्या प्रकारे करीने पाप रहित थाउं? एवुं पूछे थके मुनि बोल्या के हे जव्य! तमे पापजीरुपणा माटे श्रीपर्युंपणपर्वमां अठम अक्षयनिधि छठजक्त पंचशिखरणी अठाइ प्रमुख तपे करी सहित विधिपूर्वक सम्यक् प्रकारे पर्व आराधते छते पाप रहित थशो. वली तमे आहेडाना व्यसनने विषे हमणां मृगनुं युगल हण्युं, तेथी निश्चे मोटुं उत्कृष्ट वैर कस्युं, पण पर्युंपणपर्वाराधन थकी आगामिक काले हलुआकर्मी थशो. तेम वली ए पर्व आराधे छते तमे उत्तरोत्तर शुज सुख प्रत्ये जोगवीने मुक्तिपद प्रत्ये पामशो एवां मुनिनां वचन सांजलीने सुमित्र क्षत्री, जीवदयारूप व्रत सहित पर्युंपणपर्व आराधवा अजिग्रह ग्रहण करी मुनि प्रत्ये नमीने पोताने घेर आवीने, ते दिवसथी मांडीने अखंड व्रतने पालतो रह्यो

छे. ते क्षत्रीए सम्यक् प्रकारे आराध्युं जे सुपर्व, तेना योगे शुभानुबंधे करी समाधि सहित मरण पामीने तमारो पुत्र थयो. पूर्व भवना वैरानुभावे करी तमारा पुत्र उपर तमोने कोप उपन्यो,तेथी तमे वध करवानो आदेश दीधो. व्यंतरीए पण पूर्व भवना वैरना वश थकी इहां कुमर प्रत्ये देखीने वध करवाने अर्थे देवदंभनी करणी तमने देखाडी ए सर्व कर्म्मे नीपन्युं ते अन्यथा न थाय. वली देशाटनमां संपत्तिनुं पामवुं थयुं, ते पर्वाराधननुं फल जाणवुं. एम ते गुरुना मुखथी पूर्व जन्म सांभलीने कुमार जातिस्मरण प्रत्ये पामता हवा, ते वारे जयसिंह राजा गुरुनो उपदेश सांभलीने संसार थकी विरक्त थया थका गजसिंहकुमरने राज्यपाटे स्थापीने पोते दीक्षा ग्रहण करता हवा. ते राजर्षि घणां वर्षनुं चारित्र पालीने रूडी गतिना भजनार थया, अने गजसिंहकुमार पण गुरुना मुख थकी श्रीसम्यक्त्व मूल बार व्रत सहित ते श्रीपर्युषणापर्वनुं आराधवुं तेने अभिग्रहे करी युक्त ग्रहण करता हवा. वली सुखे करी राज्य प्रत्ये विलसता हवा. श्रीपर्युषणपर्वने आराध्युं, तेने पुण्ये करी सुवर्ण पुरुष पाम्या, वली विद्या पाम्या, अने वासुदेवनी पेठे भरतार्द्धने वश करसोल हजार राजानां मस्तक उपर आज्ञा स्थापीने पोताना राज्यशासन प्रत्ये पालता हवा. वली श्रीजिनशासनना प्राभाविक थया. ते केवी रीते थया ? तो के भा-

रतार्द्धने विषे सात व्यसन निषेधीने परद्रोह, हिंसा करवी, अलीक बोलवु, पिशुनपणुं, मत्सरपणुं, जीवने हणवा, वली चोरी आदिक जे पाप ते सर्वेने निवारीने पापना नाम पण निषेध्यां, तथा गाम गाम प्रत्ये श्रीअरिहंतनां देरासर कराव्यां. श्रीगुरुने सर्वत्र स्थानके पूजता हवा. अमारिना पम्ह वर्ष वर्ष प्रत्ये महोत्सवे करीने श्रीपर्युषणपर्वने विषे प्रवर्त्तावता हवा. जेम जेम पृथ्वीने विषे धर्मनी वृद्धि थइ, तेम तेम पृथ्वीने विषे काले मेघवृष्टि थवा मांमी, एटले चोमासाना दिवसोमां जोती वखतेज मेघवृष्टि थवा मांडी, पण अकाले न जोइए ते वखत नहीं. वली धान्यवंत पृथ्वी थइ, गायो दूध आपवा लागी वृक्षो बहु पुष्प फल सहित थयां, तेमज रत्नोने प्रसवनारी नूमि थइ, मननी चिताए रहित, रोग रहित एवा लोक थता हवा, पुत्रना पुत्र, तेना पुत्र एवी कुलवृद्धि थइ, घणा दीर्घायुवंत मनुष्य थया, मनोवांछित पामनारा लोक थया, एवा लोक सुखी थया जे मने करी पण मिथ्यात्व पाप प्रत्ये बोले, तेने शासन अधिष्ठायिक देव देवीउ शिक्षा आपे, एवुं राज्य प्रवर्त्युं. हवे गजसिंह राजानी रुद्धि कहे ठेः—सोल हजार देशना स्वामी थया, तेटलाज सोल हजार राजा सेवा करता हवा. पांचसे राणीउ थइ, चोत्रीश लाख हाथी, चोत्रीश लाख घोमा, चोत्रीश लाख रथनी संपदा थइ. अमृता-

लीश क्रोड अरिहंतनां चैत्य कराव्यां, पाचसें पुत्र थया. ए रीते निष्कंटक अखंड राज्य घणा काल पर्यंत जोगवीने अंते महेंद्रदत्त कुमरने राज्यपाटे स्थापी, पोते श्रीजयचंद्राचार्य पासेथी दीक्षा लइ रुडी रीते तप, चारित्र करी पर्युषणापर्व प्रत्ये आराधीने निश्चे मोटा उदयनुं करनार एवुं जिननामकर्म उपार्जीने शुजानुजावे प्रांते अनशन करी चवीने बारमे देवलोके देवता थया. तिहांथी चवी पूर्वमहाविदेहने विषे तीर्थंकरपद पामी अरिहंतपद जोगवी मुक्तिपद प्रत्ये पामशे. ए श्रीगजसिंह राजानी कथा सांजलीने ए पर्वना विधिने विषे उद्यम करवो. रुडी बुद्धिनो धणी छते शुज ध्याने देव गुरुने प्रणमे, दान आपे, जेणे करी राजना सुखनी संपदानुं विस्तारपणुं गजसिंह राजानी पेठे थाय. एम श्रीमहावीरस्वामीना मुख थकी श्रीपजोसणपर्वना फलनुं सूचन करनारुं एवुं गजसिंह राजानुं चरित्र सांजलीने श्रेणिकादिक सर्व लोक अष्टाह्नियादिक महोत्सव सहित पजोसणपर्वनुं आराधन करवामां उद्यमवंत थया. आनंद सहित श्रीवर्धमान जिनने वांदीने, सर्व पर्षदा पोतपोताने स्थानके जती हवी. जगवान् पण पृथ्वीतलने विषे विचरता हवा. एम रुडा पर्वनो विधि कह्यो. ए रुडा आचारना प्रचारने जे उत्तम पुरुष करे, तेणे करी हितनुं जरवुं थाय, अने आश्रवरूप पापवर्गनो मार्ग ढंकाय. जव्य

प्राणीने घणा प्रकारनी समृद्धि वधे, उज्ज्वल बुद्धि थाय एवा रुडा पर्वने आराधवा थकी इह भवे सुख भोगवी परभवे देवतानां सुख अने मुक्तिसुख प्रत्ये पामे. श्रीवीरस्वामीनी पट्टपरंपराए छासठमे पाटे श्रीविजयधर्मसूरि थया, तेमने पाटे श्रीविजयजिनेंद्रसूरि थया, तेना निर्मल गछने विषे पंडित श्रीरामकुशल, तेमना शिष्य श्री अमृतकुशल पंडिते श्रीपजोसणपर्वनु माहात्म्य जीर्णगढ नगरे (१८५६)ना श्रावण सुदि तेरशने शुक्रवारे रच्युं. ए पजोसणचिंतामणिग्रंथ श्रेयमांगलिकनो करनार छे, जे सांभले, वांचे, ते आ भवे सुखनो भाजक होय, अने परभवे देवतानी पदवी पामी अनुक्रमे मोक्षनगरे जइ शाश्वता सुख प्रत्ये पामे. जिहां लगे पृथ्वीनी उपर मेरु पर्वत छे, जिहां लगे चंद्र ने सूर्य छे, जिहां लगे आकाश छे, तिहां लगे आ ग्रंथ मनुष्य वांचे अने तिहां लगे ए ग्रंथ पण शोभाने पामे. एवो ग्रंथकर्त्तानो आशीर्वाद छे॥ इति पर्युषणचिंतामणिग्रंथस्य बालबोध समाप्तः॥

आ पुस्तकनी पंचमावृत्तिने पर्वदिवसोमां चतुर्विध श्रीसंघने भणवा तथा
वांचवाने अर्थे प्रथम करतां यथामति वधारे संशोधन करीने
श्रीमुंबइ मध्ये निर्णयसागर प्रेसमां श्रावक भीमसिंह माणके
छपावी छे फागण वदि ८ संवत् १९६९ सने १९१३.

अथानुक्रमणिका.

॥ पर्युषणादिक पर्वोनी कथाओ समाप्तः ॥

Printed by R. Y. Shedgo at the N. S. Press, 23, Kolbhat Lane, Bombay.
Published by Bhanji Maya, for Shravak Bhimsi Manek, Mandvi, Saka Lane, No. 225-231, Bombay.